

STAMA

LIBRARI

CURSUS

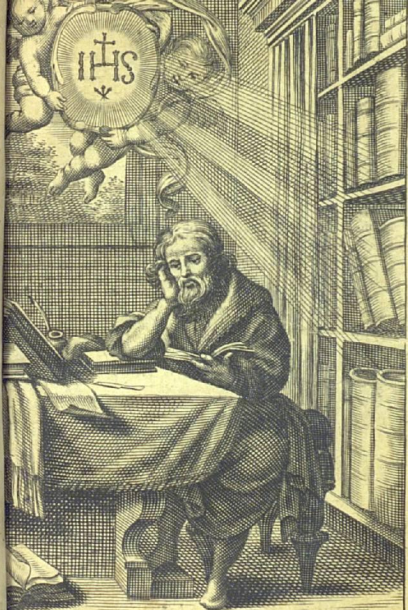
Philoso

Philoso

1010

N^o A

3 - 440

Philosophia Aristotelica
Commentarij Doctorum Societatis Jesu illustrata
selectis quaestionibus propositis, expositione
P. Joanne Sensilæen Soci. Jesu

1644 del.

Gulj. f.

PHILOSOPHIA
ARISTOTELICA,

Commentarijs Doctorum

Societ: JESU illustrata

selectis

THESEBUS

Proposita, experitâque

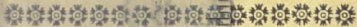
per

P. JOANNEM SEFTLEBEN
è Societate JESU

In Universitate Carolo-Ferdi-
nanda a Pragensi

Nuper Philosophiæ Professore[m]
Ordinarium ac publicum.

Tomulus tertius.

PRAGÆ

Typis Universitatis Carolo-Ferdinan-
dæ in Coll. Soc. Jesu ad S. Clementem.

Anno M. DC. LXXXV.

PHILOSOPHIA
ARISTOTELICA,

Commentarijs Doctorum

Societ: JESU illustrata

selectis

THESIBUS

Proposita, expositaque

Per

P. JOANNEM SENFTLEBEN
è Societate JESU

*In Vni-versitate Carolo-Ferdi-
nanda Pragensi.*

Nuper Philosophiæ Professore
Ordinarium ac publicum.

Tomulus tertius.

PRAGÆ

Typis Universitatis Carolo - Ferdinan-
da in Coll. Soc. Jesu ad S. Clementem.

Anno M. DC. LXXXV.

FACULTAS

R. P. Provincialis Societatis JESU
per Provinciam Bohemiam.

CUM Opusculum tripartitum (cui
Titulus : *Philosophia Aristotelica ,
Commentarijs DD. Soc. JESU illustrata ,
selectis Thesibus proposita , expositaque*)
à P. Joanne Senfleben Nostræ Socie-
tatis Sacerdote conscriptum , tres E-
jusdem Societatis Doctores recogno-
verint , ac in lucem edi posse judicave-
rint : potestate ab Admodum Reveren-
do Patre Nostro Carolo de Noyelle
Præposito Generali ad id mihi datâ , fa-
cultatem concedo , ut typis mandetur ;
in quorum fidem has literas manu
meâ subscriptas , & sigillo Officij mei
munitas dedi Kollumbergæ 7. Augu-
sti, Anno 1684.

(L. S.)

BARTHOLOMÆUS
CHRISTELIUS,

VIRGINI DEI-PARÆ

IN MONTE SANCTO

AD PRZIBRAM

IN REGNO BOHEMIÆ

miraculis Inclytæ :

REGINÆ POTENTISSIMÆ

ex subjectione debita

mancipium :

PATRONÆ

BENEFICENTISSIMÆ

ex innumeris gratijs

cliens :

MATRI

PROVIDENTISSIMÆ

ex toto affectu

filius :

MAGISTRÆ

SAPIENTISSIMÆ

ex studijs omnibus

obligatus discipulus :

SOSPITATRICI
THAUMATURGÆ

ex recuperata valetudine

literum, literumque voti reus,

totus

D. D. D.

Æternum obstrictissimus

JOANNES SENFLÉBEN

MAGISTRÆ
SAPIENTISSIMÆ

THESES

EX

LIBRIS

DE

MUNDO ET COELO

DE

ORTU

ET INTERITU

DE

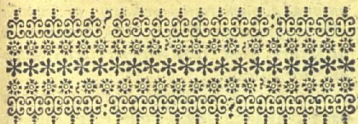
ANIMA

&

LIBRIS

METAPHYSICO-

RUM.

THESIS I.

Non repugnat existenti Mun-
do, quem incolimus, coëxistere plures
alios; sive numero, sive specie diversos.

*Ita. S. Ambros. l. 2. Hexam. c. 2. S. A-
than. Orat. 2. contra Idola. D. Iustinus M. as
Philosophus in l. de quorundam decretorum A-
ristot. reprehensione ad c. 9. l. 1. de Cælo & alij.
PP. Conimbricenses in lib. 5. de Cælo. c.*

10. q. 1. a. 2. & q. 3.

§. I.

Probatur Thesis.

S THOMAS I. p. q. 25. a. 5. ait: *Quando
finis est proportionatus rebus, propter fi-
nem factis; sapientia facientis limitatur
ad aliquem determinatum ordinem. Sed Divi-
na Bonitas est impropotionaliter excedens res
creatas. Vnde Divina Sapientia non determi-*

A

natur

2 *Non repugnat existenti Mundo
natur ad aliquem rerum ordinem, ut non possit
alius cursus rerum effluere. Vnde dicendum est
simpliciter, quòd DEUS potest alia facere, quàm
quæ fecit. Sic ille.*

Probatur etiam ratione. Non repugnat ex parte DEI producentis: quia ejus Virtus est Infinita, & Omnipotens; hoc est: omnia potens, quæ non involvunt contradictionem. Sed neque repugnat ex parte producendorum; tum quia Mundi plures possent sic coordinari, ut iste: tum quia Mundos esse plures, non involvit contradictionem in terminis; hoc est in conjunctione prædicati pluralitatis cum Mundo, utpote subjecto. nec enim conceptus prædicati, evertit conceptum subjecti: aliàs DEUS Omnipotentissimus nec uno destructo posset producere alterum; adeoque Infinita Omnipotentis Virtus, ad unum finitæ perfectionis Mundum productum, finita fuisset ac limitata. Non est denique implicancia in terminis, quòd plura aggregata, ad diversos fines proximos ordinata, plùs ultrà ordinentur ad unum finem ultimum. videmus enim plura Regna subesse uni Regi: plures Provincias, &c. sibi pares, quoad cætera à se invicem independentes, ordinari ad unum Principem: plures exercitus ad eandem victoriam, &c. ergo, &c.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò ex Aristot. l. 5. de Cœlo. à t. 36. Elementa alterius Mundi naturaliter tenderent ad idem centrum, ac peripheriam, ad quam tendunt nostra; ergo etiam naturaliter à suo centro, ac peripheria, dimoverentur. quando enim est naturalis motus in terminum ad quem, tunc etiam est connaturalis motus ex termino à quo. Atqui talis motus illis Elementis esset quoque violentus: quia omni gravi est connaturale, moveri ad suum centrum, &c. ergo Elementa alterius Mundi violentè amoverentur à suo centro, ad centrum nostri Mundi. ergo idem motus esset connaturalis, & violentus; ergo repugnat, &c. Resp. Dist. A. nisi DEUS, Autor naturæ, illis imprimeret inclinationem tendendi ad centrum, ac peripheriam sui Mundi C.A. si imprimeret N.A. & C. At verò DEUS Omnipotentissimus, qui hanc terram e. g. fundavit super stabilitatem suam: posset & aliam fundare; cæterisque Elementis, ac corporibus, imponere alium ordinem connaturalem: ut tenderent ad distinctum centrum, aut peripheriam sibi præfixam, & à nostro Mundo distinctam. quælibet enim res habet inclinationem naturalem, quam recipit ab Autore na-

4 *Non repugnat existenti Mundo*
tura. Deinde: nulla res participans formam
aliquam, appetit similem specie: quia jam
habet totam illius formæ perfectionem. Ergo
terra e. g. possidens centrum sui Mundi, non
appeteret centrum alterius: quia esset ejusdem
speciei.

Urgebis. Si D^eus Elementa alterius Mun-
di disponeret alio ordine, iisque inderet aliam
inclinationem, ac tendentiam; tunc illa essent
similia Elementis nostri Mundi, ex supposito;
& non essent: quia sic haberent aliam formam.
ordo enim est instar formæ. Ergo adhuc re-
pugnat. Resp: Dist. A. essent similia quoad
substantiam, & non essent quoad accidentia
C. A. essent similia, & non essent similia se-
cundum idem N. A. Elementa illa haberent
similem formam substantialem e.g. terra; pos-
sent etiam convenire in genere gravitatis, de
ratione cujus est tendere ad centrum. Sed in
eo essent accidentaliter dissimilia: quod e.g.
illa terra tenderet ad centrum sui Mundi (spe-
cie non diversum ab altero) terra autem no-
stra, tenderet ad centrum nostri Mundi, Idem
cum proportione dic de forma e. g. ignis, ejus-
que levitate; de ratione cujus est tendere ad
peripheriam.

Rectè etiam diceretur cum PP. Conimbri-
censibus: Elementa habere inclinationem [in-
tellige essentialem, ac intrinsecam] ad cen-
trum,

coexistere plures alios, &c.

trum, aut peripheriam indefinitam, indiffe-
rentem, ac *per se* indeterminatam: ut si cui-
cunque, etiam alterius Mundi centro, con-
jungerentur, quiescerent; neque ad centrum
Mundi nostri, aut peripheriã nitereatur trans-
meare; ac proinde Elementa gravia, ratione
gravitatis, intrinsecè determinantur, ut ten-
dant ad centrum; extrinsecè verò, ex ordina-
tione DEI omnia disponentis, habent hoc,
quod potius ad hoc numero centrum tendant,
quàm ad aliud. Ordo intrinsecus est per mo-
dum formæ intrinsecæ: ordo extrinsecus per
modum formæ extrinsecæ determinantis. er-
go si haberent alium ordinem ab intrinsecò,
essent intrinsecè dissimilia: non itèm, si dun-
taxat alium ab extrinseca determinatione.

Objicies secundò ex S. Thoma. 1. p. q.
47. art. 3. in \odot . Mundus iste unus dicitur
unitate ordinis, secundum quod quædam ad
alia ordinantur. quæcunque autem sunt à
DEO, ordinem habent ad invicem, & ad I-
psum DEUM. Unde necesse est, quod om-
nia ad unum Mundum pertineant. Et ideo
illi potuerunt ponere plures Mundos, qui cau-
sam Mundi non posuerunt aliquam Sapienti-
am ordinantem, sed casum; ut Democritus:
qui dixit ex concursu atomorum factum esse
hunc Mundum, & alios infinitos, ergo S. Th.
expressè docuit: tantum esse possibilem uni-

A 3

cunt

cum Mundum. Resp. Dist. C. unicum unitate ordinis Con. Cons. unicum unitate aggregationis Nego Cons. Ex toto hocce contextu, nihil aliud patet: quàm quòd S. Thomas Mundi nomine intellexerit, universa existèntia vinculo ordinis ad finem ultimum inter se connecti; quia implicat aliquid existere, quod ad unicum finem, DEUM, non ordinetur. Potest autem haberi talis ordo, licèt coexistant plura aggregata, sive numero, seu specie discriminata; ut patet in pluribus Civitatibus, Provincijs, &c. eidem Monarchiæ subiectis, &c. Et nõne hic Mundus dicitur esse unicus, propter unicum ordinem: licèt in eo reperiantur plura aggregata, montium, Provinciarum, &c. quæ in alijs à se invicem nequaquam dependent?

Urgebis. Est implicantiã in terminis, ut dentur plura Univerſa; quia nullum complecteretur omnia; ergo, &c. Resp: Dist. Ant. plura Univerſa simpliciter Con. plura Univerſa certo sensu accepta N. A. Nos hic *Univerſi* nomine cum Conimbricenis q. 5. a. 2. intelligimus illud, quod ea complectitur, ex quibus unus aliquis Mundus coagmentatur.

Objicies tertio ex eodem S. Doctore L. 19. in 1. de Cœlo. Si DEUS faceret alios Mundos; aut faceret DEUS similes huic Mundo, aut dissimiles. Si omnino similes: essent frustra;

strã; quod non competit Sapientiæ Illius. Si autem dissimiles: nullus eorum comprehenderet in se omnem naturam corporis sensibilis; & itã eorum nullus esset perfectus. Itã S. Thomas. Idem S. Doctore ibidem sapius repetit: non esse possibile, ut alius Mundus nostro coexistat; ergo, &c. Resp: N. Cons. S. Thom: in 1. parte textûs citati loquitur ex hypothesi: quòd DEUS crearet Mundos omnino similes; etiam quoad accidentarium ordinem, ac inclinationem, quã ferrentur gravia omnia ad idem numero centrum. Sic enim haud dubiè e. g. gravia alterius Mundi frustrarentur suo fine immediato; siquidem ad centrum Mundi nostratis naturaliter transmeare non possent. In altera verò textûs parte loquitur de dissimilitudine quoad primarias naturas, & gradus corporum genericos; qui sunt: *esse, vivere, sentire.* &c. [vide 1. contra Gentes. cap. 85. & L. 3. ibidem cap. 71.] Si etenim plures Mundi conderentur, in quorum uno essent e. g. mera inanimata, in altero meta viventia tantùm, in tertio mera sensitiva; nullus ipsorum esset perfectus, in ratione *Univerſi sensibilis.*

Ceterùm: non loqui S. Doctorem de dissimilitudine, quæ provenit ex corporibus, aut naturis tantùm specie diversis; indè colligetur: tum quia aliàs nec Mundus noster esset

perfectus; siquidem in illo non existunt actu omnes species, subijs gradibus genericis possibiles: quia aliàs existeret defacto creatura perfectissima; tum quia aliàs nec Mundus no-ster, in origine sua fuisset perfectus; siquidem absoluto 6. dierum opere, nondum erant millenæ viventium species, quæ ex putri materia nascuntur; tum denique, quia Divina Bonitas, ac Perfectio, est Infinita; adeoque perfectiori semper modo in infinitum imitabilis.

Objicies quartò. Juxta S. Augusti: DEUS non est Omnipotens temeritate Potentiæ, sed Virtute Sapientiæ; quod etiã dixit S. Th. 1. p. 2. q. 25. a. 5. ubi ait: cum DEI Sapientia & Omnipotentia idem sint: nihil potest esse in Divina Potentia, quod non sit in ordine Divinæ Sapientiæ. Ergo DEUS nihil potest, quod non sit ordinatissimum. & quia ordo est forma ordinatorum: à forma autem procedit unitas; ergo DEUS non potest producere nisi unicum Mundum. Si enim existeret plures Mundi, eò ipsò non ordinarentur ad invicem; adeoque essent deordinati, quod repugnat Divinæ Sapientiæ. Resp. Dist. ultimum Conf. unicum unitate ordinis C. unicum unitate aggregationis N. C. non eò ipsò, quòd essent plures Mundi [hoc est plura aggregata corporum, qualia defacto dantur] deordinarentur; non enim officit ordini Sapientiss.

entissimo, quòd plura sint aggregata creaturarum: aliud e. g. hominum, aliud Angelorum, &c.

Objicies quintò. Divina Sapientia omnia ordinans est unica; ergo & finis rerum, tum ultimus, tum proximus ac immediatus, necessariò est unicus. Atqui finis immediatus Mundi, est medium Universi, ad quòd omnia ordinantur; vel ad illud tendendo, ut sunt gravia; vel ab eodem recedendo, ut sunt levia; ergo. Resp. N. 2. part. Conf. licet enim finis ultimus corporum sit unicus; non requiritur tamen necessariò, ut finis eorum proximus sit absolutè unicus. Sic in Politicis non est idem finis proximus omnium Civitatum, uni Principi subiectarum: in intentionalibus, ac moralibus, non est idem finis proximus omnium scientiarum, aut virtutum; quia aliàs non distinguerentur inter se specie: specificantur enim à fine suo proximo. Ergo & alij Mundi possent habere singuli suum proprium centrum, tanquam finem immediatum; nec est necessarium, ut singulorum corpora, ad unum idémque numero centrum confluant; sed singula ad suum, sibi ab Autore naturæ præfixum.

THESIS II.

Mundus non exiitit ab æterno;
no; sed creatus est in, & cum
Tempore.

*Ità Doctores Societ. IESU, & Catholici
Omnes.*

S. I.

Declaratur & Probatur nostra Conclusio.

Aristotelem docuisse: quòd Mundus exiitit ab æterno, nec habuerit ullum existendi principium; plerique consentiunt: an verò id demonstrare, an probabiliter solum adstruere conatus sit? dissentiunt. Aliqui secundum affirmant ex S. Th. 1. p. q. 46. a. 1. tum quia Aristoteles, de hoc loquens, inducit testimonia Veterum; quod non est demonstratoris, sed probabiliter tantum persuaderis; tum quia 1. Topicorum c. 9. dixit esse problema Dialecticum; *utrum Mundus sit ab æterno.*

Alij

Alij primū tenent cum P. Pererio, cujus hæc sunt verba 1. 15. Phys. in Proœmio. Quis tantum non omnino rudis, & ignarus scriptorum Aristotelis, legens 8. librum Physicorum, 1. de Cælo, extremam partem lib. 2. de Generatione, postremam partem lib. 12. Metaph. non apertè videat: si quod est dogma apud Aristotelem, & Peripateticos certum & exploratum, firmum, ratum, & constitutum; hoc de æternitate Mundi esse quàm maximè. Subjungitq; ideo ab Aristotele id vocari problema Dialecticum, quòd ab alijs in utramque partem disputaretur.

Equidem de mente Aristotelis hic parum sollicitor, cum veritas mihi aliunde innotescat. recolo etenim memoriã illud D. Thomæ 1. 1. de Cælo. Lect. 22. studium Philosophiæ non est ad hoc, quòd sciatur, quid homines senserint; sed qualiter se habeat veritas rerum. Certum mihi quoque est, quòd Aristoteles id demonstrare nequaquam potuerit; cum veritas veritati non repugnet.

Dico igitur: Mundus non exiitit ab æterno; sed incepit existere *in & cum* tempore. Ità Catholici omnes. Certum hoc est ex Fide sancta, & revelatione Divina. Gen: 1. *in principio creavit DEVS Cælum & terram.* Joannæ 1. *Mundus per ipsum factus est.* Joannis 17. *Clarifica me Pater claritate, quam habui: prius-*

quam

A 6

quam

quam Mundus fieret Idem definiuit Concilium Lateranense ultim. Ss. 8. sub Leone 10, quod etiam hunc Aristotelis errorem refutare præcepit. Obsequor &

Probo Conclusionem primò ad hominem. Juxta Aristotelem implicat infinitum actus; estque infinitum inconsummabile; quia: ut ipse toties inculcat) absolvi, ac pertransiri non potest. Atqui si Mundus fuisset ab æterno, ante hominem e. g. qui hodie existit: fuissent infiniti progenitores [finiti enim non potuissent duratione suâ correspondere æternitati infinitæ; cum finiti ad infinitum nulla sit proportio] & quia anima cujuscunque hominis est immortalis, existerent hodie actu infinitæ animæ rationales; ergo.

Probo secundò: gemina fundamenta subruendo, quibus error Aristotelis innititur. Primum erat: quòd judicaret impossibilem esse Creationem; juxta illud: *ex nihilo nihil fit*. Ostendo nunc possibilem esse DEO Creationem. Primò; quia tantò perfectius est agens, quantò paucioribus ad agendum eget. Atqui DEUS est Agens Infinitè Perfectius, quàm quodcunque agens limitatæ perfectionis; ergo, &c. Ergo DEUS nec eget subiecto, seu materiâ præjacente; ergo potest aliquid sine illo producere; ergo potest creare. Secundò; quia si DEUS non posset producere

aliquid

aliquid, nisi dependenter à præjacente subiecto, seu materia: Virtus Infinita DEI esset limitata, & adstricta ad materiam. Atqui nemotà potuit limitare. non enim Ipse DEUS: cum nemo sibi ipsi malus sit; & aliàs DEUS debuisset existere antequàm Suam Essentiam ità limitaret, & adstringeret; non materia: quia hæc est effectus DEI, & consequenter DEO posterior; nec denique aliquid extra DEUM: quia aliàs id fuisset DEO potentius, aut saltèm æquale; ergo, &c. Tertiò: quia modus operandi sequitur modum essendi; & quàm perfectum est esse, tam perfectus est modus operandi. Atqui DEUS in Esse Suo à nullo dependet: nullam materiam prærequirit, &c. ergo.

Alteræ erroris scaturigo fuit: quòd Aristoteles existimãrit, DEUM etiam ad extrã agere, ex necessitate naturæ, & non libere; quod falsum esse evincitur 1.º quia Deus ex Essentia Sua est Infinitè Bonus, & eminenter præcontinet omniem rationem boni: cum ille sit causa omnium; nemo autem dat, quod non habet; ergo Voluntas DEI satiatur, & expletur in Volitione Suæmet Bonitatis; ergo non est nec essarium, ut aliquid velit extrã Se.

Confirmatur. Omnis effectus, necessariò volitus ab agente, vel est finis, vel ad finem illius obtinendum necessariò requisitus: hæc

enim solum habent rationem boni appetibilis. Atqui nihil extra DEUM est finis, aut medium ad finem DEI necessarium requisitum; quia Ipse DEUS Sibi finis est, & in Se totam Beatitudinem Suam obtinet; cum sit in omni genere Incausatus, & à Se; ergo, Secundò; DEUS est Infinitæ Virtutis; ergo si esset ad extra Agens necessarium, produceret actu infinitum; quia ageret, quantum potest, juxta ultimum Suae Potentiæ, ut patet ex definitione causæ necessariæ; ergo existeret defacto infinitum actu. Confirmatur: Mundi perfectio defacto est finita; ergo præter hunc poterat perfectiorem & perfectiorem producere. quia aliàs virtus infinita, producendo terminum perfectionis finitæ, fuisset exhausta, & ad illum limitata; ergo DEUS libere Se determinavit ad hunc, præ alio possibili producendum; ergo, &c. Tertiò: ista censetur esse perfectio hominis, quod habeat liberum arbitrium respectu eorum, in quibus non clare agnoscit esse omne ac summum bonum. Ergo à potiori DEO hæc perfectio concedenda est; cum eam homo à DEO acceptam habeat. Confirmatur: DEUS ex Essentia Sua est Perfectissimus, ac Immutabilis; ergo non necessariò aliquid extra Se producit: quia per productionem cujuscunque rei, nulla nova bonitas, ac perfectio intrinseca potest accedere. Denique Esse DEI

& volun-

& Voluntas Ejus idem est; cum DEUS sit essentialiter Simplissimus, ergo sicut Esse DEI Perfectissimum, essentialiter est Independens ab omni alio extra Se; ita & Velle.

Probo Conclusionem tertiò. Congruum erat, ut nihil esset æquale DEO in duratiõe; tum ut clariùs pateret Ejus eminentia in omnib⁹; tū ut manifestiùs constaret, Ipsum creaturis non egerere; tum ut certius ostenderetur, creaturas non esse entia necessaria, ac à DEO independentia; sed ab Illo esse productas; tum ut liqueret, DEUM esse Agens Liberum; tum ut Omnipotentia adoraretur profundius; siquidem omnia *de non esse ad esse*, Illius auctu ac potestate pervenerunt. Atqui DEUS agit, prout Ipsum magis decet, Illique congruum est; ergo defacto Mundum non produxit ab æterno,

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Omne quod de potentia reducitur in actum, mutatur. Atqui si DEUS ab aeterno non fuit causa actu producens Mundum; fuit in potentia ad illum producendum; & cum produxit Mundum in tempore, reductus est de potentia in actum. Ergo est mutatus; quod DEO Immutabili repugnat. Resp: Dist. Maj. quod de potentia passiva re-

ducitur

ducitur in actum C. Maj. quod de potentia tantum activa reducitur in actum secundum N. Maj. Dist. similiter Min. & N. C. actio, seu operatio potentiae, recipitur in passio: non autem in agente; ut suo loco probavi. ergo agens, quae agens, intrinsecè non mutatur. sicut ergo e. g. ignis, ex non calefaciente fit calefaciens, sine mutatione sui intrinseca: ita à priori Primum Agens, DEUS, ex non producens est producens, sine mutatione sui intrinseca; quia productio non recipitur in DEO Immutabili, sed in Mundo producto.

Ubi NB. auream Cardinalis Toleti doctrinam ex q. 1. l. 8. Physic. c. 2. Juxta Aristotelem 6. Ethic. c. 5, aliqui actus perficiunt operantem: ut actus prudentiae, caeterique potentiae mutabili immanentes; aliqui actus perficiunt opus externum: ut actus artificum, caeterique transeuntes. Unde etiam duplex est potentia. una ad perfectionem suam, seu ad actum immanentem, sui perfectivum: & haec potentia secundum se dicit imperfectivum; nempe carentiam talis perfectionis. altera est potentia rei jam perfectae; non ad se perficiendum, sed potestas ad perficiendum aliud extra se: & haec potius dicit perfectionem sui intrinsecam tam copiosam, ut diffundatur ad exteriora etiam perficienda. Sic ignis dum agit, & calefacit, non perficit se ipsum, sed pas-

sed passum; sic aurifaber perfectus, dum facit anulum, non se, sed anulum perficit, &c.

Objic. secundò. Omne, quod producit effectum, antè non productum, acquirit de novo aliquam proportionem, ac habitudinem ad effectum; aut saltem mutat voluntatem. Ergo si DEUS Mundum produxit in tempore, acquisivit novam voluntatem, aut proportionem, quam non habuit ab aeterno; ergo mutatur: quia aliter se habet. Resp: N. A. quia agens, quae agens, nihil intrinsecè recipit; ad eoque non mutatur. DEUS non mutat voluntatem: quia ab aeterno voluit, ut Mundus existeret in, & cum tempore. Existente Mundo nova oritur relatio: intrinseca Mundo producto, extrinseca DEO producenti.

Objicies terriò. Si voluit DEUS Mundum producere ab aeterno, & non potuit; fuit impotens. Si potuit, & non voluit; fuit invidus: quia bonum, quod communicare potuit, noluit. Si potuit, & voluit; ergo produxit, ergo, &c. Resp: DEUS ab aeterno & potuit, & voluit Mundum producere in tempore; neque invidia est, bonum non communicare semper: sed non communicare tunc, quando, & quomodo oportet. DEUM autem deicit non communicare ab aeterno, ex rationibus supra allatis,

Objicies quartò. Correlativa sunt simul. Sed DEUS, qui est exemplar Mundi, est Æternus; ergo & Mundus, exemplatum illius. Resp. Dist. Maj. Correlativa realia; & quæ talia sunt ab intrinseco C. correlativa per relationem; & quæ sunt, dicunturque relativa ab extrinseco N. Maj. At verò, ut rectè docuit Card. Tolerus citatâ q. 1. & P. Pererius l. 15. c. 3. hæ temporales relationes non sunt in DEO, sed in creatura; & per easdem denominatur DEUS denominatione extrinseca. Sicut etiam juxta Aristotelem 5. Metaphysicorum: t. 15. dicitur scibile; non quòd referatur intrinsecè ad scientiam: sed quia scientia refertur ad ipsum scibile. Ratio à priori est: quia relatio realis intrinseca dicit quandam indigentiam termini, dependet à quo res relata, bene aut melius se habet. Atqui DEUS essentialiter est Perfectissimus, Sibi sufficiens, à creaturis Independentis, &c. ergo.

Objicies quintò. Causa perfectiore modo se habet, dum est in actu; quàm dum præcisè est in potentia sed DEUS est Causa Perfectissima; ergo semper fuit in actu; ergo, &c. Resp. D. Maj. perfectiore modo se habet, vel intrinsecè, vel extrinsecè C. Maj. semper intrinsecè, & in se N. Maj. causa per operationem suam perfectibilis, perfectiore modo se habet intrinsecè, dum agit; sed hoc habet ex ratione
adjun-

adjuncta: quòd simul sit potentia passiva. DEUS autem est Actus Purus, mera Perfectio, &c. ergo, &c.

Objicies sextò. Bonum est communicativum sui, inquit S. Dionysius; ergo Summum Bonum, est summè communicativum. Atqui DEUS est Summum Bonum; & communicatio ab æterno est major, quàm temporalis; ergo DEUS Se Se Mundo communicavit ab æterno; ergo, &c. Resp. Dist. Conf. est summè communicativum virtute C. actu N. C. de ratione Summi Boni est, ut possit Se communicare; non ut actu Se communicet omnibus possibilibus modis. aliàs infinitis creaturis DEUS Se debuisset actu communicare per Unionem Hypostaticam. Et ratio à priori est: quia de ratione Summi Boni est, ut libertate, ac Sapientiâ non destituatur; ergo sapientissimâ libertate potest eligere eos communicationis modos, qui Sibi placuerint, ut convenientiores. Atqui communicatio in tempore est convenientior, ex dictis; ergo, &c.

Objicies septimò. Sapiens est id eligere, quod melius est ex duobus oppositis; atqui melius est Mundum semper existere, quàm non semper existere; ergo illud Sapientissimus DEUS elegit; ergo. Resp. Dist. Minor. melius est Mundum semper existere, ex supposito, quòd DEUS velit eum semper existere C. Min. ex supposito, quòd
DEUS

DEUS nolit N. Mi. à Voluntate DEI omnes res habent bonitatem suam: sicut ab Intellectu Divino veritatem transcendentalem. & consequenter id cuilibet rei est melius, quod est Voluntati Sapientissimæ conformius. Deinde id cuilibet rei est melius, ratione cujus illa ad finem sibi præfixum est aptior; ut patet inductione omnium, tam in physicis, quam in moralibus, ac intentionalibus. Atqui existentia temporanea est convenientior Mundo, ad finem ipsi præfixum, quam æterna: finis enim Mundi est, ut per illum Excellentia, ac Libertas DEI Omnipotens, manifestetur; ergo, &c.

Denique: electio creaturarum supponit majorem, vel minorem bonitatem in eligibilibus; electio Divina Omnipotens, confert omnibus rebus bonitatem, illamque non præsupponit. DEI enim velle est facere. Ergo DEUS eò ipsò, quod eligat unum præ altero, facit: ut id, quod eligitur, sit melius altero.

THESIS III.

Mundus quoad res permanentes, probabilius non potuit existere ab æterno.

Ita ex Societate nostra Cardin. Toletus. l. 8. Phys. c. 2. q. 2. P. Lessius l. 4. de Personat: Divin. c. 2. P. Valentia. 1. p. Disp. 3. q. 3. P. Sylvester Maurus hic q. 1. & alij.

§. I.

Explicatur & Probatur Thesis.

ANtequam probem, suppono res, seu entia permanentia, hic vocari ea entia creata, quæ totum suum esse habent simul. talia sunt e. g. *Angelus, anima rationalis, &c.* Entia verò successiva dici illa, quæ esse suum accipiunt successivè per partes; ita ut pars una sit prior duratione, quam altera. talia entia sunt *tempus, motus, &c.*

Quæritur nunc: an saltèm potuerit aliquod ens Mundi hujus existere ab æterno? hoc est: an potuerit à DEO produci aliqua creatura, sive permanens, sive successiva, quæ dura-

duratione suâ ita DEO coëxisteret, ut illam nec DEUS duratione Sua præcessisset; nec ulla creatura à DEO producibilis eam duratione suâ potuisset antecedere? sic etiam illa creatura dicitur duratura in æternum, quæ sic existet, ut nec duratio DEI ultra eam protendatur: nec ulla possit esse creatura, quæ illius existentiam, ac durationem excedat.

Probatur primò. Omnis creatura essentialiter in perfectionibus suis est limitata, ac determinata, per existentiam, seu productionem finitam, ac subsistentiam. Ergo implicat, ut illi identificetur perfectio durationis infinita actu. Sed etiam implicat, ut illam intrinsicè denominet actu infinitè durantem, per durationem, seu formam receptam. nulla enim forma communicat effectum formalem primarium intrinsicè, nisi uniatur, ac in eo recipiatur, quod intrinsicè denominatur; *quidquid autem recipitur, per modum recipientis recipitur.* Ergo implicat, ut ulli creaturæ, seu subjecto finito, intrinsicè uniatur forma, aut quasi forma, actu infinita; illudque intrinsicè denominet *actu infinitum quoad durationem.*

Confirmatur. Omnis creatura essentialiter est ens finitum; & *duratio æterna*, est perfectio actu infinita. Atqui implicat, ut perfectio actu infinita, identificetur realiter enti finito: aut forma intrinsicè infinita, uniatur
subjecto

subjecto intrinsicè finito; quia quidquid recipitur, per modum recipientis recipitur; ergo implicat, ut duratio æterna, seu actu infinita, vel identificetur realiter: vel intrinsicè uniatur ulli creaturæ. Neque dicas: illud ens tantum extrinsicè connotaturum fuisse durationem æternam, seu actu infinitam. Resp: etenim: *connotare alterum*, est *exigere alterum*; ergo si entitas illius creaturæ, exigisset durationem actu infinitam; fuisset illa creatura in suo esse infinita: quia durationem sibi exigisset proportionatam. finiti autem ad infinitum nulla est proportio: neque finitum commensuratur infinito actu; ergo, &c.

Probatur secundò. Æternitas, & duratio actu infinita, est æquè propria DEO, ac Sapientia, aut Immenfitas, aut Bonitas actu infinita; atqui nec Sapientia, nec Bonitas, &c. actu infinita, etiam contingenter, & per accidens, potuit communicari ulli puræ creaturæ; ergo idem dicendum est de Æternitate, seu duratione actu infinita.

Probatur tertid. Si e.g. Angelus extitisset ab æterno; ille connaturaliter comprehendisset suam durationem, per quam actu extitisset; atqui illa duratio fuisset actu infinita: quia aliàs non correspondisset æternitati actu infinitæ; ergo connaturaliter comprehendisset durationem actu infinitam; ergo Angelus ille habuisset

24 *Mundus quoad res permanentes*
buisset virtutem cognoscitivam connaturalem,
aeternam infinitam; nam; nisi ad infinitum nulla est
proportio. ergo Angelus ille fuisset perfectionis,
ac essentiae infinitae; siquidem connaturalis
modus, seu virtus operandi, proportionatur
modo essendi; ergo Angelus ille fuisset crea-
tura, & non fuisset.

Probatum quarto. Implicat creatura, quae
non in omni genere infinite distet a DEO;
atque creatura ab aeterno producta, in dura-
tione sua non distaret infinite a Duratione DEI;
quia inter Durationem suam, & illius creaturae,
non potuisset DEUS perfectiorem duratio-
nem interjicere; ergo, &c.

Probatum quinto. Terminus à quo crea-
tionis, est terminus ad quem annihilationis;
sicut & terminus à quo generationis, est termi-
nus ad quem corruptionis. Atque implicat
aliquid annihilari, aut corrumpi, hoc est:
transire ad non esse; nisi duratione praecesserit
esse; quia aliàs eodem indivisibili instanti, si-
ve temporis, sive aeternitatis, eadem res simul
esset, & non esset. ergo etiam implicat gene-
rari, aut creari aliquid ens, cujus privatio,
seu non esse, duratione non praecesserit ipsum
esse, quia etiam aliàs illa res eodem instanti
esset, & non esset. ergo implicat aliquid gene-
rari, aut creari ab aeterno; siquidem non esse
praecessisset duratione, terminum generationis,
aut creationis.

§. II.

non potuit esse ab aeterno.

25

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Nulla est repugnantia ex
parte causae; DEUS enim fuit ab aeterno; nec
est opus, ut causa praecedat duratione suum
effectum. sic Sol & ignis, primo instanti suae
existentiae, producant lucem & calorem. Nec
est repugnantia ex parte Mundi; quia ut ait
S. Thomas I. p. q. 46. a. 2. essentia entis cre-
ati, quantum est de se, abstrahit ab omni du-
ratione. Neque est repugnantia ex parte crea-
tionis; quia creatio non est productio rei ex
nihilò, hoc sensu; quòd nihil, seu non esse rei,
debeat duratione praecedere ipsum esse crea-
turae; sed quòd creatura totum esse accipiat
nullo praesente subjecto. Ergo ex nullo ca-
pite repugnat. Resp: esse implicantiam in ad-
jecto ex parte potentiae passivae obiectivae;
hoc est: ex parte combinationis terminorum,
praedicati & subjecti talis. quia est contradi-
ctio in combinatione *Mundi creati & existen-*
tis, cum ly ab aeterno. Mundus enim ab aeterno
existens, esset creatura, & non esset; es-
set finitae perfectionis in omni genere, & non
esset; ut patet ex rationibus pro Conclusionem
datis. Illud S. Thomae; *essentia rerum, se-*
cundum se abstrahunt ab hic & nunc; intelli-
gendum est de essentijs metaphysicè acceptis:

B

aut pro-

aut prout existunt in Idea Divina; non autem de essentijs rerum actu creatis, & in statu physico existentibus. multa autem prædicata repugnant rebus ratione status e. g. physici, in quo existunt; quæ non repugnant secundum se, aut in statu intentionali consideratis.

Objicies secundò. Defacto Humanitati Christi communicatur infinita sanctitas; ergo etiam alicui creaturæ potest communicari infinita duratio. Resp: Dist. Ant. cum Card. de Lugo in 3 p. Disput. 16. S. 3. P. Esparza q. 24. in 3. p. de Incarnat. & alijs: ita ut faciat actu finitè sanctam C. A. ut faciat actu infinitè sanctam N. A. & C. Implicat, ut ullum prædicatum, simpliciter infinitum, communicet effectum actu infinitum ulli creaturæ. quidquid enim recipitur, per modum, & ad proportionem recipientis recipitur; omnis autem creatura essentialiter est in statu physicæ existentia limitata ac finita; ergo, &c.

Objicies tertio. Creatura ab æterno fuit æquè possibilis, ac est defacto. non enim incepit esse possibilis in tempore. ergo æquè potuit produci ab æterno, ac in tempore. Resp: Dist. A. Fuit ab æterno possibilis pro aliqua duratione actu finita C. A. pro aliqua duratione actu infinita, seu pro æternitate categorica N. A. & C. creatura hoc sensu ab æterno fuit possibilis, quòd ab æterno existerit Omni-

rit Omnipotentia DEI potens creare aliquam durationem actu semper finitam.

Objicies quartò. DEUS ab æterno habuit eandem virtutem producendi, quam nunc habet; ergo etiã ab æterno potuit producere creaturam. Resp: indirectè: DEUS habuit ab æterno eandem virtutem res destruendi, quam nunc habet. sed habuit virtutem destruendi res in tempore; ergo etiam habet virtutem res destruendi in æternitate, seu ab æterno. Atqui etiam juxta Adversarios Consequens est falsum: quia destrui præsupponit esse; ergo & medium est falsum; nam ex medio vero non sequitur legitimè falsum.

Directè, & in forma, Dist. Maj. habuit eandem virtutem producendi creaturam *in, & pro tempore* Con. Antec. *in, & pro æternitate* N. Ant: Distin. similiter C. & N. Con. Addo hic: quando dicitur DEUM non posse producere creaturam ab æterno; tunc illa impossibilitas provenit ab ipsa combinatione terminorum; nempe quòd conceptus essentialis *creaturæ* dicat limitationem, ac finitudinem, exclusivam essentialiter *infinitatis*: & quòd conceptus *durationis ab æterno* dicat infinitatem, essentialiter exclusivam limitationis, ac finitudinis; adeòque duo isti conceptus essentialiter conjuncti, sese invicem evertunt. Omnipotentia DEI, est mera potentia activa; sed Ea duntaxat continet possibilia, non impossibi-

28 *Mundus quoad res permanentes*
possibilia, & chimaras. Vide S. Thomam,
1. p. q. 46. a. 1. in 5. Met. Lect. 14. 2. con-
tra Gentes. c. 25.

Urgebis. Si Sol extitisset ab æterno, ab æterno produxisset calorē, & lucem. Item: si pes extitisset in pulvere ab æterno, ab æterno impressisset vestigium; ut docet S. Aug. l. 6. de Trinit. c. 1. Ergo cum DEUS sit Æternus, potuit ab æterno Sui imprimere vestigium creaturæ, communicando illi esse; ergo. Resp; hoc argumento probari Mundum defacto extitisse ab æterno. Sequela est contra Fidem Catholicam; adeoque falsa; ergo & medium est falsum: quia falsum non sequitur legitime ex vero. In forma Dist. Conf. si ly *ab æterno* appellet, & spectet ad Omnipotentiam DEI C. si ly *ab æterno* appellet, & spectet ad esse creaturæ N. C. DEUS operatur ad extrâ per Suam Voluntatem; DEUS ab æterno voluit, & operatus est *Mundum in tempore*. Mundo enim existentia æterna categorematicè repugnat; & est implicantia in adjecto, ut ostendit nupertimè. Unde etiam patet disparitas: quia suppositâ Solis, aut pedis in pulvere existentia, non est amplius repugnantia ex parte vestigij, aut caloris; suppositâ autem DEI ab æterno existentia, adhuc est contradictio in terminis, seu repugnantia ex parte potentia passivæ objectivæ; adeoque ex casu impossibili, ac chi-

mærico,

non potuit esse ab æterno. 29

mærico, non ostenditur possibilitas creaturæ, ab æterno existentis; præsertim cum allegatæ causæ sint necessariae; DEUS autem omnium ad extrâ operabilium sit Causa Libera. Imò, ut rectè notat Cardin. Toletus: denominatio *Causæ, Creatoris actus, &c.* sunt denominationes extrinsecæ, quæ extrinsecus adveniunt DEO, ab ipsis creaturis actu productis. ergo nihil concluditur contra allegatas instantias; nisi probetur: quòd DEUS *in, & pro æterno* fuerit *Causa, Creator, &c.* actu producens aliquid extra Se; sicut Sol, & pes, supponuntur esse causæ, actu & formaliter cau-
santes.

Objicies quintò. Potest creatura durare in æternum; ergo etiam potuit durare ab æterno. Resp: Dist. A. in æternum syncategorematicè C. A. categorematicè N. A. Dist. similiter Conf: & N. C. Implicat creatura, quæ actu habeat durationem, ut deinceps non possit habere diuturniorem; ergo etiam implicat creatura, quæ habeat actu durationem, quæ non potuit habere anteriorem; quia aliàs esset infinita actu. Fateor, nullum esse assignabile instans temporis, ante quod DEUS non potuisset condere aliquam creaturam; sed hæc duratio fuisset finita actu: infinita solum in potentia.

B 3

Repli-

30 *Mundus quoad res perm. non potuit, &c.*

Replicabis. Effectus potest habere æqualem durationem suæ causæ; ergo creatura DEO. Resp: Dist. Ant. æqualem durationem possibilem C. A. impossibilem N. A. Distin. etiam Conseq: DEO, ut est actu, & formaliter Causa C. DEO, ut est fundamentaliter, & remotè Causa Nego Conf. DEUS ab effectu, in tempore producto, extrinsecè denominabatur ab æterno causans. Vide nuperrimè dicta. Et ratio ulterior est: quia causa, formaliter & actu causans, denominatur ab actione; actio autem est in recipiente: non in agente; ergo actio tantùm extrinsecè denominat causam actu agentem.

* * * *

THE.

— (31.) —

THESIS IV.

Implicat, ut Mundus, quoad
entia successiva (motum Solis e. g.)
fuerit ab æterno.

*Ità D. Thomas. 2. contra Gentes. c. 38.
Et op. 27. 1. p. q. 46. a. 2. P. Suarez.
Disp: 10. Met: S. 6. Card: Toletus: 8. Physic:
q. 2. P. Hurr: Disp: 18. Phys: S. 2. & 3. P.
Comptonus Disp: 39. Phys: S. 4.*

§. I.

Probatur Thesis.

Primò. Infinita series ex essentia sua est impertransibilis; ut patet ex Aristotele l. 7. Phys: t. 59. & 8. Phys: t. 68. Infinitum enim est, *cujus semper aliquid est extrà.* & aliàs illa series esset infinita, ut supponitur; & non esset infinita: siquidem per actualem creatam existentiam, ac subsistentiam terminaretur; adeoque finiretur. Atqui si ens successivum fuisset ab æterno infinitum, posset pertransiri; ergo, &c. Seq: Subsumpti prob: si fuisset aliquis motus ab æterno, usque ad præsens in-

B 4

stans;

stans; actu posita essent infinitae partes illius motus; e. g. infinitae circulationes Solis. infiniti dies anni, &c. ergo infinitum nunc effluxisset, absolutum, terminatum, ac finitum esset; quod implicat.

Probatur secundò. DEUS actu produxisset illud ens successivum; DEUS autem actu videt, quae produxit; ergo DEUS inter partes illius entis, usque nunc productas, vidisset unam, ante quam non potuit producere aliam; & post quam produxisset alias; ergo vidisset positivè primum. quia verò posset productionem suam liberitatem hodie abrumpere; & tunc hodiernum diem alij præcessissent, & post eum nullus sequeretur: ideo videndo hodiernum diem, videret positivè ultimum. ergo in aeternitate infinita videret primum ac ultimum; ergo videret infinitum, clausum terminis; ergo esset infinitum, ut supponitur; & non esset, quia terminatum, ac finitum esset.

Probatur tertio. Ens successivum essentialiter constat partibus sibi succedentibus; ita ut una sit duratione prior, altera posterior. si enim haberet omnes partes simul, tunc esset ens successivum, & non esset. Atqui implicat in terminis, ut ab aeterno existat aliquid ens, quod altero sit duratione posterius; ergo implicat ab aeterno ens successivum, quod essentialiter

sentialem involvit aliquid duratione posterius.

Confirmatur primò. Motus est essentialiter aliquid fluens secundum prius & posterius; ergo secundum prius corrumpitur, dum posterius succedit. Atqui implicat, ut in aeternitate aliquid corrumpatur, seu transeat de esse ad non esse; quia esse præcederet duratione ipsum non esse; in aeternitate autem implicat, ut unum præcedat duratione alterum; alias id, quod sequitur, esset ab aeterno, & non esset; ergo.

Confirmatur secundò. Implicat, ut existat aliquid à parte rei, quod non sit in se determinatum. implicat etiam, ut DEUS Omniscius non videat determinatè omne, quod ab Ipso determinatè producitur; ergo DEUS inter omnes e. g. dies, à se productos, videret determinatè unum, ante quem nullum, & post quem plures produxisset; ergo in aeternitate videret diem determinatè primum; ergo videret infiniti terminum, à quo productio incipit.

Confirmatur tertio. Quidquid convenit singulis ex aliqua collectione essentialiter: hoc etiam convenit collectioni; ut patet inductione. Sic quia singuli homines essentialiter sunt rationales: etiam collectio hominum est rationalis, &c. Ratio ulterior est: quia adnumeratio aliorum, non mutat essentialiam rerum.

Atqui singulae partes priores entis successivi, transirent essentialiter de esse ad non esse, alijs succedentibus; & singulae posteriores essentialiter praesupponerent durationem priorum; ergo etiam tota collectio partium entis successivi (licet infinita essent) essentialiter praesupponeret aliquid duratione antecessisse; ergo implicat, ut illae partes, etiam collectim acceptae, sint ab aeterno. illud enim implicat esse ab aeterno, quod supponit aliquid duratione prius.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Potest motus esse in aeternum; ergo etiam potuit esse ab aeterno. Resp: Dist. Ant. Potest motus esse in aeternum syncategorematicè, ita ut nunquam sit verum dicere, quòd actu effluerint infinitae partes motus C. A. in aeternum categorematicè N. A. Dist. similiter Conf. & Nego Conf.

Objicies secundò. Ideo in aeternitate postica, non potest perveniri ad durationem ultimam: quia quaelibet assignabilis post se habet aliam, & aliam sine fine. ergo etiam in aeternitate antica, seu à parte antè, nunquam deveniretur ad primam: quia quaecunque assignabilis ante se habet aliam & aliam sine fine. Resp: N. Conf. quia in aeternitate postica, nec

ponç-

ponetur actu, nec ponibilis est ulla duratio, postquam non alia, & alia essent ponibiles in infinitum syncategorematicè; ergo non mirum est, quòd nec DEUS ibi videat ultimum. At verò in sententia Adversariorum, si ens aliquod exiitisset ab aeterno, fuisset actu positum; nec ante illud potuisset à DEO produci ullum duratione prius: & post illud plura & plura fuissent secuta; ergo DEUS Omnipotens, qui videret omnia à Se posita, ibi videret primum.

Objicies tertio. Malum est argumentum à sensu distributivo, ad copulativum. sic male infero: singuli homines habent tantum duos pedes; ergo omnes homines simul sumpti habent tantum duos pedes. Ergo etiam male inferitur: quilibet dies seorsim habet alium ante se; ergo omnes habent priorem se, &c. seorsim enim sumpti, sunt dies determinati: simul sumpti essent infiniti; ergo indeterminati. Resp: Distin: Antec in praedicatis accidentalibus C. A. in praedicatis essentialibus N. A. vide Confirmationem tertiam. Et licet nos inter infinitos non possimus assignare determinatè primum; posset tamen DEUS: qui videt omnia à Se producta determinatè; & quidquid à parte rei nunquam existit, existit determinatum. Vide Confirmationem secundam.

B 6

Objici-

Objicies quartò. Si DEUS ad extrà ageret necessariò, produxisset Mundum ab æterno, cum omnibus, quos defacto habet, motibus. ergo ex parte Mundi, aut motûs, cum æterna productione combinari, non est contradictio; ergo ex parte potentia passivæ non est implicitia in terminis. Atqui etiam non est contradictio ex parte ipsiusmet Omnipotentia DEI; ergo, &c. Resp: Dist. A. produxisset Mundum chimericum C. A. Mundum hunc, aut talem, qualis defacto existit, aut est possibilis N. A. Si DEUS ad extrà non ageret liberè, non esset DEUS, ut patet ex nuper dictis; Thesi 2. ergo ipsa causa producens esset chimæra. esset enim Deus, ut supponitur; & non esset, ut rationibus, citatâ Thesi allatis, probatur. ergo etiam effectus esset chimæricus; quia effectus proportionatur suæ causæ, juxta Physicos; & ex Antecedente impossibili, sequitur Consequens impossibile, juxta Dialecticos; implicat enim, ut effectus sit perfectior suâ causâ adæquatâ; ergo, &c.

Objicies quintò. Licet infinitum non possit transiri tempore finito: potest tamen pertransiri tempore infinito; ergo, &c. Resp: Infinitum, ut ex ipso nomine patet, absolute finiri non potest; quia aliàs esset infinitum, & non esset. Estque infinitum ex essentia sua, cujus semper est aliquid extrà; sive ulterius ad-

jicibile

jicibile, ex ea parte, quâ est infinitum; ergo quacumque Mundi durationem statuas, semper citius, & citius poterat produci. Porro repugnare tempus actu infinitum, aut ab æterno, constat ex probationibus supra allatis; confirmaturque hâc ratione: implicat ut tempus sit præteritum; nisi fuerit futurum. tunc enim tempus præterit, quando per præsens, à fore transit in fuisse. Atqui tota collectio infinitarum e. g. dierum, à parte antè emensarum, esset præterita; ergo tota aliquando fuisset futura; ergo tota aliquando non fuisset. futurum enim est, quod nondum est; ergo tempus essentialiter inceptit. Neque enim de illo (quod nunquam incepit) dici potest quòd aliquando non fuerit. ergo implicat tempus fuisse ab æterno.

* *

THESIS V.

Caelum non est corpus simplex, eâ simplicitate, quæ excludat compositionem ex subjecto, & actu; materia scilicet, & forma.

Ità Aristot: hic l. 1. à t. 5. D. Thom: ibid: P. Suarez. D. 13. S. 10. PP. Conimbri. in l. 1. de Cælo. c. 2. q. 4. a. 2. P. Hurtadus. D. 1. de Cælo. S. 1. & alij passim contra P. Compton: D. 3. de Cælo. S. 3.

S. I.

Probatnr nostra Thesis.

PROBATUR primò ratione desumptâ ex S. Thoma 1. p. q. 56. a. 2. Omnis substantia, ad existendum sufficiens, existit in certa, ac determinata specie, ac individuo; aliàs daretur à parte rei individuum vagum; ergo non est pura potentia passiva, sine omni actu physico, ad speciem determinâre. ergo vel est purus actus physicus; vel compositum ex actu

actu & potentia. Atqui Caelum est substantia, ad existendum sufficiens; cum defacto in rerum natura existat; ergo, &c. Subsumo: sed implicat, ut sit purus actus, independens à materia; cum Caelum, utpote corpus sensibile, quantum, extensum, &c. non sit immateriale, ac spiritus; ergo est compositum ex actu, & potentia sensibili, per quantitatem extensâ &c. ergo est compositum ex materia, & forma substantiali.

Probatnr secundò ratione desumptâ ex Aristotele citato Cæli moventur motu circulari; ergo habent in se naturam, quæ est principium physicum motûs. Atqui natura physicè componitur ex materia, & forma; ergo, &c.

Probatnr terciò. Si Caelum esset independens omnimodè à materia; esset perfectior substantia, quàm anima rationalis. inductione enim patet: quòd eò sit perfectior substantia, quò minus dependet à materia; anima autem rationalis, utpote actus informativus, dependet à materia, velut subjecto informativis. Atqui sequela est contra illud Axioma: *infimum supremi, est perfectius supremo inferioris ordinis*; ergo, &c.

Atque ex his rationibus colligitur: implicare corpus simplex, exclusivum compositionis ex actu, & potentia receptiva sensibili; seu materia,

materia, & forma. Esset enim spiritus, & non esset. esset: quia non dependeret à materia, & quantitate; in quo consistere essentiam spiritus probabitur suo loco. etiam non esset: quia esset corpus. substantia enim dividitur in corpoream, & spiritualementem: & unum membrum dividens opponitur alteri; ergo.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Aristoteles 1. de Cælo, t. 8. docet: Cælum esse corpus simplex; ergo non componitur ex materia & forma. Resp: Dist: A. eâ simplicitate, quæ opponitur corpori mixto ex qualitatibus Elementorum C. A. eâ simplicitate, quæ opponitur compositioni ex materia & forma N. A. & C. Explicatio constat ex ipso Aristotele: qui etiam Elementa vocat corpora simplicia; & tamen sæpissime probat illa componi ex materia & forma; ergo, &c.

Urgebis. D. Thomas ex mente Aristotelis ait: in Cælis non dari potentiam ad esse; ergo non componuntur Cæli ex materia. Resp: S. Th: explicat seipsum in 8. Phys: L. 21. docens: materiam Cælestem non esse potentiam ad aliam formam, præter eam, quam habet; cum Cæli naturaliter sint incorruptibiles.

Objicies secundò. Aristotel. 8. Metaphys:

t. 14. ait: quæcunque absque transmutatione sunt; horum materia non est. & subjungit: *substantias perpetuas materiam non habere.* Atqui in sententia Aristotelis Cæli sunt substantiæ perpetuæ; ergo, &c. Resp: Explico Aristotelem cum distinctione: non habere materiam talem, de qua ibidem loquitur C. Maj. non habere materiam alterius rationis N. Ma: Fateor Cælum non componi ex materia, quæ sit subjectum commune, omnium formarum capax; de qua ibidem loquitur. Et ut textus textu salvetur; ipse Aristoteles ibidem prius dixerat: quòd *omnes substantiæ sensibiles habent materiam.* Atqui Cælum est sensibile: quia oculis videtur; ergo.

Objicies tertio. Materia prima innotescit ex transmutationibus substantialibus; atqui in Cælo nullæ dantur; ergo, &c. Resp: Dist: Ma. tantum N. M: etiã C. M. intellectus humanus habito ex sublunaribus fundamento, ex quantitate, figura, raritate, densitate, &c. in Cælo deprehensus; inferit illic etiam adesse materiam, cujus eæ sunt physicæ proprietates. adjuvatur insuper discursus ex rationibus pro Conclusionem allatis; ergo,

&c.

THESIS VI.

Cœlum componitur probabilius ex materia diversæ rationis à materia sublunari.

Ità Aristot. 12. Metaph. t. 10. § 1. de Gener. t. 43. ac 53. D. Thom: 1. p. q. 66. a. 2. ubi expressè concludit: impossibile ergo est, quòd corporis corruptibilis, & incorruptibilis per naturam, sit una materia. Ità P. Suarez D. 13. S. 11. à num. 13. P. Valentia 1. p. D. 5. q. 2. PP. Conimbr. in l. 1. de Cœlo. c. 2. q. 6. n. 2. & alij complures,

§. I.

Probatur nostra Conclusio.

PROBATUR ratione S. Doctōris. Materix essentia in eo consistit, quòd sit potentia ad formam transcendentaliter, ac essentialiter, ordinata; ergo materix, quæ dicunt ordinem, ac respectum essentialem ad formas specie diversas, hoc sensu ipsæ etiam sunt speciei, seu rationis diversæ. Atqui juxta Aristotelem, & D. Thomam, materia sublunaris essentialiter

sem respectum dicit ad formam amissibilem: Cælestis ad inamissibilem; ergo, &c.

Confirmatur primò. Si materia Cælestis esset ejusdem rationis cum materia sublunari; haberet proportionem, & appetitum naturalem, ad plures formas sublunares; ergo materia Cælestis esset radix corruptibilitatis; quia ex hoc capite in sublunariis materia prima dicitur radix corruptionis. ergo Cœli non essent ab intrinseco incorruptibiles, sed tantum ab extrinseco, defectu contrariarum dispositionum; quod est contra Aristotelem, ac D. Th: Thesti proximâ citandos; ergo, &c.

Confirmatur secundò. DEUS, & natura, operatur sapientissimè; ergo producit media, ad finem intentum proportionata. Sed materia mutationis successivæ capax, esset medium improporcionatum ad Cæleste compositum, naturaliter incorruptibile; ergo, &c.

Confirmatur tertio. Potentia passiva est correlativum ad potentiam activam; ergo si materia Cælestis esset potentia passiva, plurimum successivè formarum capax: etiam daretur potentia naturalis activa, quæ illas formas inducere posset. Atqui nulla talis potentia activa naturalis datur: cum Cœli sint naturaliter incorruptibiles; ergo.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Omnis distinctio specifica fit per

fit per actum physicum, saltē radicaliter. Atqui nulla materia secundū se includit actum physicum; ergo nulla materia secundū se distinguit specie ab altera. Resp: Distinguendo Maj: fit per actum physicū, vel inclusum, vel intrinseco respectu connotatum C. Maj. per actum physicum tantū inclusum, & intrinsecē constitutivum N. Maj. C. Min. & N. C. Potentiæ respectivæ, juxta Aristotelem ac D. Thomam, ex hoc ipso sunt speciei diversæ: quōd essentialiter ordinantur ad actus speciei diversos. patet inductione; potentiæ *visiva*, essentialiter ordinatæ ad *colorem*: *auditiva*, ad *sonum*, &c. unde etiam illa potentia dicitur perfectior, quæ essentialiter ordinatur ad actum perfectiorem.

Objicies secundō. Si ideo materia sublunaris esset diversa à Cælesti, quia hæc ordinatur ad formam incorruptibilem; sequeretur etiam materiam hominis esse speciei diversam à materia e. g. ligni, aut alia, quia hæc ordinatur ad formam corruptibilem: cū anima hominis sit spiritalis, adeoque incorruptibilis. Atqui sequela est contra Aristotelem, ac D. Thomam; ergo. Resp. Dist. Seq: Maj: si ideo esset diversa à Cælesti, quia hæc ordinatur ad formam, in se, ac entitate suâ incorruptibilem C. si ideo esset diversa à Cælesti, quia hæc ordinatur ad formam, in modo informandi

mandi incorruptibilem N. Seq. Maj. C. Min: & N. Conf. Ordo physicus, essentialis, ac intrinsecus materiæ, est habitudo ad formam, ut formam. totum enim esse, quod DEUS, Autor naturæ, dedit materiæ: est in ordine ad hoc, ut esset potentia formæ receptiva, tanquam imperfectum sui perfectivi. ergo illud, ad quod materia per se, primò, ac præcipuè respicit in forma, est: quōd forma sit perfectiva, ac informativa materiæ; ergo materia ordinatur ad formam, in quantum se hæc illi communicat informando. Ergo materia in statu physico præcipuè respicit formam quoad modum informandi, seseque communicandi subjecto; in quantum ille, vel est corruptibilis, & amissibilis: vel incorruptibilis, ac inamissibilis; ergo illæ tantū materiæ sunt diversæ *speciei*, ac *habitudinis*, quæ respiciunt formas, quoad modum amissibiliter, & inamissibiliter informandi, diversas. omnis enim potentia respectiva specificatur à termino, secundū eam rationem, quam potentia primò, ac per se respicit, diverso. Atqui tum anima rationalis, tum quæcunque forma sublunaris, habet modum informandi, seseque materiæ communicandi separabilem, ac corruptibilem; ut patet experientiâ; forma autem Cælestis (ut mox probabimus) habet modum informandi incorruptibilem; ergo, & c.

Et cer-

Et certè; licet forma entitativè sit incorruptibilis, hoc se per accidens, & impertinenter habet ad appetitum materiæ, nisi simul modus materiæ informandi sit incorruptibilis, Materia enim post separationem æquè nihil participat à tali forma, acsi hæc in rerum natura non ampliùs existeret.

Objicies tertio. Meliùs diceretur: quòd materia tantùm extrinsecè per dispositiones, & per accidens ordinetur ad formam, modò amissibili, aut inamissibili informativam; ergo, &c. Resp: N. A. DEUS enim Sapientissimus confert medijs habitudinem ac capacitatem intrinsecam, fini, ad quem per se ordinatur, proportionatam. Ergo cùm finis, ad quem materia per se, & ex natura sua ordinatur, in sublunariis sit: ut serviat quotidianæ mutationum vicissitudini; non itèm in corporibus Cælestibus; potius dicendum est: quòd aliam intrinsecam capacitatem physicam contulerit materiæ existenti in sublunariis, quàm existenti in Cælestibus corporibus; ergo, &c.

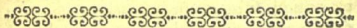
Objicies quartò. Quæ conveniunt in Genere, conveniunt in materia. Atqui Cælestia & sublunaria conveniunt in Genere corporis; ergo conveniunt in materia; ergo, &c. Resp: Dist. Maj. conveniunt in materia, abstractè & logicè considerata C. Maj. in materia,

ria, physicè, & prout est in statu reali, considerata N. Maj. Dist. similiter Conseq: & N. Consi: Potest in forma considerari hoc prædicatum: quòd sit *informativa materia*; præscindendo, an modò amissibili, an verò inamissibili. potest itèm concipi *ordo materia ad formam*; præscindendo, an sit talis ordo, qui referat materiam ad formam amissibilem, an verò inamissibilem. Realiter ramen, & in statu physico, ratio formæ identificatur alterutri ex modis informandi; ergo etiam materia realiter, & in statu physico, ordinatur intrinsecè ad formas, alterutro modo informandi determinatas. Unde patet: ly *corpus* esse univocum respectu Cælestium, ac sublunarium, si accipiat abstractè, & præcisum; prout nimirum præcisè significat *compositum ex materia, & forma*; præscindendo inquam *ab ordine, ac habitudine reali*, quam in statu physico annexam habet materia; præscindendo itèm *à modo informandi*, quem in statu physico identificatum habet forma.

Objicies quinto. Illa sunt ejusdem speciei, quibus conveniunt eadem proprietates primæ, ac immediatæ; quia proprietas proportionatur suo fundamento, seu essentiæ; atqui materiæ Cælesti convenit *quantitas, figura, &c.* quæ sunt primæ, & immediatæ proprietates materiæ sublunaris; ut docuit Aristoteles 1. Physic:

Physic. t. 1. 2. 2. Physic. t. 3. 2. 3. Physic. t. 2. 1.
 & D. Thomas ibidem. Ergo etiam est eadem, seu similis utriusque essentia. Resp. Dist. Min. Atqui materiæ Cælesti convenit *quantitas*, & *figura*, &c. secundum rationem abstractam, & logicè eandem C. Min. secundum rationem contractam, & physicè eandem N. Min. Dist. similiter Conseq. Ergo est eadem, & similis utriusque essentia abstractè, & logicè considerata C. contractè, & physicè considerata N. C. *quantitas in statu physico*, dicit realem, & physicum ordinem ad hanc specie materiam: *figura*, ad hanc specie quantitatem physicam, &c. juxta illud ipsū Axioma: *proprietas physica proportionatur suo fundamento*, seu essentiæ physicæ. Ergo cum ex rationibus Conclusionis constet probabiliùs materiam Cælestem esse specie diversam à sublunari; probabiliùs quoque est: ordinem physicum, quantitatis physicæ; itémque figuræ, &c. in statu physico, esse diversum in sublunariibus ab eo, quem figura, & quantitas corporum Cælestium habent. ac proinde etiam esse diversæ rationis physicæ, licèt sint ejusdem speciei logicæ. Quia verò abstrahi potest ab eo prædicato, in quo physicè disconveniunt: potéstque concipi prædicatum, in quo conveniunt; ideo potest dari conceptus *universalis* respectu *quantitatis*, & *figuræ Cælestis*, ac

stis, ac sublunaris. ratio enim quantitatis, prout repræsentatur, erit perfectè similis; licèt non sit perfectè similis, prout in statu physico existit alijs formalitatibus identificata. Instantia est: in *animali* respectu hominis & leonis; in *homine* respectu Petri & Pauli, &c.

THESIS VII.

Cæli probabiliùs sunt naturaliter incorruptibiles, hoc sensu: quòd forma Cælestis, per formæ novæ generationem naturaliter expelli nequeat.

Ità Aristot. l. 1. de Cælo. c. 3. & lib. 2. c. 1. D Thom. 1. p. q. 66. a. 2. P. Suarez D. 13. Sec. 11. PP. Conimbr. 1. de Cælo. c. 3. q. 1. a. 2. P. Arriaga. P. Maurus. & alij Peripatetici quàm plurimi.

S. I.

Probatur nostra Sententia.

Primò ratione Aristot. 1. de Cælo c. 4. *Proprietas sequitur suum fundamentum*; ergo in entitate suæ perfectionis nunquam excedit suam substantiam, cujus est proprietas. Arqui

Atqui motus est proprietatis corporis *mobilis*; quâ *talis*; ergo motus non excedit aliquâ perfectione suum mobile; hoc est: motus non habet aliquam perfectionem, quam non habeat ipsum mobile. Sed *motus circularis* Cælestium corporum, ex natura sua sine fine redit in principium, à quo incepit; & consequenter nunquam interruptus continuari potest; ergo etiam corpus Cæleste ex natura sua est incorruptibile, ac perpetuum.

Probatum secundò. Primum movens in suo genere, est immobile. quia si esset mobile, eò ipsò in illo genere non esset primum; sed præsupponeret aliud movens in eodem genere. Atqui corpus Cæleste est primum generans, primum corruptens; ergo istis motibus non est mobile.

Probatum tertio. Si una sententia nitatur experiencijs non manifestis, sed tantum cum ludicro vitio fallibilibus: altera verò fundetur in ratione, saltè physicè, aut moraliter firma; tunc hæc est intrinsicè probabilior illâ. Atqui sententia Adversariorum, nititur talibus experiencijs: & nostra ejusmodi ratione; ergo nostra est probabilior intrinsicè. Quòd etiam probabilitate extrinsecâ, hoc est: majori auctoritate, sententia nostra adversaria præferenda sit, ità ostendo. Cælos quoad substantiam esse incorruptibiles, docuit S. Diony-

Dionysius Areopagita de Div: Nom: c. 4. S. Augustinus. l. 20. de Civitate DEI c. 14. & 24. S. Damascenus l. 2. Orthodoxæ Fidei c. 6. S. Thom: cit. aliique SS. PP. in Philosophia excellentiores; ergo, &c.

Confirmatur primò. Singula Cælestium corpora habent peculiarem vim generandi, & corruptendi sublunaria; atqui qualibet generatio, & corruptio sublunaris, debet reduci ad aliquam causam ingenerabilem, & incorruptibilem, nè procedatur in infinitum; ergo, &c.

Confirmatur secundò. Omne naturaliter generabile, & corruptibile, fit ex contrarijs, sibi in eodem subjecto succedentibus, ut patet inductione; atqui Cælis nihil est contrarium; ergo Cæli non sunt naturaliter generabiles, & corruptibiles. Min: prob: formæ Cælesti, nulla forma substantialis contrariatur immediate ac formaliter; quia substantia non contrariatur substantiæ, nisi radicaliter, propter intrinsicam contrariarum proprietatum in subjecto exigentiam, ut docet ex Aristotele D. Thom: 1. de Cælo. L. 6. sed formæ Cælesti non contrariatur ulla forma substantialis, propter exigentiam contrariarum proprietatum; quia prima connaturalis proprietatis est motus circularis, cui nullus alius motus contrariatur, ut probat ex Aristotele D. Thomas

in 1. de Cælo. L. 8. cùm omnis contrarietas motuum sit propter terminos oppositos; ergo, &c.

Confirmatur tertio. *Natura Naturans*, DEUS, dat rebus proprietates proportionatas ad illarum esse. qui enim *dat esse*; *dat consequentia ad esse*. Ergo cùm DEUS dederit corporibus Cælestibus motum circulaem, qui ex natura sua est perpetuus; etiam dedit ipsi corpori mobili naturam, ab intrinseco perpetuam.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primò. P. Kircherus l. 2. *Mundi subterranei*, & *Itinerario in Solem*, refert à se visos fluctus igneos, è Sole, veluti flammaram Oceano, ebullientes; qui alio tempore non comparuerunt. Alij Astrologi dicunt se vidisse Athmo-sphæram circa Lunam; aliòsque planetas. Est autem Athmo-sphæra spatium, ab halitibus, circa corpus, ex quo exhalantur, occupatum; ergo dantur in corporibus Cælestibus generationes, & corruptiones. Resp: N. C. Videbantur hæc ita fieri: non autem verè, & à parte rei fiebant. Illa fluctuatio apparebat, vel propter tremulam manum, quâ telescopium, seu tubus opticus tenebatur; vel propter refractionem in plurius tubi

vitræ

vitræ factam: vel propter scintillationem radij in intermedio corpore repercussi, &c.

Et quid mirum est oculum, vitro mediante, in tanta distantia falli? nonne in vicinioribus sæpe fallitur? vel dum baculus rectissimus, aquis infixus, apparet incurvatus; vel dum quadrata turris eminus videtur esse rotunda; vel dum aer, per trigonum aspectus, vario colore tinctus representatur? Athmo-sphæra etiam non erant exhalationes Solis, &c. sed vapores, qui regionem intermediam occupabant.

Experientiæ igitur sensuum, ut non fallant, examinandæ sunt: an sint constantes, & universales omni loco, & tempore, quò sensus debite applicantur. item: an sint contra rationem, saltèm physicè demonstrativam; & sic per rationem, error sensuum deprehenditur.

Obijcies secundò. P. Christophorus Scheiner in *Rosa Ursina* (sic vocavit opus eruditissimum de Sole; quod Ursinæ Familiæ, cujus insigne rosa est, dedicavit) aliique Mathematici, millenis experiencijs ajunt se deprehendisse maculas in Sole; & partes aliquas jam revelli, jam alijs conjungi, &c. Atqui illæ maculæ sunt fuligines, & fumi à Sole exhalati; & faces, ac globi ignei, jam generati, mox corrupti; ergo, &c. Resp: N, Min; Mala-

peritius, Mastrius, & alij Astronomi dixerunt esse *stellas Circumsolares*. P. Ricciolus. l. 3. Almag: c. 3. P. Schottus *Itinerario in Solem*, prolutionis §. 3. ait esse *Cometas Solis*. Alij docent illas maculas esse partes Cœli Solaris, ita densas, ut lux Solis non possit transmeare, quæ ideo jam videantur majores, jam minores: quod illis Sol nunc sit vicinior, nunc remotior, &c. Nobis negandi ratio constat ex argumentis pro Conclusionem allatis.

Et nonne etiam libero oculo spectantibus stellæ fixæ jam videntur conjungi, jam separari? attamen ratio corrigit oculus hic; ergo corrigat etiam ibi.

Objicies tertio. Multa phænomena, Cometæ, &c. apparuerunt etiam supra Lunam; imò indubitatum est peritioribus Astronomis, sæpius novas stellas in Cœlo ortas esse, & occidisse. Sic Anno 1572. in Novembri usque ad Martium 1574. visa est nova stella in *Cassiopea*: & alia in *pectore Cygni* ab Anno 1600. usque ad 1621. Jam sic formatur argumentum. Ex Elementari regione nihil pervenit ad Cælestem: quia omnia Elementaria sunt graviora, quam æther; ergo Cometæ, & ejusmodi novæ stellæ, non gignuntur ex regione Elementari; neque in illa corrumpuntur. ergo generantur, & corrumpuntur in Cœlo; ergo, &c.

Aliqui

Aliqui respondent: Nunquam Cometæ fuisse supra Lunam. PP. Conimbr: in l. 5. de Cælo c. 3. q. 1. a. 4. ajunt ejusmodi stellas, non vi naturali genitas, aut corruptas esse; sed miraculosè tunc à DEO creatas, & postea annihilatas fuisse.

Equidem Resp: multos Cometæ fuisse, meteora tertiæ regionis æthereæ, ortos ex sicca exhalatione, virtute Solis accensa. Et hos fuisse infra Lunam, ex eo deprehensum est: quod non diu durarent; neque cum alijs astris regulariter moverentur. Admitto tamen aliquos fuisse Cælestes supra Lunam; hoc enim Astronomi complures demonstrare videntur, cuilibet autem in sua arte excellenti, credendum est.

Sed dico: ejusmodi stellas non fuisse novas: quoad substantiam, licet tunc Angelo movente novum situm acceperint: & tunc apparent, & post intervallum disparerent. unde existimo illas cum stellis cætetis à DEO sub Mundi initium fuisse creatas. Inducor hac ratione. Ad Sapientissimum Universi Gubernatorem DEUM pertinet, non tantum Mundo physico, sed & Politico, de medijs ad gubernationem, tum utilibus, tum necessarijs, providere; ergo conveniens erat, ut in prima Mundi Creatione DEUS de stellis ita disponeret, ut etiam aliquæ conderentur ido-

C 4

ncæ

neæ, ad homines de eventu extraordinario
commonendos; illasque ita ordinaret, ut mo-
tu suo tunc conspicuæ prodirent, quando, &
ubi, portentoso ejusmodi ostento, morum e-
mendatio, vel aliud quidpiam ad ordinem
Mundi Politicum spectans, insinuandum erat.
Elige viam, quam sequi liber. Nec est, cur
quis calumnietur Conimbricenses: quòd ad
Sacristiam, & miracula confugiant. Catho-
lico enim ex Sacra Scriptura certum est, pro-
digia in Caelo sapius extraordinariâ DEI
Virtute contigisse; vel quando ad preces Jo-
sue Sol longissimo tempore contra naturalem
impetum substitit. Jos: 10. vel quando ex
Isaiæ 30. in signum vitæ, Regi Ezechiæ per an-
nos 15. deinceps prorogandæ, Sol ad totidem
gradus retrocessit, &c.

Objicies quartò. Isaiæ 14. dicitur: Caeli
sicut fumus liquefcent. & 65. ego creo Calos no-
vos, & terram novam. Ad Hebr: 10. Caeli
peribunt. 2. Petri. 3. Caeli reservati sunt igni,
&c. ergo Caeli corrumpuntur; ergo. Resp:
Sacram Scripturam explicandam esse; vel de
globo aëreo, non Cælesti. sic etiam psal.
103. volatilia aëris vocantur: *volucres Caeli.*
Vide S. Thomam in supplem. q. 74. a. 4. vel
de immutatione accidentali, non de corruptio-
ne quoad substantiam: ut docuit S. Hierony-
mus

mus in c. 65. Isaiæ. S. August. l. 20. de Civi-
tate DEI, c. 14. & 24.

Textum illum Matth. 24. stellæ de Caelo
cadent; S. Thomas ibidem intelligit, non de
casu physico [quorsum enim caderent stellæ,
quarum singulæ longè majores sunt,
quàm globus Terraqueus?] sed de casu mo-
rali. quia ut loquitur S. Doctor: stellæ de
Caelo videntur cadere, dum suo lumine pri-
vantur. Et licet ita physicè fieret, non cor-
rumperentur vi naturali, sed per potentiam
supernaturalem: non ab intrinseco, sed ab ex-
trinseco; DEO nimirum conservativum influ-
xum subtrahente. Quid si etiam textus iste
acciperetur de Cometis quibusdam meteoricis,
quos finem Mundi præcessuros congruè est?

Instabis cum Cornæo Disp: 2. hic q. 5. Po-
tius torquendus est Aristoteles in gratiam Scri-
pturæ directè loquentis, quàm Scriptura in
gratiam Aristotelis Ethnici, corruptionem
Caeli negantis; ergo, &c. Resp: non expli-
cari Scripturam in gratiam Aristotelis, sed in
gratiam veritatis; ratione urgente potius ex-
plico textus allatos, quàm doctrinam Aristo-
telis: quia, ut monuit S. Thomas in Episto-
la ad Doctorem sui Ordinis; non attenden-
dum *quis*, sed *quid* dicat. Addo: quòd malim
negare rationem, quàm Scripturam; si hæc
cum ratione, mihi apparente, conciliari non
possit.

58 *Cœli naturaliter sunt incorruptibiles.*

possit. Cæterum, licet Sac. Scriptura quædam doceat supra rationem, nihil tamen docet contra rationem: quia veritas veritati non contrariatur; cum veritas una, & simplex sit.

Objicies quintò. Quæ sunt virtutis finitæ, non possunt existere infinitâ duratione; ut docet Aristoteles, 8. *Physic: t. 68.* Sed Cœli sunt virtutis finitæ; ergo, &c. Ergo sunt corruptibiles. Resp: Nego Maj: universaliter sumptam. nam Angeli, & anima rationalis, sunt virtutis finitæ; & tamen possunt durare in infinitum syncategorematicè; ergo & Cœli. Aristoteles igitur explicandus est de mirabilibus, quæ mesurantur tempore; non de immutabilib⁹, quæ mesurantur æternitate, aut ævo.

Objicies sextò. Ad finem Mundi cessabunt generationes; ergo & Cœlorum motus; ergo, &c. Resp: Distin: Conseq: ab extrinseco, DEO ita volente Con. ab intrinseco; exigente aliquo principio Cœlis intraneo N. C. ubi completus fuerit numerus electorum, cessabunt generationes hominum; & consequenter generationes cæterorum sublunarium, quorum finis *proximus* homo est.

Objicies septimò. Luna illuminatur à Sole; ergo alteratur. Resp: Dist: Conf: alteratione tantùm perfectivâ Con. alteratione corruptivâ N. Conf: Lux non habet contrarium; ergo nihil corrumpitur, dum planetæ
magis

59)

magis illuminantur, & sic erit post diem Judicij juxta Isaïæ 30. ubi erit *lux Luna, sicut lux Solis, & lux Solis erit semptempliciter.*

THESIS VIII.

Angeli movent Cœlos per virtutem, quam illi ad corpora locò movenda habent, vñ imperij applicatam.

Ità Aristot. 8. Phys. t. 6. D. Th. 2. contra Gentes c. 23. P. Suarez. Disput: 35. Metaph: Sect. 6, n. 22.

§. I.

Declaratur & Probatnr nostra Sententia.

Dico primò. Cœli non moventur à principio activo vitali, sibi intrinseco. Probatnr: principium activum vitale, seu anima, non unitur corpori, illudve informat; nisi ut in eo exerceat operationes vitæ, vel vegetativæ, vel sensitivæ, vel intellectivæ [hæc enim tantùm vita triplex à Philosophis admittitur] Atqui Cœli non sunt capaces operationum vitæ vegetativæ: quia hæc fit per generationem,

C 6

& cor-

& corruptionem, ex alimento intromsumpto; Caeli autem nec corruptionis capaces sunt: nec ob vastitatem alimento vegetari possunt. unde enim suppeteret pabulum Saturno? qui magnitudinem terrae continet nonagies & semel. unde Jovi? qui vastitatem globi Terraquei excedit nonagies quinquies. unde Soli? centies sexies majori, quam sit Mundi inferioris Universum, & c.

Sed neque sunt capaces operationum vitae sensitivae: quia inductione constat, vitae sensitivae corpus esse heterogeneum; certam qualitatum temperie, organis, & instrumentis [puta musculis, nervis, spiritibus vitalibus, ex sanguine progenitis] ad sensationum functiones adaptatum. Atque ejusmodi qualitatum temperie, organorum aptitudine, carent Caeli; utpote corpora homogenea, & c. ergo.

Non sunt denique capaces operationum vitae intellectivae: quia haec non requirit corpus, nisi ut per sensus corporeos colligantur species, ex quibus mens moveatur ad intelligendum; ergo cum Caeli non sint capaces vitae sensitivae, nec erunt capaces vitae intellectivae.

Confirm. Tota ratio Adversariorum desumebatur ex ordinatissimo motu locali Caelorum; ut refert P. Ricciolus. l. 9. Almag. S. I. c. 8. Atque ordinatissimus motus localis, non

non evincit animam intellectivam *informantem*; quia totus potest salvari per Intelligentiam extrinsecus assistricem: sicut ordinatissimus motus navis, per assistentem Navarchum; ergo, & c.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Caeli moventur naturaliter motu circulari; ergo moventur ab intrinseco; ergo vivunt. Resp. Dist. Ant. motu passivo Con: A. motu activo N. A. & C. Principium motus passivum, est Caelis intraneum. Intelligentiae enim assistrices movent Caelum, quia melius creatura corporalis movetur à creatura spirituali; ut innuit S. August. l. 3. de Civitate DEI. c. 4.

Objicies secundò. Caeli generant in sublunariis res animatas; nempe muscas in aëre: ranas in aquis: gramina in arvis; ergo dant vitam. Atque nemo dat, quod non habet; ergo, & c. Resp. Distin: A. generant instrumentaliter, & virtute activam alterius C. A. principaliter, & virtute propria N. A. Distin: similiter Conseq; & N. C. Est haec responsio S. Thomae, 1. p. q. 70. a. 3. ubi docet Caelos esse instrumenta Angelorum.

Objicies tertio. Corpus Caeleste simplex, perfectius est, quam Elementare, aut mixtum. Atque perfectiori corpori debetur per-

fectior forma; ergo, &c. ergo Caelo à potiori debetur forma viventis. Resp: Dist: Maj: est perfectius in una ratione C. Maj. in omni ratione N. Maj. propter simplicitatem corpus Caeleste est perfectius, quàm mixtum. Sed multa corpora mixta in hoc sunt perfectiora, quàm Caelestia: quòd instructa sint organis, & instrumentis, ad opera vitæ exercenda necessarijs, & accommodis. Deinde forma Caelestis est perfectior in modo informandi, licèt non sit entitativè perfectior, forma enim Caelestis informat suam materiam inamissibiliter. Atqui illa est major perfectio in ratione corporis: quia per formam inamissibilem magis perficitur materia; ergo, &c.

§. III.

Declaratur & Probatur ulterius nostra Sententia.

Dico secundò. Caeli moventur ab Angelis assistentibus. Probatur: virtus inferior subest connaturaliter, & gubernatur à superiore; ut ostendit S. Thom: 3. contra Gentes. à c. 77. & 1. p. à q. 103. In hoc enim est admirabilis illa connexio Universi [quemadmodum ex S. Dionysio Areop: toties inculcat S. Thom:] quòd inferiora regantur per media: media per superiora. idque plurimum decet Sapientiam DEI, ac commendat Bonitatem Divinam; eò quòd

eò quòd ita pulcherrimo ordine, creaturæ in Universo omnes, sibi invicem subordinentur. Atqui virtus Angelorum est superior omnibus corporeis; virtus verò Caelorum, utpote universalior sublunariibus, est quasi media inter supremum & infimum; ergo Angeli non tantùm dirigunt, gubernant, &c. homines, inter sublunaria; sed & ordinant ipsos Caelorum motus, influxus, &c. ergo.

Probatur amplius: à motu Caeli dependet totus ordo reliquorum motuum sensibilium; ut patet inductione vegetabilium, ac sensitivorum, ergo [cùm Caeli non vivant] Motor Caeli extrinsecus debet esse perfectior, quàm Gubernator aliquis unius Regni, aut particulæ Mundi inferioris; aut quàm forma movens aliquod particulare corpus sublunare; ergo Motores Caelorum sunt Angeli, seu substantiæ intellectuales, sine dubio perfectiores, quàm sit anima rationalis.

§. IV.

Solvuntur Objectiones.

Obicies primò. Corpora sublunaria, etiã nisi non vivant, movent tamen se per aliquid sibi intrinsicum. Sic terra per gravitatem sibi intrinsicam movet se deorsum; ignis per levitatem sursum, &c. ergo licèt corpora Caelestia non vivant, moventur tamen per aliquid

quid sibi intrinsecū localiter; ergo, &c. R. Dist. A. dum sunt in loco sibi conaturali N. A. dum sunt extra locum suum connaturalem T. A. & N. C. motus circularis convenit Caelis etiam existentibus in loco suo connaturali; ergo ab aliquo extrinsecō oritur.

Objicies secundò. Motus Cœli, primi mobilis, est primus; ergo procedit à solo Primo Motore; ergo procedit à Solo DEO; ergo, &c. Resp: Distin. A. est primus secundum quid, & respectivè C. A. est primus simpliciter, & absolutè N. A. & N. C. motus primi mobilis est primus respectu motuum inferiorum: non autem primus absolutè inter omnes omnino motus.

Objicies tertidò. Si moverentur Cœli ab Angelis, moverentur ab agentibus liberis, quæ aliter & aliter Cœlos pro libitu movere possent; atqui repugnat sic moveri Cœlos, in motu suo connaturali invariabiles; ergo, &c. Resp: Dist. Seq: moverentur ab agentibus liberis, attamen in hoc negotio Divinæ Voluntati subditis C. Maj. à Divina Voluntate independentibus N. Maj. Angeli, seu Cœlorum Motores, in hac operatione sua dependent à Divina Voluntate; quæ disposuit, ut Cœlorum motus esset invariabilis quoad circulationes.

Explicatur & Probatur amplius nostra Sententia.

Dico tertidò. Angeli non movent Cœlos per contactum quantitativum, cū sint spiritus; neque per impressam illis qualitatem alterativam physicam, quam impulsivum dicimus; quod probatur. Impulsus non requiritur ex ratione motus localis; quia aliàs nec DEUS posset movere corpora localiter, nisi imprimendo illis impetum, seu impulsivum; quod tamen falsum est: cū DEUS sit omnibus intimè præsens; ergo tantum requiritur impulsus tanquam instrumentum moventis; quando movens separatur à mobili. Atqui Angelus per virtutem operativam semper est immediatè præsens corpori Cœlesti; ergo frustraneus, & consequenter impossibilis est impulsus physicus.

Dico quartò. Angeli non movent Cœlos immediatè, ac formaliter, per solum imperium; ita ut imperium Angeli sit formalissimè activa motio corporum Cœlestium. Probatur: activa motio Cœlorum, est actio transiens, & ad extrā; ergo recipitur in mobili, seu passo; ergo recipitur in ipsis corporibus Cœlestibus. Atqui imperium Angeli (cū sit vel intellectio coordinans, vel volitio bonum ordinem appetens) non recipitur in corporibus Cœlestibus; ergo, &c.

Probatur secundò. Localis motio, intellectio, & appetitio; sunt actus specie subalter-nâ diversi. ergo procedunt à potentijs, seu facultatibus inter se distinctis; ergo, &c.

Probatur tertio. Licet voluntas efficaciter velit poni intellectioem; hæc tamen formaliter ac efficienter immediatè ponitur per potentiam, à voluntate distinctam; nempe per intellectum. neque enim ipsa voluntas formaliter elicit intellectioem; ergo etiam localis motio Cœlorum efficienter, immediatè, ac formaliter ponitur per potentiam Angeli, ab intellectu, ac voluntate ejus distinctam; ergo localis motio Cœlorum, formaliter, & immediatè non est imperium Angeli. Unde

Dico quinto. Angeli probabilius movent Cœlos, per imperium determinando, & applicando virtutem, seu facultatem physicam, ab intellectu & voluntate distinctam; quam à DEO habent ad corpora quævis locò movenda.

Probatur. Anima rationalis movet corpus localiter, per imperium suum applicando potentiam locomotivam, ergo à potiori id de Angelis, corpora Cœlestia moventibus, dicendum est; præsertim cum aliò modò motus ejusmodi non possint explicari, ut patet ex hæc tenus dictis.

S. VI.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Ut anima rationalis moveat localiter corpus, debet illi physicè uniri ergo etiam Angeli debent physicè uniri Cœlis. Resp: N. C. quia agentia perfectiora, perfectiore & excellentiore modo agunt: nam modus operandi proportionatur modo essendi; ergo cum Angeli in esse perfectiores sint, quàm anima rationalis; quid mirum est, quòd etiam sine unione physica hoc agant in Cœlis, quod anima rationalis respectu corporis, cui unitur. Et aliàs etiam DEUS deberet physicè uniri corporibus, quæ Ipse localiter movet.

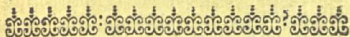
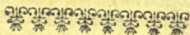
Objicies secundò. Cœli sunt insensibiles; & illa virtus Angelorum non est intellectiva; ergo neq; hæc, neq; illi possunt percipere imperiũ; ergo illud nõ possunt exequi. R: N. Illat: Venti & mare Christi imperio obediabant, licet insensibilia essent. & nõne defacto omnia, etiam inanimata, imperium ac Voluntatem DEI adimplent? sunt ergo quædam imperia, simul conceptus interui manifestativa; & hæc solum percipiuntur à creaturis intellectualibus. alia sunt tantum applicativa, & virtute suâ operantur; & his etiam irracionales creaturæ, ac potentia, obsequuntur. nõne etc.

nim potentia locomotiva in se formaliter intellectiva est? & tamen exequitur imperium.

Objicies tertio. Potentia intrinsecè specificatur à termino, seu operatione, quam primò, per se, ac immediatè respicit; ergo implicat, ut aliqua potentia spiritualis, primò ac per se, respiciat operationem materialem; seu terminum, qui est aliquid materiale. aliàs talis potentia esset spiritualis, & non esset. Atqui localis motus est operatio materialis; ergo implicat potentia spiritualis, quæ ejusmodi motum primò ac per se respiciat; ergo talis virtus, seu facultas physica, in Angelis est chimærica. Resp: primò. Nego suppositum: quòd *esse materialem*, aut *spiritualem potentiam*, sit prædicatum specificum, constituens speciem infimam potentia; sed est prædicatum genericum; ac proinde debet desumi à subjecto, in quo ejusmodi potentia recipitur. si ergo subjectum sit spiritus; potentia recepta erit *spiritualis*: si verò subjectum sit materia, aut corpus; potentia erit *materialis*. Species infima potentia; desumitur immediatè ab ordine, ac habitudine, seu respectu, quem illa habet ad suum terminum: quia per ejusmodi ordinem una formaliter differt ab altera; ut patet inductione potentia; visiva; auditiva; & autoritate S. Thomæ 1. p. q. 77. a. 3. & 1.

2. q. 54. a. 2. P. Suarez l. 2. de Anima. c. 2. Resp: secundò. Distin: Ant: si *ly primò*, ac *per se*, significat rationem formalem, sub qua intrinsecè potentia respicit terminum C. A. scilicet N. A. ratio formalis, sub qua Angeli potentia, corporum locomotiva, respicit motum corporum, non est *motus secundum se*; sed relucens in eo specialis bonitas, Sapientia, ac Providentia; Divina; manifestativa; quæ ejusmodi motus ita coordinavit, & per Angelos exequitur. Cæterum non requiri, ut potentia activa entitativè proportionetur termino, ac operationi; ita ut ipsa materialis sit, si terminus est materialis; patet in Omnipotentia Divina; & ipso imperio, per quod formaliter Caelos moveri asserunt Adversarij. Resp: tertio. Distin: Ant: potentia operativa *immanenter*, specificatur intrinsecè ab operatione C. A. potentia operativa *transseunter* N. Ant: Dist: simil: Subj: & N. utramque C. Ratio disparitatis est: quia omnis forma, aut quasi forma, *intrinsecè specificans*, debet uniri, aut identificari specificato. Atqui operatio transiens, nec unitur, nec identificatur suo principio operativo; ergo non potest illud intrinsecè specificare. At verò operatio immanens, in creatis, est accidens inhærens potentia; ergo operatio immanens potest suum principium, quod est operativum, intrinsecè specificare. atque

que adeò si operatio immanens est materialis; implicat, ut procedat à potentia spiritali; & vicissim, si operatio est spiritalis: implicat, ut procedat à principio materiali, & quanto per hoc enim accidens materiale essentialiter differt ab accidente spiritali: quòd materiale essentialiter exigit inhærere subjecto materiali, & quanto; spirituale verò exigit inhærere subjecto immateriali. Et quia motus recipitur in mobili; implicat, ut operatio transiens, seu motus, sit spiritalis, si mobile sit materiale: & vicissim. adeòque cùm mobile, in præfati negotio, sit corpus Cæleste, materiale, ac quantum; motus localis, seu operatio constituens corpus Cæleste formaliter *motum*, necessariò est materialis. Unde ulterius patet, quòd motus iste localis, potentiam Angeli tantum specificet, ac denominet extrinsecè, ralis effectus *productivam*; Cælos verò denominet intrinsecè *motos*: quia non recipitur intrinsecè in potentia Angeli, sed in corpore Cælesti, utpote mobili. siquidem universaliter verum est (ut suo locò probarum est) *motum*, seu operationem transeuntem, non recipi in movente, sed mobili.

THESIS IX.

Corpora Cælestia operantur varios effectus in sublunaribus.

Ità S. Dionysius. c. 4. de Div. Nomin. S. Aug. l. 13. de Trinit. c. 4. & alij. SS. PP. Aristot. l. 2. de Cælo. c. 3. 2. de Generat. c. 10. D. Th. ibidem. & 1. p. q. 115. a. 3. PP. Conimbr. in l. 2. de Cælo c. 3. q. 1. a. 2. & alij Do-

ctores Societatis, unanimi consensu.

§. I.

Probatur nostra Sententia.

Primò ratione S. Doctoris. l. 3. contra Gentes c. 82. Sicut se habet simpliciter ad simpliciter; ità se habet tale ad tale. Ergo sicut se habet immobile simpliciter, ad motum simpliciter: ità se habet immobile motu alterationis, ad motum alterationis. Atqui Immobile simpliciter, Deus, utpote Causa Prima, influit in omnia omnino corpora mobilia, tanquam illorum Causa; ergo etiam corpus immobile motu alterationis, influit in omnia corpora mobilia motu alterationis; sed Cælestia corpora sunt immobilia

motu alterationis; quia sunt ingenerabilia, & incorruptibilia, ut probatum est: & omnia corpora sublunaria sunt alterabilia; quia sunt corruptibilia; ergo, &c.

Probatur secundò ratione ejusdem r. p. q. 155. a. 3. Omnis multiformitas procedit ab uniformitate; non minùs, quàm multitudo ab unitate. Atqui omne corpus sublunare habet se multiformiter: quia mutabile est; ad eòque aliter, & aliter se habet; ergo, &c. Subsumo. Atqui corpora Cælestia, in genere corporum, habent se uniformiter; cum à generatione, & corruptione sint immunia; ergo, &c.

Probatur tertio à poster: Experientia manifesta ostendit, quòd Sol motu suo adferat quatuor partium anni, frigoris, calorisque vicissitudines; adeòque diversissimos rerum ortus, ac interitus. Eo oriente vigent flores, plantæ, animalia, &c. eo meridiane flaccefcunt, & languent; fruges, & fructus, eo excoquente maturantur; in Vere prævalet sanguis: in Æstate flava bilis: in Autumno atra: in Hieme pituita; ob majorem solis ad nos accessum, vel recessum, &c. Itèm: quòd ad Lunæ decrementum, vel accrementum, crescant, & decrefcant æstus maris; cancri, ostrea, conchyliæ, &c. ut observavit Aristoteles. l. 4. de part. animal. c. 5. Plinius, l. 3. Hist. natural. c. 41.

ral. c. 41. & 99. quòd astra quædam, ortu & occasu, certo aspectu & concursu, efficiant ubertatem, aut sterilitatem terræ; procelas, aut tranquillitatem maris; obsint, aut còducant, ad curationem corporum; ut notavit Galenus l. 3. de diebus Criticis. Denique peritiores Astrologi dicunt, quòd Mars aspectu suo bilem flavam: Saturnus atram: Sol, & Jupiter sanguinem: Luna pituitam augeat. quòd Sol dominetur auro: Luna argento: Mars ferro, & chalybi: Mercurius argento vivo: Venus cupro & æri: Jupiter stanno & electro: Saturnus plumbo; ergo, &c.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Omne agens assimilât sibi effectum; sed Cælum non assimilât sibi corpora sublunaria: cum multa vivant; neque Angeli sibi assimilant corpus ullû: cum sint incorporei; ergo, &c. R. primò D. Maj: Omne agens assimilât sibi effectû, vel in ratione sua, vel in ratione alterius, cum quo constituit unâ causam adæquatam; idque vel formaliter, vel eminenter C. Maj. semper in ratione sui, aut semper formaliter N. Maj. Dist. similiter Min. & N. C. sic etiam substantia producitur accidens; quia præcontinet illud eminenter: licet ipsa substantia non sit formaliter accidens.

dens. Unde Resp: 2. Distin: Min: Cælum seorsim, & in sensu diviso, non assimilatur sibi corpora secundum vitalitatem C. Min. Cælum in sensu composito, ut conjunctum Intelligentiæ viventi N. Min. Distin: similiter 2. part: Min. & N. C. Angelus cum corpore Cælesti assimilatur sibi corpora: Cælum cum Angelo assistente acceptum, assimilatur sibi viventi; non quidem similitudine univocæ, sed æquivocæ. quia Cæli sunt corpora incorruptibilia; suntuque causæ universales, æquivocæ, respectu sublunarium: non verò particulares, & univocæ. Resp: etiam potest 3. Intelligentia non assimilatur sibi corpora in esse reali C. Min. in esse intentionali N. Min: Intelligentia non est forma in materia; cognoscit tamen formam, in materia existentem: & secundum hanc formam, intentionaliter existentem, movet Cælum. Sic etiam artifex, non est realiter similis e. g. gladio, sed intentionaliter; in quantum forma gladij existit in mente artificis: vi cujus ideæ realiter efficit gladium, adhibitis instrumentis corporeis, in quæ virtus agentis artificis derivatur.

Objicies secundò. Ex rationibus allatis sequeretur: quodd Astrologi ex constellatione, quæ horâ nativitatis accidit, possent prædicere nascentis sanitatem, robur, temperamentum corporis, vitam longam, aliòsque effe-

operantur in sublunariis. 75
ctus purè naturales. Atqui Sequela est falsa: & contra mentem Ecclesiæ; ergo, &c. Resp: Dist. Seq: fallibiliter, & per conjecturam C. Maj: infallibiliter, & per certitudinem omnimodam N. Maj: Dist. similiter Min. & N. C. ad ejusmodi effectus non tantum concurrunt siderum aspectus, & constellatio; sed etiam in viventibus perfectis, concurrunt semen, quod interdum est defectuosum. Temperamentum etiam pendet à nutritione: vita longa, aut brevis, à casibus fortuitis, ac violentis, dependentibus ab hominum libertate: qui cursum naturalem, ex constellatione derivatum, sæpissime interturbant. imò quovis minuto variatur constellatio; ergo situs, & aspectus siderum, tam accuratè notari non potest ab Astrologo, quin frequenter in prædictionibus ex hora nativitatis decipiatur.

Objicies tertio. Juxta Aristot. 7. Phys: t. 80. principium activum corporeum, & movens, debet esse contiguum mobili, seu principio passivo; cum non detur actio in distans. Atqui Cælestia corpora non sunt cõtigua cum sublunariis, sed remotissimè distant; ergo non possunt agere in sublunaria. Resp: Explico Aristot: cum Dist: Maj: debet esse contiguum; vel supposito, vel virtute activâ C. Maj. semper supposito N. Maj: satis est, quodd agens propaget virtutem activam per inter-

media corpora, ità ut ab uno imprimatur alteri consequenter usque ad passum. Atqui sic influunt Cælestia corpora: nam primum mobile imprimat virtutem corpori vicino, istud secundo, secundum tertio, &c. ergo.

Urgebis. Si in corporibus intermedijs imprimeretur virtus alterativa, etiam ipsa alterarentur; ergo in corporibus intermedijs producerentur ijdem effectus, qui e. g. in terræ visceribus, ubi excoquitur aurum; atqui hoc est falsum; ergo, &c. Resp: N. Seq: quia cuiusvis agentis virtus, recipitur accommodatè ad naturam recipientis, juxta illud: *quidquid recipitur, per modum recipientis recipitur.* hoc est: quævis forma comunicat suum effectum formalem, juxta aptitudinem, & proportionem subjecti; illa autem corpora intermedia sæpe non habent eandem aptitudinem, ac capacitatem subjecti ad alterationem, quam habent remotiora, meliùs ad id disposita. Et sic Luna ciet æstum maris in aqua, non in aëre; magnes trahit ferrum, non vitrum interpositum; torpedo piscis facit oblige scere manum piscatoris, non autem hamum, aut aquam intermediam.

THESIS X.

Astra non influunt per se, ac immediatè in ullam substantiam spiritualem; nec in voluntatem, aut intellectum hominis, influunt tamen in hunc, & illam, per accidens, mediatè, ac indirectè.

Ità Aristoteles. D. Thomas. 3. contra Gentes à c. 84. 1. p. 9. 115. a. 5. & 1. 2. q. 9. a. 5. PP. Conimbr. in l. 2. de Cælo c. 3. q. 8. ab a. 1. & Doctores Societatis IESV plerique omnes.

§. I.

Declaratur & Probatum nostra Conclusio.

Dico primò. Nullum corpus Cæleste potest immediatè, directè, ac per se influere in ullam substantiam spiritualem. Probatum: quævis corporeum non potest per se, ac immediatè, agere in ens spirituale. Atqui anima rationalis est ens spirituale: ut docet Fides, & evincit ratio in Animastica; ergo. Maj. prob: entia inferioris ordinis, non possunt agere per se, & immediatè, in entia ordinis su-

terioris: quia imperfectiora (tum ex ordinatione Autoris Sapientissimi: tum ex natura sua) sublimant perfectioribus. Atqui omne ens spirituale est perfectioris, & altioris ordinis, quàm corporeum; ergo, &c.

Confirmatur. Modus operandi sequitur modum essendi. Sed astra & Cœli sunt corpora materialia; ergo agunt modo corporeo, & materiali. ergo illa, quæ recipiunt immediate, & per se influxum Cœli, debent recipere motum materiale, & corporeum. sed spiritus non potest recipere aliquid corporeum; nõ enim in ordine ad actum substantialem materiale: quia caret potentia materiali receptiva; cùm sit expers materiae primæ. nec etiam in ordine ad formam accidentalem materiale; quia est contra essentiam accidentis materialis, produci *in & ex* subjecto immateriali, & quantitatis experte; ergo, &c.

Objicies. Dæmones, qui sunt spiritus, per certas herbas, verba magica, &c. advocantur, & arcentur. Itẽm obsessi à Dæmonibus, Lunatici, accrescente Lunâ, magis divexantur, &c. ergo corpora inferiora agunt in Dæmones; ergo à potiori corpora Cælestia (utpote sublunariibus perfectiora, & illis magè activa) possunt agere in spiritus. Resp. Dist. A. advocantur, & arcentur, tanquam per signa. Dæmonibus aliquid significantia C. A. tanquam

quam per causam, aliquid in ipsis operativam N. A. Dæmones, superbiæ spiritus, cultum affectant; unde dum tacitò, vel etiam manifestò pactò illis signum certum venerationis exhibetur, adsunt, liberèque operantur; tum quia sic corpora ad effectus intentos magis deprehenduntur disposita: tum ut pervadeant ejusmodi herbis, &c. inesse aliquod Numen, & sic in errorem inducant credulos: tum ut dehonestent creaturas DEI, utendo illis in sceleris consortium.

Dico secundò. Nullum corpus Cæleste influit per se, & directè, in intellectum, aut voluntatem hominis. Probatur: quia intellectus, & voluntas hominis, sunt potentia in entitate sua purè spirituales; ergo sunt altioris ordinis, quàm astra, & Cœli, utpote corpora, & entia materialia. Atqui ens inferioris ordinis, non potest directè, & per se, influere in ens altioris ordinis; ergo, &c.

Confirmatur specialiter de voluntate. Voluntas est libera; ergo nullum agens directè, & per se, in illam influit, quod necessariò inferat effectum, seu actum voluntatis. Atqui Cœli & astra sunt agentia necessaria, necessariò cum suis effectibus connexa; nam agentia naturalia feruntur ex natura sua semper ad unum determinatum; neque relinquunt indifferentiam ad oppositum; ergo, &c.

Objicies primò. Astrologi ex motu astrorum prædicunt bella, seditiones, aliósq; eventus, ab humana libertate dependentes; ergo, &c. Resp: Distin: A. prædicunt probabiliter, & in omni C. A. infallibiliter, & in particulari N. A. & C. nõrunt Astronomi, quòd potissima hominum pars sequatur sensuales inclinationes, & passiones suas: nõrunt etiam, qui siderum concursus, influxu suo, moveant hanc vel illam passionem sensualem, e. g. iram, tristitiam, &c. à quibus dependent seditiones, desperatæ mortes, &c. quia tamen quivis homo in particulari, passiones suas frænare potest, isque resistere [juxta illud Spiritus Sancti Gen: 4. *sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius*; & alterum Prologomæi in Centiloquio: *sapiens dominabitur astris*] idcirco Astronomi de homine aliquo particulari, similia, ex solo astrorum influxu, infallibiliter prænunciare non possunt.

Objicies secundò. Astra participant virtutem ab Angelis assistentibus. Atqui Angeli possunt directè, & per se, operari aliquid in intellectu, & voluntate humana; ergo & astra. Resp: Dist. Maj. participant virtutem ut instrumenta, in ordine ad effectus sibi proportionatos C. Maj. ut causa principalis, & in ordine ad effectus sibi improportionatos N. Ma. T. Min. & N. C. Angeli possunt illuminare intel-

intellectum, & voluntatem inclinare, objectum amabile proponendo; sed non possunt astra, velut instrumenta, in ijs potentijs operari: cum astra sint corpora, adeoque instrumenta ad spirituales actus voluntatis, aut intellectus, improportionata. sic pictor etiam peritissimus non potest pingere imaginem malleo, vel ferrâ; quia hæc instrumenta sunt improportionata.

Objicies tertio. Licet Cæleste corpus se solo, & in sensu diviso, non sit proportionatum ad vivens producendum; tamen redditur proportionatum per conjunctionem cum Angelo. ergo per ejusmodi conjunctionem etiam fit proportionatum ad influendum in animam, aut spiritum. Resp: N. C. quia Cæleste corpus est proportionatum viventi materiali, saltem quoad gradum materialitatis: licet non fit quoad gradum vitalitatis; & cum viventia illa sint materialia, possunt recipere motum corporeum, ac materialem. Virtus verò Angeli, etiam conjuncta Cælesti corpori, utitur illo ut instrumento; adeoque operatio illius, per corporeitatem Cœli restringitur, ut nihil agat nisi corporeum. Unde non potest illo instrumento aliam vitam producere, quàm corpoream, ac materialem.

Declaratur amplius Thesis.

Dico tertio. Astra indirectè, & per accidens, influunt in intellectum & voluntatem. Probat: quia astra influunt in corpora humana, eorumque organa sensitiva, derivando in illa qualitates varias; dum vel accedunt sanguinem circa cor: itaque movent appetitum irascibilem; vel alterant humores alios; & consequenter phantasiam imbuunt. Anima autem, in intellectationibus ac volitionibus, multum dependet à corpore, ejusque instrumentis, spiritibus animalibus, phantasmatis, &c. quia ad hæc sequuntur variæ apprehensiones, appetitus sensuales, &c. quibus voluntas inclinatur; sed non cogitur: quia *sapiens dominabitur astris*. Unde

Addo: ejusmodi influxum fieri, citra læsionem libertatis, absque fatali necessitate, quam Astrologia judiciaria admittit. Ità definiunt SS. PP. & Concilia: Toletanum I. contra Priscillianistas; Bracharense I. Can. 8. VI. Synodus Can. 61. ità S. Thomas. 1. 2. q. 9. a. 5. & 1. p. q. 115. ab. a. 5.

Ratio est: quia nihil imponit necessitatem voluntati, nisi quod directè, per se, & immediatè illam immutat. Atqui influxus Cæli materialis, non sic immutat voluntatem spirituales, ex dictis; ergo, &c.

Secundò: quia aliàs cessabit omnis honesta, & laudabilis vitæ ratio; tolletur omne meritum, & demeritum; atque aded omnis pœna delicti, & præmium virtutis.

Tertio: quia ut argumentatur S. Augustinus l. 7. Confess. c. 6. compertum est: multos eodem conceptos tempore, & eodem siderum aspectu natos, moribus, vitæ instituto, &c. fuisse disparatissimos: quod ipsum illustrat Cicero l. 2. de Divin. exemplo Euristhenis, & Procli, gemellorum: S. Ambrosii exemplo Jacob, & Esau, &c.

Quarto: si astra voluntati fatalem imponerent necessitatem; tunc Dæmones, quibus virtutes, & situs astrorum manifestissimi sunt, possunt infallibiliter prædicere futura contingentia, quæ ab humana voluntate pendent. Atqui ea prædicere non possunt infallibiliter; quia sæpè in prædictionibus suis fefellerunt. Nam Oenomanus, Græcus Autor, libro integro falsa Apollinis oracula collegit. Nè verò Dæmonum superbissimorum ignorantia deprehenderetur; consulti sæpè ambigua ex Idolis dedere responsa, ut refert Cicero l. 2. de Divinatione. tale fuit oraculum, quod Cræso redditum est ex Herodoto: *Cræsus Halimpenetrans magnam pervertet opum vim*. nesciebatur, an opum suarum, an hostilium. & Pyrho Æaco, Achillis nepoti, Imperium Romæ

ambienti, ex Eunio: *Aio te Æacida Romanos vincere posse.* nesciebatur, an illum Romani, an ipse Romanos superaturus esset.

Quintò: si quis fustigaret Astrologum, frustra iste deprecaretur, ut percussor cessaret. Si enim voluntas fatali astrorum influxu cogitur, cessare pro libitu non posset; quòd si ex arbitrio suo cessare possit, evidens est, non cogi ab astris voluntatem.

Sextò. *Experientiã constat, quòd quis liberè pacta ineat, eaque liberè violet in statu Politico; aliàs injuriã reus frustra citaretur ad tribunalia.* Itẽm: quòd quis liberè locum mutet; eat, redeatque in diversas Regiones, & variet clima: ubi astra aliter, & aliter operantur; ergo, &c.

Septimò denique Ille solus habet dominium coactivum in operationes animæ, qui habet dominium in ejus *esse*. Atqui astra non possunt habere dominium in ejus *esse*; cum anima, utpote spiritus, creata sit; ergo, &c.

§. III.

Quaestio curiosa huc pertinens resolvitur.

Quæres hic: quid ex Cælorum aspectu Astrologi prædicere possint? quid non possint? Resp: primò: de hominum moribus, de temperamento, ingenio, &c. nihil physicè certi, ex solo siderum aspectu, possunt prædicere. Probatur: quia mores pendet à disciplina, sensuales

suales appetituum motus coërcente: potestque voluntas libera, omnes, ex astris sui inclinationes, reddere irritas. Ex temperamento quidem multum pendet ingenij acumen, ceteraque naturæ dotes; sed astra non sunt temperamenti adæquata causa: siquidem in illud multum quoque influit materiæ dispositio, virtus formatrix parentum, nutritio, &c. ergo. Vide S. Thom: 2.2. q. 95. a. 5.

Resp: secundò: fortunam, aut infortunium certum alicujus hominis particularis: quodnam officium, quos honores sit consecuturus? quâ morte, aut quando sit moriturus? &c. Astrologi certò prænunciare non possunt. Probatur: quia felicitas, honor, &c. ipsaque mors hominis in particulari, dependet à multis causis: suntque impedimentis plurimis obnoxia: quæ ferè omnia dependent ab hominum libertate. Atqui libertatis determinationem prævidere non possunt; ergo nec ejusmodi eventus certò prænunciare.

Confirmatur: ab exordio Mundi nunquam omnino eadem Cæli facies redijt; quâ igitur ab experientijs certitudine possunt ea prænunciare, quæ mutatâ etiam unicâ circumstantiâ variantur?

Resp: tertio. Eventus physicos, à multis causis dependentes; ut sunt pluvia, venti, serenitas, &c. pro determinato die, hora, &c.

non possunt certò prædicere. Ratio est: quia ad hæc plurimæ causæ, earumque impedimenta concurrunt; estque moraliter impossibile omnes omnino prævidere, & combinare; ergo, &c.

Confirmatur experienciâ fallaciæ, quæ scænt Kalendaria. Et nõnne dissentiunt Astrologi, errantque in observatione motuum sensibilium? quomodo igitur infallibili certitudine, ea prædicere possunt, quæ variatâ etiam occulti influxûs circumstantiâ, evenire aliter possunt? ergo ignoratis multis virtutibus astrorum occultis, certò prævidere non possunt ea, quæ ab illis dependent.

Attamen petiores Astronomi, possunt et astris prædicere, certitudine physicâ, illos eventus, qui à manifesto, eoque solo astrorum influxu pendent. Probatur ab experientia: quia secundum eorum prædictionem eveniunt æquinoctia, solsticia, novi - & plenilunia, concursus planetarum, eclipses, &c. Certè P. Ricciolus l. 5. Almag. c. 21. computatas habet eclipses usque ad annum 1700. eventuras.

Ratio à priori est: quia Astronomi petiores, magna certitudine exploratos habent cursus, virtutes astrorum; & hæc sunt causæ necessariæ: neque à cursu naturali impediuntur in ijs, quorum ipsa sola causæ sunt; ergo tales effectus physicos eventuros possunt certitudine physicâ prænunciare.

THE.

THESIS XI.

Cæteris paribus, corpora in gravitate imparia, impari velocitate moventur deorsum; graviora namque velocius, minus gravia tardiùs.

Ità Aristot: 1. de Cælo t. 89. D. Thom: ibidem. P. Compton. Disput. 14. de Gener. S. 2. P. Claudius Franciscus Milliet, de Chalos Philosophus, & Mathematicus, à Mundo Mathematico; Lugduni Anno 1674. tribus Tomis edito, in Eruditore Mundo æstimatissimus.

§. I.

Explicatur & Probatur nostra Sententia.

CONcluditur cæteris paribus. Si enim alia præter gravitatem, in corpore recepta, sint imparia; non est dubium, quin corpus minus grave, æquali, aut etiam majori velocitate deorsum moveri possit. quia multa alia, præter gravitatem, ad velociorem descensum juvant; multaque in eodem corpore conjuncta, illud sæpe impediunt à velociore descensu.

sic fit

fic si corpus minus grave sit acutius; erit ad scindendum aërem (aut quodcumque medium resistens) aptius, adeoque scindendi virtute potest compensare excessum gravitatis, qui est in alio corpore graviore, sed ad dividendum aërem, &c. minus idoneo. Itém globus plumbeus minor, & ob quantitatem minus gravis quàm ligneus grandior, sæpe majore velocitate descendit; quia in globo ligneo, utpote ob raritatem poris undique patentibus, aër recipitur; qui nonnihil impedit, ac retardat descensûs velocitatem. plumbum autem, quia densum est, & poris caret, immune est ab ejusmodi retardante impedimento, &c.

Probatum nunc Conclusio. Gravitatis est virtus productiva motûs deorsum. Atqui universaliter ex Philosophia constat, quòd cæteris paribus major virtus, sufficienter applicata, majorem producat effectum; ergo major gravitas majorem (id est velociorem) motum deorsum producit.

Confir: primò. Sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita se habet magis ad magis. Atqui gravitas simpliciter producit motum deorsum; ergo major gravitas majorẽ motum. Sed major motus deorsum est descensus velocior (ut patet intelligenti terminos) ergo, &c.

Confirmatur secundò. Ignis, quia subtilior, ac levior est, velocius ascendit, quàm vapores,

poros, ac nebulae. idem est de alijs levibus, si cætera sint paria. si enim unius ascensus fieret in aqua, & alterius in aëre; media forent diversa: aqua enim, utpote densior, non æquè cedit corpori ascendenti, ac aër, qui est rarior, adeoque permeabilior. ergo magis levia, cæteris paribus, velocius ascendunt, quàm minus levia. ergo etiã magis gravia velocius descendunt, quàm minus gravia. sicut enim se habet levitas ad ascensum, seu motû suum: ita se habet gravitas ad descensum, seu motum deorsum; nempe ad centrum.

Confirmatur tertio. Fortior causa, cæteris paribus, fortius agit, quàm causa debilior. sic ignis grandior, magis calefacit, quàm minor, &c. Atqui major gravitas est causa fortior: & minor gravitas est causa respectivè debilior; ergo major gravitas fortius agit, & impellit deorsum, removetque impedimenta, &c. quàm minor gravitas; ergo, &c.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò cum P. Arr. Calamus, & cultellus, pari velocitate decidunt. idem alijs experientijs se deprehendisse affirmat; ergo, &c. Resp: ut velocior gravium motus deprehendatur, non esse eligendam altitudinem modicam; quia ob brevissimam moram oculus non facile discernit. accipienda quoque sunt

sunt corpora, in gravitate notabiliter imparia. his acceptis Bononiæ, Parisijs, & ubicunque curiosior Philosophia floret, millenis experimentijs compertum est: corpora magis gravia velocius decidisse, etiam ad oculi sentium. quando videlicet e. g. globulus plumbeus fuit majori alligatus, minor etiam notabili spatio ex præalta turri prius demissus, velocitate majoris superatus est aded, ut filum laceraretur; ergo experientia unius, experimentijs multorum soluta est.

Objicies secundò. Si gravia caderent inæqualiter, deberent cadere proportionaliter ad majorem gravitatem; atque aded corpus centuplo gravius, deberet centuplo velocius cadere, quàm minus grave. Atqui hoc est contra manifestam experientiam; ergo. Seq: prob: ideo cadit corpus simpliciter, quia est simpliciter grave; ergo si est centuplo gravius, cadet centuplo magis, seu velocius; sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita se habet magis ad magis. Resp: Distin: Seq: Maj: proportionaliter, secundùm proportionem aliqualem, & geometricam C. Maj: secundùm proportionem omnimodam, & arithmetica N. Maj: ad prob: Dist. C. ceteris paribus T. C. ceteris imparibus N. C. Proportio geometrica est, quando crescens uno, etiam quidem crescit alterum; sed non tantum.

tantumdem. arithmetica verò, quando crescens uno, alterum ad æquales quasi numeros crescit. Ratio responsi est: quia in motu deorsum, plura concurrunt ex parte causæ, quàm sola gravitas: confert enim ad velocitatem etiam figura; quia figura angustior & acutior, facilius facit dividi medium, per quod fertur corpus: nam corpus acutum habet minorem resistantiam, quia dividit minus. facilius proinde est facere minorem divisionem, quàm majorem. Confert etiam ipsa densitas, & durities corporis cadentis ad velocitatem; quia corpus durum, ac densum (ceteris paribus) dividit facilius aërem, &c. quàm raram, & molle. ergo descensus corporis gravis pendet à multis circumstantijs; ergo his mutatis, non potest omnimodà, & arithmetica æqualitate crescere velocitas; sicut crescit gravitas.

Atque ex jam dictis eruitur ratio: cur plumbum extenuatum in laminam, supernatet aqua: licet contractum in globum submergatur; quia nimirum lamina, secundùm latitudinem, multas partes aquæ contingit: & sic aqua dividenda, conjunctis plurium viribus magis resistens, impedit descensum, qui requirit corporis intermediij divisionem. item: cut aves, dum gregatim volant, naturali instinctu sese disponant in figuram cunei; quia nimirum

nimirum figura acurior, facilius dividit aërem. siquidem figuræ ejusmodi pauciores resistunt aëris dividendi partes; divisæ autem primis partibus, reliquæ dividuntur facilius.

Denique: cur gravia, ceteris paribus, in aëre cadant velocius, quam in aqua: aër enim est rarior, quam aqua; adeoque dividitur ille facilius, quam ista. corpora enim densiora, difficilius admittunt corpus dividens, eique ob vim magis unitam fortius resistunt, quam rariora; ut patet inductione.

Objicies tertio. Falsum est, quod motus retardetur ab aëre; adeoque quod minus grave, tanquam difficilius movens, majorem patiatur retardationem: aër enim non obsistit eadenti e. g. lapidi; sed potius supra illum sponte se levat; & lapidē adhuc protrudit. Ergo Resp: N. A. & ejus prob: ipsa enim natura distat rusticis, tabulas majores ferentibus, ut eas non collocent in transversum, sed in longum; quia nimirum sic facilius dividitur, & cedit aër. Secundo: dum globus bombardæ exploditur, sibilat; idque non alia de causa fit, quam quod aër resistens findatur, & collidatur. Tertio: aqua de sublimi effusa, in varias partes dividitur, non ab alio, quam ab aëre resistente; ergo, &c. Et ratio à priori est: quia per motum dividitur aër: aliàs duo cor-
pora

pora sese penetrarent; atqui omne corpus resistit divisioni, tanquam suo malo: nam per divisionem destruitur rei unitas; bonum autem & unum convertuntur; ergo per divisionē perit corpori aliquod bonum; ergo aër resistit motui, per quem dividitur. igitur verum quidem est: quod aër sese supra cadentem lapidem elevet; sed postquam violentè infra aërem fuerit prius depressus.

Objicies quarto. Quælibet pars e. g. lapidis trudit se ipsam deorsum, & non aliam; unde tam facilè una pars lapidis trudit unam partem aëris, quam centum centenas; ergo necessum est: corpora, quomodocunque inæqualiter gravia, æqualiter cadere. Resp: N. A. partes enim sunt unione physicâ continuatæ; ergo impossibile est, ut una se ipsam trudat deorsum, quin etiam ceteræ, illi unitæ, trahantur deorsum. deinde Dist ly tam facilè: quoad proportionem aliquam C. quoad omnimodam æqualitatem N. & N. C. vide responsa ad Objectionem secundam.

Objicies quinto. Tam facilè dividitur modica pars aëris, à modica parte lapidis, quam ingens ab ingenti; ergo tam facilè dividitur una ab una, quam centum à centenis; ergo, &c. Resp: iterum Dist: A. & C. tam facilè,
quoad

quoad proportionem aliquam, & geometrici C. tam facile, quoad omnimodam, & arithmeticam æqualitatem N. relege dicta Objectione secundâ.

THESIS XII.

Probabilius corpus projectum, à projiciente (ut causa motus principalis) separatum, fertur tum à qualitate physica, corpori projecto impressa: tum ab aëre, impetu projicientis commoto; ob periculum vacui, sese retrahente, & corpus projectum quadamtenus adurgente. adeoque (probabilius sunt) duæ causæ, partiales, instrumentales, illius motus, quæ corpora projecta feruntur.

Ita Card. Toletus in 8. Phys: c. 9. t. 16.
Dubio annexo. PP. Comimbr. in 7. Phys:
c. 2. q. 1. a. 8.

§. I.

Declaratur & Probatur nostra Sententia.

PROBatur. Et aër (e. g.) & lapis, sunt corpora proportionata ad impetum projicientis

entis recipiendum; neque solus aër ad projectionem urgendam sufficit; ergo probabilius dicitur, quod ambo adjuvent. Tota difficultas est, ut ostendatur: quod solus e. g. aër, à projiciente commotus, non sufficiat; id quod sic probari potest.

Primò: quia virtus instrumentalis operatur secundum proportionem subjecti; aër autem solus, non est instrumentum satis proportionatum: quia non est solidus, ut urgeat, ac moveat vehementissimas ejectiones, vel fulminis, vel globi plurium librarum, &c. quæ fiunt in aëre. aër enim facile dividitur veniente corpore: cum sit tenuissimus, ac cessivus; ergo, &c.

Secundò: quia aër est corpus mobile in omnem partem; & implendo vacuum, potest torquere corpus projectum, jam sursum, jam deorsum; ergo solus aër non sufficit ad prosequendum motum e. g. globi tormentarij, aut sagittæ, directissimè ad scopum propulsæ; ergo illa regularitas motus debet particulariter etiam refundi in impulsu, quem projiciens globo aut sagittæ impressit.

Tertiò: globus unus, validè ejectus, movet secundum: secundus tertium, &c. ergo ipse globus habet virtutem moticem, sibi à projiciente impressam, quam secundo communicat, &c. ergo non solus aër movet.

Quartò:

Quartò: quia àër, etiam validissimè à ventò impulsus, non abripit lapidem; qui etiam levi impetu, contra ventum projectus, urgetur, ac movetur; ergo, &c.

Quintò: quantumcunque à brachij agitatione moveatur àër; non propellet partem e. g. plumbi notabilem, è filo pendulam; quæ tamen movetur facilè impetu sibi à manu immediatè impresso; ergo, &c.

Sexto: sagitta directè ejecta, velocitè movetur, quàm transversa. Atqui hoc non fieret, si solus àër, ab arcu commotus, propelleret; quia transversum meliùs posset arripere, ac protrudere, quàm directum; ergo, &c.

Septimò: duæ sagittæ, altera gravior & solidior, altera levior & cava, eadè arcus vi ejectæ, inæqualiter provolant; licèt àër æqualiter moveatur, & ijs succedens vacuum impediendo, illas protrudat. ergo signum est, quòd præterea ab impetu arcus sagittis imprimatur impulsus; qui in densiore magis unitim receptus, validior est, quàm in excavata, ergo præter motum àëris, vacuum impediens: & dum locum à tergo occupat, corpus projectum urgens; admittenda est qualitas, à projiciente corpori projecto impressa; quæ sit projicientis vicaria, & instrumentalis causa ulterioris motus: tum viribus projicientis, tum capacitati rei projectæ, proportionati; ergo, &c.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Aristoteles 8. Physic: r. 82. 3. de Cælo. t. 2. 8. & alibi (ut fusiùs videre est apud P. Pererium l. 14. Physic: c. 5.) nullam facit mentionem qualitatis, corpori projecto impressæ; sed tantum àëris, ob periculum vacui à tergo urgentis; ergo Conclusio est contra Aristotelem. Resp: N. C. Assertio unius non est negatio alterius; nisi particula alterius exclusiva addatur. Aristoteles autem nullibi negat illam qualitatem: licèt illam expressè ibi non asserat. sequitur ergo solum, quòd Conclusio addat aliquid præter dicta ab Aristotele: ob allatas supra rationes; non autem, quòd dicat aliquid contra Aristotelem. Et licèt alicubi excluderet talem qualitatem; respondent tamen Conimbricenses in Paraphrasi ad l. 3. de Cælo. c. 2. id non factum ex sensu proprio Aristotelis: sed ex sententia aliorum, suo tempore famosa.

Objicies secundò. D. Thom: in 3. de Cælo. Lect. 7. expressè negat ullam virtutem, aut qualitatem imprimi projecto; ergo saltè Conclusio est contra S. Th: Resp: Explicando S. Th: cum Dist. virtutem, aut qualitatem permanentem, & connaturalem; quæ sit in projecto, ut forma propria in genito C. A.

virtutem, aut qualitatem transeuntem; & projecto [obgravitatem] violentam N. A. & Conf. Verba S. Thomæ ibidem sic sonant: *non est intelligendum, quòd virtus violenti motoris, imprimat lapidi, qui violenter movetur, aliquam virtutem, per quam moveatur; sicut virtus generantis imprimat genito formam, quam consequitur motus naturalis.* ergo, &c.

Urgebis. Si motus ille corporis projecti esset à qualitate ipsi intrinseca, non esset violentus; atqui est violentus; ergo, &c. Resp: D. Major: non esset violentus qualitati impressæ C. Sequel: Maj: gravitati, motum alium, nempe deorsum, exigenti N. Sequel: Maj: non omne, quod est intrinsecum, est connaturale; sed quod est ita intrinsecum, ut sit à generante, & exigatur à substantia, cui inest; aut non contrarietur ulli qualitati, quæ naturaliter subjecto competit, ac illi intrinseca est. sic calor inhaeret aquæ; atramen est violentus aquæ, nempe nativum frigus exigenti.

Replicabis. Aqua per violentiam calefacta, connaturaliter calefacit manum; ergo etiam si per violentiam inesset illa qualitas, seu impulsus, lapidi; connaturaliter moveret lapidem, Resp: Dist. Antec: si ly connaturaliter appelleret super solum calorem C. A. si appelleret simul supra aquam N. A. Dist. similiter C. & N.

Conf:

Conf: ut aqua calida in concreto dicatur connaturaliter calefacere, requiritur: ut nec aquæ secundum se, nec formæ inhærenti opponatur ejusmodi effectus. est enim bonum [etiam connaturale] ex integra causa, malum ex quolibet defectu. Atqui calefactio opponitur aquæ, nativum frigus, & frigefactionem exigenti; ergo, &c.

Objicies tertio. Ex eodem loco S. Th: sequeretur e. g. lapidem eò ipsò alterari, quòd per violentiam localiter moveatur; atqui hoc est contra sensum; ergo, &c. Resp: S. Th: ibidem tantum negare alterationem strictissimè dictam; quæ videlicet sit alterius qualitatis corruptiva. impulsus verò nullam projecti lapidis qualitatem connaturalem corrumpit; ergo; &c. cur sic explicem, patet ex rationibus supra allatis.

Objicies quarto. Si projecta moverentur per virtutem impressam; sequeretur: quòd moverentur celerius ad initium, quam in medio. tunc enim illa virtus esset major: sicut calor aquæ, quamprimum separatur ab igne. Atqui hoc est contra experientiam, & Aristotelem. 2. de Cælo t. 35. ergo, &c. Resp: Dist. Maj. si solum moverentur per virtutem impressam T. Sequela. si etiam ab aëre adurgente N. Sequel: PP. Conimbricen: cum S. Thoma docent: in medio esse motum proje-

est celeriore; quia plures aëris partes sunt concitatae, quam sub initium; & illa etiam suo appulsu, projectum corpus promovent.

Objicies quintò. Ergo omne projectum debet quàm remotissimè ferri: nam illa qualitas semper inhæretet; & aër semper urgetet. Resp: N. Illat: tum quia impulsus, & aëris commotio, proportionatur conatui, & viribus projicientis. si projiciens debilem habeat impetum; nec multas aëris partes concitat, nec validam qualitatem imprimat; tum etiam quia nativa corporis gravitas resistit; & resistendo, ac reagendo diutius, tandem facit, & aëris concitationem, & qualitatem deficere, ac cessare. Sic etiam animalia motu progressivo, initio & sine se movent lentius: in medio velocius, & validius; quia nimirum spiritus vitales, antequam excitentur, torpent; in progressu excitati calent, & vegetantur: in fine gravitate corporis identidem resistente fatigantur, ac desiciunt.

Objicies sextò. Juxta Aristot: ac D. Th: sola potentia vitalis potest ab intrinseco determinare motum ad opposita. Atqui illa qualitas physica, seu impulsus, determinaret ab intrinseco corpus projectum ad opposita; nempe sursum, deorsum: ad dextram, sinistram; ergo esset potentia vitalis, quod nemo dixerit. Resp: Dist. Maj. potest determinare,

minare, tanquam principium ut quod Conc: Maj. tanquam principium ut quo N. Maj: Distin: similiter Min. & N. C. impulsus est tantum causa instrumentalis motus projectorum; principalis causa est projiciens, corpori projecto extrinseca.

Objicies septimò. Nulla est assignabilis causa conservativa, aut destructiva ejusmodi qualitatis; ergo frustra confingitur. Resp: N.A. & dico: causa productiva est illud agens, quod corpus primò movet: conservativa est juxta D. Thomam (2. de Gener: Lect: 4.) Cælum: aut alia causa universalis; aut etiam ipse Autor naturæ; qui in defectu agentis particularis conservat effectus, secundum exigentiam vel robotis, à movente primo impensi; vel rei projectæ capacitatem. Causa destructiva est tum gravitas, mobili congenita, quæ impulsui resistit: tum extrinsecum aliquod obstaculum e. g. murus oppositus: tum ipsum [per quod projectum transit] medium; quia illud divisionem sui, ut malum, refugit; adcoque dividenti resistit, vires ejus qualitatis debilitat, ac tandem corrumpit.

A. M. D. G.

EX
LIBRIS
DE
ORTU
ET
INTERITU.

THESIS I.

Quantitas non necessariò recipitur in toto composito, ut subjecto inhaesionis.

Patet id ex Aristotele. 7. Met. t. 8. ubi dicit: quantitatem primò inesse materiae. & 3. Phys. ubi ait: quantitatem esse proprietatem materiae. Itè ex D. Thomae in 4. D. 12. q. 1. a. 2. quaestiuicula. 4. Ità ex Societate nostra P. Suarez. D. 14. Metaph. S. 3. PP. Conimbr. l. 1. de Gener. c. 4. q. 4. a. 1. P. Hurtadus. D. 6. S. 6. P. Arriaga. D. 15. Phys. S. 2. P. Compt. D. 15. Phys. S. 1. & alij complures.

§. I.

Declaratur & Probatnr Thesis.

Probatnr primò. Aristoteles i. 1. de Gener. t. 14. docet: accidentia co-tu-
nia genito & corrupto, manere in ge-
neratione; ergo accidentia communia non re-
cipiun-

cipiuntur in toto composito, ut subjecto in-
haesionis. quia aliàs pereunte composito, quod
corrumpitur (tanquam subjecto inhaesionis)
perirent etiam accidentia illi inhaentia; nec
manerent in genito: nam accidens nequit na-
turaliter existere extra subjectum inhaesionis,
& idem numero accidens non migrat de sub-
jecto in subjectum. Atqui quantitas est ac-
cidens commune; ergo, &c.

Probatnr secundò. Quantitas est actus
quidam informans subjectum, cui inhaeret;
ergo implicat quantitatem in eo recipi, ut sub-
jecto inhaesionis, cui non potest uniri. At-
qui quantitas toti composito non potest uni-
ri; ergo, &c. Sumbsumptum probatur: totum
compositum non distinguitur ab omnib⁹ par-
tibus simul sumptis; atqui quantitas saepe non
potest uniri omnibus partibus simul sumptis;
non enim potest uniri utrique parti hominis:
cùm non possit uniri animæ rationali; neque
ulli formæ brutorum perfectorum. etenim in
Sententia D. Thomæ: formæ brutorum per-
fectorum sunt indivisibiles; implicat autem il-
li physicè uniri aliquem actum physicum, cui
hic non potest communicare effectum forma-
lem primarium. Atqui nec animæ rationali,
nec formæ illi brutorum potest quantitas effe-
ctum suum formalem primarium communi-
care, effectus enim formalis primarius quan-
titatis

tiratis est : ponere partem extra partem, seu formaliter facere divisibilem ; ergo, &c.

Confirmatur hæc ratio. Illud non inhæret toti composito, ut subjecto, quod non est intrinsecum, ac unicum omnibus partibus simul sumptis, & se sibi invicem communicantibus. Atqui quantitas non est intrinseca, & unita omnibus partibus simul sumptis, & se sibi invicem communicantibus ; quia non est intrinseca, & unita formæ, e. g. animæ rationali : aut formis brutorum perfectiorum, utpote in divisibilibus ; nec quidem prout se communicant subjecto, quod significatur per *ly simul sumptis* : per actuationem enim subjecti non mutatur essentia animæ secundum se ; ergo, &c. Unde

Confirmatur secundò. Prædicatum, quod evertit essentiam e. g. animæ rationalis secundum se, nec cõvenit illi in toto. nam in collectione cum cæteris non habet aliam essentiam, quàm habeat secundum se. Atqui prædicatum *divisibilis*, quod provenit formaliter à quantitate, veluti effectus primarius quantitatis, evertit essentiam animæ rationalis secundum se ; cum essentialiter sit spiritus, ac indivisibilis ; ergo, &c. Unde

Confir: tertid. Quidquid convenit alicui rei secundum se, ac essentialiter: hoc etiam convenit illi, dum est in toto. & quidquid repugnat illi

illi essentialiter, repugnat illi etiam, dum est in toto, sicut quidquid convenit essentialiter *animali, &c.* aut essentialiter illi repugnat : etiam convenit, aut repugnat animali in homine, &c. Atqui animæ rationali essentialiter convenit esse *indivisibilem* : & essentialiter repugnat illi esse *extensam*, esse *divisibilem* in partes quantitativas ; ergo, &c.

Probatur tertid. Si quantitas reciperetur in toto composito ex ratione accidentis (ut volunt Adversarij) eò quòd accidens sit entis substantialiter completi ens ; tunc omne accidens reciperetur in toto composito: cum omne accidens sit essentialiter entis ens. Atqui sequela est falsa : quia aliàs gratia sanctificans animã, habitus supernaturalis Charitatis, omniãque dona supernaturalia ; species itèm impressæ, memorativæ, &c. virtutes morales, &c. omniãq; spiritualia accidentia, reciperentur in toto homine ; adeòque dum homo moritur, & anima separatur à corpore, illa perirèt : quia accidens non migrat de subjecto in subjectum ; & pereunte subjecto inhæsionis, perit subjectatũ, &c. atqui hoc esse falsum docet S. Thomas 1. 2. q. 63. a. 6. sic enim ad illud 1. ad Corint: 13. *Charitas nunquam excidit ; in ☉ quando imperfectio alicujus rei non est de ratione speciei ipsius ; nihil prohibet idem numero, quod prius erat imperfectum, postea perfectum esse. sicut homo*

homo per augmentum perficitur, & albedo per intensionem. Caritas autem est amor, de cuius ratione non est aliqua imperfectio; unde Caritas non evacuatur per gloria perfectionem, sed eadem numero manet. Sic S. Doctor ad verbum. Ergo juxta S. Doctorem falsum est: omne accidens, quò tale, recipi in composito, &c. Deinde: si non maneret eadem numero quantitas, aliàve accidentia, e. g. durities, siccitas, &c. tunc non essent eadem numero ossa, &c. in Reliquijs Sanctorum, cultui expositis, quæ fuerant in Sancto, &c.

P Suarez, aliique AA. passim utuntur hoc argumento: quantitas est dispositio materiæ ad formam substantialem. non enim connaturaliter ulla forma substantialis [præsertim *virventis*] introducitur, nisi in subjectum quantum, & quoad se extensum. Ergo quantitas est prior formâ substantiali in genere causæ materialis: cum quantitas sit dispositio, tenens se ex parte subjecti recipientis formam substantialem. Ergo si quantitas reciperetur in toto composito, ut subjecto inhætionis; etiam reciperetur in forma substantiali; ergo etiam forma substantialis esset prior quantitate, in genere causæ materialis. ergo in eodem genere sequeretur mutua prioritas, quæ repugnat.

Sed

Sed Adversarij convertis in hunc Achillem ingenijs, conantur eum vulnerare in planta, negando Suppositum: quòd illa quantitas eadem, quæ fuit dispositio ad formam novam, recipiatur in toto genito. Probant enim quantitatem, ut est dispositio, priùs tempore subjectari in composito veteri; quia per quantitatem istam, juxta ipsos, signatur, sigillatur, determinatur materia ad formam novam. Unde ajunt quantitatem novam, & à dispositiva distinctam, educi ex composito novo, ac in eo inhæsiuè subjectari, sine mutua prioritate in eodem genere.

Dico secundò. Sola materia est immediatum subjectum quantitatis. Ità AA. omnes supra citati. Probat. In aliquo subjecto inhætionis recipitur immediatè quantitas, cum sit accidens; omne autem accidens connaturaliter immediatè inest, ac inhæret alicui subjecto. Sed quantitatis subjectum non est sola forma, non totum compositum; ut probatum est. ergo materia. nihil enim tertium est in composito substantiali, quod posset esse quantitatis subjectum inhætionis. Ergo, &c.

Dico tertio. Ut materia possit recipere quantitatem, forma substantialis requiritur ut conditio, sine qua non. Colligitur id ex P. Pererio l. 5. Phys: c. 13. ubi probat, materiam non posse existere sine forma substantiali, eò quòd

E 7

quòd materia habeat naturalem, & essentialem ordinem ad formam sicut perfectibile ad suum perfectivum, sinè quo esset indeterminata, & indefinita.

Colligitur etiam ex P. Suarez D. 13. Metaph. S. 4. n. 13. ubi ait: quòd materia habeat suam existentiam dependentem à forma. Et S. 5. n. 16. concedit hoc sensu existentiam materiæ esse à forma: non quòd forma intrinsicè det esse materiæ; sed quòd esse materiæ dependeat à forma ut termino.

Unde tale formo argumentum. Existentia materiæ dependet à forma, ut à conditione, sinè qua materia non habet existentiam. Atqui implicat, ut quantitas formaliter recipiatur in materia, nisi existentè: quia quantitas est accidens, ad eòque entis ens. Ergo quantitas debet supervenire enti, seu materiæ existenti; ergo forma etiam est conditio, sinè qua non est materia subiectum quantitatis, ipsi inhærentis; id est: sinè qua non recipit actu quantitatem.

Confirmatur primò. Implicat existentiam physicam conjungi alicui indeterminato, ac vago, quod non est in ulla certa specie physica; quia implicat individuum vagum. ergo implicat existentiam conjungi materiæ, nisi adsit forma substantialis; vñ cujus ad certam speciem physicam determinatur. Ergo etiam im-

am implicat quantitatem physicè recipi in materia, nisi adsit forma substantialis; sed non ut subiectum partiale quantitatis; ergo saltèm ut conditio ex parte subiecti requisita.

Confirmatur secundò. Implicat genus immediate individuari, nisi per differentiam specificam ad certam speciem metaphysicam determinetur: uti docent omnes DD. Societatis. Ergo etiam implicat materiam in statu physico esse individuum, nisi per formam substantialem, veluti per differentiam physicam, determinetur ad certam speciem physicam. Sed quidquid existit in statu physico, necessariò existit in individuo; ergo forma substantialis est conditio, sinè qua materia non existit in statu physico. Ergo etiam est conditio, sinè qua materia in statu physico non reciperet quantitatem.

Confirmatur tertio. Accidens essentialiter est entis adæquati, & substantialiter completi ens. Ergo quantitas, cùm sit accidens, essentialiter supervenit materiæ substantialiter completæ. Ergo essentialiter supponit adesse formam substantialem, vñ cujus materia substantialiter completur. Ergo licèt quantitas non subiectetur in forma substantiali; forma tamen substantialis est conditio, sinè qua materia non esset subiectum inhærentis respectu quantitatis.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Forma materialis est quanta, & extensa. Atqui ut sit quanta, debet esse subjectum quantitatis; ergo, &c. Resp: Dist: Maj. est quanta in se, & ratione sui, & formaliter N. Maj: est quanta ratione subjecti sui, nempe materiae quantae, & denominativè C. Maj: Dist: similiter Min: & N. C. rectè enim dixit P. Pererius l. 5. Phys: c. 18. quòd nulla forma substantialis ratione sui, & secundum se, sit quanta: sed dicatur *quanta*, ratione sui subjecti quanti, ex cujus potentia educitur; sitque talis, ut vel esse, vel operari non possit sine materia quanta.

Objicies secundò. In illo recipitur quantitas, utpote accidens, quod simpliciter, ac substantialiter est. Atqui nec sola materia, nec sola forma; sed totum compositum simpliciter, ac substantialiter est; ergo in toto composito recipitur quantitas. Resp: Dist. Maj: In illo recipitur, ut subjecto denominationis C. Maj. ut subjecto inhaesionis N. Maj: Dist. similiter Conf. & N. C. Quantitas inhaeret soli materiae; sed quia materia non est, nec esse potest realiter sine forma substantiali, adeoque extra compositum; ideo quantitas recipitur quidem in composito, sed inadæ-

inadæquatè sumpto: ita ut non omnes partes ejus sint subjectum inhaesionis; sed forma sit tantum quantitatis subjectum denominationis, si illa hujus denominationis capax sit. nulla enim forma communicat effectum formalem denominationis subjecto incapaci. sic anima non denominat pedem, nasum, &c. *intelligentem*; licet anima & pedis, & naso uniaur.

Objicies tertio. Accidens est essentialiter *actus secundus, esse secundum, &c.* Ergo praesupponit *actum primum, esse primum, &c.* nempe substantiam adæquatam. Ergo quantitas, utpote accidens, essentialiter supervenit substantiae adæquatae; ergo supervenit toti composito; ergo totum compositum est quantitatis subjectum inhaesionis. P. Comptonus, P. Andreas Semery, & alij R. R. Distinguant Antecedens: Accidens est *actus secundus, esse secundum, &c.* in ordine intentionis, & dignitatis C. A. in ordine executionis, & physicae existentiae N. A. Distinguant similiter Conf. & negant reliquas Illationes. Resp: adhuc aliter N. ultimam Illationem. Quantitas supervenit materiae habenti formam; sed forma substantialis est tantum conditio requisita, ut materia recipere possit quantitatem; non est autem partiale subjectum inhaesionis, respectu quantitatis.

Objicies quartò. Accidentia faciunt tantum esse tale; sed esse tale præsupponit esse simpliciter. Ergo accidentia omnia præsupponunt esse simpliciter. Sed sola materia non est ens simpliciter; ergo nullum accidens, & consequenter nec quantitas, potest subjectari in sola materia. Resp: Dist: ultimum Conf: si *ly sola* excludat formam etiam à ratione conditionis requisitæ C. si *ly sola* excludat formam tantum à ratione subjecti inhætionis N. C. non potest materia recipere quantitatem independentem à forma, ut conditione requisitæ: potest tamen independentem à forma, ut partiali subjecto inhætionis.

Objic: quintò. Quantitas est dispositio ad formam substantialem; ergo est naturâ prior, quàm sit forma substantialis; ergo forma substantialis non potest esse conditio, prius naturâ ad hoc requisita, ut materia possit recipere quantitatem. Idem est de quocunq; alio accidente dispositivo. R. D. A. Dum fit generatio, quantitas est dispositio ad formam novam C. A. ad formam veterem N. A. Dist. similiter C. ergo quantitas dispositiva est naturâ prior, quàm sit forma substantialis nova C. quàm sit forma substantialis vetus N. Conf. Dist. etiam illatum: ergo forma substantialis nova non potest esse conditio requisita prius, ut materia primò possit recipere quantitatem C. forma substan-

substantialis vetus N. Illat: Dum quantitas, tempore antecedenti instans generationis substantialis, disponit successivè materiam: forma vetus est conditio, ex parte materiæ requisita, ut quantitas dicatur entis adæquati ens. Idem est de alijs accidentibus dispositivis.

Instabis. Etiam eo instanti, quo est formalissimè generatio substantialis, materia est prius naturâ per quantitatem disposita; ergo quantitas est prius naturâ ante formam novam. ergo saltem si tunc forma nova esset conditio, ad recipiendam quantitatem ex parte materiæ requisita; forma nova esset etiam prior naturâ ante quantitatem. Ergo adhuc sequeretur mutua prioritas. Responderet rursus P. Compronus, P. Andreas Semery cum RR. Dist. Conf. prius naturâ ante formam in executione est quantitas C. in ordine intentionis N. C. Dist. etiam primum Illatum: etiam forma nova in ordine intentionis esset prior naturâ ante quantitatem C. Illat: in ordine executionis N. Illat. Dist. denique ultimum Illatum: ergo sequeretur adhuc mutua prioritas in diverso ordine C. in eodem ordine N. Illat: Quod est primum in intentione, est ultimum in executione. sic etiam finis est prior medijs in intentione, media verò sunt priora fine in ordine executionis. *Vnde actum primuna*

primum perfectivum substantiæ dicunt esse id, quod principaliter in generatione intenditur; ipsamque quantitatem esse accidens, licet in sola materia ante formam substantialem recipiatur. Sed nolim hæc viâ (licet videatur plana) argumentum solvere; tum quia hæc doctrina videtur esse contraria Aristotelis 2. Phys: t. 66. & D. Thomæ I p. q. 76. a. 6. tum quia sequeretur: substantiam adæquatam tantum esse actum primum physicum finalem; qui conceptus substantiæ discreparat definitione Aristotelis, & D. Thomæ, ubique substantiam definiunt: quod sit ens simpliciter, ens physicè primum, ens per se stans; accidens verò: quod sit entis adæquati ens, actus secundus physicus, ens enti simpliciter adjacens; quòdque non superveniat, nisi materiæ substantialiter completæ, & in rerum natura actu existenti, &c. Definitiones autem primorum Autorum, tanquam prima cujuslibet Scientiæ fundamenta, non sunt deserendæ; ne Scientiæ confundantur in Chaos. sicut si quilibet nova rebus significandis vocabula excogitaret: neque institutas ab AA. voces observaret; periret omnis idiomatis certi communicatio. Tum quia per se clarum videtur: quòd materia primò debeat esse ens simpliciter, & in ratione entis adæquati perfecta: quam per accidens fiat ens tale. tum quia id ipsum quaeritur:

tur:

tur: quid in forma substantiali sit, ratione cujus dicatur primò, ac principaliter intendi? & quid sit in forma accidentali, ratione cujus dicatur secundariò intendi? ergo adhuc restabit conceptus substantiæ, & accidentis, explicandus. tum denique: quia conceptus RR. tantum definit substantiam per aliquid ipsi extrinsecum: intentio enim, & ordinatio naturæ, est extrinseca ipsi entitati substantiæ.

Unde aliter Resp: ad Replicam nuperrimè propositam Dist: Antec. materia est prius naturâ per quantitatem disposita, in ordine ad certas denominationes, à forma substantiali participandas C. A. in ordine ad recipiendam simpliciter formam substantialem, præcisè ut sui perfectionem, & complementum in ratione substantiæ N. A. quia licet forma substantialis uniretur materiæ, quantitate, aut dispositionibus non præparatæ (quod Divinitus posse fieri docet P. Suarez, cum plerisque DD. Societatis) adhuc materia prima per formam substantialem constitueretur in ratione substantiæ; ergo præcisè ex ratione substantiæ adæquatæ non prærequiritur quantitas. adeoque similiter Dist. C. ergo prius naturâ ante formam novam, ut tribuentem certas alias denominationes præter esse primum, præter esse substantiæ adæquatæ, &c. prærequiritur quantitas C. ergo prius naturâ ante formam novam, ut præ-

ut præcisè tribuentem materiæ esse substantiæ adæquatæ, prærequiritur quantitas N. C. Dist. etiam primum Illatum: forma nova, præcisè secundùm rationem formæ substantialis, est prior naturâ ante quantitatem C. secundùm alias rationes, ac denominationes, quas materiæ communicat N. Illat: Dist. denique ultimum Illatum: ergo adhuc sequetur mutua prioritas secundùm diversam rationem C. Illat: secundùm eandem rationem N. Illat: Sic materia prima est prior naturâ, quàm sit forma, secundùm rationē subiectatæ: & forma est prior materiâ, secundùm rationē *actuata, ac informata*. finis est prior causâ efficiente, secundùm rationē motivi: causa efficiens est prior fine, secundùm rationem physicè producti, &c. ergo non repugnat mutua prioritas, secundùm diversas rationes. Quòd autem forma substantialis entitativè recepta, non illico tribuat materiæ omnes denominationes, patet ex illo Axiomate: *quidquid recipitur, per modum recipientis recipitur*. Sic anima equi, materiæ non organizatæ unita, non denominaret illam *viventem in actu secundo*; sic anima rationalis, unita pedi, non denominat pedem *intelligentem, &c.*

Tota hujuscemodi Objectionū difficultas oritur ex eo: quòd naturæ prioritas, & posterioritas, concipiatur per modum successions

tempo-

temporariæ; aut quòd idem instans RR. per signa diverforum conceptuum dividant. sed enim juxta Aristotelem in Postpr. c. 2. D. Th. ibid. P. Suarez D. 26. Metaph: S. 2. *quod alteri quomodolibet causa est, convenienter naturâ prius dicitur*; neq; prioritas naturæ desumenda est à nostris conceptibus, sicut enim prioritas temporis, &c. non rectè per successionem conceptuum: ità nec prioritas naturæ per illos constituitur; siquidem & hæc causalitatem realem significat, reductivè ad causam pertinent dispositiones, ac conditiones, ex parte causæ realiter requisitæ. Quòd si RR. per signa conceptuum, explicare velint ordinem dependentiæ, & causalitatum realium in nostra Sententia; sic ordinare signa licebit eorum, quæ instanti generationis substantialis perfectæ occurrunt. *Primo signo* concipienda est materia, per entitatem formæ substantialis *præcisè* completa in ratione *entis simpliciter*, & *substantia adæquata*; præscinditur autem à perfectionibus cæteris, quas forma materiæ communicare potest. *Secundo signo* intelligitur quantitas, constituens materiam *extensam, &c.* *Tertio signo* dispositiones ceteræ, per quas materia recipit denominationem *organizatæ, &c.* *Quarto signo* intelligitur forma substantialis, ut tribuens materiæ denominationes graduum, perfectionumque ab

hujus-

hujusmodi dispositionibus dependentium e. g. ut communicans illi gradum *viventis, sensitivi, &c.*

THESIS II.

Accidentia reliqua, pro Generatione substantiali dispositiva, recipiuntur in materia: sed intermediâ quantitate.

Ità Aristot: 7. Metaph: 1. 8. D. Th. 1.

P. 9. 77. a. 7. 1. 2. q. 56. a. 1. ad 3. & alibi.

P. Francif. Suarez D. 14. Metaph: S. 4. n.

7. PP. Conimb: 1. de Gener. c. 4.

q. 4. a. 2.

§. 1.

Probatur Thesis.

Primò. Quæcunq; insunt alicui composito, & non habent se tantum disparatè ad invicem [sicut e. g. Medica Ars & Musica] illa inter se ità ordinantur; ut unum se habeat respectu alterius, velut potentia ad actum; aut tanquam actus ad potentiam. Omnis enim compositio, juxta Aristotelem & D. Thomam,

fit ex

recipiuntur intermediâ quantitate. 121

fit ex actu & potentia. Atqui quantitas, & reliquæ dispositiones, insunt eidem composito (sensu nuper explicato) & non habent se tantum disparatè ad invicem; cum omnia accidentia materialia sint capacia dimensionis, extensionis, divisibilitatis, &c. adeoque pendeant à quantitate; ergo vel quantitas, vel accidentia cetera habent se per modum actus ad invicem. Sed quantitas nequit se habere per modum actus respectu cæterorum accidentium; est enim passiva magis, ac potentialis [utpote prima proprietas vicinissima materiæ] quam quodcunque aliud accidens dispositivum. Ergo quantitas habet se respectu cæterorum accidentium ut subjectum, seu potentia ad actum; ergo, &c.

Probatur secundò. Omne accidens materiale inest materiæ ut quantæ; quia materia sine quantitate non habet actu partem extra partem, nec est formaliter divisibilis. ergo, &c. ergo omne accidens materiale [præter quantitatem] recipitur connaturaliter in materia, mediante quantitate; ergo, &c.

Probatur tertio. Non repugnat, ut mediante quantitate materia recipiat cetera accidentia. Atqui ità defacto fieri, tempore Patris Suarez docebant omnes Philosophi; & teste Conimbicentium Collegio: major, ac melior pars Philosophorum; ergo dicendum:

F

quòd

quòd defacto, mediante quantitate recipiuntur. nam in quæstionibus facti standum est auctoritati.

Confirmatur primò. Eucharistica accidentia sunt extensa, divisibilia, &c. ergo ratione quantitatis, ut subjecti. formæ enim non sunt divisibiles formaliter ratione sui; sed ratione subjecti, ex quo educuntur.

Confirmatur secundò. Nullum agens naturale potest creare. Atqui agens naturale potest in Eucharisticis accidentibus producere calorem, aut frigus; humiditatem, aut siccitatem; &c. ergo per generationem. Atqui generatio supponit subjectum, *in*, & *ex* quo educatur id, quod generatur: nec aliud subjectum præter quantitatem adest: quia materia prima per Consecrationem est destructa; Corpus Christi pati ac mutari non potest; ergo, &c.

Confirmatur tertio. Inter formas substantiales datur aliqua, nempe anima rationalis; quæ & recipiatur in materia: & recipiat spiritualia, quæ indivisibilia sunt. Ergo etiam inter formas accidentales datur aliqua, nempe quantitas; quæ & recipiatur in materia: & recipiat accidentia cætera, quæ divisibilia sunt.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Si immediatum, ac proximum subjectum cæterorum accidentium esset quantitas; tunc accidentia Eucharistica, post Consecrationem essent in suo naturali subjecto; & retinerent suum esse absque miraculo: quia manet quantitas. Atqui hoc est contra Fidem; Concilium enim Constantense Ss. 8. definitivè: accidentia Eucharistica existere per miraculum Omnipotentia Divina sine subjecto; ergo, &c. Resp: Dist. Maj: essent in subjecto immediato, ac proximo, quod tantum est subjectum *ut quo* C. Maj: essent in subjecto mediato, in substantia, quæ est subjectum *ut quod* N. Maj: explico Concilium cum simili Distinctione Min: & N. C. cum accidentia sint entis per se, & substantialis entia; ideo subjectum fundamentale, seu ultimata basis, in qua connaturaliter fundatur, debet esse substantia. Atqui in Eucharistia tota substantia panis ac vini destruitur; ergo accidentia non sunt in suo subjecto connaturali. Accedit; quòd subjectum connaturale accidentium, non sit solitaria quantitas, *simpliciter & secundum se sumpta*; sed quantitas radicata in substantia, quia hoc est de ratione accidentis, ut connaturaliter a ceteris in se

substantiæ, & essentialiter exigat inesse: cum sit entis per se stantis ens; ergo in SS. Eucharistia, accidentia non sunt in subjecto connaturali.

Objicies secundò. Quantitas potest immediate recipi in materia, sine alio formaliter complemte; ergo & aliæ dispositiones. Resp: N. C. quia reliqua accidentia materialia, supponunt materiam extensam, & divisibilem; cum & ipsa fieri debeant extensa, ac divisibilia ratione sui subjecti. Quantitas autem non supponit, sed formaliter facit subjectum extensum.

Objicies tertio. Aristoteles 4. Metaph: τ. 4. dicit: *accidens non accidere accidenti*. Ergo accidentia reliqua non possunt immediate subjectari in quantitate. Resp: explico Aristotelem cum Distin: Ant. *per se*, & tanquam radici, ac fundamento ultimo C. A. ut radici, & fundamento immediato, ac proximo N. A. & C. vide solutionem Objectionis primæ.

Objicies quarto. Quod est proprium, ac essentialiale substantiæ; id non potest convenire ulli accidenti. Atqui substare cæteris, est proprium, ac essentialiale substantiæ: à *substando* enim *substantia* dicitur; ut notavit P. Suarez; ergo, &c. Resp: Dist Min: substare cæteris *ut quod*, tanquam ultimata radix, quæ non præsup-

præsupponat aliud fundamentum per se stans C. Min. substare *ut quo*, ut radix tantum intermediara, & proxima; & quæ supponat aliud fundamentum per se stans, in quo ipsa fundetur N. Min. & sub eadem Distinctione N. C. quantitas non substare eodem modo, qui est proprius, ac essentialis substantiæ; ut patet ex hucusque dictis.

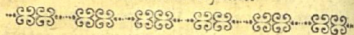
Objicies quinto. Dispositiones debent immediate recipi in eo subjecto, quod per illas ad formam substantialem recipendam aptatur, & præparatur; sed materia, non verò quantitas, adaptatur ad recipiendam formam substantialem: nam forma substantialis non in quantitate, sed immediate in materia recipitur; ergo, &c. Maj. prob: si dispositiones immediate reciperentur in uno subjecto: & forma substantialis in alio; tunc dispositiones non adaptarent *ipsum subjectum forma*; ergo, &c. Resp: N. Maj: propter *ly immediate*; latis enim est, quod in illo recipiantur mediate, ultimate; tanquam in fundamento principali, & *ut quod*. ad prob: Dist. A. si dispositiones reciperentur in uno subjecto *ut quod* fundamentali; quodque est subjectum ratione sui C. Seq. Ant. si dispositiones reciperentur in uno subjecto *ut quo* tantum formali, ac proximo; quodque est subjectum ratione materiæ, cui quantitas inhæret N. Seq. Ipsa materia

præparatur tanquam primum, ac principale subjectum *ut quod*; licet quantitas mediet *ut quo*, veluti complementum, siue quo materia omnes effectus formales, seu denominationes à forma substantiali participare non potest.

Urgebis. Præparatio subjecti fit per hoc, quòd dispositiones illud informant. Atqui dispositiones informant tantùm illud subjectum, cui immediatè uniuntur. Ergo nisi immediatè uniuntur materiæ: materia per illas non præparabitur ad effectus formæ substantialis recipiendos. Resp: Distin. Maj. quòd illud informant saltèm mediatè, tanquam subjectum principale, & *ut quod* Con. quòd illud informant necessariò immediatè, & *ut quo* N. Maj. Dist. etiam Min. Dispositiones tantùm informant immediatè, & tanquam subjectum proximum *ut quo*, illud, cui immediatè uniuntur Con. tantùm informant simpliciter illud subjectum, cui immediatè uniuntur N. Min. & Con. Jam sæpius dixi: quantitatem recipi immediatè in materia. Ergo cum dispositiones cæteræ inhæreant quantitati, etiam mediatè recipiuntur in materia; & quidem ità, ut materia sit illarum subjectum principale, fundamentum præcipuum, ac *ut quod*: quantitas verò tantùm sit complementum subjecti substantialis, fundamentum proximum,

ximum, ac *ut quo*. Sicut ergo in causis efficientibus actio principaliter attribuitur agentì principali: non autem instrumento; quia nimirum instrumentum est tantùm id, quò agit principalis causa, agítque tantùm virtute acceptà à principali: ità etiam rectè dicitur: quòd passio, seu formarum receptio, principaliter competat materiæ; quia quantitas tantùm recipit illas instrumentaliter, & *ut quo*, ac virtute à subjecto substantiali participatà.

THESIS III.

In Generatione substantiali,
non omnia pereunt accidentia, quæ fue-
rant in corrupto; adeoque non datur resolutio
usque ad materiam primam,

Ità P. Suarez D. 14. *Metaph.* S. 3. n.
20. P. Hurtadus. D. 1. de *Gener.* S. 5. P. Arri-
aga. D. 5. *Phys.* S. 2. P. Oviedo. *Contr.* 1. de
Gener. puncto. 3. P. Comptonus D. 1. de *Gene.*
S. 2. & 3. P. Ildephonsus Pennasiel hic
D. 1. q. 2. S. 2. & alij.

§. I.

Probatur nostra Thesis.

Primò auctoritate Aristotelis ac D. Tho-
mæ. Aristoteles 2. de *Gener.* t. 27. in-
quit: *cū aqua frigiditas fuerit corrupta, & ignis
siccitas; fiet aer. nam hujus quidem caliditas,
illius verò humiditas relinquetur. ac cum ca-
lor ignis, & aqua humiditas interierint, fiet ter-
ra; propterea quòd hujus frigiditas, & illius
siccitas remaneat.* Inferò: ergo non pereunt
omnia accidentia; sed aliqua remanent in ge-
nito, quæ fuerant in Elemento corrupto; et
go jux-

usque ad materiam primam.

go juxta Aristotelem in generatione substan-
tiali, non fit resolutio usque ad materiam pri-
mam. Et S. Thom: 1. 4. contra Gentes. c.
81. n. 2. inquit: *anima rationalis, quæ est for-
mā hominis, manet post mortem. materia etiam
manet, quæ tali formā fuit subjecta sub dimen-
sionibus eisdem; ex quibus habebat, ut esset in-
dividualis materia.* Arguo: sic loquitur S.
Doct̃or de materia cum suis dimensionibus
quantitativis, sicut de anima rationali, dum
eas dicit manere. Atqui ad intentum S. Tho-
mæ (ut probaret eundem numero hominem
à morte resurrecturum) anima rationalis dici-
tur manere eadem numero; ergo etiam dicen-
dum fuit, manere easdem numero dimensio-
nes quantitativas.

Probatur secundò ratione. Juxta Aristote-
lem, ac S. Thomam, virtus instrumentalis
immediata, per quam substantialis forma ab
agente creato producitur, sunt accidentia; il-
la videlicet, quæ propagantur usque ad pas-
sum, quibus contingit passum; & quæ in pas-
so recipiuntur. e. g. virtus instrumentalis, per
quam ignis A. generat ignem B. est calor, sicci-
tas, &c. ergo illo instanti, quò actu producitur
ignis B. debet existere ille calor, &c. qui est vir-
tus instrumentalis immediata ad producendum
ignem B. quia causa efficiens, saltèm secundum

virtutem instrumentalem, debet eodem instanti coexistere suo effectui; tum quia implicat, ut aliquid physicè actu communicet esse tunc, quando illud nec in se, nec in virtute sua actu habet; juxta illud: *nemo dat, quod nullò modo habet*. tum quia *operari sequitur ad esse*; ergo implicat, ut causa actu operetur tunc, cum nec in virtute suâ actu habet esse. tum quia aliàs etiam posset causa actu dare physicum esse effectui, antequam illud actu habeat; siquidem tam parum remanet de esse physico causæ post ejus defitionem, quam parum habuerit ante sui inceptionem. Ergo idem ille calor, qui est virtus instrumentalis in passo recepta, existit physicè illo instanti, quo formalissimè producitur entitas ignis B. seu forma substantialis, quæ est effectus ignis A. mediante calore, ut virtute instrumentali; atqui ille calor est accidens in passo receptum; ergo manet aliquod accidens; & existit idem ipso instanti generationis perfectæ, quod existebat tempore præcedenti, ante illud instans terminativum temporis. sed accidens non migrat de subjecto in subjectum; ergo inexistit illi ipsi subjecto instanti generationis perfectæ, cui inexistebat tempore præcedenti ante illud instans; ergo ratione mutati subjecti, non est alius numero calor; ergo est idem numero accidens,

cidens, quod fuerat in corrupto; ergo non datur resolutio usque ad materiam primam.

Confirmatur hæc ratio. Causa efficiens debet necessariò conjungi passo; illudque contingere saltè in virtute suâ instrumentali, aliàs haberet se respectu illius passi, acti in rerum natura nullatenus esset. Atqui substantia agens non conjungitur passo, nisi per dispositiones in passo productas (e. g. ignis non contingit passum, seu lignum, nisi per *calorem, siccitatem, &c.* in ligno productam) calor enim e. g. receptus in ipso igne, non migrat de subjecto uno, in aliud; ergo dispositiones in passo productæ, sunt virtus instrumentalis immediata causæ agentis. Atqui virtus instrumentalis activa debet coexistere effectui producto: nimirum formæ substantiali; ergo accidentia dispositiva debent existere instanti generationis substantialis; ergo non datur resolutio usque ad materiam primam. Neque dicas esse alium numero calorem, qui illo instanti sit virtus instrumentalis, productiva ignis, effectui coexistens. Quæro enim: quæ est causa effectrix hujus novi caloris? si substantia generans e. g. ignis A? sic argumentor: nulla substantia creata agit immediate; ergo produxisset illum mediante calore priori tempore in passum propagato; ergo præcedens calor huic novo, utpote effectui suo, deberet coexistere;

stere; ergo necdum est resolutio usque ad materiam primam.

Scio multos fortè responsuros: satis esse, quòd calor passì dispositivus, qui simul est virtus instrumentalis causæ efficientis, extiterit eo tempore, quo erat motus in actu imperfecto: licet actu non existat eo instanti, quo motus est formaliter in actu perfecto, seu in termino. *Sed contra est:* ergo entitas ipsa substantiæ novæ, quæ instanti indivisibili (utpote indivisibilis) formaliter producitur, sæpe nullam habet causam creatam, sibi actu, & formaliter coexistentem; adeòque causa actu amplius non existens, formalissimè, & actu, entitatem effectûs ponit eo instanti, quo ipsa nec in se, nec in virtute sua formaliter, & actu amplius existit; ut fit, dum ex glande generatur forma querens; è nucleo cerasus, &c.

Probatnr tertio. Dum e. g. homo violentè occiditur; manet aliquamdiu idem numero calor, color, &c. eadem numero quantitas, figura corporis, cicatrix, &c. in mortuo, quæ fuerant paulò antè in vivo; ergo non fit resolutio usque ad materiam primam. A. prob; si recedente animâ rationali omnia ejusmodi accidentia essent alia numero; deberet adesse aliqua causa, conaturaliter eorum productiva. Atqui sæpissime nulla adest; non enim producit illa forma verus: quia hæc non ampli-

plius

plius existit; non forma cadaveris; quia ipsi non sunt connaturalia; aliàs similia, in omnibus hominum cadaveribus producerentur: & manente illâ formâ cadavericâ, non evanescerent, sensimque non perirent; non materia: quia hæc nullius est operativa; non aer circumstans; tum quia ille virtutem ejusmodi effectuum productivam non habet; tum quia manet aliquamdiu calor in cadavere, etiam circumambiente illud aëre frigido: manet gravitas, quam aer causare non potest. non DEUS; quia Hic, ut Autor naturæ, non producit specialiter aliquem effectum, nisi ad exigentiam rerum naturalium. Atqui tunc nihil est, quod exigat hæc potiùs accidentia, quàm alia; ergo.

Confirmatur. Unumquodlibet accidens quatuor duntaxat modis potest corrumpi, ac perire naturaliter. *vel per alterationem*, seu actionem accidentis contrarij; sic corrumpitur calor per productionem frigoris, &c. *vel per remotionem causæ conservatricis*; sic perit lux in aëre, remoto Sole, aliòve luminoso corpore. *vel per ablationem connotati*, à quo accidens relativum essentialiter dependebat; sic perit formalis similitudo unius albedinis, dum tollitur albedo alterius e. g. parietis. *vel per corruptionem subjecti*, cui inhærebat; sic naturaliter perit calor, aut quodeunque accidens, dum tol-

F 7

litur

litur ejus subjectum inhaesionis: quia accidens non potest connaturaliter existere extra subjectum. Atqui nullo ex hisce modis pereunt omnia accidentia, quae fuerant in composito veteri; praesertim cum subjectum inhaesionis, non sit totum totaliter compositum (ut nuper dictum est) sed materia prima, quae in novo genito manet; ergo.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Si in materia manerent accidentia, recedente formâ substantiali; sequeretur firmiorem esse unionem materiae ad accidentia: quam ad formam substantialem. Atqui hoc dici nequit: quia materia ad formam substantialem primatò, ac per se ordinatur, ut videlicet constituent unum praedicamentum substantiae; ergo, &c. Resp: Dist. Seq: Maj: esse firmiorem ad accidentia unionem, extrinsecè, per accidens, & citra appetitum majorem materiae Con. Seq: Maj: esse firmiorem intrinsecè, per se, & firmitate illâ proveniente ex majori appetitu materiae ad accidentia N. Seq: Maj: Dist: similiter Min: & N. C. sine dubio principalitè ordinatur materia ad formas substantiales, usque ex natura sua magis appetit uniri, quam accidentibus. attamen quia adest aliquid expulsivum formae substan-

substantialis, & nihil adest expulsivum omnium accidentium; ideo remanent aliqua accidentia, nempe instrumentaliter dispositiva: veniente autem formâ novâ, recedit vetus. Et nonne juxta ipsos Adversarios, unio specierum intelligibilium ad intellectum: intellectus ac voluntatis ad animam, est perpetua? & tamen unio animae rationalis ad materiam primam non est perpetua; adeoque illa firmitior est, quam ista; licet anima rationalis per se ordinetur ad constituendum substantiae praedicamentum cum materia prima.

Objicies secundò. Dum corrumpitur vegeus compositum, perit subjectum quantitatis, ceterorumque accidentium materialium. Ergo necessum est, perire omnia accidentia materialia, quia illa sine subjecto [saltèm naturaliter] esse non possunt: neque de uno subjecto, nempe composito veteri, transmigrare in novum possunt; cum accidentia individuenter à subjecto inhaesionis; ergo. Resp: N. A. probavi etepim nuper: non totum totaliter compositum, sed materiam, esse subjectum inhaesionis immediatum quantitatis; mediatum ceterorum accidentium materialium.

Replicabis, Aristoteles ac D. Thomas, frequentissimè repetunt: quòd accidentia subjectentur in toto, seu composito. Ergo. Resp: Explico S. Thomam, cum Dist. A. in composito

posito inadæquatè, & secundum unam partem sumpto C. A. in composito totaliter, & adæquatè, & secundum omnes sui partes sumpto N. A. & C. Totum compositum est subiectum *denominationis*; materia est illorum subiectum *inhabitionis*.

Verum quidem est, quòd accidentia recipiantur in toto composito, dummodo subiectentur in materia, quæ inest actu toti composito; sicut verum est, quòd Petrus sit in hac schola, dummodo una illius spatij parte circumscribatur; licèt solus Petrus totum scholæ spatium non occupet.

Rationes sic explicandi suò locò dedi; quibus hanc adjicio: in illo recipiuntur dispositiones, quod præparatur ad formam novam recipiendam. Atqui totum compositum totaliter, & secundum omnes sui partes, non præparatur ad formam novam recipiendam; quia veniente formâ novâ, vetus compositum corrumpitur; nè simul in eadem materia recipiantur duæ formæ substantiales; ergo, &c.

Objicies tertio. Dispositiones non inducuntur in materiam, ut cum illis permanentibus, sed ut post illas producatur forma nova. sic etiam motus gravium ad centrum ordinatur, ut cessante motu, corpus grave sit in centro. sic semen ordinatur ad plantam, ut abs-

ceden-

cedente formâ seminis nascatur planta. sic quoque forma embryonis ordinatur ad animam sensitivam, & hæc ad animam rationalem est dispositio; & tamen veniente animâ sensitivâ definit vegetativa: veniente animâ rationali corrumpitur anima sensitiva. ergo ex eo, quòd per accidentia disponatur subiectum pro forma nova, non sequitur: quòd illa debeant coexistere formæ novæ. Ergo, &c. Resp: Nego A. ad probationem ab instantijs Resp: motum non producere in genere causæ efficientis existentiam gravium in centro; sed probabilius tantum esse conditionem præviè requisitam, ut gravitas corpus affigat centro. forma seminis non est virtus effectiva plantæ; sed semini est impressa virtus instrumentalis productiva plantæ, per accidentia quædam, in materia seminis, à causa principali relicta; quæ recedente formâ seminis, etiam coexistunt plantæ. Similiter anima vegetativa, & sensitiva, disponunt quidem subiectum pro anima rationali, perficiendo organa, ad operationes animæ rationalis requisita; non tamen sunt virtus instrumentaliter productiva animæ rationalis: cum hæc creetur. Unde Dist: C. ergo ex eo, quòd per accidentia simpliciter, & quomodocunque disponant subiectum pro forma nova, non sequitur, quòd debeant coexistere formæ novæ C. ex eo, quòd sic disponant;

ponant; nempe simul in genere causæ instrumentaliter efficientis formam novam N. C. vis rationis suprâ allatæ defumitur ex eo, quòd virtus instrumentalis physice productiva, debeat eodem instanti coëxistere effectui, quo est forma nova: cum res nullò modò existens physice, nihil possit efficere; ut probavi l. 2. Phys: & Adversarij, saltèm DD. Societatis concedunt. Atqui virtus instrumentalis, sunt dispositiones in subjecto productæ; e. g. calor, siccitas, &c. pro forma ignis, &c. ut probavi in Confirmatione; ergo, &c.

Objicies quartò. Si illæ dispositiones essent virtus instrumentalis, productiva ipsius entitatis formæ novæ; tunc instanti generationis terminativo, inexisterent materiæ prius naturâ ante formam novam; etiam prout hæc quoad gradum substantiæ simpliciter perficit materiam. Ergo essent accidentia: ut supponitur; & non essent: quia non inexisterent enti simpliciter, & adæquato. Resp: Dist. A. inexisterent materiæ prius naturâ, secundum rationem causæ instrumentalis C. A. inexisterent materiæ prius naturâ, secundum rationem adjunctam, nempe accidentis N. A. & C. volo dicere: dispositiones quoad existentiam realem nunquam inexisterent materiæ: nisi substantialiter completæ. tempore enim fluente completur materia per formam veterem; &

tunc

tunc dispositiones introducuntur. instanti generationis terminativo, existunt in materia, atque in ea conservantur sub forma nova; sed non secundum omnem formalitatem, quam realiter habent, præsupponuntur naturâ prius, ante formam præcisè quoad entitatem ejus educendam. dispositiones enim sunt prius naturâ ad existentiam formæ novæ simpliciter, eò quòd activè determinent materiam, seu ex ratione causæ instrumentalis; non autem ex ratione formæ accidentalis, in materia receptæ. quia ad hoc, ut entitas forma simpliciter educatur ex materia, prærequiritur causa instrumentalis (substantiæ creatæ enim non operantur immediatè) effectiva: non autem prærequiritur dispositio in genere causæ formalis, seu formæ accidentalis, inhærens materiæ, eamque intrinsecè adaptans. adaptatur enim materia per dispositiones, e. g. per calorem (qui simul est instrumentalis causa, formæ ignis productiva) non ut in materia existat simpliciter entitas formæ ignis; sed ut forma ignis communicare possit materiæ omnes perfectiones specificas talis formæ substantialis. Docuit hoc ante me S. Thomas in qq. Disp: q. unicâ de Anima. a. 9. ad 5. dicens: *dispositiones accidentales, qua faciunt materiam*

teriam

teriam esse in potentia proxima ad aliquam formam, non sunt media totaliter, inter materiam & formam simpliciter: sed sunt media inter formam, secundum quod ipsa dat ulteriorem perfectionem: & inter materiam, secundum quod hæc perficitur perfectione ulterioris gradus. materia enim secundum se ipsam, est in potentia proxima, respectu infimi gradus perfectionis; quia secundum se ipsam est in potentia proxima ad esse substantiam corpoream. nec ad hoc requirit aliquam dispositionem: sed supposita in materia perfectione corporis (seu compositi substantialis) requiruntur dispositiones ad ulteriorem gradum e. g. viventis, animalis, &c. hæc S. Doctor. quæ disertissimo repetit discursu in 1. p. q. 76. a. 6. per totum.

Neque hæc doctrina invehit mutuam prioritatem in eodem genere causæ, & perfectionis. nam e. g. calor est causa activè determinans materiam ad formam novam, secundum entitatem formæ substantialis, ut hæc instrumentalis causæ effectricis: & forma nova, secundum gradum formæ substantialis, est conditio ex parte materiæ requisita ad hoc, ut calor, præter rationem instrumenti, retineat rationem formæ accidentalis, quam in materia acceperat sub forma veteri, tempore antecedenti instans, generationis terminativum. Dis-

posi-

positio igitur reductivè ad genus causæ efficientis, est prior naturâ ad formam novam: & forma nova (secundum gradum formæ substantialis simpliciter) reductivè ad genus causæ materialis, est naturâ prior ad hoc, ut dispositio sit entis ad æquati ens: diciturque forma accidentalis, aptans materiam ad reliquos effectus formales, materiæ communicandos; quos forma substantialis, non nisi subjecto adaptato communicare potest: quia quidquid recipitur, per modum (juxta capacitatem) recipientis recipitur.

Porrò quòd mutua causalitas, ac dependentia, dari possit in diverso genere causæ, & secundum perfectionem diversâ, ostendi nuper ab inductione; sic media sunt efficienter priora sine: finis verò finaliter est prior medijs. sic materia est naturâ prior respectu formæ, secundum rationem *subjectatæ*: & forma est naturâ prior respectu materiæ, secundum rationem *informatæ*.

Objicies quintò. Subjectum accidentium est materia, prout subest formæ. Ergo sicut accidentia simpliciter spectata, dependent in conservari à materia, prout subest formæ simpliciter spectatæ: ita hæc numero accidentia pendent à materia, ut subest huic numero formæ. Ergo dum hæc numero forma perit, & hæc numero accidentia pereunt, defectu condi-

cōditionis essentialiter requisitæ, seu cōiōtati.
 Resp: C. A. in sensu antè dicto. N. C. & Il-
 lat: Ratio est: quia hæcceitas nihil superad-
 dit formæ, ratione cuius accidentia per se, &
 essentialiter ab illa dependeant; cūm ratio de-
 pendentia sit communis, ac universalis omni-
 bus, nam tota ratio, cur quæcunque acciden-
 tia, quæ talia, pendeant à forma, ut conditio-
 ne, est: ut substantia sit adæquata; cūm es-
 sentialiter sint entis adæquati entia. Atqui
 id tam bene præstat hæc, quàm alia forma
 substantialis; ergo non dependent essentiali-
 ter, ac per se, ab hac determinatè: sed tantūm
 disjunctivè, ac indeterminatè, ab hac, vel illa
 forma substantiali. Instantiam do: animal
 simpliciter pendet à cibo, ut vegetetur, aug-
 mentetur, ac in vita conservetur; non tamen
 sequitur: ergo hoc determinatum animal, pen-
 det ab hoc determinato, & numericè indivi-
 duato cibo, quia aliàs nullo numericè alio,
 vegetari, augmentari, ac conservari in
 vivis posset; quod manifestè
 falsum est.

THESIS IV.

Una substantia generat alte-
 ram, mediantibus accidentibus, ut vir-
 tute instrumentali.

*Ità Aristoteles, 1. de Gen. c. 7. 2. de Ani-
 ma. t. 10. & 7. Metaphys. t. 31. D. Thomas. 1.
 p. q. 45. a. 8. q. 54. a. 3. q. 77. a. 1. q. 115.
 a. 1. & 3. p. q. 71. a. 3. itè in qq. Diss: q. de
 Spirit. creat. a. 11. q. de Anima. a. 12. &
 alibi sapiens. P. Suarez. D. 18. Met.
 S. 2. & alij.*

§. I.

Explicatur & Probatur Conclusio.

Dico primò. Accidens se solo, & virtute
 propria, non potest producere substantiam,
 ut causa efficiens adæquata. Ità PP. Com-
 nimb: in l. 2. Phys: c. 7. q. 18. a. 2. cum A-
 ristotele ac D. Thoma. P. Comptonus. D.
 25. Phys. S. 2. cum alijs. Probatur: causa
 totalis debet in se continere totam perfectio-
 nem effectūs; vel formaliter, si sit causa uni-
 voca; vel eminenter virtualiter, si sit causa
 æquivo-

æquivoca. Sed accidens non continet formaliter substantiam: quia accidens non est formaliter substantia; nec eminenter virtualiter: quia accidens non est perfecti^o substantiæ; ergo.

Confirmatur: nullus effectus potest superare perfectionem suæ causæ adæquatæ; quia effectus totum esse, quod habet, accipit à causa. nemo autem dat, quod non habet, vel formaliter, vel virtualiter eminenter. Atqui substantia est longè perfectior, quàm accidens; ergo accidens se solo non potest esse causa adæquata substantiæ.

Dico secundò. Una substantia creata, producit aliam substantiam. Ità PP Conimbr. P. Comptonus, cit. P. Ariaga. D. 11. Phys: S. 2. P. Hurtadus. D. 9. Phys: S. 3. P. Oviedo Controv. 9. Phys: puncto. 4. & alij DD. Societatis.

Probat. Operari sequitur ad esse: quia esse est in ordine ad operandum; juxta illud; *esse est propter operari*. Ergo quod est principium primum, ac præcipuum essendi, est etiam præcipuum principium operandi. Atqui substantia est primum, ac præcipuum principium essendi; ergo substantia est primū, ac præcipuū principii, quasi fons & origo, operandi.

Confirmatur. Propter quod unumquodque tale, & illud magis. Atqui propter substantiam accidens est operativum: quia extra
substan-

substantiam, accidens naturaliter nec esse, ad eoque nec operari potest. Ergo sicut substantia est principium essendi, ità est principium operandi.

Dico tertio. Nulla substantialis forma creata, potest immediatè producere alteram. Ità rursus PP. Conimbr. in l. 2. Phys: c. 7. q. 18. a. 2. Probat. nulla forma substantialis creata potest naturaliter produci, ac esse; nisi in subjecto, certis accidentibus, ac dispositionibus præparato; ergo nec potest operari, ac alteram formam substantialem efficere; nisi in subjecto, certis dispositionibus præparato.

Confirmatur. Modus operandi sequitur modum essendi: ità ut modus operandi non sit perfectior, quàm modus essendi. Atqui modus connaturalis essendi, cujuscunque formæ substantialis, est dependens à subjecto; ergo & modus operandi; ergo, &c.

Dico quartò. Una substantia generat alteram, mediantibus accidentibus, ut virtute instrumentali.

Probat. quælibet substantia naturalis creata, habet ab Autore totius naturæ virtutem accidentium activorum productivam, ut patet inductione omnium substantiarum, tum mixtorum corporum, tum simplicium; scilicet Elementorum, corporum Cælestium, &c. Atqui frustra essent instructæ ejusmodi acciden-

ribus operativis, nisi illis in operando uterentur, ut virtute instrumentali; ergo.

Confirmatur primò: quia inductione patet, quòd priùs inducantur accidentia dispositiva in subjectum: quàm educatur forma substantialis, oriaturque nova substantia. e. g. in lignum inducitur calor, siccitas, &c. priusquam oriatur forma ignis, &c. Ergo dicendum est, quòd accidentia sint virtus instrumentalis substantiæ.

Confirmatur secundò. Nisi dicatur, accidentia habere virtutem agendi, velut instrumenta, à sua causa principali: sæpe admittenda erit actio in distans; ut cum Sol in visceribus terræ producit aurum, &c. atqui actio in distans, saltè naturaliter, dari non potest: ut docet Aristoteles 7. Phys: t. 10. & nos sub locò ostendimus; ergo, &c.

Confirmatur tertio. Nulla causa creata potest physicè, ac efficienter, producere formam substantialem; nisi vel secundum entitatem suam: vel secundum virtutem suam instrumentalem, sit approximata passo, illudque contingat. Atqui sæpe substantia generativa non amplius existit, sæpe suo loco sejuncta est, dum producitur forma substantialis generati. Ergo tunc saltè præsens est per virtutem suam instrumentalem. Atqui non aliter præsens est, nisi per sua accidentia, à se propagata;

e. g. Sol

e. g. Sol per lucem, calorem, &c. quercus per virtutem seminalem, seu accidentia activa, glandi impressa, ad generandam quercum, &c. ergo accidentia sunt virtus instrumentalis, mediante quâ substantia generat substantiam.

Dico quintò. Probabilius implicat substantia creata, quæ per se sit principium effectivum cuiuscunque effectûs, sinè omni potentia realiter distincta, seu virtute instrumentali, Probatur: quia omnis perfectio, in quacunque linea perfectionis summa; ita videlicet, ut in ea linea perfectio major dari non possit; est Divina, & incommunicabilis ulli creaturæ. Patet inductione. sic quia in linea *substantia*, summa perfectio est: *esse à se*; ideo implicat creatura, quæ sit à se. quia *esse intellectivum, volitivum, sinè mutatione intrinseca principij*, est summa perfectio in linea intellectivi, volitivi, &c. ideo implicat creatura; quæ sit intellectiva, aut volitiva sinè mutatione principij intrinseca. sic quia *durare ab æterno*, est in ratione durantis, summa perfectio; ideo implicat creatura, quæ duret (saltè essentialiter) ab æterno, &c. Subsumo: Atqui esse primum ut quod, per se, immediate, ac proximè operativum, est in hac linea perfectio summa; adeò ut major perfectio in hac linea non sit possibilis; ergo, &c. Subsumo: prob. agentia tum naturalia, tum artificialia,

G 2

cialia,

cialia, in ratione principalis agentis, tantò sunt perfectiora ; quantò paucioribus medijs, ac instrumentis indigent, in ordine ad suos effectus producendos. Ergo illud agens principale, quod nullo penitus instrumento ad effectus suos producendos indiget, erit in hac linea perfectissimum ; ità ut in hac linea major perfectio dari non possit ; ergo *agere sine omni instrumento*, est soli DEO proprium : neque est perfectio ulli creaturæ communicabilis.

Confirmatur. In genere agendi, & producendi *ex aliquo*, illud est agens perfectius, quod ex minori, seu pauciori, aliquid producit. sic etiam æstimantur artifices, qui ex modicis, & paucis sumptibus miros effectus produunt: illud verò agens, quod etiam ex nihilo potest producere aliquid, est perfectissimum. Deinde : in genere agendi *cum aliquo*, est perfectius illud, quod paucioribus coëffectoribus indiget ; perfectissimum, quod nullo. Ergo etiam in genere agendi *per aliquid*, seu per instrumentum, illud agens est perfectius, quod paucioribus indiget instrumentis : illudq; perfectissimum, quod penitus nullo. Subsumo : Atqui modus agendi, & producendi *ex nihilo* (quia perfectissimus est) competit Soli DEO : & modus agendi *sine omni coëffectore* (quia itidem perfectissimus est) competit quoque Soli DEO : qui licet ex Summa Bonitate ad quædam

dam coëfficienda admittat causas secundas) nullo coëfficiente indiget ; utpote Se Solo omnium Infinitè Activus : omnis autem causa creata indiget essentialiter Causâ Primâ coëfficiente. Ergo etiam modus operandi, seu agendi principaliter, immediatè, & sine instrumento, quia est perfectissimus, competit soli Agenti Perfectissimo, DEO. Ergo non competit ulli substantiæ creatæ. Ergo omnis substantia creata indiget virtute distinctâ, ac potentiâ instrumentali ; ergo.

Prob. secundò. Omnis potentia imediatè operativa, per se, imediatè, & ratione sui, ordinatur ad operationem suam, ut constat ex Aristotele, D. Th. &c. & inductione. Atqui nulla substantia per se, immediatè, &c. ordinatur ad operationem ; ergo nulla potentia imediatè operativa est substantia. Min. prob. operatio est accidens ; atqui nulla substantia per se, immediatè, &c. ordinatur ad accidens ; quia substantia est superioris ordinis, quàm accidens ; nihil autem superioris ordinis per se, &c. ordinatur ad aliud inferioris ordinis ; quia, quod ordinatur ad aliud, habet esse *ad & propter* aliud, tanquam propter finem ; finis autem debet esse præstantior illo, quod ordinatur ad eum finem, ut patet ex Aristotele & S. Thoma, ergo, &c.

Probatum tertio. In creatis potentia productiva, debet esse eodem in prædicamento, in quo est ille actus, seu effectus, ad quem potentia immediatè, primò, ac per se ordinatur; & à quo intrinsecè specificatur; ut docet ex Aristotele S. Thomas. 1. p. q. 77. a. 1. Atqui effectus accidentalis est in prædicamento Accidentis; ergo & potentia, seu virtus illius, immediatè, primò, ac per se productiva. Ergo implicat, ut substantia per se sit ipsa virtus immediata accidentis productiva: quia implicat, ut substantia per se sit in prædicamento Accidentis; esset enim substantia, & non esset. Item quæcunque operatio creaturæ est accidens respectu substantiæ ejus; quia Solus Deus realiter identificat Sibi operationem suam immanentem: ita ut operatio ejus, sit ipsa substantia ejus; ergo etiam omnis virtus operativa creaturæ debet esse in genere Accidentis: quia potentia debet esse in eodem genere, saltem reductivè, in quo est actus, quem potentia illa primò, ac per se respicit.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obijciunt primò. Juxta Aristot. 1. 1. Analyt. potissima demonstratio est: quæ probat primam passionem per essentiam; sed potissima demonstratio est à priori; ergo demonstratio passionis per essentiam, est à priori. Atqui demon-

demonstratio à priori est per causam; ergo essentia, seu substantia, est primæ suæ passionis causa. Sed passio physica est accidens, ut nemo negat; ergo substantia est saltem immediata causa alicujus accidentis; nempe primæ passionis. R. D. Subs: Atqui demonstratio à priori est per causam, vel reductivè, vel formaliter. C. semper; formaliter per causam N. Subs: Juxta eundem Aristotelem, propriè loquendo, sola demonstratio primæ proprietatis metaphysicæ, per essentiam deducta, est demonstratio à priori potissima; & tamen essentia metaphysica, non est causa efficiens suæ primæ proprietatis. sic risibile est prima proprietas metaphysica, emanans ex rationali; & tamen rationale non est causa efficiens risibilis. Essentia igitur, seu substantia, est prima radix exigens proprietates, quibus connaturaliter in ratione operativæ formaliter, ac immediatè completur; adeoque est prior primæ passioni suæ, sibi debitæ. agens verò, quod ipsam substantiam producit, etiam illius substantiæ proprietates producit: quia hæc connaturaliter sequuntur ad essentiam; & qui dat efficienter esse, dat etiam consequentia ad esse; hoc est: proprietates illi esse, seu substantiæ, connaturaliter debitas. sic dum e. g. ignis A. generat ignem B. ignis A. non tantum dat esse igni B, sed etiam illi calori, quem ignis B. ut passio

passionem suam exigit; sic etiam dum DEUS creat animam rationalem, non tantum dat esse animæ rationali, sed etiam intellectui, voluntati, &c. cæterisque potentijs, connaturaliter illi debitis. cujus ratio ulterior est: quia ad agens, quod producit aliquam essentiam, spectat dare ipsi esse completum & perfectum, prout natura ejus exigit.

Urgebis: Sæpe substantia generans non amplius adest, quando adhuc efficienter conservatur, & conservativè producitur prima passio. Ergo saltè tunc ipsa forma substantialis geniti efficit immediatè illam passionem. Resp: Nego C. licèt enim non amplius adsit causa inferior, & particularis: adsunt tamen adhuc eadem causæ superiores, ac universales, quæ e. g. cum igne ad generandum alterum ignem concurrunt. nempe adsunt astra, & Causa Prima, seu naturæ Autor, DEUS, &c. à quibus etiam Adversarij dicunt conservari e. g. calorem, pereunte igne superstitem. Autor enim naturæ in defectu causæ particularis conservat effectus, quamdiu in natura aliquid est, quod ejusmodi conservationem exigit; pereunte autem e. g. igne A. ex supposito, adhuc existit ignis B. qui calorem illum, ut octo intentum (à quo ignis B. velut instrumento productus est) tanquam proprietatem, sibi connaturaliter debitam, exigit.

Repli-

Replicabis: Substantia generans tantum producit mediatè illum calorem; substantia autem genita immediatè, & intrà se; ergo. Resp: Nego Ant. quia cum ille calor ut octo fuerit causa efficiens instrumentalis, ad producendum e. g. ignem B; si ab igne B. produceretur efficienter, tunc ignis B. esset causa efficiens suæ causæ efficientis; adeoque in eodem genere causæ efficientis daretur mutua prioritas, quæ implicat; quia calor ille esset, antequam esset.

Instabis: In hoc differt substantia operativa immanenter, ab operativa transeunter: quòd immanenter operativa perficiat se ipsam; & operativa transeunter aliquid extra se. Ergo substantia primas proprietates, seu virtutes intrinsicè, producit intrà se: ipsque sese perficit. Resp: T. A. N. C. substantia per se, tantum remotè, & radicaliter est operativa: non autem formaliter, & proximè: ut patet ex rationibus, pro Conclusionè allatis. ipsa potentia, ac virtus, operationis actualis receptiva, intrinsicè perficitur per actum secundum, seu exercitium potentia suæ, sic intellectus perficitur per actuale cognitionem: voluntas per volitionem, &c. ergo per operationem immanentem, ac transeuntem, potiùs specificatur, ac differt ipsa virtus, ac potentia immediatè operativa; quàm substantia. Ratio da-

G 5

tæ so-

æ solutionis ulterior est: quia operari supponit esse perfectum & completum; atqui sine proprietatibus, non est substantia perfecta & completa; ergo non potest operari; ergo non potest suas proprietates efficienter producere.

Objicies secundò. Illa virtus accidentalis est improporcionata ad substantiam producendam; ergo, &c. Resp: Nego A. Licet enim accidens secundum se, ac ratione sui, atque secundum rationem communem accidentis, esset improporcionatum; proporcionatur tamen exinde, quòd procedat à tali radice, seu principio substantiali, cujus virtus est.

Urgebis: Vel illud accidens intermediu producitur rursus per aliud accidens: & sic ibitur in infinitum; vel producitur immediatè ab ipsa substantia; ergo substantia est immediatè operativa. R. accidens in extraneo subjecto producitur mediatè virtute intranea, & physicè unità ipsi substantiæ, cui inhæret, ut proprietates physica illi, in exemplo: dum ignis propagat calorem per spatium intermediu usque ad passum, calor receptus e. g. in ligno, seu passo, est accidens extraneum igni; & producitur per calorem, intermedio spatio propagatum; calor autem in spatio intermedio productus est à calore vicino ipsi igni: calor vicinus igni, ab illo calore, qui est virtus inhærens, & proprietates physica ignis. Ergo non requiritur processus in infi-

in infinitum. Atque ita ignis est principium remotum, & radicaliter activum ut quod; virtus illa est principium formale, ac proximum, seu ut quo.

Replicabis: Illa virtus intranea emanat immediatè ab ipsa substantia; e. g. calor physicè unitus igni, ab ipso igne: nè procedatur in infinitum. Ergo substantia est immediatè operativa. Resp: Dist. A. emanat exigitivè, tanquam à radice exigente C. A. emanat efficienter, & tanquam à principio efficiente N. A. & C. Calor, qui est proprietates e. g. ignis B. producit effectivè, & conservatur ab illa causa principali, quæ producit, aut conservat ipsum ignem B; adeoque calor ut octo, qui prius fuerat dispositio, ac virtus instrumentalis ad ignem B. producendum, postea ut proprietates ad ejus exigentiam conservatur. Unde potentia dicuntur emanare ab essentia; non ideo, quòd illas efficiat essentia: sed quòd ad naturalem ipsi exigentiam, dum actio producentis illam essentiam terminatur primariò & directè ad istam: simul secundariò & indirectè terminetur ad illas proprietates physicas, cum quibus essentia habet necessariam connexionem, siquidem Axioma repetitum est: qui dat esse, connaturaliter dat consequentia ad esse.

Objicies tertio. Potentia & actus non sunt necessarii in eodem genere. Ergo ruit probatio tertia. Resp: Dist. A. si actus non sit specificativus illius potentiae Con. si sit illius potentiae specificativus N. A. & C. Et licet non pertineat ad idem genus directè; pertinet tamen semper ad illud reductivè, ac indirectè. Substantia autem, quæ talis, non pertinet reductivè, & indirectè ad prædicamentum Accidentis: quia substantia, quæ talis, non est respectiva; sed absolvitur intrâ se partibus intrinsicè constituentibus.

Objicies quarto. Causa materialis per se, id est: per identificatâ sibi potentiâ, causat materialiter; ergo etiam causa efficiens creata, per se, id est: per virtutem, ac potentiam sibi identificatam, causat efficienter. Resp: N. C. quia causare materialiter immediatè, nihil est aliud, quàm accipere ab altero, & immediatè subiectare formam, seu perfectionem; adeoque hoc ipsum dicit indigentiam, ac imperfectionem; quæ non evertit conceptum creaturæ. causare verò immediatè efficienter *ut quod*, & principaliter, est alteri communicare perfectionem, absque intermedio instrumento; qui modus communicandi est perfectissimus in genere causæ efficientis ex dictis; & competit soli causæ efficienti

perfe-

perfectissimæ, adeoque repugnat creaturæ; quæ sicut in modo essendi, ita in modo operandi nequit esse perfectissima.

Objicies quinto. Non repugnat substantiæ creatæ, esse immediatè operativam, ex ratione *substantiæ*: quia DEUS est Substantia, & tamen nullo mediante instrumento est operativus; neque ex conceptu *creaturæ*: quia accidens est creatura, & tamen non repugnat illi immediatè operativum; ergo, &c. Resp: Dist. A. *ly esse immediatè operativum* non repugnat substantiæ & creaturæ, separatim, in sensu diviso acceptis C. A. conjunctim, & in sensu composito acceptis N. A. *ly esse immediatè operativum principaliter*, & ut quod, est perfectio simpliciter simplex; id est: perfectio, nullam in conceptu suo essentiali involvens, aut connotans imperfectionem; estque modus operandi perfectissimus, ac Divinus, ut patet ex nuper dictis. Omnis autem creatura in suo esse est limitata, ac imperfecta; cum enim perfectissima non sit, caret in suo esse aliquâ perfectione. Ergo etiam in modo operandi nequit esse perfectissima; quia modus operandi sequitur modum essendi, ita ut non possit esse perfectior modo essendi. Ergo modus operandi perfectissimus repugnat creaturæ; ergo *ly esse immediatè operativum ut quod principaliter*, est prædicatum repugnans huic

subiecto *creatura*; ergo est repugnantia in conjunctione, seu identitate terminorum, talis prædicati, cum tali subiecto. conceptus enim prædicati, evertit conceptum subiecti.

Urgebis. *Ly substantia* est perfectio simpliciter simplex [competit enim DEO, qui est mera Perfectio] & tamen non evertit conceptum creaturæ; ergo à pari. Resp: Dist. A. *ly substantia* simpliciter, quæ non involvit, aut connotat in conceptu suo aliquid limitans C. A. *ly substantia creata*, adeoque limitata N. A. & C. Solus DEUS est Substantia simpliciter, sine addito limite: omnis autem creatura est tantum substantia, cū addito, aut subintellecto termino limitante; nempe substantia substans accidentibus, *creata, ab alio, &c.* adeoque hoc prædicatum substantia, prout verificatur de creatura, saltè confusè involvit aliquam imperfectionem: neque potest DEO, & creatura abstrahi aliquis conceptus univocus, ac perfectè similis, respectu DEI, & creaturæ; sed tantum analogus: quia semper, implicite saltè, involvit *ly simpliciter, ly substans* accidentibus; & *ly à se, ly ab alio*; adeoque involvit saltè implicite aliquam rationem disconveniendi.

Objicies sextò. Ipsum accidens seipso immediate agit, non mediante aliquo alio instrumento [ne procedatur in infinitum] & tamen

nō arguitur: quòd virt^o illa sit perfectio illimitata, ac Divina: aut quòd accidens sit agens perfectissimum; ergo etiam licet substantia ageret immediate sine intermedio instrumento; non sequeretur, quòd esset agens perfectissimum, ac Divinum. Resp: Dist. A. accidens agit instrumentaliter, & ut quo Con. A. principaliter, & ut quod N. A. propriè loquendo accidens non est id, quod agit; sed est id, quòd causa principalis agit. Unde N. C. quia *agere instrumentaliter*, seu *esse instrumentum*, non est perfectio simpliciter simplex; sed est tantum perfectio *secundum quid*: habet enim admixtam imperfectionem, seu indigentiam, ut moveatur ab alio. adeoque *ly instrumenta-liter*, conjunctum ad *ly agere immediate*, limitat illud, cui adjungitur; nempe modum operandi accidentis, & arguit imperfectionem. Siquidem omnis limitata perfectio, per limitem suum, excludit aliquam perfectionem, atque privat illà perfectione subjectum: imperfectio enim nihil est aliud, quam privatio, seu carentia perfectionis; ergo, &c. At verò *agere immediate principaliter*, est modus agendi perfectissimus, ac illimitatus; quia *ly agere immediate*, in suo conceptu essentiali, non dicit imperfectionem, seu limitem exclusivum alicujus perfectionis; aliàs non conveniret DEO. neque *ly agere immediate*, limitatur per adjunctum

junctum *ly principaliter*: quia neque hoc in conceptu suo essentiali, involvit aliquem limitem, ac imperfectionem. Ergo hoc totum prædicatum: *ly agere immediatè principaliter*, est perfectio simpliciter simplex, nullam involvens limitationem, ac imperfectionem; & significat modum operandi perfectissimum, ac illimitatum; ergo implicat illud identificari cum hoc subjecto: *substantia creata*; quæ essentialiter est in omni genere limitata, & imperfecta. si enim vel unica perfectio, creaturæ realiter identificata, esset illimitata, ac infinita; tunc illa creatura realiter, & identicè, esset infinita, ac illimitata in omnibus perfectionibus suis; quod evertit conceptum *creatura*.

Replicabis. Etiam si substantia creata esset per se immediatè principaliter operativa, adhuc erit limitatæ virtutis; quia indigebit accidentibus: & dependebit ab accidentibus, velut à conditione prærequisita, ut in subjecto possit producere formam substantialem: cum nulla causa secunda creare possit, aut effectum independentem à subjecto disposito producere; ergo ille modus operandi non erit perfectissimus, ac Divinus; cum *D E U S* ab ejusmodi conditione, essentialiter non dependeat, possitque aliquid etiam ex nihilo producere. *R.* hoc effugium non esse universale. quia juxta

Adver-

Adversarios substantia immediatè, ac per se, efficienter emanat suas proprietates, ac virtutem operativam ad extrà; in qua operatione non dependet ab alijs accidentibus, velut à conditione, nè abeat in infinitum. In forma Dist. Con. ergo ille modus operandi non erit perfectissimus, ac Divinus formaliter *T. C.* arguitivè *N. C.* quia saltèm illa substantia in se, ac entitate sua, esset perfectissima; adeoque à se. Sicut si esset aliqua creaturæ essentialiter, ac per se cognoscitiva, volitiva, & cità ut sibi haberet realiter identificatum actû, cognitionis, volitionis, &c. licèt dependeret ab objecto, velut termino, & conditione requisita; esset tamen in se, ac entitativè perfectissima, ac à se. Ratio est: quia talis cognitio, volitio, &c. nullum prorsus poneret principium, *ex quo*, & à quo vitaliter efficeretur; ergo etiam esse talis substantiæ, nullum præsupponeret principium, *ex quo*, & à quo efficeretur; ergo esset etiam talis substantia à se. Quia denique modus operandi est proportionatus modo essendi.

Objicies septimò. Modus operandi sequitur modum essendi. Atqui modus essendi substantiæ est perfectior, quàm accidentis; ergo & modus operandi. Subsumo: Atqui perfectius est operari immediatè, quàm mediatè; ergo substantia à priori operatur immediatè.

162 *Subst: generat subst: interm, accidens.*
 diatè. Resp: Dist. Subst: cæteris paribus, &
 quando actio est in eadè linea causarum C. cæ-
 teris imparibus, & quando actio est in diversa
 linea causarum N. Subst: Si utraque actio sit
 causa principalis; tunc illa est perfectior, quæ
 agit immediatè: quàm illa, quæ agit me-
 diatè. quando autem una actio est in linea
 causandi principaliter, & altera in linea cau-
 sandi instrumentaliter; tunc actio principalis
 mediata est perfectior, quàm instrumentalis
 immediata. Accidens autem non causat prin-
 cipaliter, sed tantùm est via, virtus, medi-
 um, ac instrumentum, quò causatur effe-
 ctus. sic Imperator, ordinans exercitum,
 pugnat mediatè: miles gregarius immédia-
 tè; & tamen modus pugnandi Imperatoris
 est perfectior, quàm gregarij: quia ille est
 principalis, iste tantùm, quodammodo
 respectivè instrumentalis.

THESIS V.

DEUS, utpote Causa Prima
 Infinitæ Perfectionis, determinat effi-
 caciter ad individuum effectûs; id est: pro-
 ducit hæccitatem, ac perfectionem indivi-
 dualem effectûs; vî cujus ipse opponitur im-
 perfectioni, cujuslibet alterius entis creati, ac
 limitati; adeoque non datur Series
 effectuum.

Colligitur ex P. Suarez. D. 5. Met. S. 3.
4. & 6. Idem D. 26. S. 5. PP. Conimbr. in l. 2.
Phys. c. 7. g. 15. a. 1. & 2. P. Comptono.
D. 31. Phys. S. 2.

§. I.

Explicatur & Probatur nostra Sententia.

Dico primò. Nulla causa creata determi-
 nat per productionem ad individuum sui
 effectûs; id est: nulla causa secunda producit
 perfectionem individuaalem, seu hæccitatem
 sui effectûs.

Probatur. Omnis causa creata est limitatæ
 perfectionis; limes autem ille est hæccitas, vî
 cujus causa constituitur hoc ens, distinctum
 ab omni

ab omni alio ente, quod non est ipsa. atque ita causa creata, per hæceitatem suam, simul completur in ratione individui, & simul excludit à se omnem perfectionem alterius entis; & consequenter etiam entitatem, seu perfectionem entitativam sui effectûs, utpote à causa distinctam. Atqui excludere perfectionem entitativam est imperfectio; ergo omnis causa creata habet admixtam entitati suæ imperfectioem, seu carentiam alicujus perfectionis, quæ reperitur in alio distincto ente, & non reperitur in ipsa. Ergo etiam in effectu est aliqua perfectio, illi imperfectiõni causæ opposita, ab entitate causæ distincta, & per illam imperfectioem, causæ admixtam, exclusa. Atqui perfectio, per hæceitatem causæ exclusa, non est necessariò perfectio constituens naturam, seu speciem effectûs; aliàs omnibus causa distingueretur specie à suo effectu: & sic ignis producens esset diversæ speciei ab igne producto, &c. ergo est saltèm, & tantùm, perfectio individualis, seu ipsa hæceitas, constituens effectum in individuo. ergo effectus habet perfectionem individuaalem, quam non habet ulla causa creata; ergo illam non accipit ab ulla causa creata: quia *nemo dat, quod non habet.*

Confirmatur primò. Entitas realis effectûs, habet sibi realiter identificatam hæceitatem. ergo hæceitas est aliquid reale; ergo est aliqua

qua perfectio. Atqui hanc nequit accipere ab ulla causa creata; siquidem omnis causa creata, cum sit limitata perfectionis, vi limitationis suæ, excludit omnes perfectiones entium alterius speciei: itémque omnia entia in individuo, quæ non sunt realiter ipsi identificata. Sed quod causa creata à se excludit, id non includit; ergo id non habet; ergo id dare nequit; ergo, &c.

Confirmatur secundò. Omnis causa creata existit determinatè, in specie certa, & in individuo. ergo sicut per terminum, seu differentiam specificam, excludit perfectiones alterius speciei; ita per terminum, seu differentiam individuaalem (id est: per hæceitatem suam) excludit à se alia individua. ergo etiam individuum sui effectûs cujuscunque. Ergo sicut non potest dare perfectiones alterius speciei, quas per differentiam specificam à se excludit; ita nec potest dare perfectionem alterius individui, seu hæceitatem alterius entis: quia & hanc per differentiam suam individuaalem à se excludit, adeòque in se non habet.

Confirmatur tertio. Implicat, ut eadem ipsissima hæceitas, sit communis pluribus; in quantum hæceitas est exclusiva omnibus alterius entis limitati, & per limitem suum omne aliud ens à se removentis. ergo implicat, ut causa creata, hæceitate affecta, contineat

rincat in se hæccitatem sui effectûs; ergo implicat, ut illam producat: quia denique *nemo dat, quod non habet.*

Confirm: & explicatur ampliùs 4. Hæccitas effectûs, est ratio formalis, propter quam entitas, seu perfectio, excluditur ab entitate causæ creatæ. & hæc est imperfectio causæ creatæ: quòd sit exclusiva alterius perfectionis. Ergo effectus habet in se aliquid, ratione cujus opponatur illi imperfectio causæ creatæ. Sed id, quod opponitur imperfectio, est perfectio; ergo effectus habet in se aliquam perfectionem, quam non habet causa creatæ; ergo illam non potest participare à causa creatæ. Atqui illa perfectio non est prædicatum genericum, aut specificum; quia effectus sæpe continetur sub eodem genere, & sub eadem specie cum causa creatæ; ergo est perfectio significata per prædicatum hæccitatis, seu individualitatis; ergo nulla causa creatæ potest producere ullius effectûs hæccitatem; siquidem rursus verum est: *nemo dat, quod non habet.*

Confirm: quintò. Omnis causa per actionem suam assimilât sibi effectû; & in tantum effectus pendet ab aliqua causa, in quantum ipsi assimilatur. ergo in quantum ipsi dissimilatur, in tantum ab ipsa causa non pendet, nec producit. Atqui per hæccitatem (ûr oppositâ imperfectionem

tionem causæ limitatæ) omnis effectus dissimilatur causæ creatæ; ergo secundum hæccitatem à nulla causa creatæ producitur.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. S. Thom: Quodlib. 5. a. 8. ait: impossibile est eundem filium nasci, sive sit alius Pater, sive sit alia Mater; sicut etiam non est idem numero sigillum, sive sit alia cera, sive sit aliud corpus sigilli, ex cujus impressione cera sigillatur. ergo causa secunda determinat ad individuum. Explico S. Thomam cum distinctione Antecedentis: ex suppositione ultimæ determinationis ad individuum, à DEO factæ C. A. independenter à suppositione determinationis ad individuum N. A. & C. Sicut sigillum ex se, & ex natura sua, non dicit intrinsecum, ac essentialem ordinem ad hanc in individuo signationem; ita nec causa creatæ, ad hoc individuum effectûs; sed sit determinatio ad individuum aliunde, ab extrinseco, nempe ab influxu Divino.

Objicies secundò. Hoc individuum agens e. g. ignis A. est causa per se ignis B. Atqui non est causa per se, secundum suam rationem specificam; quia ignis A. secundum rationem specificam, non distinguitur ab igne B. causa verò efficiens debet distingui à suo effectu.

Ergo

Ergo secundum ipsam rationem individualem est causa per se ignis B. ergo, &c. Resp: Dist. Min. non est causa per se, secundum rationem specificam, logicè, formaliter, & in abstracto acceptam Con, Min. secundum rationem specificam, physicè, materialiter, tanquam substratum concreti, acceptam N. Min: Distin. similiter adjunctam Min. probat: & N. Con. DEUS, utpote Causa Prima, coinfluit cum creatura in effectum; e. g. cum igne A. in ignem B. ignis A. est causa per se productiva naturæ ignis B. quæ identificatur realiter cum hæccitate, seu ratione individuali ignis B. à DEO producta. Porro ignis A. (utpote causa) distinguitur ab igne B. (utpote effectus) secundum hæccitatem; non verò secundum naturam ignis; quia distinguuntur tantum numero, non specie.

Objicies tertio. Quælibet causa ex natura sua specifica, cum his specie dispositionibus, est determinata ad hanc speciem effectus, sine ulteriori determinatione, & speciali influxu Causæ Primæ. Ergo etiam causa hæc individua, cum his individuis circumstantijs accepta, est determinata ad hunc numero effectum. Resp: Dist. Ant. est determinata in actu primo C. A. in actu secundo Nego A. Causa univoca ex natura sua habet potentiam producendi effectum ejusdem speciei; sed non produ-

producit illum actu, neque exercet potentiam suam; nisi DEUS coinfluens comproducat effectus illius hæccitatem. quia implicat produci naturam secundum se, quæ non sit realiter determinata ad individuum; cum implicet individuum vagum à parte rei. Dist. etiam Conf: ergo etiam causa hæc individua est determinata extrinsecè ad hunc numero effectum, & quidem materialiter acceptum, qui est individuus Con. est determinata intrinsecè ex natura sua, ad hunc formaliter, & ut individuum effectum N. C. Individuatio causæ, individuatio harum dispositionum, &c. sunt conditiones naturaliter præquisitæ, ut DEUS concurret, & efficienter producat hæccitatem effectus, simul ac causa secunda agit.

Urgebis. Sicut se habet species causæ, ad speciem effectus: ita se habet individuum causæ, ad individuum effectus. Atqui causa intrinsecè, ex natura sua, est determinata ad speciem; ergo etiam causa hæc individua, ad individuum effectus. R: D. Maj. quoad aliqua C. quoad omnia N. Maj: & Conf. si quoad omnia foret comparatio adæquata; tunc nec successivè una individua causa, posset producere plus quam unum in individuo effectum: sicut una specie causa, nempe univoca, nec successivè potest producere plures in specie effectus. Disparitas autem est: quia causa cu-

juscunque speciei, continet perfectionem effectûs, qui est univocus, & intrâ eandem speciem. alias eò ipsò non essent intrâ eandem speciem. at verò una in individuo causa creata, non continet perfectionem individualem effectûs; quia illam à se excludit: siquidem individualiter ab illo distinguitur; ergo, &c.

Objicies quartò. DEUS est Ens omnimodè Illimitatum; excludens à Se omnem limitem finitum. ergo etiam implicat, ut DEUS producat hæcitatatem, seu limitem distinctivum creaturæ individualiter. Resp: indirectè: DEUS est Ens omnimodè Increatum; excludens à Se omnem rationem *creati*; ergo implicat, ut DEUS producat ullum esse creatum? In forma Dist. A. excludens à Se omnem limitem, quoad rationem imperfectionis; in quantum videlicet ille limes est oppositus alicui perfectioni, ejusque exclusivus est; ac proinde in quantum ille limes dicit imperfectionem Con. A. in quantum ille limes realiter indivisim est perfectio, intrinsicè perficiens, ac completens individuum reale N. A. Dist: similiter Conf. & N. Conf: DEUS continet, Solusque producit hæcitatatem effectûs cujuslibet, secundum quod illa perficit, & constituit reale individuum; & secundum quod illa opponitur imperfectioni, cujusque; creaturæ, propterea imperfectæ, quòd excludat

perfe-

perfectionem individualem omnis alterius entis, quod non est ipsa. sic Solus DEUS continet, adeòque Solus producere potest, perfectionem individualem e. g. ignis B. ratione cujus ignis B. opponitur omni creaturæ, quæ caret illâ eadem perfectione. in quantum verò illud ipsum individuum e. g. ignis B. vicissim excludit perfectionem individualem cujuslibet alterius entis: in tantum quoque ignis B. dicit imperfectionem- ratione autem imperfectionis, non indiget ullâ causâ sui productivâ; quia Aristotelis, & D. Thomæ Axioma est: *non entis, non datur ulla causa.* item: *defectus quâ talis, non eget causa efficiente, sed deficiente.*

Objicies quintò. Licet causa creata non contineat hæcitatatem sui effectûs formaliter: continet tamen illam eminenter virtualiter; ergo potest illam producere. Resp: N. 2. p. A. ideo enim contineret *eminenter virtualiter*; quia ratio specifica est perfectior, quàm individualis. ergo quæcunque causa habet rationem specificam, contineret eminenter virtualiter quamcunque rationem individualem: quia ratio specifica esset perfectior quâcunque ratione individuali. Ergo etiam eminenter virtualiter contineret suam perfectionem individualem. Sed eam, quam eminenter virtualiter continet, possit producere; ergo & su-

H 2

am

am posset. Ergo aliqua causa saltè[m] partia-
liter posset sibi dare primum esse, quod impli-
cat. Deinde: si major perfectio, emittentet
continens minorem perfectionem, sufficeret
ad productionem; tunc Angelus posset pro-
ducere hominem: homo quidlibet se imperfe-
ctius; quod est falsum. Denique nulla cau-
sa *eminenter virtualiter* continet eam per-
fectionem, cui oppositam habet imperfectio-
nem, & quam à se excludit. Atqui unaquæ-
libet causa creata, quia limitata perfectionis
est, continet imperfectionem oppositam hæc-
ceitati effectûs, quam à se excludit; ergo,
&c.

Objicies sextò. Licet causa creata non con-
tineat eandem numero hæcceitatem, seu per-
fectionem individua[m], quæ ultimè[m] con-
stituit individuum effectûs: continet tamen
perfectè[m] similem, & omnino æqualem; ergo
adhuc potest eam producere. Resp: N. 2.
part: Ant. quia hæcceitas, seu ultima indivi-
dualis differentia, essentialiter est ultimata ra-
tio disconveniendi. ergo una hæcceitas essen-
tialiter aliquid dicit, quod non habet altera;
ergo implicat ut sint *perfectè[m]* similes, ut sint
omnino æquales, &c. aliàs non distinguerent
unum ab altero; sed ultimæ differentiæ essent
potiùs ratio conveniendi. Imò: cum hæc-
ceitas causæ sit exclusivè[m] hæcceitatis effectûs:
hæc-

hæcceitas verò effectûs non sit exclusivè[m] sui
ipsius, & vice versâ; quomodo duæ hæccei-
tates possunt dici perfectè[m] similes, ac omnino
æquales?

Objicies septimò. Virtus instrumentalis est
accidens; adeòque nec genericam, nec speci-
ficam perfectionem substantiæ continet; & ta-
men immediatè[m] efficit substantiam, sinè ulte-
riori recurrit ad DEUM. ergo neque propter
perfectionem individua[m] eò[m] recurrendum
est. Resp: Dist. 2. part. A. efficit substanti-
am *ut quo*, & instrumentaliter C. A. efficit
substantiam *ut quod*, ac principaliter N. A.
Virtus instrumentalis non est id, quò[m] producitur effe-
ctus substantialis. hic autem inquirimus: an
causa creata sit illud, quod hæcceitatem effe-
ctûs producit? unde omisso A; N. Conf. Disps:
est: quia licet virtus instrumentalis se ipsâ[m] nò
contineat perfectionem specificam, aut gene-
ricam substantiæ; continet tamen illam causa
principalis, cujus est illa virtus instrumenta-
ria, hæcceitatem verò effectûs, nec continet
hæcceitas causæ, nec perfectio specifica ejus-
dem; ergo, &c.

Objicies octavò. Modus operandi sequi-
tur modum essendi, eique proportionatur. sed
modus essendi causæ est determinatus ad indi-
viduum; ergo etiam modus operandi ejusdem

est determinatus ad individuum. Resp: Dⁱ Min. modus essendi causæ est determinatus ad individuum, à DEO C. ab ipsa causa creata N. Min. Dist. similiter Conf. & N. C. Imò si in omnibus, & adæquata principij allegati esset comparatio; tunc causa in operando sic esset determinata ad unicum individuum, sicut determinata est ad unicum individuum in essendo; adeoque nulla causa posset plura effectuum individua producere.

Objicies nonò. Causa Prima, & Autor naturæ, nihil operatur, nisi ad exigentiam naturæ. ergo saltèm causa creata exigit in effectu hanc individuationem produci; ergo saltèm hoc sensu datur series effectuum; nempe radicaliter. Resp: nos inquisivisse de causa, quæ efficienter producat hæcceitatem effectus. In forma Distin. Ant. nihil operatur, nisi ad exigentiã, saltèm indeterminatam C. nisi ad exigentiam semper determinatam N. A. Dist. similiter Conf. & N. Con. DEUS videns causam creatam, passo applicatam: & adesse conditiones ceteras, ad agendum necessarias; videt causam creatam connaturaliter exigere, ut exerceat suam potentiam, & agat, videt quoque, sinè suo confluxu, ac determinatione ad individuum, nihil fore agendum; ergo ut Autor naturæ confluat ad effectum in individuo. Patet autem instantiã famelici, exigen-

exigentis saturari cibo: materiæ, exigentis formam, &c. quòd etiam exigentiæ indifferenti, ac indeterminatæ, sæpe non possit satisfieri, nisi per aliquid in individuo determinatum.

Objicies decimò. Si causa produceret perfectionem specificam effectus; produceret se ipsam: quia & ipsa continetur intrà illam speciem; atqui hoc implicat; ergo, &c. Resp: Dist. Seq: Maj. si produceret perfectionem formaliter, ac logicè specificam; aut secundum omnem sui extensionem ad quævis individua C. si produceret perfectionem materialiter, ac fundamentaliter specificam; aut tantum quasi intrinsecè totam: nempe quoad prædicata naturæ intrinseca N. Seq: Maj. & C: ignis e. g. producit ignem; sed secundum naturam, quæ identificatur hæcceitati, à DEO, confluente in effectum, productæ; non naturam in abstracto, prout hæc est universalis, cuilibet individuo communis. neque producit ignem, prout illi realiter omnes hæcceitates identificantur, & in quantum ad omnia ejusdem speciei individua quodammodo extenditur. sic etiam DEUS producit rationem entis; & tamen non producit Se Ipsum: quia non producit ens in tota latitudine, sed per additam limitationem coarctatum.

THESIS VI.

Alteratio per se, & ex natura sua, est motus continuus: nec ullis temporarijs morulis interpolatus, ac discretus.

Ita Aristoteles 6. Phys. t. 49. D. Thom. ibid. L. Et. 7. P. Suarez. D. 46. Met. S. 3. P. Compt. D. 5. de Gener. S. 2. & 4. P. Maurus hic. q. 26.

§. I.

Probatur Conclusio.

OMne agens naturale, quod actione sua alterat mobile, est agens necessarium. Atqui omne agens necessarium, debite applicatum, nec ab extrinseco impeditum, agit semper, & continue; ergo omne agens naturale, quod actione sua alterat mobile, agit continue. Minor probatur: juxta Aristotelem 2. de Gen. c. 10. t. 56. *idem similiter se habens, semper idem natum est facere.* Estque Axioma à D. Thoma, & Peripateticis receptum: *idem manens idem, semper est aptum facere idem.* Atqui agens necessarium, si maneat debite applicatum;

tum; sique retineat omnia ad agendum requisita, nec accedat impedimentum ab extrinseco; manet tum in se, tum quoad circumstantias idem; ergo semper est aptum facere idem, seu agere. Subsumo. sed agens necessarium, quamdiu est proxime aptum, ac potens agere, actu agit. nec enim potest non agere: quia per hoc differt ab agente libero; ergo, & c. ergo tale agens sine interruptione alterat subiectum mobile. ergo alteratio est motus continuus, non interpolatus morulis.

Confirmatur. Elapso tempore intermedio, agens in instanti terminativo non habet alias vires, sive ab intrinseco, sive ab extrinseco; quas non habuisset ipso quoque intermedio tempore, ergo tam bene agit tempore intermedio, quam quocunque alio; ubi Adversarij actionem resumì, falso asserunt: cum non sit agens liberum, quod pro libitu actionem modo suspendat, ac dein reassumat; sed est agens necessarium, quod habitis omnibus ad agendum requisitis, non potest omittere actionem.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Juxta Aristotelem 8. Physicorum t. 23. *admittere alterationem continuam, est valde manifestis adversari.* & 6. Physicorum

corum t. 54. docet: motus, qui habent terminos oppositos, non posse continuari. Atqui alteratio strictè accepta, habet terminos oppositos; ergo, &c. Resp: Explico Aristotelem cum Dist. Maj. intelligendo de continuitate perpetuitatis, ità ut nunquam perveniantur ad finem, seu quietem C. Maj. intelligendo de continuitate temporis, non interrupti per otiosas ejusmodi morulas, dum subiectum alteratur N. Maj. & C. Aristoteles in primo textu agit contra Heraclitum, qui docuerat: quòd corpora motu perpetuo agantur, & nunquam perveniant ad quietem. Ceterùm ex eodem textu confirmatur nostra Conclusio; quia Aristoteles ibidem expressè ait: *Sanum ex agro fieri in tempore, non verò in termino temporis.* Atqui motus sanationis est alteratio; ergo alteratio fit in tempore. sed tempus est continuum; ergo alteratio est continua.

Objicies secundò. S. Th. l. 2. contra Gentes, c. 89. docet: quòd non tota alteratio fit continua; ergo, &c. Resp: Explico S. Th. Dist. A. quòd non tota alteratio, quæ præcedit generationem hominis, fit continua C. A. quòd universaliter, & absolutè, per se, ex natura sua, tota alteratio non fit continua N. A. & C. S. Thomas ibidem ostendit, in generatione hominis sibi succedere plures substantiales

tiales formas viales, semper perfectiores, & perfectiores; quibus sine dúbio illa alteratio interruptitur; cum formæ substantiales entitativè sint indivisibiles; adeòque formaliter producantur in instanti. Unde non nego, aliquam alterationem, ratione impedimenti intervenientis, posse interpolari; sicut etiam cursor, interveniente obstaculo, in motu locali subsistit; sed nego id per se, necessariò, atque ex natura alterationis fieri.

Objicies tertio. Alteratio est productio qualitatis e. g. caloris. sed juxta S. Thomam calor est indivisibilis; ergo alteratio est productio rei indivisibilis. ergo fit formaliter in instanti. ergo non fit in tempore, ergo non est motus continuus. Resp. Distin. Min. calor est indivisibilis, quoad essentiam metaphysicam caloris C. M. physicè, & in ratione continui, & quoad gradus intensiõnis, secundum quos perfectiùs & perfectiùs educitur, ac se se subiecto comunicat N. Mi. D. similiter C. & N. C. calor e. g. incipit produci ab instanti, producitur autem in tempore. Porro essentia rerum omnium, hoc sensu sunt indivisibiles: ut si quodcunque prædicatum essentiale addas, vel demas, varietur species metaphysica; juxta S. Thom: 1. p. q. 76. a. 4. unde etiam essentia rerum juxta Aristotelem s. Mer. t. 10. dicuntur esse sicut numeri. calor tamen

(idem est de alijs qualitibus materialibus) secundum minores & minores partes continuas, est in infinitum divisibilis; neque perveniri potest ad partem absolute minimam.

Objicies quartò. Licet illo tempore intermedio adsint omnia requisita: debet tamen subjectum disponi, ut recipere possit gradum alterum qualitatis; ergo illo tempore quiescit, ergo, &c. Resp: Nego Ant. universaliter acceptum. quia sicut dantur primæ qualitates, quæ non præsupponunt alias qualitates dispositivas ante se; ita quoque dantur primæ alterationes, quæ non præsupponant alias, nè procedatur in infinitum. Sed transmissio A. N. C. quia eò ipsò, quòd disponatur subjectum illo tempore intermedio, per actionem alterantis disponitur; ergo non quiescit: siquidem alteratur per dispositiones introductas; ergo motus alterationis adhuc est continuus.

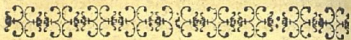
Objicies quintò. Duo e. g. aliquot passibus à se invicem distantes, simul æqualiter percipiunt vocem loquentis; ergo species soni propagatur indivisibiliter; ergo non successivè; ergo nec in tempore continuo; ergo alteratio non est continua. Resp: N. A. licet enim in modica loci distantia, modicum excessum sensu non discernamus; ratio tamen, & experientia probat: quòd ulteriore spatio, & tardius, & remissius percipiatur. Sic licet quis plan-

tam

tam crescentem integro die aspiceret, propter exiguum in singulos horæ quadrantes incrementum; illud discernere non posset; peracto tamen die integro, rectè inferret, quòd singulis horæ quadrantibus aliquid accreverit.

Urgebis. Si motus non interpolaretur movulis, lequeretur asserem (e. g.) injecto pondere illico frangi: & non primum post aliquot dies, aut menses; ergo, &c. Resp: N. Seq: licet enim hujus ratio non petatur ex movulis, aliunde suppetit; quia nimirum pori asferis, injecto pondere diu pressi, sensim laxantur; atque ita asser successu temporis, ad fractionem magis ac magis disponitur, quàm ad initium, necdum laxatâ partium coherentium firmitate.

T H E S I S VII.

Intensio formaliter, est additio gradûs, seu partis heterogeneæ ac dissimilis, ad partem, seu gradum ejusdem in specie qualitatis.

Colligitur ex Aristotele. cap. de Predicamento Qualitatis. D. Thom: 3. p. q. 7. a. 12. in C. & in 1. Sent. Dist. 17. q. 2. a. 1. docetque expressè P. Suarez. D. 46. Met. S. 1. n. 34. & 37. P. Comptonus hic D. 10. S. 2. & 3. P. Idephons: Pennafiel. D. 3. hic q. 3. S. 2.

§. I.

Refellitur Sententia de majori radicatione.

Dico primò. Intensio non consistit formaliter in majori: neque remissio in minori radicatione; quæ significet ejusdem indivisibilis qualitatis majorem: aut minorem unionem, communicationem; &c. ad idem subiectum.

Probatur primò. Autoritate Concilij Trident: Ss. 7. Can. 6. itèm Florentini; quæ definiuerunt sub anathemate: omnia Sacramenta

novæ

novæ legis, conferre, causare, &c. gratiam sanctificantem. alibi autem definitum est: *Sacramenta vivorum, ex institutione sua, per se, & directè, tantùm conferre, ac causare augmentum gratiæ, in anima præexistentis. Iam sic argumentor: si non omnia novæ legis Sacramenta causent aliquid de entitate gratiæ, licèt causent majorem ejus radicationem, id est: unionem; ista propositio non erit vera: quòd causent ipsam gratiam.* ergo intensio, seu augmentum intensivum gratiæ, non est tantùm major radicatio, seu unio ejusdem præexistentis gratiæ; sed est quoque additio novæ entitatis gratiæ. A. prob. primò: licèt juxta Adversarios, agens naturale, causet unionem animæ rationalis ad materiam; non tamen est verum dicere: quòd causet animam rationalem; ergo à pari.

Probatur secundò idem A. illa major radicatio, seu unio, non est ipsa gratia; ergo ex hoc, quòd causetur major radicatio, seu unio, non erit verum dicere: quòd causetur gratia.

Probatur tertio. Sacramenta vivorum, ex Trident: & Florent: per se causant gratiæ augmentum; sicut Sacramenta mortuorum per se causant primam gratiam. Atqui Sacramenta mortuorum non causant tantùm unionem, & communicationem gratiæ, sed etiam entitatem gratiæ; ergo & Sacramenta vivorum, dum

dum causant gratiæ augmentum, non causant tantum firmiorem unionem, &c. sed etiam aliquid de ipsa gratia. *Sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita se habet magis ad magis.*

Prob: Conclusio secundò. Autoritate Arist. ac D. Thomæ. Aristot. c. de Prædic. Qualitatis; & ex eo D. Thom. 1. 2. q. 52. a. 1. in ☉. ideo docet, figuras non suscipere magis, ac minus, adeoque non posse intendi; quia sunt indivisibiles; ac proinde, quæcunque eas participant, indivisibiliter participant. Eandem rationem S. Doctor ibidem insinuat de formis substantialibus, utpote indivisibilibus. ergo etiam, si qualitates sunt entitative indivisibiles, non poterunt intendi. ergo intensio non est formaliter major radicatio, seu unio ejusdem indivisibilis-qualitatis.

Deinde ipsissimus S. Doctor 3. p. q. 7. a. 12. in ☉. ait: *dicendum; quod aliquam formam non posse augeri, contingit dupliciter. ex parte quidem subjecti, quando subjectum attingit ad ultimum gradum, in participatione illius forme, secundum suum modum. ex parte autem forme excluditur possibilitas augmenti, quando aliquod subjectum attingit ad ultimam perfectionem, quam potest talis forma habere in natura. sicut si dicamus: quod calor ignis non potest augeri; quia non potest esse perfectior gradus caloris,*

caloris, quam ille, ad quem pertingit ignis. Tandemque concludit: *gratiam Christi non potuisse augeri, nec ex parte ipsius gratia, nec ex parte subjecti participantis gratiam.* Sic ille. Infero: ergo augmentum intensivum, juxta S. Thomam, non est tantum major radicatio; sed etiam qualitatis (gratia enim est qualitas) secundum perfectiorem gradum additio.

Denique 1. Sent. Dist. 17. q. 2. a. 1. in ☉. inquit: *alii dixerunt, quod Charitas essentialiter (entitative) non augeatur; sed adveniente majori Charitate, minor Charitas, qua fuerat, destruitur. hoc etiam stare non potest: quia nulla forma destruitur, nisi vel ex contraria qualitate; vel per accidens ex corruptione subjecti. cum igitur subjectum Charitatis maneat; et Charitas (quæ est qualitas) adveniens, Charitati inventæ non contrarietur: non potest esse, quod destruat, nec per se, nec per accidens, sic ipse, quid clarius?*

Probatur tertio ratione. Ubi est impossibilis major effectus formalis primarius, ibi etiam est impossibilis major unio formæ ad subjectum. Atqui ubi forma est entitative indivisibilis, ibi effectus formalis primarius major est impossibilis; ergo etiam est impossibilis major unio, seu major radicatio formæ. Min. prob. effectus formalis primarius est indivisibilis, ubi entitas formæ est indivisibilis; cum ille, reali-

ter loquendo, sit ipsa entitas formæ in subje-
cto. ergo, &c.

Confirmatur. Ideo anima rationalis (e.g.)
unita corpori, non constituit virum magis *sub-*
stantiam humanam, seu hominem, quàm infan-
tem; quia constituere substantiam humanam,
est effectus formalis primarius, consistens in
indivisibili; sicut ipsa entitas animæ rationalis
est indivisibilis. ergo etiam calor (e.g.) non
constituet subjectum magis calidum; si enti-
tas caloris (& consequenter effectus formalis
primarius caloris) est indivisibilis.

Probat: quartò. *Posse uniri subjecto: posse se*
communicare subjecto, &c. non distinguitur ab
entitate qualitatis; cujus essentia est: *posse in-*
hære, ac uniri subjecto; cum sit accidens. At-
qui in qualitate, quoad entitatē suam indivisi-
bili, non datur magis, aut minus qualitatis; er-
go nec datur magis, aut minus posse inhære,
uniri, &c. & per consequens posse communi-
cari subjecto, ac in eo radicari; ergo, &c. er-
go intensio, non fit formaliter per majorem ra-
dicationem ejusdem indivisibilis qualitatis.

Probat: quintò. Forma in entitate sua in-
divisibilis, unitur tota totaliter, ac indivisibi-
liter, subjecto; nec enim relinquatur aliquid
illius formæ extra subjectum, quod non unia-
tur, ac inhæreat. ergo non potest successivè
magis,

magis, ac magis uniri subjecto, atque in eo
radicari. ergo, &c.

Probat: sextò. Qualitas intensa, e.g. lux
ut octo: calor *ut octo, &c.* est major virtus o-
perativa, quàm qualitas remissa, e.g. quàm
lux, aut calor, *ut unum*. Atqui major vir-
tus operativa, dicit formaliter majorem enti-
tatem, ac perfectionem, e.g. *caloris, lucis, &c.*
unio enim non est formaliter ipsa virtus ope-
rativa; sed est tantum modus uniens virtutem
operativam ad subjectum. ergo dum intendi-
tur qualitas formaliter, producitur major per-
fectio, additurque aliquid entitatis illi quali-
tati, quæ intenditur; ergo, &c.

Confirmatur. Virtus agendi est ipsa entitas
qualitatis, e.g. *caloris, lucis, &c.* ergo impli-
cat augeri virtutem operativam, quin augea-
tur entitas, e.g. *lucis, caloris, &c.* Declaro id
instantiâ: sint duæ formæ, quarum una sit en-
titativè perfectior, quàm altera, illa perfectior
erit magis operativa, licet minus actuet subje-
ctum, quàm forma entitativè imperfectior. ergo
virtus operativa crescit juxta ipsam entitatem,
ac perfectionem formæ; non juxta majorem,
aut minorem in subjecto radicationem.

Probat: septimò. Ignis, Sol, cæteraque a-
gentia naturalia, agunt uniformiter difformi-
ter. ergo plus de qualitate propagant in sub-
jecto

jecto minùs distante, quàm in subjecto magis distante; licèt illa subjecta essent ejusdem intrinsecæ capacitatis, ergo unum subjectum magis illuminatur, aut calefit, non tantùm per majorem ejusdem lucis, aut caloris radicationem, sed per majorem lucis, aut caloris productionem; quòd nimirum in vicino plus, in remotiore minus lucis, aut caloris producatur, ergo, &c.

Probatùr octavò. Doctrina Aristotelis, ac D. Thomæ est: formas substantiales, quantitatem, &c. non posse intendi. Atqui si intensio formaliter consisteret tantùm in majori radicatione, possent intendi; quia possunt se magis, & minùs subjecto communicare. forma enim substantialis, communicat plures & plures effectus formales secundarios, juxta capacitatem subjecti; ut patet in anima, pedi, & cerebro, &c. infanti, & viro, &c. univ. Itèm: quantitas tribuit effectum secundarium æqualitatis uni subjecto, non alteri; imò eidem, jam tribuit, mox non tribuit. &c. ergo, &c.

Probatùr nonò. Gratia, & gloria, quæ datur ob actum meritorium perfectiorem, est dissimilis illi gratiæ, & gloriæ, quæ datur ob actum imperfectiorem. Atqui non potest dici dissimilis, tantùm ratione majoris, aut minoris unionis, radicationis, &c. quæ eidem animæ,

nimæ, eadem gratia, & gloria uniretur: quia aliàs perfectius præmium corresponderet actui imperfectiori, quàm perfectiori. nam actui imperfectiori priùs elicitò, corresponderet tota entitas gratiæ, & gloriæ; perfectiori verò actui, tantùm major unio, & modus actuandi; atqui entitas gratiæ, & gloriæ, est majus præmium, quàm illius gratiæ, &c. major unio, ac modus; cum omnis modus sit imperfectior, quàm res illa, cuius est modus; ergo, &c.

Probatùr decimò. Illi modi se se communicandi ut unum, ut duo, ut tria, &c. vel sunt ejusdem rationis: & sic impetunt Thomistæ ejusdem argumentis, quibus ipsi oppugnant gradus homogeneos in Sententia Cardin. Toleti, &c. vel sunt diversæ rationis: & sic oppugnantur ejusdem argumentis, quibus ipsi impetunt gradus heterogeneos in Sententia P. Suarj.

Confirmatur. Ille modus, quò se se communicat e. g. calor ut octo, vel est divisibilis, vel indivisibilis. si est divisibilis? vel est divisibilis in gradus homogeneos: & ità stat Sententia Cardin. Toleti; vel in gradus heterogeneos: & ità stat inconcussa Patris Suarj Sententia. si verò ille modus se se communicandi est indivisibilis; ergo dum fit remissio, tota totaliter radicatio, unio, &c. simul indivisim cessat; adeòque semper totius e. g. caloris est corruptio.

§. II.

Refutatur Sententia de gradibus homogeneis.

Dico secundò. Intensio non fit formaliter, per additionem gradûs ad gradum omnino homogenei, & secundum omnia similis. Probatur; quia duo accidentia, omnino ejusdem rationis, non possunt simul esse in eadem parte subjecti; ut asseruit sapiens D. Thomas: & probat P. Suarez D. 5. S. 8. Met. quia alterutrum nullus esset finis; ergo alterutrum esset otiosum, si enim secundum omnem omnino rationem essent perfecte similia, ambo ad eundem omnino finem ordinarentur: adeòq; id ipsum, quod præstarent ambo simul in rerum natura, præstaret unūquodlibet seorsim. si verò ad fines aliquomodo diversos ordinarentur; eò ipsò illa accidentia non essent omnino, ac perfecte similia. differrent enim per ordinem, ac habitudinem diversam.

Probatur secundò. Quia intensio formaliter, non est tantum inconnexa, ac disparata aggregatio: aliàs enim faceret tantum majus aggregatum, e. g. *calidum*; non autem *magis calidum*. atqui si intensio formaliter fieret per additionem gradûs omnino homogenei, & perfecte similis; intensio esset tantum aliquod inconnexum, & disparatum aggregatum per
accidens

accidens; quia gradus nullâ unione physicâ inter se unirentur, cum unus non haberet se ut potentia, neque alter sit actus (quod ad unionem physicam per se requiritur, ex Aristotele ac D. Thoma.) essent enim perfecte quoad omnia similes; neque haberent intrinsecum aliquem ordinem inter se, & habitudinem ad se invicem, &c. sed essent à se independentes, ita ut qui modò est primus, posset esse octavus; ergo, &c.

Probatur tertio. Quia ex gradibus homogeneis sequitur contra manifestam experientiam, & rationem: quòd subjectum e. g. calidum *ut unum*, posset in ligno producere calorem *ut octo*. nam illud calidum potest in octo lignis distinctis singillatim producere calorem *ut unum*; ergo potest in distinctis octo lignis producere octo gradus caloris. Ergo si hanc vim agendi exerat in unum lignum, calefaciet illud *ut octo*: gradus enim caloris producti in octo lignis distinctis, sunt omnino ejusdem rationis cum gradibus in uno ligno productis; & agenti aliunde, subjectorum diversitas, est accidentaria. ergo, &c.

Probatur quarto. Quia sequitur, quòd e. g. duo ligna, singula calida *ut duo*, possent se invicem intendere ad calorem *ut octo*; quia subjectum ejus intensiois, usque ad octavum gradum, est capax; & in singulis illis lignis
est vir-

est virtus producendi octo similes gradus caloris, ergo, &c.

Probatur quintò. Quia sequitur in remissione connaturaliter, vel nullum gradum e. g. caloris posse expelli; vel debere semper omnes simul pelli, quotquot sunt in subiecto, in quod introducitur e. g. frigus *ut unum*. nam ille gradus frigoris æqualiter pugnat cum singulis gradibus caloris; cum sint omnino similes. Ergo non est naturalis ordo inter ipsos gradus caloris; adeoque non est connaturalis exigentia, cur potius expellatur gradus A, quam B, vel C. DEUS etiam ut Autor naturæ, ac *connaturaliter*, nihil agit, nisi ad exigentiam causæ secundæ. ergo, &c.

§. III.

Probatur nostra Sententia.

Dico tertio. Intensio est formaliter additio gradus, seu partis heterogenæ, ac dissimilis, ad partem, seu gradum heterogeneum, ac dissimilem, ejusdem in specie qualitatis, eidem parti subiecti unitæ. Priusquam probem, explico Conclusionem in exemplo: intensio caloris formaliter consistit in hoc, quod parti caloris imperfectæ, nimirum gradui primo, addatur in eadem parte subiecti, e. g. ligni, pars caloris, seu gradus perfectior; non quidem perfectior in ratione specifica caloris; id est:

id est: non perfectior, quoad essentiam qualitatis, e. g. caloris; sed quoad integritatem illius qualitatis. Vide P. Suarez. D. 46. Met. Sect. 1. n. 34. Conclusio sic explicata, nunc

Probatur primò. Primus gradus tenet se ex parte subiecti: habetque se per modum potentia proxime receptivæ, quæ subiectum adaptatur formaliter, ut possit recipere *secundum*. & secundus est id, quò formaliter adaptatur subiectum, ut possit recipere *tertium*, &c. Ergo secundus est perfectior, quam primus; & tertius, quam secundus, &c. sed non est perfectior in specie, ac essentia caloris; ergo in ratione integrali, & partis, &c. ergo gradus sunt dissimiles, ac heterogenæ. Cons. prima prob: actus perfectus est perfectior, quam imperfectus, ut ex terminis patet. sed primus respectu secundi; secundus respectu tertij, &c. est imperfectus: quia habet se respectu illius per modum potentia receptivæ; potentia autem receptiva, *quæ talis*, dicit imperfectionem; idèque repugnat DEO; ergo, &c.

Confirmatur hæc ratio: gradus adveniens subiecto, quod jam actuatum est gradu primo, perficit illud; tertius perficit actuatum secundò; quartus tertio, &c. ergo primus est perfectibilis à secundo, secundus à tertio, &c. Sed perficere dicit perfectiorem, quam formaliter non habet perfectibile; imò perfectibile, *quæ*

ratale, dicit imperfectionem, seu carentiam illius perfectionis, quam accipit à perfectivo; ergo, &c. Sed non est perfectior unus altero in ratione essentiali caloris: aliàs calor non esset species infimæ qualitatis; ergo in ratione integrali partis, seu *graduali*.

Confirmatur secundò. Omne perfectibile est inferius perfectivo in ea ratione, in qua ab illo perficitur. Atqui primus perficitur à secundo, secundus à tertio, &c. ergo primus est inferior in perfectione; ergo est imperfectior, quàm secundus, & secundus, quàm tertius, &c. in ea ratione, in qua prius à secundo, secundus à tertio, &c. perficitur. sed perficitur ab illo in ratione caloris integrali, *graduali*, & *intensiva*; ergo in hac ratione est unus altero perfectior; ergo sunt gradus heterogenei.

Confirmatur tertio. Perfectior est qualitas intensa, quàm extensa: quia magis accedit ad finem, nempe ad formam substantialem; ad quam qualitas, e. g. calor, est dispositio; quò autem aliquid magis accedit ad finem, eò magis accedit ad primum in intentione; adeòque est eò perfectius; ergo qualitas intensa est perfectior, quàm extensa. Ergo gradus, quo intenditur qualitas, est dissimilis illi gradui, qui in subiecto præexistit.

Pro-

Probatur secundò. Calor e. g. *ut octo*, est virtus instrumentalis sufficiens, ut ignis unus generet alterum, eo mediante *ut instrumento*; calor *ut unum* non est sufficiens. ergo calor *ut octo* est heterogeneus, & dissimilis calori *ut unum*.

Probatur tertio. Virtus operativa est perfectio. reperitur enim in DEO Perfectissimo. Et ratio est: quia bonum est active communicativum sui; ergo quòd virtus operativa major est, tantò est perfectior. sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter: ità se habet magis ad magis. Atqui qualitas magis intensa est efficacior, quàm remissa; & virtus illius operativa est major, quàm hujus. tum quia habet majorem vim alterandi subiectum; tum quia habet majorem vim movendi sensum: e. g. major lux oculum: intensior calor tactum; ergo qualitas intensior, est perfectior, quàm remissa; ergo gradus qualitatis in perfectione intensiva, & integrali, sunt inæquales; ergo perfectior unus altero; ergo heterogenei.

§. IV.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primò. Aristoteles 4. Phys: r. 84. ait: *ex calido fit magis calidum, nullo factò (NB.) in materia calido, quòd non esset calidum,*

dum, quando erat minus calidum; ergo, &c. Resp: N. C. Aristoteles ibi non negat educi aliquid de nova perfectione integrali caloris, dicit enim eodem textu: *sicut ex frigido fit calidum, sic ex calido fieri magis calidum*. Atqui dum ex frigido fit calidum, educitur calorè potentia subjecti. Sed non educitur ille calor, qui præexistit in subjecto: aliàs realiseductio esset otiosa, quia actum ageret. Ergo educitur nova pars caloris. Sed non omnino similis, ac homogenea, ex dictis; ergo heterogenea. Aristotelis igitur locò citatò intentum fuit, asserere: nihil addi de novo calido; quia in intensione manet idem subjectum; debetq; eadem subjecti pars fieri magis calida, quæ antè erat minus calida; ut explicat S. Thomas in 4. Physic. L. 9. Ratio ulterior est: quia concreta non multiplicantur multiplicatis formis, sed subjectis. sic non fiunt plures parietes albi, si idem paries recipiat plures albedines. & Aristoteles ipse docuit, non fieri plures scientes; si idem homo recipiat plures scientias.

Urgebis. Aristoteles in Prædicamentis c. de Qualitate ait: *concreta suscipere magis, & minus: non abstracta*; ergo, &c. Resp: Aristotelem tantum innuere, quòd non fiat intensio qualitatis extra subjectum, & secundùm se. est enim intensio ex definitione sua: *productio qualitatis*

qualitatis perfectioris in eadem parte subjecti. intenditur ergo concretum, sed ratione formæ, cuius perfectior gradus, ac pars, educitur è potentia subjecti.

Et nõne ibidem Aristoteles dixit: *solas qualitates suscipere magis ac minus?* ergo censuit concreta ratione formæ intendi; non ratione subjecti aucti.

Objicies secundò. S. Thomas quæstione 1. de Veritate. a. 11. inquit: *sicut corpus, quod movetur ad quantitatem perfectam, dicitur augeri; & ipsa quantitas perfecta dicitur magna respectu imperfectæ: ità illud, quod movetur de qualitate imperfecta ad perfectam, dicitur augeri (id est: intendi) secundùm qualitatem; & ipsa qualitas perfecta, dicitur magna respectu imperfectæ; adeò qua qualitas fit major per illud, per quod fit perfectior*. Atqui fit perfectior per majorem radicationem; ergo. Min. prob: ex eodem S. Doctore cit: *uniuscujusque rei perfectio, est bonitas ejus; ideo S. Augustinus dicit: quòd in his, quæ non magna mole sunt, idem est esse majus, quod melius*. ergo qualitas per id fit perfectior, per quod acquirit melius esse. Atqui acquirit melius esse per radicationem, & firmiorem in hærentiam; ergo. Min: rursum prob: qualitatis bonum est inesse; ergo quanto firmius inest subjecto, tantò convenientius ha-

bet esse; & quanto magis radicatur in sub-
 jecto, ut difficultus expelli possit, tanto eadem
 qualitas habet esse melius, & sibi convenien-
 tius. Resp. S. Thomam maxime nobis cita-
 tio locò favere. docet enim ibidem per hoc
 formaliter qualitatem intendi: quòd subje-
 ctum de *actu imperfecto* moveatur ad *actum*
perfectum ejusdem qualitatis; ergo per hoc for-
 maliter fit intensio, quòd actus perfectior re-
 cipiatur in subiecto, actu imperfecto jam an-
 tè actuato. Ergo ille terminus, qui vñ inten-
 sionis ab agente reali producitur, est actus
 perfectior, quàm fuerit præexistens in subje-
 cto. In forma Dist. Min. per radicationem,
 quæ significat perfectioris gradus productio-
 nem Con. Min. quæ præcisè, & tantum di-
 cat firmiorem inhærentiam, *quà talem* N. M.
 Ostendi enim supra, quòd non posset magis ac
 magis inhætere eadem qualitas, & perfectius
 ac perfectius communicare suum effectum for-
 malem primarium; si foret entitativè indivi-
 sibilis, & si non accederet aliquid majoris per-
 fectionis gradualis, ex parte ipsius formæ. Un-
 de ad prob. ulterii. N. Suppositum: quòd pos-
 sit *magis inhætere, firmius inesse, &c.* eidem
 subiecto; nisi & ipsa entitas qualitatis, e. g.
 caloris, augeatur, & magis à superveniente
 perfectiori calore perficiatur. Subiectum e-
 nim est in potentia ad majorem calorem. Er-
 go sub-

go sub-

go subiectum, quâ tale, tantum dicit perfe-
 ctibilitatem. Ergo subiectum formaliter non
 potest magis perficere calorem sibi inhæren-
 tem; potentia enim, ex ratione potentia, di-
 cit *imperfectiorem, perfectibilitatem, &c.* Estq;
 implicancia in terminis, ut illud, quod est per-
 fectibile, ac potentia, formaliter perficiat; sed
 illud formaliter perficit, quod actus est. Ergo
 nisi actus plus acquirat perfectionis activæ,
 seu plus perfectivitatis; nunquam e. g. calor
 subiecto inhærens fit perfectior, Atqui à per-
 fectibili, *quâ tali*, formaliter nequit acquirere
 plus perfectivitatis; ergo ab aliquo actu perfe-
 ctiore superaddito acquirit; ergo, &c.

Urgebis. Calore e. g. majorem perfectivi-
 tatem acquirit *efficienter* ab agente intensio-
 nis productivo: & *subjectivè* ab illo, cui inhæret;
 si nempe illud melius adaptetur per remotio-
 nem contrarij, &c. Resp. N. C. Subsumo enim:
 Atqui implicat, ut majorem perfectivitatem
 ab agente reali acquirat, eamque magis sub-
 jecto communicet; si calor sit indivisibilis, &
 nisi illud agens aliquid amplius de entitate ca-
 loris producat. Remotio contrarij, v. g. fri-
 goris, formaliter fit per ipsum calorem; estq;
 illa remotio effectus caloris. Ergo nisi ca-
 lor augeatur, non plus de contrario remove-
 bit, quàm antè. *Idem enim, manens idem,*
semper est aptum facere idem, ex Aristotele, ac

D. Thoma 2. de Gener. 1. 56.

Replicabis. Juxta S. Thomam 1. 2. q. 52. a. 2. causa agens facit quidem semper aliquid in subjecto, non autem novam formam; sed facit, ut subjectum perfectius participet formam præexistentem; ergo, &c. Resp: S. Thom.; tantum negare: quod addatur forma nova, vel quoad essentiam, ut explicat P. Suarez; vel nova, id est: numero adæquato, & completo, à priori distincta, ut exponit P. Penafiel. nisi enim sic explicaretur S. Doctor: aperte contradiceretur textibus, pro Conclusionis allatis.

Sed neque nos dicimus: intensiorem e. g. caloris, fieri per additionem novæ formæ: quia admittimus tantum additionem novi gradus, & partis integralis ejusdem formæ, e. g. caloris. Equomodo enim subjectum perfectius participaret formam præexistentem, nisi aliquid majoris perfectivitatis illi formæ accederet?

Objicies tertio. Eadem indivisibilis anima rationalis potest se magis vel minus communicare subjecto, propter solam majorem aut minorem dispositionem subjecti, licet non habeat partes graduales. Ergo etiam calor poterit se magis aut minus communicare, licet non habeat partes graduales. Resp: hanc ipsam instantiam esse pro nobis. Infeto enim ex illa: et-

la: ergo non quæcunque major radicitus formæ in subjecto est formaliter intensio. Ergo intendi, est formam magis radicari per educationem perfectiorum partium, ac graduum ejusdem formæ, in eadem parte subjecti. Deinde: sicut anima rationalis, quia entitativè indivisibilis est, non potest magis aut minus communicare subjecto effectum suum formalem primarium, qui est: *constituere hominem* (non enim vir est magis homo, quam puer) ita etiam calor e. g. si est entitativè indivisibilis, non poterit magis aut minus communicare effectum suum formalem primarium, qui est: *constituere calidum*. Ergo idem calor entitativè indivisibilis, non poterit subjectum constituere, jam magis, jam minus calidum; ergo, &c. In forma Dist. Conf. argumenti: & hoc supposito non foret magis intensus C. & foret intensus N. Conf. Assignent etiam Adversarij rationem: quare non possit intendi quantitas? cum tamen etiam quantitas magis se communicet subjecto; quia præter effectum formalem primarium, communicat illi effectus secundarios, e. g. æqualitatis, &c.

Objicies quarto. Quidquid recipitur, per modum recipientis recipitur. & ideo cognitio, aut visio, unita lapidi, non reddit *cognoscentem, videntem, &c.* Secus verò unita intellectui, oculo, &c. ergo etiam eadem indivi-

sibilis qualitas, e. g. calor, nullâ in ipso factâ additione, formaliter faciet subjectum magis calidum, si illud capacius sit; & minùs calidum, si incapacius, &c. ergo. Resp. cognitionem, visionem, &c. non posse produci in lapide: cum sint actus vitales. admitto etiam præter entitatem formæ, requiri capacitatem subjecti, ut actu communicetur effectus formalis. sed N. Conl. Disparitas est *primò*: quia cognitio unita oculo, est forma, quâ se potest communicare oculo. si verò qualitas esset entitativè indivisibilis, non esset forma, quæ se magis posset communicare; quia posse se magis, posse se minùs communicare, quoad effectum formalem primarium, non convenit formis entitativè indivisibilibus. *secundò*: quia aliàs sequeretur, quòd etiam anima rationalis, quantitas, &c. si communicentur subjecto capaci, facerent magis hominem, magis quantum, &c. Atqui formæ substantiales, & quantitas, non suscipiunt magis & minùs; ergo ly *magis* non provenit formaliter, præcisè à majori capacitate subjecti; sed etiam ab augmento formæ intensivo, ac graduatili, in eadem parte subjecti. *tertiò*: quidquid recipitur, communicat effectus *secundarios*, plus vel minùs, juxta dispositionem subjecti; quia hi non sunt adæquatè idem cum entitate formæ: proveniunt enim inadæquatè à va-

ria dispositione subjecti. effectus verò *formalis primarius*, est adæquatè idem realiter cum entitate formæ, subjecto unitæ: ad illum enim non requiruntur dispositiones superadditæ subjecto, secundùm se capaci; aliàs daretur processus in infinitum, nam illæ dispositiones essent formæ; ergo rursus deberet subjectum pro illis aptari per alias & alias dispositiones; & sic in infinitum, ergo, &c.

Objicies quintò. Sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita se habet magis ad magis. Atqui per hoc, quòd forma, seu actus intensibilis, simpliciter inhæreat potentia, potentia simpliciter reducit in actum; ergo etiam per hoc, quòd forma, seu actus intensibilis, inhæreat magis potentia, eadem potentia reducit magis in actum. Ergo per hoc, quòd e. g. idem numero calor, magis inhæreat subjecto, formaliter fiet magis calidum. Ergo intensio formaliter consistit in majori radicatione. Resp. Dist. Min. si ly *inhæreat* appellet supra ipsum actum inhærentem ut quod C. si appellet *præcisè* supra inhærentiam, & unionem ut quo N. Min; Dist. similiter Con. si ly *magis inhæreat*, significet augmentum ipsius actus inhærentis Con. si denotet *præcisè* augmentum unionis ut quo N. Con. & Illat: Implicat augeri unionem, & inhærentiam qualitatis, nisi augeatur etiam ipsa entitas qualitatis;

tatis; ut probavi nuper. unio enim est educio; & subjectum inhaesionis est illud, *in*, & *ex* quo forma educitur. Ergo formam *magis inhaere* subjecto, est illam *magis in*, & *ex* subjecto educi. Ergo implicat augeri inhaesionem formæ; nisi augeatur etiam ipsa entitas formæ, illa namque educio nova, aliquid de novo in rerum natura ponit.

Certè: si intensio formaliter esset præcisè firmior unio, ac hæsiõ qualitatis, sequeretur: quòd calor minùs intensus, sit magis intensus formaliter; quæ est implicancia in terminis. Seq: prob: quia longè firmiùs inhaeret calor minùs intensus, quàm summè intensus: calor enim summè intensus, faciliùs amittitur ex subjecto, quàm remissè intensus. constat namque, quòd remoto calefaciente, subjectum, e. g. aqua, citissimè desinat esse calida in summo; diutius verò maneat tepida, seu remissè calida. Ergo caloris remissi esset firmior unio, quàm intensi. Ergo si intensio formaliter est firmior unio qualitatis ad subjectum, calor minùs intensus, erit magis intensus.

Objicies sextò. Idem calor perfectiùs tingit sericum, quàm e. g. stupam, præcisè ideo: quia sericum est subjectum capaciùs, quàm stupa. Ergo etiam idem calor per hoc præcisè intendetur, quòd subjectum fiat capaciùs.

cius. Resp: N. A. propter ly *præcisè*; non enim nego subjecti capacitatem conferre aliquid subjectivè ad intensiõnem; sed nego *formaliter*, & *præcisè* per hoc intensiõnem fieri, quòd subjecti capacitas major accedat: quòd enim sericum sæpius colore tingitur, eò fit coloratum magis, sic etiam, nisi supponatur perfectior e. g. calor educi è subjecto capaciõre, neque subjectum illud unquam fiet intensiùs calidum; neque calor illam capacitatem magis actuabit, ut patet ex antè dictis.

Objicies septimò. Qualitas non est divisibilis, nisi ratione quantitatis, & secundum quantitatem. ergo non habet divisionem partium, quoad entitatem suam, nisi secundum quod est in diversis partibus quantis. Atqui qualitas, posita in diversis partibus quantis, non facit intensiõnem, sed extensiõnem; cum intensio debeat esse in eadem parte subjecti. Ergo qualitas non potest facere intensiõnem, per plures partes distinctas, ergo, &c. Resp: Distin. A. Qualitas non est divisibilis extensivè C. A. intensivè, & in partes intensivas, seu gradus N. A. Dist. similiter Conf. & N. Conf. ut qualitas habeat partem extra partem in subjecto extensam; hoc formaliter accipit per quantitatem, cui unitur. sed ipsa qualitas materialis, secundum se dicit divisibilitatem *intensiõnam*.

Objicies octavò. Impossibile est, ut intendatur forma in subjecto, propterea, quòd superveniat illi forma diversæ rationis. Atqui gradus heterogenei sunt formæ diversæ rationis; ergo impossibile est, ut unus ab altero intendatur, in eadem ratione formæ. Maj: prob: quia talis additio, vel subtractio, speciem variaret; sicut variatur species coloris, quando de pallido fit album, inquit S. Thom: 1. 2. q. 12. a. 2. Atqui variando speciem qualitatis, non intenderet eam speciè, quæ fuerat remissa; ergo, &c. Min. prob: quia si adderetur nova species, seu ratio, destrueretur prior species; quemadmodum mutatur, & destruitur essentia numeri, additâ unitate: & essentia trianguli, additò unò angulò. Resp: Dist. Maj. quòd superveniat forma diversæ rationis in essentia specifica formæ, e. g. caloris simpliciter C. diversæ rationis in perfectione graduale, & integrale ejusdem formæ N. Maj. Dist. similiter Min. sunt formæ diversæ rationis, in perfectione graduale, & quoad augmentum intensivum C. in essentia specifica formæ, e. g. caloris N. Min: & N. C. sub eadem Distinctione. gradus e. g. caloris *ut octo*, non differt à gradu *primo* in ratione *caloris*: sed in ratione calori adjuncta; nempe in ratione *augmenti intensivi*. sic sphaera magna, & sphaera parva, sunt heterogeneæ; non in ratione spha-

sphaeræ; cum utriusque figura sit sphaericitas; sed in ratione *magnitudinis*, & *parvitat*s. sic linea longa & brevis, sunt heterogeneæ; non in ratione *lineæ*; sed in ratione *longitudinis*, & *brevitatis*. sic quinque homines, à tribus specie differunt; non in ratione *humanitatis*; sed ratione *numeri diversi*, &c. ità quoque calor *ut octo*, est dissimilis calori *ut unum*; non in ratione *caloris, forma, qualitatis, &c.* sed in ratione *intensionis, ac remissionis*; hoc est: secundum perfectionem majorem, aut minorem graduum, aut partium. *magis autem & minus* (eidem entitati additum) *non variat speciem*, ut docet Axioma Aristotelis; ergo, &c. Sed in quo consistit illa dissimilitudo, vel heterogeneitas gradualis? R. in majori vel minori perfectione integrali; quòd nempe subjectum cum gradu caloris *ut unum*, sit in potentia ad perfectiorem gradum caloris: non itè cum gradu *ut octo*; adeòque inferior respectu superioris gradus, habet se ut potentia ad actum; sicut perfectibile ad perfectionem integram.

Objicies nonò. Gradus secundus est perfectior, quàm primus, &c. est enim altioris speciei quoad intensionem; adeòque continet eminenter priorem; & potest effectus illius in subjecto formaliter præstare. Inductione autem patet: quòd veniente in subjectum formâ perfectiore, cedat imperfecta. sic veniente

ente animâ rationali, abscedit forma embryonis: veniente formâ mixti, cedunt formæ Elementares, &c. ergo imperfectior gradus debet perire, dum advenit perfectior. ergo hæc Sententia consentit Durando, qui in 1. Distin. 17. q. 7. docuerat: intensiorem formaliter fieri per destructionem formæ imperfectioris, & productionem perfectioris. Resp: Dist. alteram part: discursus. Inductione patet: quod veniente formâ perfectâ, abscedat imperfecta; si imperfecta dicat essentialiter privationem perfectæ; nec sit requisita actu ex parte subjecti, ut illud possit recipere formam perfectam Con. A. sectis N.A. & C. Ubi breviter NB. sunt aliquæ formæ, quæ essentialiter, & ex definitione sua, sunt in actu imperfecto; habentque essentialiter annexam privationem actûs perfecti. Sic forma *equi*, essentialiter habet annexam privationem formæ *rationalis*; forma *vialis*, ex definitione sua dicit absentiam formæ *perfecta*, ad quam est *vialis*, ac prævia, &c. & tales non possunt manere veniente actu perfecto. Aliæ sunt, quæ per accidens sunt in actu imperfecto, quibusque accidit habere annexam privationem actûs perfecti. sic e. g. formæ *plantæ*, *hominis*, &c. accidit, quod sint adhuc in actu imperfecto magnitudinis, *staturæ*. & tales formæ manent veniente actu perfecto; cujus sunt quædam

quædam inchoatio. manet enim prior intensio plantæ, staturæ hominis, dum magnitudo perfectior accedit; illique existenti adjungitur, velut complementum inchoato. vide S. Thomam 1. 2. q. 63. a. 3.

Objicies decimò. Alteratio est motus continuus; atqui intensio est species alterationis; ergo, &c. Sed si gradus essent heterogenei; intensio non esset motus continuus: quia haberet terminos distinctos; ergo, &c. Resp: N. Seq: Subsumpti. Ad prob: Dist. A. haberet terminos inadæquatè, & secundum quid distinctos C. A. adæquatè, & similiter distinctos N. A. Intensio tantum habet terminos distinctos in ratione graduum; quia tamen unus alteri unitur, non sunt termini distincti in ratione continui. sic etiam materia, & anima rationalis, licet sint duæ distinctæ partes; constituunt tamen unum numero hominem; quia inter se uniuntur ut potentia, & actus.

Objicies undecimò. Si Divinitus poneretur in subjecto secundus gradus sine primo; vel ille faceret subjectum calidum ut duo, vel non. si non? ergo contra suppositum non est calor ut duo: quia calor ut duo essentialiter potest subjectum reddere calidum ut duo. si ita? ergo primus gradus semper est superfluous. Nam ponamus addi deinde calorem ut unum; vel ille gradus ut unum augebit calorem ut duo, adeoque

adeoque faciet calidum *ut tria*; ergo præstabit idem, quod tertius; ergo tertius non est perfectior primo, vel non augebit calorem *ut duo*; ergo calor *ut unum* nihil præstat in subiecto; ergo est semper superfluous præsentem calore *ut duo, &c.* Resp. tali casu, si calor *ut unum* adjugetur, non fiet subiectum calidum *ut tria*. Sed N. C. quâ infertur: quod esset superfluous; disponderet enim, & connaturaliter adaptaret subiectum pro calore *ut duo, &c.* Sicut, licet Divinitus uniretur formæ materiæ, sine dispositionibus prævijs; si tamen dein illæ dispositiones ponerentur, non essent superfluous: quia connaturaliter adaptarent materiam pro illa forma, e, g. leonis, &c. sustentanda.

Objicies duodecimò. Ex heterogeneitate graduum sequitur: per actum remissum, e.g. Charitatis, hominem plus mereri, quam per intensum. si enim peccator in Sacramento Pœnitentiæ, eliciat actum Charitatis *ut sex*; merebitur augmentum Gratiæ *ut sex* e. g. si dein justificatus eliciat actum Charitatis *ut unum*; merebitur augmentum Gratiæ; ergo septimum gradum. Atqui septimus gradus Gratiæ esset perfectior, quam sextus, &c. ergo majus præmium dabitur minori merito; quod videtur esse contra Sapientiam præmiantis. Resp. Dist. Seq: primi Ant. ceteris (qua

(quæ ad augmentum meriti conferunt) imparibus Con. Seq: cæteris paribus N. Seq: Desumo rationem ex doctrina P. Suarj Tom. 1. in 3. p. D. 4. S. 4. quia meritum à Sapientibus non spectatur primariò ex intensione actûs; sed ex dignitate personæ merentis. Sic etiam leve obsequium à Rege præstitum, pluris æstimatur apud Politicos, quam operosissimum à rustico exhibitum; quod autem persona plus habet Gratiæ, eò est dignior; cum Gratia dignificet animam; cui illa inexistit. Ergo dignior merens, sapienter majore præmio afficitur; licet actus meritorius in se esset remissior, quam actus indignioris. Et ideo quodvis opus meritorium Christi Domini, quantumcunque fuerit remissum, valotis in ordine ad præmium fuit simpliciter infiniti, propter personæ operantis dignitatem. Itè ex eadem ratione B. Virgo majore præmio affecta fuit à DEO, quam omnes cæteri sancti Cælites; quia nempe Beata Virgo à conceptionis suæ instanti maximè dignificata fuit, per infusam copiosè Gratiàm, &c.

THESIS VIII.

Simile non potest agere in similitur intensum, illud magis intendendo.

Ita Aristoteles. l. 1. de Generat. t. 48. & sequentibus. S. Thom. ibidem. P. Suarez. D. 18. Metaph. S. 9. PP. Conimb. in 1. de Gener. c. 9. q. 2. a. 1. 2. & 3. P. Comptonus. D. 10. de Generat. S. 4. & 5.

§. I.

Probatnr nostra Conclusio.

Primò. Quia nemo dat, quod non habet, vel formaliter, vel virtualiter; ergo agens, quod non habet formaliter, nec virtualiter, ac eminenter, gradum intensiorem; non potest alteri dare gradum intensiorem; ergo non potest agendo in passum, similitur intensum, illud magis intendere.

Probatnr secundò. Agens univocum agit in passum, ut sibi illud vi actionis assimilet, quantum potest, in eo actu, secundum quem agit; ut dicit Aristoteles hic. t. 51. ergo si passum

passum jam sit in eo actu assimilatum, non ultra in illud per intensiorem agit: obtentò enim sine, frustra ponuntur media ad illum finem obtinendum; & possessò terminò, frustra fiet motus ad terminum consequendum. Atqui natura nihil agit frustra, & casò sine; ergo, &c.

Probatnr tertio, & Confirmatur primò. Si ageret simile in similitur intensum; vñ illius intensiòis redderet illud sibi dissimile: quia faceret illud perfectius, quoad intensiorem; ergo esset agens univocum, & non esset.

Confirmatur secundò. Juxta Aristotelem 1. de Gener. c. 9. 3. Phys; t. 17. ac D. Thomam multis locis: unumquodque agit, in quantum est in actu, secundum quem agit; & passum patitur, quantum est in potentia ad eundem actum, secundum quem agens operatur. Ergo si passum jam sit in simili actu, secundum quem operatur agens; frustranea erit operatio.

Confirmatur tertio. Sicut simile posset agere, ac intendere sibi simile; ita posset intendere seipsum. Atqui seipsum intendere non potest; quia aliàs sæpe corrumpere seipsum, e.g. aqua calida *ut quatuor*, intendendo seipsam usque ad octavum gradum, exigeret vñ caloris in summo formam, cujus calor *ut octo* est proprietas. ergo exigeret formam ignis.

ergo corruptionem sui ipsius. Sequela Maj. prob. ad hoc, ut aliquid possit agere, nihil requiritur, nisi virtus sufficiens ad agendum; & potentia passiva, capax illius actionis. Atqui si e. g. calidum ut quatuor haberet virtutem intendendi simile, haberet virtutem sufficientem ad producendum calorem ut *quinque*, &c. cujus gradus intensivi ipsum capax est; ergo, &c.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Duo vitra æqualiter dura, in se impacta, confringuntur; ergo unum frangit alterum. ergo simile agit in simile. Resp. Dist. Conf. ergo unum frangit alterum, ratione motus, ac impulsus contrarij, quò unum movetur contra alterum C. ratione duritiei similiter intensæ N. C. & Illat. Motus tali casu, est causa fractionis; sive unum vitrum moveatur contra alterum quiescens, sive motu opposito allisum. Atqui nec morus, suo opposito motui; nec motus quieti est similis; sed potius contrarius; ergo, &c.

Objicies secundò. Dux manus æqualiter calidæ, constrictu sui incalescunt magis; ergo. Resp. Dist. A. incalescunt magis ratione motus, qui intervenit in constrictu C. A. incalescunt magis, ratione caloris, ab una in altera
intensi

intensi N. A. & C. unus autem motus non est similis alteri, sed contrarius propter terminos oppositos; quia unus tendit sursum, alter deorsum; unus huc, alter illuc.

Urgebis: incalescunt magis nullo interveniente motu, sed solâ quietâ utriusque conjunctione; ergo. Resp. Dist. Ant. incalescunt magis indirectè, & per accidens; eò quòd una ab altera removeat contrarium C. A. directè, & per se; eò quòd una in altera producat calorem intensiorem N. A. & C. dum una manus alteri adjacet, auram instringentem eâ parte removeret, & spiritus calidiores, ad extremam cutem diffusos, continet, &c. atque ita singularæ incalescunt magis à principio sibi intrinsicè; nimirum à calore singulari in hærente.

Objicies tertio. Plures simul pleni choro canentes, intendunt se mutuo; una fax addita alteri, intendit lucem alterius; ergo, &c. R. N. A. Sed constituunt unam causam totalem talis effectus, nihil in se invicem producendo. sic plures equi constituunt unam causam totalem fortioris tractionis; plures lapides causam totalem majoris gravitatis, &c. & tamen nec unus equus auget vires intensas alterius; nec unus lapis gravitatem alteri intrinsicam.

Objicies quartò. Vinum aquæ frigidæ immersum, fit frigidius, quàm ipsa aqua; ergo frigus aquæ, intendit frigus vini: non tantum
ad si.

ad similitudinem gradûs; sed usque ad gradum intensiorem. Resp. N. A. sed licet frigus in vino sit tantum æqualiter intensum, ac in aqua; quia tamen vinum magis, quam aqua, spiritosum, & acre est; idcirco citius sese in poros linguæ paulatim insinuat. adeoque frigus vini profundius penetrat, ut sensum magis afficiat, ac inde putetur esse frigidius. Sicut enim plumbum e. g. cuspidatum, licet sit ejusdem gravitatis cum lamina, velocitibus tamen in aqua mergitur illud: quia propter figuram, gravitati annexam, aptius est ad aquam dividendam.

Urgebis. Sed hoc dici non potest de lagena stannea vini contentiva, quæ etiam magis frigida sit, quam sit aqua infrigidans; ergo. R. N. A. non enim sit frigidior lagena, quam sit aqua; sed quia stannum densius est, quam aqua, habet vim celerius, & extensivè magis afficiendi tactum, secundum plures partes tangentis; non autem habet vim intensivè majorem, quam aqua, propter rationes Conclusionis.

Objicies quintò. Plures carbones æqualiter calidi, sibi invicem conjuncti, intendunt se usque ad flammam; ergo, &c. Resp. N. A. non enim unus intendit calorem alterius; sed si unus sit ignitus, & alteri conjungatur eâ parte, quâ ille ignitus non est, igitur ipsum;

& sic

& sic facit flammam extensivè majorem: si verò undique æqualiter igniti sint omnes, per conjunctionem constituunt unam causam totalem respectu flammæ extensoris, in tertio productæ.

Objic. sextò. Flamma candelæ A. videtur per flammam candelæ B; ergo candelæ A. lumen suum trajicit per candelam B; ergo lux A. additur luci B; ergo illam intendit. Resp: hoc argumentum probaret etiam minus intensâ luce posse intendi lucem gradûs perfectioris; quod apertè falsum est. quia nemo dat, quod non habet, vel formaliter, vel eminenter. In forma N. primam Conf. non lux trajicitur, sed species visualis, seu optica lucis, cui proprium est transire per medium illuminatum. illa autem species lucis vicaria, seu lux intentionalis, non priùs existit in luce B. physica; ergo simile non agit in simile. Deinde: licet lux B. trajiceretur per lucem A. non tenderet illam, sed constituerent unam causam totalem extensivè majorem, ut lucem in pluribus partibus aëris producerent; ergo necdum simile ageret in simile.

Objicies septimò. Agens necessarium, approximatum passo, necessariò agit. Atqui calidum est agens necessarium, & potest debite approximari passo; ergo, &c. Resp: D. Maj:

K

appro-

approximatum passo capaci actionis recipiendæ C. Maj. approximatum passo, seu subiecto incapaci actionis recipiendæ N. Maj. Dist. similiter Min: & N. C. nec agens habet virtutem activam ad majorem intensiorem, quam ipsum habeat; nec passum habet potentiam passivam ad actionem à simili recipiendam; quia jam aliunde habet totum actum, quem in virtute sua continet agens.

Objicies octavò. Agens facilius agit in passum, quod habet minus resistantiæ. sic facilius magis calefit illud, quod est aliquomodo calidum, quam quod est frigidum. Atqui si passum sit agenti simile, habet minus resistantiæ; ergo, &c. Resp: hoc argumento rursus probari, quod subiectum intensum *ut numerum*, posset intendere calidum *ut septem*: quia in passo calido *ut septem*, minus habebit resistantiæ. In forma Distin: Maj. quod minus habet resistantiæ, tam negativæ, quam positivæ Con: Maj: quod quidem minus habet resistantiæ positivæ, plus tamen habet resistantiæ negativæ Nego Maj: Dist. similiter Minor & N. Con: Resistentia positiva est: quando passum habet qualitatem, a agenti contrariam, e. g. frigus, oppositum calori. resistantia negativa est: quando passum non habet quidem qualitatem contrariam agenti; non habet tamen potentiam, ut ab agente reducat in actum.

Actum, seu ut qualitatem ab agente recipiat, sic etiam Angelus habet resistantiam negativam ad calefactionem recipiendam. Atqui subiectum jam simile tum in qualitate, tum in intensiõne, non est in potentia, ut aliquid accipiat ab agente; nec agens habet virtutem ad hoc, ut illi ultrà aliquid tribuat; quia passum supponitur habere totum, quod agens dare posset; ergo, &c.

Objicies nonò. Juxta Aristotelem 8. Phys: t. 8. apud Paraphrasten Maurum. c. 18. n. 4. D. Thom: ibidem: major est activitas, & efficacia ad calefaciendum, in corpore denso, quam in raro. nam & hic virtus unita fortior, quam dispersa. Ergo licet duo sint æqualiter calida; si tamen unum sit rarius, alterum densius: saltèm tunc magis densum, poterit resistere minus densum; ergo saltèm tali casu simile agit in simile. Resp: Explico Aristotelem ac Divum Thomam cum Dist. A. major est activitas, & efficacia ad calefaciendum passum capax C. A. passum incapax N. A. & C. si passum calefactionis capax sit; celerius calefit à denso, quam ab agente raro: non verò intensius, quam ipsum agens sit, licet fuerit densius, virtus enim unita in corpore denso, citius vincit resistantiam passi: ubi verò passum ad intensiõnis gradum æqualem pervenerit, nihil intensiõnis majoris sequetur;

tur ; ut patet ex rationib⁹ Conclusionis. Et verò, si discursus Adversarij subsisteret, sequeretur: quòd e.g. sanguis & vena, caro & ossa animalis (idē est de quibuscunq; subjectis) æqualiter remissè calida, possent se intendere in infinitum ; vel certè ad summum, adeòque sanguis e.g. calidus *ut duo*, possit accendere venam. Sequela probatur: vena est densior ; ergo potest intendere sanguinem ad gradum tertium. sanguis verò calidus *ut tria*, poterit dare gradum tertium caloris venæ calidæ *ut duo*; cum vena sit capax, ac in potentia ad calorem *ut tria*. vena calida *ut tria*, quia adhuc est densior quàm sanguis, poterit rursus sanguinem calefacere *ut quatuor*. sanguis verò poterit vicissim in vena producere quartum gradum caloris ; & sic deinceps, usque ad octavum.

Dices : non ità eventurum ; quia vena tantum ager, donec sibi assimilet sanguinem in virtute agendi. ubi verò sanguis fuerit calidus *ut quinque*, erit assimilatus venæ in virtute agendi : & sic non poterit agere in venam ; quæ quia densior est, cum gradibus quatuor caloris habet tantam virtutem calefaciendi, quantam sanguis cum quinque gradibus caloris ; cum iste sit rarior : & virtus unita sit fortior, quàm dispersa. Sed contrà : ideo e.g. potest vena agere in sanguinem æqualiter calidum,

dum, quia adhuc sanguis est inæqualis in virtute agendi. At qui ubi sanguis fuerit æqualis in virtute agendi, adhuc vena erit inæqualis, & dissimilis in intensione caloris ; ergo adhuc sanguis poterit agere in venam ; ergo stat vis argumenti.

Objicies decimò. Ferrum calidum, licet candens non sit, accendit stupam ; ergo ferrum producit plures gradus caloris, quàm ipsum habeat. Ergo corpus densius, est magis, ac fortius activum. Ergo hoc Axioma : *Simile non agit in simile*, non est universaliter verum ; sed intelligendum est cæteris paribus. Resp: Dist: Ant: accendit stupam ratione corpusculorum igneorum, & scintillarum intrà poros latentium Con. Ant. ratione caloris minus intensi, quàm ferrum in substantia sua habeat N.A. & C. quòd autem tenuissimæ ignis particulæ lateant in poris, patet tum ex eo : quòd, ubi ferrum desierit igniri, maneat crustula quædam, velut carbo restinctus ; aut velut cinis viscoso humore afforis agglutinatus, tum etiam inde : quia ferrum porosum est, cum aquam, oleum, argentum vivum, &c. superfusum imbibat ; adeòq; materia viscosa, illic latens, ad tenuiora ignis corpuscula in se detinenda est idonea. Sed quare substantia ferri non vertitur in ignem, ut stupam ; cum tamē eadem corpuscula in se contineat, quæ stupam

212 *Raritas est magna dimensio,*
pam accendunt? Resp; defectu aliarum dis-
positionum; nempe raritatis, siccitatis, &c.

THESIS IX.

Raritas formaliter est magna
dimensio modicæ quantitatis physicæ;
densitas verò modica dimensio multæ quan-
titudinis physicæ; adeoque raritas, & densitas,
sunt effectus formales secundarij quantitatis
physicæ: determinantes corpus ad hanc,
vel illam extensionem localem.

*Colligitur ex Aristotele 4. Phys: t. 84.
D. Thoma. ibidem. & 2. de Gen. Lect. 7. tit.
PP. Conimbr. in 1. de Gener. cap. 5.
q. 17. a. 1.*

§. I.

Improbantur aliorum Sententia.

Dico primò. Rarefactio non fit formaliter
per intromissionem intrà poros: neque
condensatio per emissionem corpusculorum ex
poris; ut docent Nominales. Probat: ead-
dem est materia raritatis, & densitatis; cum
quia

modica quantitatis.

223

quia Aristoteles. 4. Physic. t. 84. de raro &
denso loquens, ait: *est enim corporis materia,*
& magni, & parvi, eadem; tum quia raritas
& densitas, sunt contraria; atqui contraria sunt
circa eandem materiam: pugnant enim de sub-
jecto; ergo, &c. Subsumo: Atqui si rarefactio
fieret per intromissionem novorum: & con-
densatio per emissionem veterum corpusculo-
rum; tunc non esset eadem materia raritatis,
& densitatis; quia accederent nova corpuscu-
la, quæ spatium majus occuparent: & vetera
recederent, quibus antè spatium minus imple-
batur; ergo, &c.

Confirmatur. Non omnia, quæ rarefiunt,
sunt porosa. patet in aëre; qui Thermosco-
pio, vel alio vase vitreo, &c. hermeticè clau-
sus; ita, ut nulla corpuscula extranea subin-
trare: nulla evolare possint; jam plus, jam mi-
nus spatij occupat; adeoque rarefcit, & con-
densatur. patet in pulvere pyrio; qui intrà fi-
stulam æneam accensus rarefcit, nullo patente
poro, per quem tantâ celeritate corpuscula sub-
intrare possint.

Neque dicas: corpuscula celeriter subin-
trare, ob periculum vacui, per foramellum
igniarium; impediuntur enim per ignem un-
dique erumpentem. Et hoc effugium inter-
cluditur in alijs bombardis, recenter inventis;
quæ solo aëre condensato onerantur, &c. patet

K 4

quoq;

quoque in aqua, lacte, &c. quæ tunc, dum rarefiunt & ebulliunt, maximam potius corpusculorum copiam emittunt, ipsò teste oculò: qui evaporationes instar fumi percipit; ergo, &c.

Dico secundò. Rarefactio non consistit formaliter in *elatebratione*, seu quadam evolutione partium: neque condensatio in *illatebratione*, seu quadam partium inter se penetratione, ut volunt Lovanienses; qui docent, e. g. aërem condensari per hoc, quòd una ejus medietas penetretur cum altera: rarefieri verò formaliter per hoc, quòd medietas una, veluti è latebris alterius egrediatur. Probatur

Conclusio. Principium apud Philosophos Aristotelicos evidens est; quòd unum corpus quantum, non possit penetrari cum altero, sed quòd penetrabilitas naturaliter solis spiritibus conveniat; ergo, &c. Commune effugium Adversariorum est: quòd unum corpus quantum possit penetrari cum altero inadæquatè e. g. non autem adæquatè.

Sed Uigeo argumentum. Potest e. g. palmus ceræ in condensatione penetrari ad dimidium palmum, constringente e. g. frigore ut quatuor. ergo constringente frigore ut octo, poterit penetrari totaliter. admittà enim semel penetrabilitate, sicut se habuit simpliciter, ad simpliciter: ita se habebit magis admagis.

Imò

Imò admittà penetratione inadæquatà, sequetur etiam penetratio adæquata; nam si pars, e. g. ceræ penetratæ, dividatur à non penetrata; certum est fore penetrationem adæquatam.

Contrà secundò. Palmus e. g. ceræ per condensationem poterit penetrari ad dimidium; ergo dimidius ad quadrantem; ergo agentibus proportionaliter causis, quadrans tandem condensabitur integrè. Atqui penetratio naturaliter dari non potest; ergo, &c.

Contrà tertio. Non potest corpus reale, etiam dimidium (saltem *naturaliter*) replicari, & esse in duobus locis; ergo nec potest naturaliter etiam unum dimidium penetrare alterum.

Dico tertio. Rarefactio non consistit formaliter in majori extensione *actuali*, ejusdem corporis, quoad locum; ut voluit P. Comptonus. D. 12. hic S. 4.

Probatur primò. Sanguis Christi in SS. Eucharistia, est rarior: quam Caro, Ossaque Illius. Atqui Sanguis Christi non est formaliter extensus ad majorem locum circumscriptivum; ut docet, & probat S. Thomas. 3. p. q. 75. a. 2. Ergo, &c.

Prob. sec. Unus palmus aëris est rarior, quàm unus palmus terræ; & tamè unus palmus aëris

non est extensior, quàm palmus terræ: Occupant enim ambo æquale spatium loci, ergo rarefactio non est formaliter extensio ad majorem locum; licet hæc ad rarefactionem plerumque consequatur.

Probatur tertio. Motus rarefactionis differt à motu locali, seu lationis. Atqui non differret, si raritas formaliter consisteret in actuali occupatione majoris loci; ergo, &c.

Dico quarto. Raritas & densitas, non sunt qualitates *speciales*, à substantia & quantitate realiter distinctæ, iisque realiter superadditæ, ita Aristoteles; qui in *Categor. c. de Qualitate* ait: rarum & densum, quale quid videri; revera tamen non esse. quod ipsum confirmat *l. 8. Physic. c. 7.*

Probatur primo. In Cælestibus corporibus datur raritas & densitas; ut docet Aristoteles *2. de Cælo*. Atqui in corporibus Cælestibus non dantur qualitates; aut primæ, aut aliæ ex primis ortæ, quæ ex natura sua ad generationem, & corruptionem substantialem disponunt: cum sint simplicia, & corruptionis expertia; ergo raritas & densitas, non sunt qualitates tertiæ speciei, ex primis ortæ: ad generationem, & corruptionem ex natura sua ordinatæ.

Probatur secundo. Datur raritas & densitas etiam in sublunariis, ubi nulla naturaliter pro-

ter producitur nova qualitas, à substantia, & quantitate, distincta. Ergo raritas non est formaliter qualitas specialis, &c. Antecprob: sæpe corpora rarefiunt per solum motum localem. sic rarefit aër in follibus, undiq; clausis, si magnâ vi diducantur; irèm condensatur, si componantur, &c. Atqui motus localis, per se, & ex natura sua, non est productivus ullius qualitatis; ergo, &c.

Confirmatur. Si accipiat vitrum mercurio ita repletum, ut modicus aër supernè emineat, dum emittitur infernè mercurius; aër supereminens rarefit, ob periculum vacui. Atqui tunc nulla adest causa producens qualitatem aliquam specialem; ergo, &c.

Probatur tertio. Illud formaliter est raritas, vi cujus idem corpus quantum, formaliter constituitur sub majoribus dimensionibus, ut patet ex Aristotele *4. Physic. t. 84.* Atqui qualitas non constituit formaliter sub majoribus dimensionibus quantitativa: hoc enim est quantitati proprium; ergo.

§. II.

Explicatur & Probatur nostra Sententia.

Dico quinto. Raritas formaliter, est magna dimensio exiguæ quantitatis physicæ: densitas verò, parva dimensio multæ quantitatis physicæ, adeoque raritas & densitas, sunt effectus formales *secundarij* quantitatis physicæ, determinantes corpus ad hanc, vel illam

228 *Raritas est magna dimensio,*
extensionem localem. Antequam Conclusio
probetur: explicanda est plenius. igitur

NB. primò. Materia prima secundùm se,
nec est parum, nec multum; sed id formaliter
habet per quantitatem. quantitas verò physica,
est forma accidentalis, determinans materi-
am ad tot, vel tot partes. mathematica
quantitas, vocatur formalitas, determinans
formaliter quantitatem physicam ad certas di-
mensiones, longitudinis, latitudinis, ac pro-
funditatis, ac proinde materia prima, per quan-
titem physicam habet, quòd sit parum, vel
multum; per mathematicam, quòd sit sub
parvis, aut magnis dimensionibus. Quan-
titas physica etiam dicitur quantitas *ad intrà*;
eò quòd sit formalis positio, ac ordinatio par-
tium, in ordine ad ipsum totum integrandum.
quantitas verò mathematica, dicitur quanti-
tas *ad extrà*; eò quòd sit ordinatio, & exten-
sio partium, in ordine ad locum circumscri-
ptivum.

NB. 2.º Quantitatem mathematicam distin-
gui à physica plùs quàm ratione nostrâ, con-
ceptuum præcipientium. potest enim auge-
ri quantitas physica, licet non augeatur ma-
thematica. sic si plures globi plumbei unum
penetrarēt, multum augetetur quantitas phy-
sica penetrati: & tamen non augetetur quanti-
tas ejus mathematica. dimensiones enim il-
lius

modica quantitatis. 229

lius manerent eadem. sic etiam homo potest
crescere, & extendi ad majores dimensiones;
& tamen non plus ponderare: & vicissim po-
test plus ponderare; & tamen non magis ex-
tendi quoad majores dimensiones, ergo potest
in homine augeri quantitas physica (quæ op-
timè per pondus exploratur) licet non augea-
tur quantitas mathematica. Distinguitur er-
go quantitas mathematica à physica ex natura
rei, tanquam nova perfectio, extensiva ejus-
dem quantitatis, communicata materiæ ma-
gis adaptatæ. sicut (proportionaliter loquen-
do) intensiorem dixi esse novam perfectionem
intensivam ejusdem qualitatis.

NB. tertio. Ex Conclusionem posita dicitur,
rarefactionem formaliter fieri per hoc,
quòd quantitas physica moveatur à minori di-
mensione ad majorem; condensatio autem for-
maliter fit per hoc, quòd quantitas physica
moveatur à majore dimensione ad minorem.
adeòq; subjectum utriusque motus est quan-
titas physica (non in abstracto, sed in concre-
to; prout informat materiam, eique effectum
formalem primum præstat, ponendo partem
extra partem) terminus à quo rarefactionis est
minor dimensio: terminus ad quem dimensio
major. His prænotatis.

Probatum Conclusio primò. Iste conceptus
raritatis, & densitatis, est clarissimus ad men-
tem

tem Aristotelis 4. Physic. t. 84. dicentis: *yarum est, quod sub magnis dimensionibus parum habet materia: densum, quod sub parvis multum.* ergo, &c.

Probaturssecundò. Per raritatem, & densitatem, formaliter constituitur unum corpus æqualis magnitudinis cum altero; adeòque per rarefactionem, & condensationem, variatur relatio æqualitatis, & inæqualitatis. Atqui juxta Aristotelem, & D. Thomam. Met. 15. 4. Physic. 24. 1. de Gener. 74. & alibi passim, *fundamentum proximum* æqualitatis, & inæqualitatis, est quantitas; ergo per motum rarefactionis, & condensationis, formaliter variatur quantitas. Sed non variatur quantitas physica, ut mox patebit; ergo variatur quantitas mathematica; ergo, &c.

Confirmatur. *Quantitas* (non autem qualitas) facit formaliter æquale quoad magnitudinem; & exigit, ut duo, quæ conveniunt in quantitate, exigant cõnaturaliter circumscribi loco æquali. ergo dum per raritatem, aut densitatem, fiunt corpora æqualia quoad magnitudinem, non accedit nova qualitas, sed tantum nova quantitas. Atqui non accedit nova in ratione quantitatis simpliciter, ac physicæ, ut mox dicam; ergo nova quoad extensivam perfectionem, seu quoad dimensiones ejusdem quantitatis.

Proba-

Probaturs tertio. Per id formaliter fit corporatarum, per quod, & ratione cujus formaliter eadem materia quanta exigit majorem locum circumscriptivum, cui commensuretur. Atqui ratione quantitatis mathematicæ, seu per dimensiones certas, formaliter exigit majorem locum circumscriptivum, cui commensuretur; ergo, &c.

Quæres: an in rarefactione aliquid novæ quantitatis physicæ producaturs? & in condensatione aliquid quantitatis physicæ destruaturs? Resp: Negativè, cum S. Th. 1. 2 q. 52. a. 1. & 2. 2 q. 24. a. 5. Probaturs: quia neque per rarefactionem produciturs tota nova quantitas, totaque verus destruiturs; ut docuerunt, Pomponatius, Marsilius, & alij. Primò: quia quantitas physica non habet contrarium; estque cõæva materiæ. Secundò: quia in rarefactione debet manere idem corpus quantum, sub magnis dimensionibus; quod cum densus esset, erat sub parvis; ut constat ex 4. Physic. t. 84. Tertio: quia species Eucharistiæ, vini, rarefiunt, & condensanturs ab agentibus creatis; ut constat experientiâ. Atqui ibi non potest produci nova quantitas ab agentibus creatis; quantitas enim nova generari non potest, cum nulla ibi adsit materia, ex qua educeretur. creati etiam ab agente creato non potest, cum illi nequaquam competat producere ex nihilo; ergo, &c.

Sed

Sed neque in rarefactione nova pars quantitatis physicae additur: aut in condensatione aliqua demitur; ut docuit Scotus in 4. Dist. 12. q. 4. Primò. quia sic rarefactio non differret ab augmentatione; cuius terminus etiam est major quantitas. Secundò. quia illa pars novae quantitatis, non potest recipi in eadem materia, in qua vetus quantitas recipitur. sic enim quantitatis partes se se invicem penetrarent; cum tamen quantitas naturaliter sit radix impenetrabilitatis, neque in alia nova materia: quia hæc essentialiter crearetur; quod superat vires agentis creati. Tertio. quia aliàs nova pars quantitatis, dum rarefiunt species vini Eucharisticae, crearetur ab agente creato. non enim educeretur ex potentia materiae vini: quia hæc non adest post Consecrationem. neque ex potentia quantitatis prioris: quia sic non excluderetur quantitas; sed parseducta reciperetur in parte, ex qua educitur: seseque cum illa penetraret. actus etenim se penetrat cum potentia, in qua subjectatur; cum illam intimè afficiat.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primò: contra Conclusionem secundam. Impossibile est, constrictionem partium concipere sine penetratione, saltè in adæquata; ergo impossibilis est condensa-

tio, si-

tio, sine penetratione: & rarefactio, sine extractione partis extra partem; quæ est formalissima elatebratio. A. prob: lactis e. g. rarefacti, quælibet pars habet suum locum extra alteram; ergo dum condensatur una pars, deserto proprio loco, intrat in alteram. C. prob: per condensationem nihil perit de lacte; ergo remanent omnes partes lactis: & occupant minus spatium; ergo dum condensantur plures partes, occupant eandem partem loci; ergo penetrant se. Resp: N. A. ad prob: N. C. ad hujus prob: Dist. A. per condensationem nihil perit de lacte, quoad quantitatem physicam, & ad intrà C. A. quoad quantitatem mathematicam, & ad extrà; nimirum in ordine ad majorem extensionem localem N. A. & C. cum in continuo nulla detur pars minima; quælibet pars recedentibus causis rarefacientibus (ad quarum presentiam partes erant magis extensæ) poterit se in minorem contrahere; atque ita alteri locum cedere, ut se magis conjungere possit. hoc autem fiet sine penetratione, etiam inadæquata; cum una non ingrediatur alteram; ergo, &c.

Obijcies secundò: contra Conclusionem tertiam. Eò ipsò, quòd e. g. cera liquefacta accipiat majus spatium, scitur esse rarefacta; ergo rarefactio est motus, ad majus ubi, seu locum majorem. Resp: Dist. A. scitur esse rarefacta

refacta

refacta præsuppositivè C. A. formaliter N. A. & C. priùs naturâ, quàm cera occupet formaliter majorem locum, debet habere majores dimensiones, ratione quarum possit, & exigat occupare majorem locum: eique ut circumscriptivè commensurari; ergo, &c. Et certè, aliàs motus lationis non distingueretur à motu rarefactionis; quia utriusque terminus formalis esset locus, & ubi; ergo meliùs dicitur: motum rarefactionis esse ad majores quantitatis dimensiones, ratione quarum formaliter exigat esse in majore loco.

Objicies tertio: contra Conclusionem quartam, Aristoteles 7. Physic. t. 11. raritatem & densitatem, expressè numerat inter qualitates sensibiles, ad quas datur motus alterationis; & 2. de part. animal. c. 1. inter qualitates, tactui subjectas. D. Thomas etiam in 1. de Gener. L. 13, & 14. de raritate ait: *dicendum: quòd talis transmutatio non potest propriè dici augmentum; sed alteratio. fit enim secundum transmutationem possibilem qualitatum, rari & densi.* Resp: Explico Aristotelem, & S. Thomam, cum Dist: raritas & densitas, vel quoad causam; vel quoad effectum sui, sunt (plerumque) qualitates sensibiles C. A. formaliter, quoad se, & in se N. A. dixit Aristoteles in Categor. c. de Qualitate. n. 6. in paraphrasi: *raritatem & densitatem, quale quid*

videri:

videri: revera non esse. quod ipsum repetit S. Thomas. 2. de Gener. L. 2. nè ergo Aristoteles sibi contradicere videatur, explicandi sunt textus allegati de qualitatibus (e. g. calore, frigore) quæ cõmuniter raritatem præcedunt *ut causa;* vel de qualitatibus sequentibus ad raritatem & densitatem, *ut effectibus;* quales sunt e. g. mollitudo, cessilitas, durities, soliditas, &c. vel de qualitate improprie dicta, sicut quandoque ad quæstionem: *quale est corpus?* respondetur: *rectum, obliquum, magnum, &c.* & tamen rectitudo, &c. non sunt qualitates. Juvat audire S. Thomam in 2. de Gener. Lect. 7. lit. C. *rarum & densum, non addunt super partes materia, qualitatem, qua essentialiter sit qualitas: sed potius sicut in partibus materia, ad distensionem per majorem, & minorem quantitatem.*

Objicies quarto. Raritas & densitas, non minùs percipitur sensibus, tactu, visu, &c. quàm calor, durities, albedo, &c. ergo sunt qualitates, & quidem *tertia speciei;* in qua ponuntur qualitates sensibiles, & ad generationem substantialem ordinatæ. Resp: N, G. non omnia, quæ sensu etiam tactùs percipiuntur, sunt qualitas. percipitur enim cuspis gladij, motus pulicis, &c. & tamen! Etiam quantitas, suis dimensionibus affecta, est sensibus perceptibilis.

Obji-

Objicies quintò. Juxta Aristotelem & D. Thomam: ea, inter quæ propriè datur contrarietas, pertinent ad prædicamentum Qualitatis. Atqui inter raritatem & densitatem datur contrarietas: pellunt enim se invicem de subjecto; ergo, &c. Resp: Dist. Maj. inter quæ propriè datur contrarietas ratione *intensionis*, pertinent ad prædicamentum Qualitatis C. inter quæ datur contrarietas ratione *extensionis* N. Maj. D. similiter Min. & N. C.

Objicies sextò. Raritas habet contrarium, nempe densitatem; sed quantitas non habet contrarium; ergo, &c. Resp: Distin. Min. quantitas *secundum se*, & *simpliciter* sumpta, non habet contrarium C. quantitas ut affecta certis dimensionibus, per quas formaliter constituitur magna & parva; major & minor N. Min. & C. Raritas & densitas, non sunt quantitas præcisè, & simpliciter sumpta; sed quantitas certis dimensionibus, magnis vel parvis, &c. affecta; ergo, &c.

Objicies septimò. Raritas & densitas possunt intendi; ergo sunt qualitates. Resp: N. Ant.

Urgebis. Raritas & densitas suscipiunt magis & minus: unum enim corpus est magis rarum, magisve densum, quàm alterum; ergo possunt intendi. Resp: D. A. suscipiunt magis & minus, per *extensionem*, & *contractionem* C. A. per *intensionem*

ensionem, ac *remissionem* N. A. ut enim rectè observarunt PP. Conimbricenses in 1. de Gener. c. 5. q. 17. a. 4. ly *suscipere magis & minus*, latius patet: sub quo ambitu comprehendit non solum *intendi*, & *remitti*; sed etiam *extendi*, ac *contrahi*.

Objicies octavò: contra Conclusionem quintam. Potest idem corpus esse rarum & densum sub iisdem dimensionibus; ergo raritas, & densitas, non rectè explicatur per majores, & minores ejusdem quantitatis physice dimensiones. Anteced. prob. æs liquidum, dum funditur campana, non habet majores dimensiones, quàm condensatum. Atqui æs liquidum est rarius. idem est de cera liquefacta, & dein solidata. Ergo. Resp: N. A. ad prob: Dist. A. non habet majores dimensiones magno excessu C. A. modico excessu N. A. & C. Deinde: non omnis liquefactio est rarefactio; sed ea, quæ parum materiæ habet sub majoribus dimensionibus, quàm antè fuerit; patet ex definitione Aristotelica, sæpe recitata.

Objicies nonò. Aqua congelata sæpe ingenti gibbo supereminet vasi, in quo fuerat aqua calida, & rarior; ergo, &c. Resp: Dist: A. per accidens C. per se N. A. ær sæpe subintrat, qui gibbum attollit. manifestatur inde:

dè: quòd ad locum calidum posito vase, audiatur sibilus aëris erumpentis; ergo, &c.

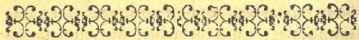
Objicies decimò: contra resolutionem ultimæ quæstionis. Impossibile est, ut manente eadem quantitate: nec factâ ullâ illius additione, corpus quantum jam majorem, jam minorem locum occupet; ergo, &c. Resp: Dist: A. nec factâ ullâ additione quantitatis mathematicæ, & dimensionibus auctæ C. A. nec factâ ullâ additione quantitatis physicæ N. A. & C. Instantia est in motu, respectu temporis. motus enim per idem spatium, e. g. unius milliariis, in uno moto (e. g. pedire) commensuratur horæ; in altero (e. g. equire) velocius moto, commensuratur horæ dimidiæ. Sicut ergo se habet quantitas successiva; id est: motus ad tempus; ita se habet quantitas permanens, seu corpus quantum, ad locum. & sicut idem in re motus, longiore, & brevior tempore mensuratur; ita idem corpus, majore, & minore loco mensuratur. sicut denique tarditas motus facit, ut una pars magis; & velocitas, ut minus distet ab altera: ita & raritas facit, ut una pars materiæ magis; densitas verò, ut minus distet ab altera. Ergo si Adversarij capiunt, quomodo tarditas & velocitas, motum extendat ad majus, aut contrahat ad minus tempus; capient etiam, quomodo raritas extendat quantitatem physicam ad majore-

majorem: densitas contrahat ad minorem locum.

Urgebis. Motus rarefactionis, & condensationis, sunt motus reales; ergo debent habere terminum realem, ad quem per se ordinentur, & qui vî rarefactionis producat. Atqui nullus est alius, quàm nova quantitas; ergo, &c. Resp: D. Min. quàm nova quantitas mathematica C. Min. quàm nova quantitas physica N. Min. & Con. *nova terminationes quantitatis, nova figura, &c.* sunt termini reales, quos formaliter in rerum natura constituit motus rarefactionis, aut condensationis.

Replicabis. Mathesis abstrahit à statu physico, & reali; ergo quantitas mathematica non est realiter, ac physicè producibilis. ergo, &c. Resp: Distin: Con: ergo quantitas mathematica *formaliter*, in statu *abstractionis*, & per imaginationem, aut intellectum separata à quantitate physica, non est realiter producibilis Con. in statu contractionis; & prout afficit, ac certis terminis, figuris, &c. modificat quantitatem physicam Nego Conseq: per quantitatem mathematicam non intellige, *longitudinem, latitudinem, ac profunditatem*; prout tantum existunt in imaginatione, aut intellectu: sed *longitudinem, &c. terminos, superficies, figuras, &c.* easque dimensiones, quibus

bus in statu reali determinatur quantitas physica, ad exigendam certam loci circumscriptivi extensionem. Ipsa enim quantitas physica, secundum se, & simpliciter, nullam certam, determinatamque loci commensurationem exigit. Adeoque distinctio intelligenda fuit de fundamento, & reali objecto abstractionis mathematicæ: non de ipsa abstractione imaginationis, aut rationis.

THESIS X.

Elementa non insunt actu, & formaliter (id est: secundum suam formam substantialem) corporibus mixtis.

Ita Aristoteles l. 1, de Gener. c. 10, t. 84.

D. Thom: 1. p. q. 76. a. 4. PP. Conimbr. in l. 1.

de Gener. c. 10. q. 3. a. 2. & DD. Societatis plerique.

§. I.

Probatur conclusio.

Primò. Quodlibet corpus mixtum, prout significat compositum ex materia & forma, non est tantum unum ens *per accidens*,

dens, & per aggregationem: sed est una substantia, unum ens *per se*, & per physicam compositionem. ergo implicat, ut omnia quatuor Elementa insint, actu & formaliter, corpori mixto. Con: prob: si adessent formaliter omnia 4. Elementa, unum non haberet respectu alterius per modum potentiae, & alterum per modum actus: quia propter qualitates summe oppositas, potius sibi invicem interitum, & destructionem machinarentur, quam ut se se sibi invicem comunicando perficerent.

Sed neque haberent se per modum potentiae perfectibilis, respectu formae mixti: quia vel singula sunt substantiae simplices, ut volunt aliqui ex Adversariis: vel sunt substantiae compositae ex materia & forma substantiali, ut volunt alij. Atqui nec substantia simplex, nec substantia composita, potest esse subiectum, ac potentia, constituens cum superveniente forma unum ens *simpliciter*, *ens primò*, ac *per se*: quia forma tali subiecto superveniens, esset forma substantialis; ut supponunt Adversarii: & non esset; quia superveniret enti substantialiter completo, adeoque esset *entis adaequati ens*, seu *accidens*; ergo, &c.

Probatur secundò. Elementa in propria actualitate constituta, exigunt suas proprias qualitates habere in summo. & istae qualitates

(nempe humiditas, & siccitas; calor, & frigus) sunt sibi contrariæ; ergo non possunt naturaliter in eadem parte mixti invicem conjungi. cum enim loco conjungi nequeant, quin se se propter qualitates contrarias destruant: multo minus poterunt conjungi in eodem composito, per unionem physicam, quin se se invicem expellant. sed neque possunt admitti in diversis mixti partibus sibi contiguis, & vicinis: quia sic corpus mixtum non esset unum per se; sed tantum aggregatum, ex diversis specie corporibus.

Probatur tertio. Si Elementa actu, & formaliter, inessent corporibus mixtis; tunc essent in statu naturali, & non essent. Essent; quia Elementa, juxta Adversarios, à natura per se ordinantur ad compositionem mixti. Atqui ille status, ad quem natura per se, & constanter ordinat, non potest esse violentus; ergo est naturalis; ergo, &c. Atqui etiam non essent in statu naturali: quia non haberent sibi qualitates proprias, & connaturaliter debitas; e. g. ignis calorem in summo: aqua frigus in summo, &c. Imò, si haberent, necdum essent in statu naturali; quia essent in perpetuo conflictu, & pugna, propter qualitates summe contrarias; ergo.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Aristoteles. 1. de Gener. t. 84. dixit: *miscibilia in mixtione non perdi, neque corrumpi.* & paulò post addit: *sic miscibilia esse in mixtis, ut possint separari.* Atqui illa miscibilia sunt Elementa; ergo, &c. Resp: Explico Arist: cum Dist: non perdi, nec corrumpi totaliter; etiam quoad virtutes, ac qualitates suas Con. A. non perdi, nec corrumpi secundum quid; nempe secundum entitatem suam N. A. & C. patet id ex eodem contextu; ubi Aristoteles ait: *qua miscentur, neque permanent actu, ut corpus & album: neque corrumpuntur.* Cujus rationem addit: *salvatur enim eorum virtus;* intellige secundum speciem; non secundum intentionem. Porro separari possunt Elementa, vel secundum virtutem: vel si accedentibus dispositionibus de novo generentur.

Replicabis. Ibidem t. 88. inquit Aristoteles: *ex gutta vini, copiosis aquis injecta, non fieri mixtum, quia (ut ille ait) solvitur, & corrumpitur forma vini.* Ergo ut dicatur fieri mixtio, non debet corrumpi forma substantialis. Resp: Explico Arist: cum Dist. quia corrumpitur forma totaliter; & secundum entitatem, & secundum virtutem suam Con.

Causalem, tantum secundum entitatem suam N. Causalem, & Conseq. tali casu omnia accidentia, vino propria, pereunt; quod non evenit in mixtione ex Elementis.

Objicies secundò cum P. Cabeo in 4. Meteor: t. 13, Aristoteles, 1. de Gener: t. 90. dicit: *mixtio est miscibilium alteratorum unio.* ergo Elementa sunt in mixtis tantum alterata; ergo non substantialiter corrupta; ergo manent in mixtis formaliter inter se unita. Resp: Aristotelem ibidem loqui de mixtione situati, quoad locum, & figuram; qualis sit, dum metalla, argentum, stannum, &c. confunduntur, faciuntque mixturam; quæ sit unum per accidens, non per se. Et hæc est miscibilium alteratorum unio; nempe quoad locum, & figuram. Atamen licet de mixtione etiam Elementari locutus fuisset; non contradiceremus Aristoteli, aliter enim Resp: cum Distinctione explicata: mixtio inchoativa, & dispositiva, est miscibilium alteratorum unio Con. Ant. consummata, ac perfecta Nego Ant. & Con. Inchoatur mixtio per pugnam Elementorum, quæ sibi qualitates suas invicem restringunt: & eidem subjecto, seu materiæ, inducunt, cui qualitates illæ uniuntur, consummatur mixtio, dum expulsâ Elementi succumbentis formâ, forma substantialis mixti succedit. Hanc explicationem esse ad mentem

mentem Aristotelis, colligitur ex 2. de part. animal. c. 1. ubi ait: *melius dici, quod mixta fiant ex virtutibus Elementorum.*

Objicies tertio cum Eodem. Si Elementa per hoc dicerentur inesse mixto, quod eorum qualitates refractæ insint mixto; sequeretur: quod etiam aër insit aquæ, ignis aëri, dum aër in aquam, ignis in aërem mutatur. quia etiam in aqua manet aëris humiditas refracta: in aëre caliditas ignis attemperata, &c. ergo tunc etiam Elementum erit mixtum; quod repugnat in adjecto. Resp. Dist. Seq. sequeretur, quod insit virtualiter Con, quod insit formaliter N. Seq. non tamen ideo erit mixtum: constabit enim tantum duabus qualitatibus primis; unâ in summo: alterâ in excellenti. Ad mixtum verò, juxta Philosophos Aristotelicos (quibus in q. de voce standum est) requiritur temperamentum ex omnibus 4. Elementorum proprietatibus; aut saltem, nè ulla sit in summo.

Objicies quartò cum P. Forero Virid. Philos. Disp: miscell. Arist. 5. Met. t. 4. inquit: *Elementum est, ex quo inexistente aliquid componitur.* &c. 2. Phys. t. 31. ait: *Elementa esse materiam mixtorum, sicut literæ sunt syllabarum.* Resp: ibi Aristotelem non loqui de Elementis, prout sunt corpora simplicia, in Universo situata; sed prout sunt principia, corpus

naturale componentia ; nempe de materia & forma ; ut patet ex contextu.

Objicies quintò. Quando Elementa pugnant ; vel superat e. g. ignis ; & tunc ille non corrumpitur. vel pugnat ità , ut ex neutra parte stet victoria : & tunc etiam neutra forma Elementaris corrumpetur ; ergo manebunt Elementa secundùm propriam formam in mixtis. Resp. licet ex neutra parte stet victoria , tamen interdum ità suas qualitates debilitant , ut subijs neutra forma Elementorum subsistere possit ; sed oriatur forma mixti. si verò unum contra alterum , e. g. ignis contra aërem , ità prævaleat ; ut nec aër reactione suâ , qualitates ignis multum retundat ; tunc corrumpitur forma aëris , & in materiam ejus inducitur forma ignis ; adeoque non est mixtio , sed aëris in ignem transmutatio.

Objicies sextò. In mixtis sunt virtutes , seu qualitates Elementorum ; ergo etiam adest Elementorum substantia ; quæ eas qualitates , seu proprietates , velut radix exigit. Resp. Dist. A. in mixtis sunt virtutes , & qualitates Elementorum refractæ , & in gradu remisso. Con. A. in gradu tam intenso , quàm intensum forma Elementaris exigit , ut subsistere possit N. A. , & C.

Urgebis. Per hoc , quòd qualitates Elementorum , etiam multum refringantur , non sequitur,

quitur , quòd non possit subsistere forma substantialis Elementi. experimur enim , quòd forma aquæ e. g. perduret , etiam multum refracto ejus frigore ; itèr forma aëris subsistit , multum imminutà ejus caliditate , &c. ergo , &c. Resp. Distin. A. si , dum qualitas una refringitur , altera , Elemento connaturaliter debita , maneat illaesa : ità ut non fiat omnium 4. primarum qualitatum permixtio C. A. si & illa imminuatur , ac cæteris permisceatur Nego A. in tali enim casu , si utraque qualitas multum refringatur , & alia permisceantur ; succedit forma mixti.

Objicies septimò. Potest dici : quòd formæ substantiales Elementorum , subordinentur formæ mixti , ut principali ; ergo saltem sic mixtum actu componetur ex formis Elementorum. Resp. Nego A. Rectè enim dicit P. Suarez D. 15. Met. S. 10. quòd tale mixtum pertineret ad diversas species physicas ; quia per formas substantiales diversas , habetur specifica corporum differentia ; ideòq. ipsa Elementa specie inter se differunt ; ergo nullum mixtum esset unum per se. Accedit : quòd juxta Aristotelem , ac D. Thomam , forma substantialis sit *actus primus physicus* , qui constituit *ens primò , simpliciter* , &c. ens sibi sufficiens ad existendum , &c. ergo forma mixti , superveniens formis Elementorum , esset sub-

248 *Elementa non sunt form. in mixtis.*
stantialis, ut supponitur; & non esset, quia esset *entis simpliciter ens; ergo. &c.*

Addant pondus hucusque dictis, D. Thoma, 1. p. q. 76. a. 4. ad 4. verba, sic concludentis: *Averroës posuit, quod forma Elementorum, propter sui imperfectionem, sunt media inter formas accidentales, & substantiales; & ideo recipiunt magis ac minus. & ideo remittuntur in mixtione, & ad medium reducuntur, & constat ex eis una forma. sed hoc est impossibile: nam esse substantiale cujuslibet rei in indivisibili consistit; & omnis additio, & subtractio, variat speciem, sicut in numeris, ut dicitur in 8. Met. t. 10. unde impossibile est, quod forma substantialis quacunque, recipiat magis & minus. Nec minus est impossibile, aliquid esse medium inter substantiam, & accidens. Et ideo dicendum est secundum Philosophum l. 1. de Gen quod forma Elementorum manent in mixto, non actu, sed virtute. manent enim qualitates propria Elementorum, licet remisse; in quibus est virtus formarum Elementarium. Et hujusmodi qualitas mixtionis, est propria dispositio ad formam substantialem corporis mixti; puta formam lapidis, vel anima cujuscunque.*
sic ille.

E X
LIBRIS
DE
ANIMA.

A. M. D. G.

THESIS I.

Vivere, seu vita in actu primo,

est substantia potens se ipsam agere, seu movete etiam ad terminos oppositos: *vita in actu secundo*, est ipsa operatio, seu exercitium substantiæ vitalis.

Patet ex Aristotele l. 2, de Anim: t. 15.

D. Thom: 1. p. q. 18. a. 1. & 2. P. Suarez l. 1. de A. c. 4.

§. I.

Explicatur & Probatur Conclusio.

Dicitur *substantia potens se ipsam movere*, ly *substantia* innuit, quod non satis sit, ut principium vitæ sit aliqua potentia de genere qualitatis, sicutque virtus tantum instrumentalis; sed quod debeat esse principium *ut quod*, ab intrinseco activum. ly *movere*, ut notat citatus S. Thomas, sumitur latissimè; prout significat quamlibet operationem intraneam, etiam intentionalem; v. g. *intellectionem*,

est substantia potens se ipsam agere, &c. 256 nem, volitionem, &c. Additur explicationis gratiâ: *etiam ad contraria*; per quod denotatur, principium vitale, non esse determinatum præcisè ad unum motum; sed esse indifferens ad varios motus, etiam contrarios. sic v. g. *arbor*, est indifferens, ut se augmentet, & crescat: mittendo radices deorsum; ramos sursum, dextrorsum, sinistrorsum; & truncum dilatat, producat folia, flores, fructus. Sic animal est indifferens, ut se moveat etiam ad loca contraria, motu recto, circulari, &c. Hinc patet: quod formalis operatio debeat esse immanens operanti: debeâtq; in eo recipi; quia aliàs non moveret *se ipsum*, sed aliud extra se.

Probatur. Iste conceptus vitæ distinguit *per se* vivens ab omni non vivente; atque adeo convenit omni, ac soli viventi, primò, ac per se; ergo, &c.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Etiam non viventia habent in se principium motus intrinsecum, ut patet in Elementis; quæ habent principium (nempe gravitatem) per quod se movent deorsum: ignis intrinsecum levitatem, per quam se movet sursum, &c. ergo, &c. Resp: Dist: A. habent in se principium *ut quo*, & instrumentale C. A. principale, & *ut quod* Nego A gravia non

agunt, aut movent se ipsa; sed moventur per gravitatem, à causa ipsorum effectrice, in ipsis productam; qui enim dat esse, dat consequentia, hoc est: connaturaliter ad esse debita. Accedit: quòd gravia, & levia, moveantur motu tantum uno; non vario, aut opposito. Sic gravia motu connaturali descendunt tantum; levia tantum ascendunt.

Urgebis. Corpus projectum, per qualitatem movetur ab intrinseco sursum, & deorsum, ut patet in pila resiliente; & tamen pila non vivit; ergo, &c. Resp: Nego A. ex hoc ipso, quòd pila moveatur; & non moveat, ac determinet se ipsam; patet, quòd nihil inferatur contra conceptum vitæ assignatum. Lapis v. g. projectus, non producit in se ipso impulsus; sed eum imprimi ipsi causa principalis extrinseca, nempe projiciens.

Objicies secundò. Omne quod movetur, ab alio movetur; ergo nulla creatura movet se ipsam; ergo nulla vivit; aut conceptus vitæ non subsistit. Resp: Dist: A. movetur ab alio etiam C. A. tantum N. A. & C. Sensus Axiomatis Aristotelici, non est negativus; excludens omnem motum, etiam inadæquatum ac partialem, sui; sed est affirmativus; nimirum: omne quod movetur, etiam ab alio (à Causa Prima) moveri.

Obji.

Objicies tertio. Plantæ vivunt; & tamen non agunt, aut movent se ipsas; ergo non omne vivens agit, ac movet se ipsum; ergo, &c. Ant. prob: non agunt, aut movent se per nutritionem; quia per hanc agunt in alimentum; neque per generationem; quia per hanc agunt in materiam, ex qua generant sibi simile; ergo, &c. Resp: N. A. ad prob: Dist: utramque partem: non agunt se nutriendo, aut generando; in quantum nutritio, & generatio sunt actiones transeuntes C. in quantum sunt actiones immanentes N. Plantæ introsunt alimentum, dilatando poros, fibras; disperunt alimentum digestum, &c. adeòq; se ipsas eatenus simul movent ab intrinseco.

Objicies quarto. Ignis attrahit pabulum, & in se convertit: illudque per partes disperit; ergo si hoc est vivere, etiam ignis vivit. Resp: Dist: A. attrahit pabulum, & in se convertit per accidens Con. per se N. A. & C. Ignis augmentat se per juxtapositionem materiæ inflammabilis; non autem exercet actionem ab intrinseco, & per se sibi immanentem; quia per ejusdem speciei actionem inflammaret, & accenderet materiam combustibilem, extra se positam; ergo per accidens hoc fit, quòd pabulum, vicinissimè sibi præsens, in se convertat. Ad hoc autem, ut principium sit vitale, requiritur: ut per se, & ex primario sine viven-

L 7

tis,

254 *Vita in actu primo, est subst: potens, &c.*
tis, moveat se ipsum. adeoque se ipsum in
individuo moveat, & in se agat; sitque actio
viventi per se immanens. ergo, &c.

Objicies quintò. Si *vivere*, est se ipsum
movere ab intrinseco; sequitur DEUM non
vivere. Atqui sequela est contra Fidem; ér-
go, &c. Sequela Maj; prob: DEUS est Immu-
tabilis, adeoque Immobilis; ergo non potest
Se movere ab intrinseco. ergo, &c. Resp: N.
Seq; ad prob: Dist: C. ergo DEUS non po-
test Se movere, motu formali, ac positivo C.
motu virtuali, ac negativo N. C. DEUS non
potest per operationem vitalem Sibi Ipsi no-
vam perfectionem acquirere; quia tamen vi-
talem operationem (puta *Intellectionem*, &c.)
habet Sibi identificatam; habétque à Se Ipso,
& nullo modo ab alio extra Se; ideo dicitur
movere Se Ipsum negativè, per identitatem,
ac virtualiter. Unde sequitur: quòd DEUS
vivat perfectissimè; quia tantò aliquid vivit
perfectius, quantò magis operatur ab intrin-
seco, & à se. Atqui DEUS maximè operatur
ab intrinseco, & à Se; nullo agente, aut sine
extra Se posito, ad operationem determinan-
te; ergo.

Atque indè etiam patet: conceptum *vite*
ut sic, non esse univocum, respectu DEI, &
creaturæ: quia in hac ipsa ratione, per nomen
vite significata, involvitur diversitas.

THE-

THESIS II.

Probabiliùs sanguis (idem à
potiori est de flava, & atra bile, ac
pituita) non animatur.

Ità S. Thomas 1. parte: q. ultimâ. a. 1.
ad 3. P. Suarez: l. 2. de Anima. c. 5. Patres
Conimbricenses l. 5. de Gener. c. 4. q. 24. a. 2.
Pater Adamus Tanners; 3. p. Diss. 5. q. 4. n. 94.
ubi ait: hanc Sententiam communiter teneri à
Theologis, Philosophis, ac Medicis; cum Sancto
Thoma, Aristotele, & Galeno. l. 4.
de Usu partium.

§. I.

Probatnr nostra Sententia.

PRimò. Id quod non continuatur partibus
animalis, non animatur; quia anima (præ-
sertim indivisibilis) non potest partes discon-
tinuatas animare, se communicando ipsis per
unionem physicam: siquidem discontinuatio
est signum numericæ distinctionis. Atqui
juxta Aristotelem l. 2. de partibus animalium
c. 3. & l. 3. historiarum animalium. c. 19. ac 20.
sanguis

sanguis non est continuus carni, hepatis, pulmonibus, aut venis; sed in corde ac venis, quasi vasis, concluditur; ergo sanguis non animatur.

Confirmatur. Si anima animaret per physicam unionem partes discontinuatas, esset divisibilis, & non esset. esset, ut supponitur; non esset, quia discontinuatis unita esset.

Probatur secundò. In sanguine nulla est organorum dispositio pro nutritione; nulla receptacula pro attrahendo, retinendo, convertendo, in suam substantiam alimento: est enim hac in parte similis aquæ homogeneæ; ut patet, dum vena inciditur; ergo sanguis nec infimum gradum vitæ habet; ergo sanguis non vivit.

Probatur tertio. Alimentum non est ejusdem substantiæ, cujus est alitum. quia aliàs nutritio non esset immutatio, & conversio substantialis; sed idem converteretur in se ipsum. Atqui sanguis est ultimum alimentum animalis, ut probat Aristoteles. l. 2. de partibus animalium. c. 3. & 10. l. de Juventute, & Senectute. c. 3. Ergo sanguis non informatur vitaliter ab anima illius animalis, cujus est alimentum; ergo, &c.

Confirmatur. Animal non nutritur se ipso directè, ac per se; sed tantum ex accidenti, ratione deficientis extranei alimenti. Atqui animal

animal nutritur sanguine: qui est ultimum animalis alimentum; ergo sanguis non animatur.

Probatur quartò. Sanguis non habet ex se certam, & propriam figuram, sed tantum configuratur receptaculo, in quo continetur; atqui animata habent certam figuram sibi propriam; ergo, &c.

Probatur quintò. Sanguis nimium copiosus, sæpe expellit animam; ergo sanguis non animatur: quia aliàs anima sibimet ipsi per se noxia esset.

Ex dictis etiam patet: quòd nec spiritus animalis, neque lac, neque omnis adeps, neque medulla, animantur. Ratio est: quia spiritus animales sunt quidam *flos sanguinis*; adeoque non sunt diversa substantia à sanguine. idè est de lacte. Adeps Aristoteli est *sanguis perfectè concoctus*; Galeno *frigore congelatur*. Medulla denique est alimentum proximum, ac ultimum, à natura ossibus nutriendis destinatum; ergo, &c.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Con. Trid: Sess. 13. c. 3. dicit: Sanguinem poni sub speciebus Eucharistiæ, *ex vi connexionis, & concomitantia, quæ partes corporis inter se copulantur.* Et INNO-

CENTIUS III. in Extravag: de celebratione Missæ ait: *aquam & sanguinem, è latere Christi fluxisse; ut ostenderetur: Christum habuisse quatuor humores, qui pertinent ad veram hominis constitutionem.* Ergo sanguis vivit. C. prob: illæ partes vivunt, quæ informantur ab anima. Atqui partes constitutivæ hominis, informantur ab anima; ergo partes constitutivæ hominis vivunt. sed sanguis est pars constitutiva hominis; ut patet ex citato Tridentino; & INNOCENTIO III. ergo, &c. Resp: sanguinem omnino pertinere ad *secundariam integritatem* hominis; sed quia non continuatur cum reliquis vitalibus, ideo ab eadem anima non informatur. Unde in forma venero textum, & N. C. ad prob: Dist. Min. partes *primariò constitutivæ* hominis; & quæ continuantur; & in quibus organa vitæ deprehenduntur C. Min. partes *secundariò constitutivæ* hominis; & quæ non continuantur; neque organis ad nutritionem necessarijs sunt instructæ N. Min. D. similiter C. & Subsumptum, & N. Con. Fateor, sanguis habet peculiarem connexionem cum carne hominis, quia in illam tanquam proximum alimentum transfundatur. ordinatur etiam speciali connexionem ad partes vitæ pollentes, quia propter spiritus vitales est necessarium instrumentum ad opera vitæ; ipse tamen idcirco non est animatus,

Obji-

Objicies secundò. Sanguis est pars principalior animalis, quàm capilli, & pili: quia sine capillis, vita servari potest; sine sanguine, non potest. Ergo à potiori sanguini tribuenda est vita. Resp: Dist. A. est pars principalior, spectatâ necessitate C. A. spectatâ aptitudine, ac dispositione, ad exercendas operationes vitales N. A. & C. etiam sine aëris respiratione animal vivere non potest; & tamen ideo aër non animatur. In radice capillorum sunt canaliculi, per quos alimentum introsunt, ut notavit Valesius. l. 2. Controvers: Medic. in radice dentium & unguum, sunt nerviculi ac venulæ, ut observavit Galenus; evulsi etiam faciunt divelli cutem, & carnem; quod est signum, capillorum, unguum, dentium, radices continuari cum pelle, & carne. Nihil horum autem stat pro sanguine, formaliter tali: prout est substantia in venis fluida; ergo est disparitas.

Objicies tertio. Aristoteles l. 2. de partibus animalium c. 2. numerat sanguinem inter partes animalis; ergo, &c. Resp: Aristoteles eodem l. c. 10. ait: *neque sanguis tactu præditus est: quippe cum nulla pars sit animalis.* Nè autem videatur sibi contradicere, explicandus est c. 1. de partibus secundariò integran-
tibus; aut de partibus in potentia, quæ in via proxima sunt, ut transeant in partes constitutivas.

tivas.

tivas. c. 10. de part. primariò integrantibus; sive actu constituentibus integritatem animalis.

Objicies quartò. Licet sanguis parùm depuratus, & necdum satis concoctus, sit alimentum animalis, neque sit continuus; attamen sanguis naturalis, utpote substantia magis digesta, non est alimentum, estque continuus; habet enim certas fibras, per quas continuatur cum venis, & hepate; ergo, &c. Resp: vel ille sanguis magis depuratus, concoctus; &c. est substantia ejusdem speciei cum sanguine minùs depurato, &c. vel non est. si est? ergo tam parùm unus vivit, ac continuatur, quàm alter, si non est substantia ejusdem speciei? non impeditur nostra Conclusio. equidem pronunciai de sanguine in famosiori significato Medicorum, ac Philosophorum: pro ut sanguis est substantia per venas fluida; unus ex quatuor humoribus corporis, neque vitam abnego illi substantiæ, quæ certis fibris ad nutritionem instructa est, & cum reliquis vitalibus continuata.

Objicies quintò. Quatuor humores sic se habent ad corpus hominis, sicut se habent quatuor Elementa ad Universum. Atqui Elementa ita se habent ad Universum, ut illud constituent tanquam partes; & ideo etiam participant formam totius, scilicet ordinem, qui

qui est in Universo. Ergo etiam quatuor humores constituunt corpus hominis tanquam partes; & participant formam totius, scilicet animam rationalem; quia non datur in homine nisi unica forma, nempe rationalis anima. Resp: Dist. Min. Atqui Elementa ita se habent ad Universum, ut illud constituent tanquam partes discontinuatæ, nec physicè sibi unitæ C. Min. tanquam partes continuatæ, & sibi invicem physicè unitæ N. Min. Dist. similiter r. p. Con. ergo etiam quatuor humores constituunt corpus hominis, tanquam partes discontinuatæ; nec sibi invicem, nec reliquis partibus physicè unitæ C. tanquam partes continuatæ; ac physicè sibi invicè, aut cæteris partibus unitæ N. C. D. etiam prob: ultimi adjūcti: in homine non datur nisi unica forma substantialis, informativa partium continuatū C. partiū nō continuatū N. sicut in magno Mundo, non datur una forma substantialis, informativa omnium partium Universi; quia illæ non sunt continuæ: ita etiam in parvo Mundo, seu homine, non datur una forma substantialis, quæ informet omnes partes; etiam inter se discontinuatæ; quia alià eadem anima rationalis esset in duobus subjectis, à se invicem divisis; adeoque in duobus subjectis, *adequatè* distinctis. illa enim physicè adæquatè distinguuntur, quæ physicè unione inter se non conne-

conectuntur, & quæ distinctis terminis quantitativis discontinuantur.

Objicies sextò. Nisi sanguis informaretur ab anima, tunc animal non esset unum per se: quia in animali essent plures formæ substantiales; ergo, &c. Resp: N. Seq: quia ut animal sit *unum per se*; satis est: quòd partes corporis ejus inter se continuatæ, informantur ab unica forma substantiali, nempe anima. Ubi

NB. Animal physicè dupliciter posse considerari. 1.º prout secundùm se, & absolutè acceptum, involvit tantùm materiam, ac formam substantialiter unitam. 2.º respectivè per ordinem ad operationes sibi proprias. si materia & forma unita in puncto locarentur; esset corpus physicum substantiale, simpliciter & absolutè quoad essentiam physicam secundùm se; non itèm esset corpus physicum, in actu primo ad operationes sibi connaturales adaptatum. sic enim involvit etiam extensionem quantitativam: adaptationem organorum; quæ velut instrumenta ad ejusmodi operationes necessaria sunt; & hæc organa vocantur *partes integrales*. Primâ acceptione animal est propriè unum per se; quia nihil involvit, nisi partes substantiales: non verò acceptione alterâ; quia sic etiam involvit potentiam nutritivam, appetitivam, &c. variatimque operationum virtutes, quæ accidenta-

dentales sunt; adeoque ad diversum prædicamentum pertinent, quàm pertineant partes essentielles physicæ; ergo implicat, ut constituent propriè unum per se. nam ex duobus entibus diversi prædicamenti, non constituitur propriè unum per se; ut ex Aristotele, ac Divo Thoma, docet P. Suarez Disp: 4. Metaph. Sect. 3.

Objicies septimò. Quæ pertinent ad integritatem rei, pertinent ad unitatem illius; constituunt enim unum integrale. Atqui sanguis pertinet ad integritatem hominis; tum quia S. Thomas, 3. p. q. 34. a. 2. in ☉. id ait *esse manifestum*; tum quia omnium sapientium judicio, homo esset mutilus, qui sanguine careret; ergo, &c. Resp: Dist. Maj: quæ pertinent ad integritatem rei, ut pars *actu* constitutiva illius; & quæ cum reliquis partibus continuantur Con. Maj. quæ pertinent ad integritatem rei, tantùm ut pars *in potentia*; neque actu continuantur cum reliquis partibus N. Maj. sanguis est ultimum hominis alimentum; potèstque per transmutationem substantialem proximè converti e. g. in carnem. & sic factâ mutatione pertinebit actu ad integritatem, & unitatem animalis. Dist. etiam Min. pertinet ad integritatem hominis secundùm partes instrumentales, etiam discontinuatas, accepti Con. Min. secundùm partes

partes tantum continuatas accepti N. Min. & Con. illæ partes vivunt, quæ organis ad operationes vitæ exercendas instructæ sunt, & cum alijs vitalibus continuantur; quod in sanguine non habetur.

Objicies octavò. Sanguis movetur quaquaversum in corpore animalis; quia urgente verecundiâ movetur ad faciem; timore adurgente ad cor; ergo vivit. Resp: Dist. A. movetur ab extrinseco C. ab intrinseco N. A. & C. ea vivunt, quæ se ipsa movent; sanguis non movet se ipsum, sed movetur ab aliquo sibi extrinseco; nempe à virtute loco-motiva, appetitiva, &c. Nonne etiam v. g. saliva, sudor, &c. in corpore moventur motibus diversis; etiam contrarijs, sursum, ac deorsum, ut patet in catarrhorum ascensu, descensu, &c. quæ tamen nemo dixerit vivere: quia ita moventur à virtute expultrice, ut instrumento potentia nutritivæ subordinato.

Objicies nonò. Adeps vivit, ut docent Medici; patetque ratione: tum quia continuatur eum carne; tum quia illò læsò, sentitur dolor; tum quia certis organis, ac fibris constat, ad sugendum alimentum, & nutritionem, necessarijs; ergo, &c. Respondet P. Comptonus: adipem carni immixtum vivere, non itèr à carne segregatum; idque propter rationes jam allegatas, probabiliter dici posset. Res-

spondent

spondent Conimbricenses, P. Rubius, & alij ex Medicis: quòd adeps non vivat; tum quia carni continuativè non unitur: sed instar glutinis firmiter adhæret; tum quia dolor non sentitur, nisi propter immixtas partes carnosas, quæ læduntur. experientiâ enim constat, etiam glires, in præpinguibus porcellis stabulatos, dolorem nullum concivisse, tum quia certis organis non instruitur, ipse pro se: sed per ipsum nervuli, venæ, transeunt ad carnem, aliàsve partes continuativè uniendas.

Obj: decimò. Verbum Divinum nõ assumpsit, nisi unam substantiam. Atqui sanguinem assumpsit, ut docet Fides; ergo sanguis non est distincta substantia à carne; ergo non habet aliam formam substantialem; ergo, &c. Resp: Dist. Maj. directè, primariò, ac per se. Con. Maj. indirectè, secundariò, & per accidens N. Maj. per se, primariò, & directè, assumpsit naturam humanam secundum se; indirectè, secundariò, ac per accidens ea, quæ natura humana per concomitantiam, ac connexionem specialem, in ordine ad operationes sibi proprias, secum trahit. sanguis autem propter spiritus animales, ex sanguine progenitos, est instrumentum ad operationes vitales exercendas necessarium. sic etiam per accidens assumpsit formas partiales; in Sententia eorum, qui eas admittunt: aut formam cadave-

M

ricam

266 *Potentia realiter distinguuntur*
ricam triduo mortis; in Sententia eorum, qui
formas partiales negant.

THESIS III.

Potentia vitales, seu facultates proxima operandi vitaliter, distinguuntur tum inter se, tum ab anima realiter.

Ita Aristoteles in Prædic. cap. de Qualitate. S. Thomas 1. p. q. 54. a. 3. & q. 77. a. 1. Cardin. Toletus hic l. 2. c. 4. q. 9. P. Suarez l. 2. de Anima. c. 1. PP. Conimbricenses hic c. 3. q. 4. a. 2. P. Valentia. P. Lud. Molina. P. Sylvester Maurus, & alij Doctores Societ.

IESU complures.

§. I.

Explicatur & Probatur nostra Thesis.

Prob: primò autoritate Aristotelis; qui in Prædicamentis c. de Qualitate docet: quòd potentia pertineant ad secundam speciem qualitatis. Atqui qualitates sunt formæ accidentales; sub prædicamento accidentis contentæ, substantijs realiter superadditæ, & ab ijs reali-

161

inter se, & ab anima. 267

ter distinctæ; ergo potentia realiter distinguuntur à substantijs. Subsumo: Atqui anima, tum vegetativa, tum sensitiva, tum intellectiva, est substantia; ergo potentia realiter distinguuntur ab anima.

Probatum secundò ratione. Si anima esset realiter identificata singulis suis potentijs; etiam potentia ejus realiter identificarentur inter se, quia quæcunque sunt realiter idem alicui tertio, sunt realiter idem inter se. Atqui potentia animæ non sunt realiter idem inter se, &c. tum quia (e. g.) intellectus & voluntas, habent modum tendendi oppositum; intellectus enim cognoscendo trahit res intrà se (ut ostendit S. Th: 1. p. q. 27. a. 3.) & ideo prima ejus operatio vocatur *apprehensio*; voluntas è contrario per operationem suam inclinatur extra se, ut uniatur amato; juxta illud S. Aug: *amor meus pondus meum: illò feror, quocunque feror.* tum quia una potentia animæ resistit alteri, & impedit alteram; v. g. appetitus concupiscibilis, aut irascibilis, rationalem, &c. tum quia potentia visiva, recipit realiter species materiales sensibiles: intellectus species immateriales, & insensibiles: vegetativa nullas; tum quia potentia proxima auditiva, aut visiva, potest separari realiter à potentia proxima volendi, intelligendi, &c. ut patet in sur-

M 2

do, aut

do, aut cæco, rationis compote; ergo potentia non sunt idem cum anima.

Confirmatur. In Elementis, & alijs non viventibus, motus localis procedit à substantia, intermedijs qualitibus distinctis. sic motus *sursum*, provenit à levitate; motus *deorsum*, à gravitate, &c. ergo etiam motus, seu operationes vitales, procedunt ab anima, mediantibus potentijs accidentalib⁹ distinctis.

Probatur tertio. Modus operandi sequitur modum essendi; eique ita proportionatur in perfectione, ut hunc non excedat. Atqui anima non est causa in essendo perfectissima; ergo nec est in operando vitaliter, perfectissima. Subsumo: Atqui si principaliter operaretur immediatè, per se, absque intermedijs potentijs, velut instrumentis realiter distinctis; tunc esset in modo operandi vitaliter perfectissima, illimitata, ac infinita; quia in hoc genere nihil haberet sui limitativum. nec enim indigeret alio intrinseco determinativo ad operandum: cum per se ipsam immediatè, ac proximè operaretur; ergo, &c.

Confirmatur. Nullum prædicatum, DEO proprium, potest convenire ulli creaturæ; quia proprietas convertitur cum essentia. Atqui *agere principaliter*, ac *vitaliter immediatè sine potentijs realiter à se distinctis*, est prædicatum DEO proprium; quia est prædicatum Illimi-

tatum;

tatum, Infinitum; ac in genere *operandi vitaliter*, perfectissimum; verbò: est perfectio simpliciter simplex. nec enim in conceptu suo involvit ullam imperfectionem admixtam, per quam limitaretur, ac excluderet perfectionem in genere operandi vitaliter; ergo, &c.

Probatur quarto. Actus, qui attingunt sua objecta modo tendendi essentialiter diverso, & sub ratione formali adæquatè diversa, etiam ipsi sunt essentialiter diversi. Atqui actus intelligendi, volendi, videndi, audiendi, &c. attingunt sua objecta modo tendendi essentialiter diverso, & sub ratione formali adæquatè diversa: intellectio enim tendit sub ratione *veri*, volitio sub ratione *boni*, visio sub ratione *colorati*, quæ *talis*, &c. Ergo, &c. Subs: Atqui actus essentialiter in modo tendendi, & quoad objectum formale diversi, exigunt potentias essentialiter diversas. sicut enim actus specificantur ab objectis formalibus, ita potentia ab actibus, tanquam à fine, ad quem primò, ac per se ordinantur; ut ex Aristotele docuit S. Thom: 1. p. q. 77. a. 3. & 1. 2. q. 54. a. 2. & cum utroque P. Suarez 1. 2. de Anima. c. 2. Ergo, &c.

Confirmatur. Sic se habet ordo, ac habitudo intrinseca in entibus respectivis, sicut se habet in absolutis forma inhærens, & intrinsecè actuans aliquod ens; ut docet cum Aristotele

M ;

D. Tho.

D. Thomas nuperrimè citatus. Atqui forma inhærens, & actuans, specificat entia absoluta; hoc est: facit unum ens compositum specie differre ab altero, juxta Aristotelem 7. Metaph: t. 49. (*actus enim est, qui distinguit*) ergo in entibus respectivis, ordo & habitudo intrinseca, diversificat specie; facitque unum ens respectivum specie differre ab altero. Subsumo: Atqui potentia, ac virtutes proximè operandi vitaliter, sunt entia respectiva; siquidem per respectum, & ordinem ad operationes vitales, definiuntur; ergo, &c. Ergo *respectus, ordo, ac modus tendendi* in operationes vitales, est differentia essentialis potentiarum vitaliter operandi. Subsumo iterum: Atqui implicat, ut eadem res habeat multiplicem differentiam essentialem; ergo implicat, ut habeat multiplicem diversum ordinem realem, ac respectum essentialem, ad operationes diversas, sub diversa ratione formali; ergo implicat, ut potentia proximè *intelligendi, volendi, videndi, audiendi, &c.* sint eadè res. Ergo non identificantur realiter inter se; ergo nec identificantur realiter uni animæ: siquidè verum est, quòd ea nequeant realiter identificari uni tertio, quæ nequeunt identificari inter se.

Confirmatur hoc ipsum amplius. Ideo Scientiæ, & habitus virtutum, &c. distinguuntur inter se realiter; quia actus ipsorum respiciunt diver-

diversum objectum formale quo ultimum; licet aliquando habeant idem objectum formale *quod*, aut materiale; ut patet inductione. sic Physica, realiter & specie, distinguitur à Medica Scientia, &c. licet utraq; respiciat idè corpus; ista tamen respicit *ut sanabile*, illa *ut mobile*; ergo etiam illæ potentia distinguuntur realiter & specie, quæ habent essentialiter modum tendendi oppositum, sub diverso objecto formali *quo*. Atqui modus tendendi e. g. voluntatis, & intellectus creati (quia non continent in se omnem perfectionem ut DEUS) est oppositus; unus enim trahit res intrà se: alter trahitur ad res extra se; & objectum formale *quo* intellectus, est ratio *veri*: voluntatis autem ratio *boni*; ergo, &c.

Probatür quintò, peculiariter de anima rationali. Quæ potentia conveniunt etiam rebus purè materialibus, ac corporeis; & quidem perfectius, quàm ulli rei aliquomodo spiritali: illæ potentia sunt entitative materiales. Atqui potentia *visiva, auditiva, nutritiva, &c.* conveniunt rebus purè materialibus; & quidem perfectius, quàm homini: siquidem

Nos aper auditu, lynx visu, simia gustu,

Vultur odoratu: nos vincit aranea tactu.

ergo ejusmodi potentia sunt entitative materiales. Atqui anima rationalis est entitative

spiritualis, indivisibilis, &c. ergo anima rationalis, non est entitativè, ac realiter idem cum potentia visiva, auditiva, nutritiva, &c.

Confirmatur. Operatio vitalis est operatio immanens principio, ità ut simul sit principium effectivum, & subjectivum. sed implicat, ut operatio nutritionis, visionis, &c. sit immanens animæ rationali; quia de essentia accidentis materialis est, ut exigat subjectum materiale: per hoc enim differt ab accidente spirituali; ergo implicat, ut anima rationalis sit immediatum, ac proximum principium effectivum, ac subjectivum nutritionis, visionis, &c. ergo potentia immediata, & proxima nutritionis, visionis, &c. est aliquid realiter ab anima distinctum.

§. II.

solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Anima una differt ab altera per potentias. sic anima rationalis differt ab anima bruti, quòd illa sit potentia intellectiva, volitiva, &c. non ista. Atqui quælibet res differt per suam substantiam; ergo potentia sunt substantia animæ; ergo, &c. Resp: Dist. Maj: differt per potentias *radicaliter*, & illas exigendo C. Maj: per potentias *formaliter* N. Maj. C. Min. Dist. similiter C. & N. C. per hoc differt anima rationalis ab alijs, quòd

quòd illa exigat potentias intelligendi, volendi, &c. non itè m cætera.

Objicies secundò. Anima vivit in actu primo; sed vivere in actu primo, est posse agere vitaliter, seu movere se ipsum; ergo anima potest agere vitaliter, seu movere se ipsam; ergo anima potest immediatè operari. Resp: Dist. Maj. vivit in actu primo (si de *proximo* sermo est) per potentiam vitalem distinctam C. Maj. per se ipsam N. Maj. Dist. etiam Mi. sed vivere in actu primo (nempe *proximo*) est posse agere, seu movere se ipsum, per potentiam realiter distinctam C. Min. est agere, seu movere se ipsum, per se ipsum N. Min. Dist. similiter C. & Illatum. *ly agere immediatè se ipsum*, non excludit instrumentales potentias; sed causam morricem principalem adæquatam. Anima ipsa est causa principalis suorum motuum; non autem est principium immediatum proximum, & *ut quo*.

Urgebis. Ergo anima non aliter se habet, quàm Rex ad gubernationem, dum per ministros suos agit omnia. R. N. Illat: Ministri sunt Regis instrumenta separata; potentia sunt instrumenta animæ conjuncta, illique physice unita; ergo, &c.

Objicies tertio. Si anima viveret per potentiam distinctam, non posset vivere per se; ergo anima vegetativa non posset vegetari per se:

nec sensitiva posset sentire per se : neque anima rationalis posset intelligere per se ; sed per potentiam accidentalem. Atqui Sequela est falsa ; quia anima vegetativa per essentiam suam potest *vegetare* : sensitiva *sentire* : anima rationalis *intelligere* ; ergo, &c. Resp: Dist. Sequelam Maj. non posset proximè C. non posset remotè N. Maj. Dist. similiter prob: Mi. & N. Con. satis est, quòd exigat *essentialiter* ejusmodi potentiam, ceu suam proprietatem. sic ignis dicitur ex natura sua, & per se, calefactivus : quia exigit calorem, ut proprietatem suam ; licèt in actu secundo per calorem distinctum calefaciat.

Objicies quartò. Illud est potentia sentiendi, intelligendi, &c. quòd brutum formaliter constituitur *sensitivum*, homo *intellectivus*, &c. Atqui forma substantialis est illud, quòd brutum formaliter constituitur *sensitivum*, homo *intellectivus*, &c. Ergo forma substantialis est potentia sentiendi, intelligendi, &c. Atqui forma substantialis bruti, aut hominis, est anima ; ergo, &c. Resp: Dist. Maj. illud est *potentia proxima* sentiendi, ut *quo*, quòd brutum formaliter constituitur *proximè sensitivum*, aut homo *intellectivus* C. Maj. illud est *potentia proxima* sentiendi, quòd brutum formaliter constituitur *remotè sensitivum* Nego Maj. Dist. similiter Min. & Conf. & Nego

Conf.

Conf. Anima est ipsa potentia *remota*, *radicalis*, & *fundamentalis* sentiendi ; non autem est potentia *instrumentalis*, & *proxima* ; sed hæc est accidens proprium, animæ, ut radici ac fundamento, superaddita.

Objicies quintò. Si potentia essent instrumenta animæ, accidentaliter ab illa distincta ; tunc homo esset imperfectior, quàm infimæ perfectionis brutum ; ergo, &c. Seq: prob: eò substantia est perfectior, quòd paucioribus eget instrumentis ; ergo eò est imperfectior, quòd pluribus eget. sed homo eget pluribus instrumentis, quàm brutum infimæ perfectionis ; quia eget pluribus potentijs, ut per se patet ; ergo, &c. Resp: N. Seq: ad prob: Dist: A. eò substantia est perfectior ceteris paribus C. A. ceteris imparibus N. A. Dist. similiter C. ac Subsum; & Nego Conf. si possit substantia effectus æquè excellenter perfectos operari per instrumenta pauciora, ac potest operari altera per plura ; tunc illa est perfectior, quæ est operativa per pauciora. homo autem excellentiùs, & perfectiùs operatur, quàm bruta ; estque infimum supremi, & supremum infimi ; adeòque participat aliquid de creatura spiritali, ac corporali ; ergo eget tum potentijs materialibus, tum spiritalibus ; ergo plures habet potentias, quàm Angeli : & plures quàm bruta. Est hæc doctrina conformis Aristoteli.

M 6

teli.

teli. 2. de Cœlo r. 66. D. Th. 1. p. q. 77. a. 2.

Objicies sextò. Si potentia essent instrumenta, ab anima realiter distincta, &c. sequeretur: quòd potentia plus haberent activitatis; adeòque quòd essent perfectiores, quàm anima; ergo accidens esset perfectius quàm substantia. Resp. Dist. prim: Seq: Ant. sequeretur, quòd haberent plus activitatis instrumentalis Con. plus activitatis principalis N. A. & Seq: illi annexam. Principaliter, & *ut quod* agere, est perfectius; quàm agere instrumentaliter, & *ut quod*. Patet hoc universalè inductione; etenim *instrumentaliter agere*, in suo conceptu involvit imperfectionem, seu indigentiam causæ principalis; causa verò principalis, & *ut quod*, non dicit in suo conceptu imperfectionem, seu indigentiam causæ principalis.

Objicies septimò. Si v. g. voluntas esset potentia accidentaliter, ab anima realiter distincta; tunc anima non esset immediatè libera; ergo anima non posset immediatè operari libere; quòd est hæreticum. Resp: Dist. Seq. A. anima non esset immediatè libera *ut quod* C. *ut quod* N. A. Dist. similiter Con. & Nego Con. cum Illat. Anima est causa principalis libera operationis; voluntas *ut* potentia proxima, est instrumentum animæ: operatio autem primariò attribuitur causæ principali.

Repli-

Replicabis. Si anima tantùm esset libera, mediante potentia voluntatis distincta; tunc anima ipsa se haberet purè materialiter, & passivè, ad operationes liberas, ac meritorias; atqui hoc est contra Fidem; ergo, &c. Resp: Dist. Seq: Maj. si anima tantùm esset libera, mediante potentia voluntatis distincta *ut quod* Con. Seq: mediante potentia voluntatis distincta *ut quod* N. Seq: Maj. Distin. similiter Min. & N. C. voluntas est id, quò anima formaliter constituitur libera proximè: quò anima operatur libere; ipsa verò anima est illud, quòd est liberum: quòd operatur libere, &c.

Insurges. In illo debet esse potestas immediatè determinandi actum liberum, ac meritorium, quòd per actum liberum, formaliter meretur pœnam inferni, aut præmium Cœli. Atqui anima rationalis formaliter per actum liberum meretur pœnam inferni, aut præmium Cœli; ergo in anima est potestas immediatè determinandi actum liberum, ac meritorium; ergo. Subsumo: Atqui potestas immediatè determinandi actum liberum, est potentia immediatè operativa; ergo in anima est potentia immediatè operativa; ergo, &c. Resp: Dist. Maj: in illo debet esse per unionem potestas immediatè determinandi actum liberum, ac meritorium Con. Maj per identitatem

M 7

titatem

titatem Nego Maj. Dist. similiter Conf. & argumenti, & Subsum: & N. Conf. Potentia, per quam immediatè, ac proximè determinantur actus, unitur animæ rationali; non autem illi identificatur. illa potentia tamen est instrumentum, quò determinantur actus; anima est principium activum, quod determinat actus.

Objicies octavò. Anima continet eminenter suas potentias; ergo eminenter potest totum id, quod ipsæ potentia; ergo est immediatè operativa. Resp: Dist. A. continet potentias suas eminenter *radicaliter* Con. A. eminenter *formaliter* Nego A. Dist. similiter primum Con. & N. C. cum Illat.

Objicies nonò. Anima efficit suas potentias immediatè, sine alijs potentijs intermedijs; nè procedatur in infinitum. Ergo etiam potest immediatè efficere suas operationes; ergo, &c. Resp: Nego A. Audi doctrinam Patris Suarez: l. 2. de Anima. c. 3. *Absolutè dicendum est, quòd agens principale producat formam cum omnibus virtutibus, qua ex illa sequuntur. hic certè est communis modus loquendi, & sentiendi omnium. Sic DEVS creando animam, dicitur potentias concreare. Ratio est: quia agens est producere substantiam rei undequaque instructam ad suum finem. & ideo dando formam, dat omnia, qua ipsam perficit*

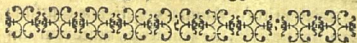
perficiunt, non tantum quoad esse, sed etiam ut sit exactum principium operandi; atque adeò ut sit principium potentiarum, ad finem operandi requisitarum, sic ille.

Objicies decimò. Anima emanat suas potentias, ut docet S. Thomas 1. p. q. 77. a. 4. & alibi; atqui *emanare*, est *efficere*; ergo anima efficit suas potentias; ergo anima operatur immediatè. Resp: explicando D. Thomam, cum Dist: ipsiusmet: anima emanat suas potentias exigitivè, ut radix eas connaturaliter exigens Con. Maj; emanat eas efficienter Nego Maj; Distin. Min. Atqui *emanare efficienter*, est *efficere* Con. Min. emanare exigitivè, & radicaliter Nego Min. & Con. Anima ideo dicitur emanare; quia essentia animæ velut radix exigit, ut actio productiva essentia; continuetur usque ad accidentales potentias, ad proprietates suas, per quas formaliter adaptatur ad assequendum finem suum: esse enim est propter operari. agens verò emanat efficienter ipsas potentias animæ: qui enim dat esse, dat consequentia connaturaliter requisita ad esse. ergo anima non emanat activè suas potentias; idque propter rationes, pro Conclusionem allatas.

Objicies undecimò. *Verum & bonum*, non distinguuntur realiter, sed tantum ratione, & convertibiliter; ergo etiam intellectus, & voluntas;

luntas. Resp: Nego C, quia potentia distinguuntur per objectum formale *quo*, & modum tendendi diversum; licet objectum formale *quod*, realiter sit idem; ut patet inductione, & autoritate Aristotelis, ac D. Thomæ, supra citati, sicut enim distinguuntur actus per ordinem ad objecta: ita potentia distinguuntur per ordinem ad suos actus. Atqui actus distinguuntur realiter, licet objectum formale *quo* ipsorum, distinguatur tantum ratione; ut patet in intellectione, quæ respicit ens, sub ratione *veri*: & in volitione, quæ respicit ens, sub ratione *boni*; ergo, &c.

Objicies duodecimò. Licet amor & odium sint actus realiter distincti; tamen potentia amandi non distinguitur realiter à potentia odio habendi; ergo à pari. Resp. N. C. Disp. est: quia licet habeant diversum explicitè modum tendendi, habent tamen idem objectum formale *quo*. uterque enim actus ultimè tendit in *bonum*: quia omnis amor boni est implicitè, & virtualiter, fuga mali oppositi: & odium mali, est implicitè, & virtualiter, amor boni oppositi; ergo, &c. Imò in re, & virtualiter, nec est diversus modus tendendi; licet formaliter, & explicitè, sit diversus.

THESIS IV.

Probabiliùs animæ brutorum perfectorum, non sunt divisibiles in partes integrales, ac quantitativas.

Ita Aristoteles l. de Juv: & Sen. c. 1. 2. de An. c. 2. t. 20. D. Thomas ibidem. Lect. 4. 1. p. 9. 76. a. 8. P. Suarez. l. 1. de An. c. 13.

PP. Conimb. in 2. de An. c. 1. q.

8. art. 3.

§. I.

Explicatur & Probatur nostra Conclusio,

VOcantur hic *bruta perfecta*, quorum partes divisæ vivere nequeunt; idque meritò: quia habent modum informandi magis unitum; & in eo proximè accedunt ad formam inter defecto existentes perfectissimam, nempe animam rationalem; cujus hæc perfectio est, quòd indivisibilis sit. Tales formæ sunt, anima *equi, leonis, &c.* ceteræ formæ brutorum ex ratione opposita hic appellantur *imperfecta*.

Dico primò. Animæ vegetativæ tantùm; aut vegetativæ, ac sensitivæ, brutorum imperfectiorum (quales sunt animæ lacertarum, aliorumque insectorum) sunt omnes divisibiles in partes integrantes, & extensivas. Ità Aristoteles 2. de Anima c. 2. D. Thomas ibid. L. 4. P. Suarius. l. 1. de An. cap. 13. num. 2. & 3.

Probatur. Tales animæ sunt in infimo gradu animatorum, suntque inter animara imperfectissimæ. Atqui juxta Axioma D. Dionysij, à S. Thoma, & Aristotelicis receptum: *Infimum supremi, attingit supremum infimi*; id est: forma gradûs superioris, participat conditiones, cum suprema inferioris gradûs; ergo formæ animatorum infimi gradûs, participât conditiones requisitas ad formas supremas inanimatorum. Subs: Sed formæ inanimatorum ità dependent à materia, quantitate affecta, ut ratione illius sint divisibiles; ergo, &c.

Confirmatur primò. Experienciâ constat, arbores ità dividi in ramos, ut eorum quilibet vivat; & si debite curetur, in novam arborem adolescat. Itèm: in serpentibus, vermibus, v. g. lumbricis, videmus, si discindantur in duas partes, quòd utrobique se se moveant, & ad puncturas sensationem prodant; ergo retinent in utraque parte animam; ergo, &c.

Confirmatur secundò, speciatim de vegetativis.

tivis. Surculus v. g. arbore excisus, terræ, aut alteri cuiquam arbori insertus, fert fructus; quales tulerat arbor, illius origo; ergo surculus etiam abscissus, retinet eandem animam, quam priùs habuerat continuus arbori. Atqui non retinet totam; aliàs eadem anima post abscissionem esset in subjectis adæquatè distinctis: essetque in locis discretis, ac discontinuis; ergo retinet animæ illius partem; ergo anima arboris est divisibilis. Idem est de alijs plantis.

Confirmatur tertio, speciatim de sensitivis. Si abscindatur manus hominis, aut pes bruti perfecti, non sentit: non se dolore tactus contrahit; & tamen spiritibus animalibus hæc magis abundant, quàm partes à serpentibus, lumbricis, &c. revulsæ; ergo motus partium serpentinarum, non potest refundi in remanentes spiritus vitales; nec in formam denuo productam: quia aliàs etiam in pede bruti produceretur. nec in animam totalem viventis: quia aliàs omnes partes divulsæ eodem dolore tangerentur. ergo dicendum est, quòd animæ sensitivæ sint divisibiles in partes integrantes, ac extensivas.

Dico secundò. Si quantitas tam bene recipitur in forma substantiali, quàm in materia; probabiliùs nulla forma materialis; adeoque nec

nec anima sensitiva brutorum perfectorum, est indivisibilis quantitativè.

Probatur. Quia in hoc supposito omnes formæ materiales, saltem per accidens essent quantæ, & extensæ; ergo omnes essent divisibiles. A. prob: ideo materia prima fit formaliter quanta, extensa, & in partes integrales divisibilis, quia est subjectum inhæssionis, recipiens quantitatem: atque adeo participans effectum formalem quantitatis primarium; atqui etiam in hoc supposito, omnis forma materialis esset subjectum inhæssionis receptivum quantitatis: & participaret effectum illius primarium; ergo, &c.

Confirmatur. Quæcunque anima sensitiva non participaret effectum formalem primum quantitatis receptæ, non posset esse subjectum inhæssionis, quantitatis receptivum: implicat enim esse subjectum inhæssionis alicujus formæ, & esse incapax effectûs formalis primarij talis formæ: tum quia subjectum inhæssionis nihil est aliud, quam potentia receptiva formæ, *in* & *ex* illa per generationem educatæ; tum quia effectus formalis primarius formæ, nihil est aliud, quam ipsa communicatio formæ, subjecto unitæ: adeoque si quod subjectum est incapax effectûs formalis primarij, alicujus formæ recipiendæ, etiam incapax est, ut sit subjectum inhæssionis, respectu

ctu talis formæ. ex hac etenim sola ratione lignum v. g. non potest esse subjectum inhæssionis, intellectiois receptivum: quia lignum non est capax effectûs formalis primarij, quem communicaret intellectio: nempe per unionem sui, reddendo subjectum *intelligens*; ergo, &c. Atque ex hoc rursus elucescit, rectè aliàs dictum fuisse: quòd forma substantialis sit tantùm conditio, ità ut non reciperetur quantitas in materia, nisi in eadem materia reciperetur forma substantialis. Igitur in eadem Sententia

Dico tertio. Probabiliùs animæ brutorum perfectorum sunt indivisibiles in partes integrales, ac quantitativas.

Probatur primò autoritate Aristotelis l. de Juventute, & Senectute c. 1. dicentis: *at quæ optimâ fabricatione constant, haud quicquam dissecta vivere queunt; quòd eorum natura, quàm maximè potest, una habeatur.* Itèm autoritate S. Thomæ. q. Disp. de Spirit. Creat: a. 4. discurrentis *sed restat inquirendum, quòd dicitur: totam animam esse in toto, & totam in singulis partibus; ad cujus evidentiam considerandum est, quòd triplex totalitas inveniat; prima quidem est manifestior secundum quantitatem, prout totum quantum dicitur, quòd natum est dividi in partes quantitativas; & hac totalitas non potest attribui formis, nisi per accidens;*

dens; in quantum scilicet per accidens dividuntur in divisione quantitatis, sicut albedo in divisione superficiei. sed hoc est tantum illarum formarum, quæ coextenduntur; quod ex eo competit aliquibus formis, quia habent materiam similem, & in toto, & in parte, unde formæ, quæ requirunt magnam dissimilitudinem in partibus; non habent ejusmodi extensionem, & totalitatem; sicut anima præsertim perfectorum animalium. Ità S. Doctor; qui ibidem secundam totalitatem dicit *essentia specifica*; & secundum hanc asserit esse totam formam in qualibet parte, sic tota essentia specifica albedinis, est in quavis parte secundum totalitatem extensionis, & quantitatis. Tertiam autem esse *totalitatem virtutis*; & secundum hanc affirmat non esse totam animam in qualibet corporis parte: quia partes corporis difformiter perficiuntur ab anima perfectiore, ad diversas operationes

Probatum secundò ratione. Extensio, ac divisibilitas integralis, nec est formis substantialibus essentialis, aut realiter identificata: quia hoc soli competit quantitati; neque formæ substantiales sunt extensæ, ac divisibiles; ratione quantitatis unitæ, ac in ipsis receptæ, tanquam in subjecto inhaesionis: aliàs omnes formæ substantiales essent quantæ, extensæ, ac divisibiles; ergo si quæ habent extensionem, ac divisibilitatem; præcisè ex eo habent, quòd

uniformiter

uniformiter informant subjectum extensum. ergo quæ non informant uniformiter subjectum extensum, non dicuntur, nec sunt extensæ, ac divisibiles; licet sint in subjecto quanto, extenso, ac divisibili. Subsumo: Atqui v. g. animæ brutorum perfectorum, non informant subjectum uniformiter; quia requirunt materiam, diversis organis, ac instrumentis adaptatam; & in diversis partibus corporis, operationes exercent diversas: atque illo organorum præcipuorum apparatu sublato, mox pereunt. ergo non sunt in subjecto suo, seu corpore organico extensivè, ac divisibiliter, ergo, &c.

Confirmatur hæc ratio, Inductione patet, quòd solum tunc formæ subjectum informant uniformiter, quando possunt easdem præcipuas operationes exercere in partibus subjecti divisis, quas poterant exercere in partibus conjunctis. ideo enim dicitur ignis subjectum suum informare uniformiter, quia in qualibet parte subjecti divisi potest exercere calcfactionem, quæ est præcipua ignis operatio. Idem est de alijs formis; tum Elementaribus, tum mixtis inanimatorum. Colligiturque id ex eo, quòd non indigeant ad operationes suas diversâ adaptationem, in hac potius, quàm in alia subjecti parte; sed sufficit illis subjectum uniforme homogeneous, nec organis specialiter di-

ter di-

duo extrema. Ergo datur anima, quæ participet hoc ab imperfectioribus, quod sit materialis; & ab anima rationali superioris ordinis, quod sit indivisibilis; cum aliunde talis anima materialis, ac indivisibilis, non implicet. Atqui talis anima intermedia rectè dicitur esse brutorum perfectiorum; utpote inter sensitivas perfectior; ergo, &c.

Probatum quòd. In brutis perfectis vehementis operatio in una parte corporis, impedit operationem in alia parte corporis. Atqui si alia pars animæ esset in una parte corporis, & alia pars animæ in altera parte corporis; tunc una non impediretur in operatione sua ab altera: sicut una pars ignis extincta, non extinguit alteram; aut sicut unus ramus arboris affectus, non impedit vegetationem alterius; aut sicut una pars serpentis secti, non impedit à sensatione tactus alteram partem; ergo, &c.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Quantitativa indivisibilitas, non convenit animæ rationali, ex ratione *substantia*; quia aliàs etiam substantia ignis foret indivisibilis, non ex ratione principij *viventis*, seu *anima*; quia aliàs etiam arboris forma esset indivisibilis, nec ex ratione *talis forma*, nempe quod sit *anima rationalis*, quia a-

liàs

liàs Angelus non esset indivisibilis; ergo convenit ipsi ex ratione *spiritus*; ergo indivisibilitas est proprietas emanans ex ratione spiritus. Ergo implicat, ut indivisibilitas quantitativa, conveniat ulli animæ brutorum perfectiorum; siquidem hæ non spirituales, sed materiales sunt. Resp: Dist. Conf. ergo ex ratione spiritus convenit animæ rationali esse indivisibilem, indivisibilitate entitativâ; quæ oritur ex independentia, ac immunitate à materia, & quantitate Con. indivisibilitate informativâ; quæ oritur ex ratione formæ, cujus modus informandi non est uniformis N. C. hæc enim convenit etiam formis brutorum perfectiorum; ut ab experientia constat, & ratione probatum est. Dist. etiam Illatum primum: ergo indivisibilitas est proprietas *secundò*, aut *tertiò modò* Con: *quartò modò*, ac convertibiliter N. Illat: porò indivisibilitatem quantitativam, quomocunque acceptam, non esse proprietatem *quartò modò propriam*, & convertibilem cum spiritu, indè patet: quia convenit etiam puncto, cujus pars nulla, atque adè licet omnis spiritus sit indivisibilis: non tamen omne indivisibile est spiritus.

Objicies secundò. Corpus, in quo recipitur anima brutalis perfecta, est organicum, & quantitativè extensum, ac divisibile; ergo etiam ipsa anima debet esse extensa, & divisibilis.

N 2

quia

quia quidquid recipitur, per modum recipientis recipitur. Ergo. Resp: N. C. quia aliàs etiam anima rationalis esset extensa, & divisibilis. Sensus Axiomatis illius est: quòd actus, seu forma, dum recipitur, communicet subjecto perfectiones, quarum subjectum est capax; non autem, quòd forma in subjecto recepta, debeat omnem proprietatem, ac imperfectionem subjecti contrahere. patet in anima rationali. Anima perfectè sensitiva, informat subjectum *materialiter* acceptum divisibile: subjectum *formaliter* acceptum indivisibile; quia subjectum animæ sensitivæ perfectæ, est corpus adaptatum præcipuis animæ operationibus exercendis.

Objicies tertio. Omnes formæ debent necessariò commensurari, ac proportionari materiæ divisibili: quia omnis actus debet proportionari suæ potentiæ, seu subjecto; ergo etiam ipsæ debent necessariò esse divisibiles. Resp: Dist: A. debent commensurari, ac proportionari substantialiter, tanquam perfectibili perfectivum C. A. debent commensurari, ac proportionari quantitativè N. A. & C. si omnes formæ deberent commensurari materiæ divisibili; deberet etiam anima rationalis esse divisibilis. Formæ uniformiter informantes commensurantur, ac proportionantur subjecto quantitativè; non autem informantes

diffor-

difformiter: quales sunt animæ brutorum perfectorum.

Objicies quarto. Etiam bruta perfecta abscisso capite progrediuntur; ut de arietè testatur Commentator in 7. Phys. & de gallis Indicis testatur experientia. ergo pari ratione animæ illorum sunt divisibiles, quæ aut insecta, aut imperfecta dicuntur habere animam divisibilem. Resp: N. C. tum quia ille motus perfectorum est longè languidior, motus verò insectorum, post scissionem sæpe est vegetior: tum quia ille motus est brevis; ergo potest refundi in spiritus vitales, qui dum copiosiores sunt, non mox avolant omnes; in insectis, brutisque imperfectis, motus est diuturnior; duratque in multis usque ad occasum Solis. tum quia insecta minùs abundant defæcato sanguine, ac proinde paucissimos habent spiritus vitales; adeòque motus talis in spiritus residuos refundi nequit.

Objicies quinto. Forma, quæ dependet à materia, dum separatur à materia, corrumpitur. Atqui omnis forma materialis (etiam bruti perfecti) dependet à materia; ergo dum separatur à materia (v. g. abscisso capite) corrumpitur; sed non corrumpitur tota; ergo secundum partem; ergo, &c. Resp: Dist: Maj. cum separatur à materia *totaliter*, & tanquàm à subjecto *adæquato* C. Maj. dum separatur à ma-

N 3

teria

294 *Anima brutorum perfectiorum*
teria secundum quid, & tanquam à *subjecto in-*
adaquato N. Maj; Dist. similiter C. Dum se-
paratur à partibus minùs principalibus, adhuc
habet organa, per quæ exerceat operationes
præcipuas; ergo non corrumpitur. aliter fit,
si separaretur à parte principali, quod cum cæte-
ris habet arctissimam connexionem.

Objicies sextò. Omnis forma materialis
accidentalis, fit divisibilis ratione subjecti, in
quo recipitur; ergo etiam omnis forma mate-
rialis substantialis. Resp: N. C. quia omnis
forma accidentalis recipitur in materia inter-
mediâ quantitate, quæ materiam facit forma-
liter *quantam*. forma substantialis *quâ talis*,
recipitur immediatè in materia; neque mate-
ria priùs naturâ informatur quantitate: cum
forma substantialis essentialiter sit actus pri-
mus physicus. ergo apparet, cur omnes for-
mæ materiales accidentales fiant extensæ, &
quantæ; non itè omnes substantiales.

Objicies septimò. Anima bruti perfecti,
non educitur ex quavis parte materiæ; ergo
singulæ partes animæ educuntur ex singulis
partibus materiæ; ergo anima etiam bruti per-
fecti constat partibus quantitativis. Resp:
Dist. A: non educitur tota *totalitate virtutis*,
ex quavis parte materiæ C. A. *totalitate enti-*
tatis, ac essentia N. A. & C. Educitur tota
anima bruti perfecti ex toto subjecto, idque
primò

sunt indivisibiles.

295

primò ac per se; atque aded respicit *indivisi-*
torum subjectum, præcipuis sensationum or-
ganis instructum.

Objicies octavò. Quando augmentatur
v. g. leo; tunc ex accrescente nova parte ma-
teriæ, educitur nova pars formæ leonis; ergo.
&c. A. prob. illam accrescentem partem ne-
quit informare anima, quæ priùs informabat
ceteras partes materiæ: quia aliàs anima leo-
nis migraret de subjecto in subjectum; ergo.
Resp: N. A. ad prob: iterum N. A. & Seq:
sicut enim anima rationalis non migrat de
subjecto in subjectum, quia pars accrescens
unitur toti subjecto; fitque unum *unitate con-*
tinuitatis cum materia præcedenti: ità de ani-
ma bruti perfecti dicendum est; quia etiam il-
lius subjectum *formaliter* sumptum, est cor-
pus, præcipuis sensationum organis adapta-
tum.

Objicies nonò. Si tota anima bruti perfe-
cti esset in toto subjecto, & tota in qualibet
subjecti parte; tunc anima bruti perfecti esset
definitivè in loco; atqui res naturalis nequit
definitivè esse in loco; ergo, &c. Resp: N.
Seq: & Suppo: nulla enim anima in corpore est
localiter, tanquam in loco; sed tantùm est in
corpore, tanquam in subjecto; cui proportio-
natur ut actus potentiæ, ut perfectibili perfe-
ctivum. Ratio est: tum quia locus debet esse

N 4

se di-

se divisus à locante : anima autem corpori unita non est ab eo divisa ; tum quia corpus est in loco ratione quantitatatis. Atqui anima non est in corpore ratione quantitatatis ; cum enim quantitas sit accidens, præsupponit naturam prius formam substantialem quàm talem, ut conditionem ex parte materiae ; alias quantitas non esset *entis* adæquati *ens* ; ergo, &c.

Objicies decimò. Si anima est tota in qualibet parte, sequitur ; quòd quælibet pars animalis, v. g. *leonis pes*, sit *leo* ; sicut quælibet pars aquæ, est aqua. Atqui Sequela est falsa ; ergo, &c. Sequela Maj: prob. animal, v. g. *leo*, nihil est aliud, quàm anima leonis unita subjecto ; sed in qualibet parte anima leonis esset unita subjecto ; ergo quælibet pars leonis esset *leo*. Resp: hoc argumentò etiam probari contra Adversarios, quamlibet partem hominis esse hominè ; quia in qualibet parte hominis, v. g. in pede, anima rationalis est unita subjecto. In forma N. Seq: ad prob: R. cum PP. Conimb: in 2. de An. c. 1. q. 9. a. 3. D. Maj. animal, v. g. *leo*, nihil est aliud, quàm anima leonis, unita subjecto *adaquato* C. Maj. quàm anima leonis, unita subjecto *inadaquato* N. Maj. Dist. similiter Min. & N. C. licet anima tum rationalis, tum bruti perfecti, sit una simplex entitas, *quantitative* indivisibilis ; est tamen *vir-*
tute

tute multiplex, & divisibilis ; ergo ut tribuatur denominationem hominis, aut leonis simpliciter, requiritur, ut sit subjecto unita ; cui tribuere possit virtutes, ac potentias, homini aut leoni, proprias.

Replicabis. Anima ex definitione sua est actus corporis organici ; atqui singulæ partes non sunt corpus organicum ; ergo anima tota non est in singulis partibus. Resp: Distin: Maj. anima est actus corporis organici, ut subjecti adæquati C. ut subjecti inadæquati N. Maj. C. Min. Dist. C. ergo anima tota non est in singulis partibus, ut in subjecto adæquato C. ut in subjecto inadæquato N. C. Anima bruti perfecti respicit corpus organicum indivisum, ut subjectum sui adæquatum.

Instantia iterum est in anima rationali.

THESIS V.

Anima rationalis est spiritus.

Ratio autem formalis spiritus, est immunitas à materia & quantitate.

Primum tenent Orthodoxi, & Peripatetici omnes; cum Aristotele. l. 3. de An. t. 4. & s. D. Thom: ibidem Lect. 7. Et 1 parte. q. 75. n. 2. Alterum itidem cum Aristotele, ac

D. Thoma, P. Suarez. l. 1. de An. c. 9.

S. I.

Refusantur aliorum Sententia de conceptu spiritus.

Dico primò. Ratio spiritus non consistit in indivisibilitate; hoc est: non ideo substantia aliqua est spiritualis formaliter, quia est indivisibilis in partes integrantes; ut P. Hurtadus Disp. 2. de Anima S. 3. Subl. 4. voluit.

Probatur ratione; quia ratio formalis spiritus debet esse convertibilis cum substantia spirituali. Atqui indivisibilitas, non est convertibilis cum substantia spirituali; quia omnis forma,

forma, præter quantitatem, est ratione sui, & secundum se indivisibilis. Item punctum est indivisibile; & tamen non est substantia spiritualis.

Confirmatur. In principijs D. Thomæ, ac Aristotelis, prædicatum differentiale, constituens formaliter essentiam spiritus, debet esse primum in conceptu spiritus, quæ talis; atque indivisibilitas, non est primum in conceptu spiritus, quæ talis; ergo. Min. prob: Indivisibilitas emanat ex immunitate à materia quanta: nam prima radix extensionis, & divisibilitatis, est materia quanta; ergo immunitas à materia quanta, est prima radix indivisibilitatis; ergo, &c.

Dico secundò. Ratio spiritus, non est penetrabilitas cum alio ejusdem speciei; ut voluit P. Arriaga hæc Disp. 2. Sect. 4. Subl. 6.

Probatur: quia prius est in se habere partes, & intrà se, quod formaliter provenit à quantitate: quàm non posse penetrari cum altero, & non habere partes intrà aliud extra se; ergo impenetrabilitas non est prima radix cæterorum, quæ in essentia corporis, quæ talis, repertiuntur; ergo nec penetrabilitas est essentialis differentia spiritus.

Confirmatur. *Esse impenetrabile* cum altero, est exigere, nè cum altero sit in eodem loco; ergo prius est esse quantum, seu corpus, quàm esse

esse impenetrabile. nam prout est esse rem constitutam intrà se: quàm exigere, ut ab eodem loco excludatur aliquid sibi extraneum; ergo ratio corporis, non consistit in impenetrabilitate; ergo ratio spiritus, non consistit in penetrabilitate.

Accedit: quòd ipsi Adversarij admittant in intensione duos gradus homogeneos penetrari inter se; imò quascunque formas materiales, à materia, & quantitate separatas, posse penetrari inter se; ergo, &c.

Dico tertio. Essentialis differentia, spiritus, quàm talis, intrinsecè constitutiva, non est intellectivum; ut volunt plurimi Recentiores. Probatur: quia esse intellectivum, est formalissimè esse operativum; atqui operativum, quàm tale, est prædicatum respectivum; ergo, &c. Sed respectiva fundantur in absolutis; adeòque absoluta sunt priora respectivis; ergo, &c. Ergo esse intellectivum non est prædicatum spiritus quàm talis constitutivum; ergo non est differentia essentialis metaphysica spiritus, quàm talis.

Confirmatur. Esse intellectivum, est esse cognoscitivum independentè à materia, quantitate, & accidentibus materialibus; ergo præsupponit esse independentè ab illis. nam operari præsupponit esse: & modus operandi sequitur modum essendi; ergo esse intellectivum, non est

est primum prædicatum spiritus, quàm talis; ergo, &c.

§. II.

Deciditur in quo consistat ratio spiritus.

Dico quarto. Differentia essentialis, spiritus quàm talis metaphysicè constitutiva, est positiva independentia, tum in esse, tum in conservari, à materia & quantitate. Ita P. Suarez. l. 1. de Anima. c. 9. &c.

Probat. Ratio spiritus consistit in eo, per quod substantia spiritualis formaliter differt, & opponitur substantiæ corporeæ. Atqui per positivam independentiam à materia & quantitate, substantia spiritualis formaliter differt, & opponitur substantiæ corporeæ; ergo. Min. prob. inductione omnium, quæ corporea vocamus. dependent etenim à materia, & quantitate, tum in esse, tum in conservari; ergo per independentiam à materia, & quantitate, differt, & opponitur substantiæ corporeæ; ergo, &c.

Confirmatur. Ratio formalis spiritus consistit in eo, quod est primum prædicatum; ex quo metaphysicè emanant, quæ in spiritu, quàm tali, reperiuntur. Atqui positiva independentia à materia, & quantitate, est primum prædicatum, ex quo omnia emanant, quæ in spiritu, quàm tali, reperiuntur; v. g. esse indi-

visibilem, esse impenetrabilem, esse intellectivum, &c. quia per quantitatem constituuntur partes extra partes: sitque formaliter divisibile in partes integrales; ergo positiva independentia à materia, & quantitate, est radix indivisibilitatis. Deinde: impenetrabilitas oritur ex quantitate vñ cuius corpus formaliter commensuratur loco, & connaturaliter excludit aliud corpus ab eodem loco; ergo è contrario, independentia à materia, & quantitate; est radix penetrabilitatis. Denique ut constat ex D. Thoma 1. p. q. 14. a. 1. gradatione factâ, quò creaturâ min⁹ dependent à materia, & quantitate, eò magis, & perfectius sunt cognoscitivæ; & Ratio à priori est: quia omne cognoscitivum est receptivum formarum extra se positarum; adeòque non debet limitari, aut determinari per formas intrâ se receptas; sed debet habere aliquam amplitudinem, ac illimitationem, itâ, ut plurium rerum formas, intrâ se receptas, possit habere simul.

Unde Aristoteles l. 3. de Anima dixit intellectum intentionaliter fieri omnia; eò quòd omnium rerum formas recipere possit. ergo intellectivum debet esse independentes à materia, & quantitate. eò namque potentia est illimitator, quò magis est independentes à materia & quantitate. Ergo independentia à materia & quantitate, est radix intellectivi.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. materia est independentes à materia; cum ipsa sit subjectum primum; & quantitas est independentes à quantitate; nec tamen sunt spiritus. ergo. Resp: Dist. A. est independentes à materia, independentiâ connexionis C. A. independentiâ identitatis N. A. & C. spiritus est independentes à materia, & quantitate, itâ ut nec cum ipsis idem sit; nec in esse suo, ac conservari, dependeat per connexionem à materia, & quantitate; materia autem non distinguitur à se ipsa, licet cum alia materia non connectatur; idem est de quantitate; ergo, &c.

Objicies secundò. Independentia à materia, & quantitate, est pura carentia dependentiæ; ergo non potest constituere essentiam spiritus. Resp: N. A. sed est positivum prædicatum, ratione cuius formaliter substantia spiritualis constituitur independentes à materia, & quantitate; easque ab essentia sua excludit. sicut irrationale est prædicatum positivum, rationalis exclusivum.

Objicies tertio. *Intellectivum*, est prædicatum reliquis in spiritu deprehensis perfectius; ergo in eo statuenda est ratio spiritus; quia prædicatum perfectius, non potest emanare ab im-

ab imperfectiore. Resp: Dist: A. est perfectius reliquis pertinentibus ad operationem C. A. pertinentibus ad constituendam essentiam metaphysicam spiritus N. A. & C. Intellectivum est perfectius volitivo, memorativo, &c. quia hæ potentia emanant ex intellectivo, quod est metaphysicè illis prius. Unde in intellectivo consistit essentia physica, seu natura spiritus: non autem essentia metaphysica. Ratio est: quia natura est prima radix respectiva ad operationes; essentia autem metaphysica spiritus, *quæ talis*, debet constitui per prædicatum absolutum; quod sit prima radix cæterorum, quæ in spiritu, *quæ tali*, reperiuntur. Atque ita explicandus est P. Suarez, dum Disp: 35. Met: S. 3. essentiam spiritus videtur statuisse in intellectivo; locus enim est de essentia physica, prout significat naturam, seu principium primum operationis, spiritui proprium.

§. IV.

Probatur animam rationalem esse spiritum.

Dico quintò. Anima rationalis est forma per se subsistens; hoc est: quæ non accipit esse à materia, ut causa materiali; atque aded est spiritus. est de Fide, ex Concilio Lateranensi, sub INNOCENTIO III. C. Firmiter, de Summa Trinitate; ubi dicitur Dominus DEUS creâsse

creâsse ab initio naturam corpoream, & spiritualementem, Angelicam & mundanam; deinde humanam, quasi communem, ex spiritu, & corpore constantem.

Probatur ratione. Proprietas sequitur suum fundamentum; & modus operandi sequitur modum essendi, ita, ut nec proprietas possit esse perfectior suâ radice, ac fundamento; nec modus operandi alicujus entis, modo ipsius essendi; ergo illud ens in essendo est spirituale, ac independens à materia, & quantitate, ut causa materiali; cujus proprietas, & modus operandi, est independens à materia, & quantitate, ut causa materiali. Subsumo: Atqui proprietates animæ rationalis, ac modus operandi primarius, sunt independentes à materia, & quantitate, ut causa materiali; ergo etiam ipsum esse animæ rationalis est ita independens. Subsumptum probatur. Proprietates animæ rationalis, sunt intellectus, & voluntas; modus operandi primarius, est *intelligere*, & *velle*; atqui intellectus, & voluntas animæ rationalis, est independens à materia, & quantitate; siquidem intellectus cognoscit DEUM, Angelos, virtutem, &c. intelligit universalialia, à loco, tempore, quantitate, &c. abstracta; atque de his judicat, ratiocinatur, &c. Voluntas etiam amat DEUM, movetur honestate virtutis, ac turpitudine vitij; ergo, &c.

S. V.

Solvuntur rursus Objectiones.

Objicies primò. Anima rationalis non inducitur in materiam, nisi bene dispositam; ergo anima rationalis dependet à materia, & quantitate. Resp: Dist: C. ergo anima rationalis dependet à materia, & quantitate, ut conditione, *siñè qua non posset omnes operationes exercere* C. dependet à materia, & quantitate, tanquam causa materiali, & subjecto sustentationis, ex quo educatur N. C. anima in præcipuis suis operationibus (intellectione, volitione, &c.) non dependet à materia, & quantitate; ergo etiam existere potest extra materiam quantam; ergo, &c.

Objicies secundò. Qui habent organa capitis bene disposita, & abundant spiritibus animalibus, sunt ingeniosiores, & perfectiùs intelligunt; ergo intellectus per se dependet ab organis corporeis; ergo & anima rationalis. R. N. C. exinde enim sequitur, quòd intellectus dependeat per accidens ab organis corporeis, propter statum præsentis vitæ, quò anima informat corpus. imò intellectus dependet ab organis, non ut subjecto, sed tantum velut ab instrumentis præsuppositis ad intellectiones; & formatricibus phantasmatum, quæ sunt objecta intellectionum.

Objici

Objicies tertio. Potest spiritus dependere à corpore, ut objecto; ergo etiam potest dependere à corpore, ut subjecto sustentationis. R. N. C. quia dependetia ab objecto, est extrinseca, tanquam à termino, qui non ingreditur potentiam, sed tantum terminat ejus operationem. dependetia à subjecto sustentationis, est intrinseca; quia est dependetia *in esse* ipsius potentia, ac operationis.

Objicies quarto. Anima rationalis est forma corporis; ergo per se ordinatur ad corpus; ergo per se dependet à corpore, ut subjecto. Resp: Dist: Illatum: dependet à corpore, ut subjecto informationis Con: ut subjecto sustentationis N. Illat: spiritus est essentialiter independens à materia, & quantitate, ut subjecto sustentationis, ex quo educatur, & esse suum accipiat, tanquam à causa materiali.

Urgebis. Si anima rationalis esset spiritus per se subsistens: nec dependeret à materia, ut subjecto informationis; ergo, &c. Resp: Dist. Seq: Ant: Si esset spiritus secundum speciem completam, & adæquatam C. secundum speciem tantum incompletam, & inadæquatam N. Seq: Antec: ad rationem spiritus per se subsistentis, sufficit: quòd non dependeat à materia, ut causa materiali; utque extra materiam existere possit.

Objicies quinto. Intellectus longam speculationem

lacione non minùs fatigatur, quàm aliæ potentia corporeæ. ergo non minùs dependet ab organis corporeis, quàm aliæ potentia corporeæ. Resp: Nego Ant. non enim fatigatur intellectus, sed phantasia. quamdiu enim anima rationalis est unita corpori, intellectus cognoscit per conversionem ad phantasia: atque aded simul operatur phantasia, & aliæ potentia materiales, dependenter à quibus intellectui phantasmata præparantur.

& hæc fatigantur: non verò intellectus, in se, & ratione sui.

* * *

THESIS VI.

Anima rationalis ex natura sua est immortalis: estque vivens incorruptibile.

Ità Concilium Lateranense sub Leone X. S. 8. Aristoteles 1. de Anima 1. 66. 2. de Anima t. 21. 3. de Anima. t. 4. & 20. D. Thomas ibidem. P. Suarez l. 1. de Anima c. 1. & alij passim.

§. I.

Explicatur & Probatur nostra Conclusio.

PROBATUR 1.º ratione S. Thom: 1. p. q. 75. a. 6. Anima rationalis est forma per se subsistens; atque formæ per se subsistentes sunt incorruptibiles, ac immortales: quia non dependent per se ab ulla causa corruptibili; ergo, &c.

Probatur secundò ex capacitate intellectus, ac voluntatis: quia nec intellectus scientijs, ac veritatis notitiâ, per vitam omnem satiatur, sed plus ultra inquirit; nullumque bonum mortale ac temporarium adimplet hominis animum, quamdiu in hac mortali vita degimus;

ergo

ergo restat ipsi vita, post mortalitatis finem inchoanda.

Confirmatur. Anima habet aliquas operationes sibi proprias, quarum non corpus, sed ipsa est unicum, immediatum, & sufficiens principium, ac subjectum; cujusmodi sunt intellectiones, quibus cognoscit ens in communi, principia universalissima, conclusiones Mathematicas, Logicas, &c. Angelos, Deum Ipsum, item volitiones, quibus appetit bonum proximi ex Charitate: jus suum cuique; tribuere ex Justitia: honestatem vitæ ex alijs diversissimis virtutibus, &c. quæ omnia nec sensu percipi, nec expeti possunt; licet sensus initium, & occasionem quandam præbeant; quæ habitâ alijs, intelligendo & volendo, assurgimus. ergo anima rationalis habet modum operandi, in quem corpus immediatè non confluit; ergo etiam habet esse, in quod corpus immediatè non influit; ergo potest existere etiam separata à corpore; siquidem modus operandi connaturalis, sequitur ita modum essendi cujuslibet rei, ut ille non possit isto esse perfectior.

Probatum tertio. DEUS indidit animæ rationali connaturalem appetitum beatitudinis; de ratione ejus est perpetuitas: quia aliàs potius esset miseria, quàm beatitudo; ergo animæ rationali indidit appetitum perpetuitatis: ut

connat

connaturaliter appetat semper esse. ergo etiam perpetua est anima rationalis, cui appetitus iste subordinatur; quia aliàs frustraretur sine ultimo, ad quem ordinatur: argueretur; insipientiæ, Autorem naturæ; qui ordinaret mediū ad finem naturaliter non obtinibilem. ergo, &c.

Confirm: Anima rationalis, naturali quædam propensione, ac elicitio appetitu, fertur in aliqua sic, ut ea aversari prudenter non possit, sed potius vehementer desideret; quæ tamen in hac vita, corporisque conjuncta, obtinere non potest. Atqui iste appetitus, esset insipienter à natura inditus animæ, tanquam irritus, vanus, & frustraneus; quia nunquam expleri posset, si anima interiret simul ac per mortem hominis separatur à corpore; ergo, &c. Maj: Prob: experienciâ compertum est, quod desideremus ita esse felices, ut omni, ac summo abundemus bono, nec ullo angamur malo. deinde: DEUM, utpote rerum omnium Causam, clariùs ardemus cognoscere; denique etiam morte, jamjam imminente, naturaliter adhuc propendemus appetitu elicitio in bona quædam futura post depositum corpus; tanquam tunc ad nos etiam spectatura. siquidem nihil nobis appetimus, nisi ut aliquomodo nostrum; futura autem nostra tunc non sunt, sed à morte erunt. Hujusmodi bona sunt memoria nostri post mortem; bona fama, celebra-

tas

tas nominis, & gloria; amicorum, propinquo-
rum, &c. commoditates, &c. ergo, &c.

Probatur quartò. Quòd magis actiones ani-
mæ rationalis abstrahuntur à corpore, ut mate-
ria; eò perfectiores evadunt, ipsamque
mentem magis perficiunt. ergo separatio ani-
mæ rationalis à corpore, non facit ipsam inter-
ire, sed potius perfici.

Probatur quintò. Ideo materia prima est
ingenerabilis, & incorruptibilis, quia est po-
tentia ad omnes formas materiales. ergo à po-
tiori anima rationalis est ingenerabilis, & in-
corruptibilis, quia est potentia ad omnes for-
mas intelligibiles, ac immateriales.

Confirmatur. Illud quoad entitatem suam,
& ex natura sua, non est corruptibile: cui nul-
lum ens est contrarium, eique nihil in co-
existendo repugnat. Atqui animæ rationali
nullum ens est contrarium, adeoque nihil ei
in coexistendo repugnat; ergo, &c. Min: prob:
anima rationalis omne ens intelligere potest &
velle; adeoque naturali quodam propensio-
nis motu, potest in omnia, tanquam sibi sym-
pathica, proportionata, ac veluti amica, ten-
dere: potestque intellectu suo, quælibet entia,
etiam physicè inter se contraria recipere, absq;
contrarietate. Atqui nulla res potest naturali
propensionis motu tendere in aliquid sibi con-
trarium, sui que corruptivum: nec potest illud
in se

in se quoquo modo innoxie recipere; ergo,
&c.

Probatur sextò. Laudabile est apud omnes
Gentes, ac præmio dignum: amore virtutis, &
in causa laudabili, mortem obire. Ergo est a-
liquod præmium correspondens animæ ratio-
nali, etiam post mortem; quod præmium si
transitorium, ac temporarium esset, contemni
deberet; quia tantò magis animam affligeret,
quantò magis voluptate afficeret. semper et-
nim in metu esset animus, nè tantum bonum
perderet; atque metus ille statum potius face-
ret miseris, quàm beatitatis.

Probatur septimò. Toti humano generi in-
sita est quædam cura ac sollicitudo, famæ, ho-
noris, gloriæ, etiam post mortem eventuræ;
ergo anima perennat etiam à corpore separata:
nec enim est aliquid, quod connaturaliter
durationem determinet potius ad hoc, quàm
aliud tempus; cùm anima rationalis contrariò
careat; cùm à subjecto sustentationis indepen-
dens sit; cùm à Causa solum Æterna depen-
deat in conservari.

Probatur octavò. Persuasio, animum esse
immortalem, naturaliter inducit nos ad cul-
tum DEI, Virtutis, &c. ad resistendum vitij;
&c. contraria persuasio, contrarium efficit;
ergo persuasio immortalis animæ, inducit ho-

minem ad perfectionem sui: persuasio mortalis, abducit; ergo illa est vera, hæc falsa.

Confirmatur. Rationis ductu, & eorum, quos sapientissimos Mundus habuit, legibus obligamur ad virtutum officia, & vitiorum fugam; cum tamen virtutes arduæ sint, ac difficiles. sic Temperantia arceat voluptates corporis; Justitia multa detrahit propriæ utilitati: Fortitudo non raro mortem oppetere suadet, &c. ergo superest vita animæ, post mortem hanc temporalem, ut neglecta hic bona, animæ rationali compensentur. Conf: prob: aliàs stultè sectaremur virtutes, & vitia vitaremus; quia in hujus vitæ commodis, voluptatibus, &c. constitutus esset ultimus finis noster, quem sectari sapientis esset; perdet stulti, &c. ergo, &c.

Probatur nond. Datur DEI Providentia; & estque DEUS Justus, ut fert omnium Nationum consensus; quæ in afflictionibus naturali quodam instinctu Numen invocant; ergo anima rationalis est immortalis. C. prob: Impij per totam vitam sæpe prosperantur; innocentes, probos, ac bonos tyrannicè supprimunt; ergo debet post hanc vitam temporariam vivere anima, ut demeritorum supplicia, meritorum præmia, à justo Re tributore percipiat.

Probatur decimò. Naturali quodam instinctu horremus in cœmeterijs, & ossuarijs domi-

bus pernoctare; cadavera verò brutorum non ita horremus; ergo rationalis instinctus dicat, aliquid ab anima rationali, etiam corpore deserto, metuendum, agi posse; non item ab anima bruti; ergo, &c.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Ecclesi 3. dicitur: *unus est interitus hominum & jumentorum*; ergo, &c. Resp: cum Divo Hieronymo: sermonem ibi esse de interitu corporis humani, non de anima. D. Thomas respondit: Salomonem loqui in persona impiorum. vide S. Thomam, Q. Disp: de Anima 2. 14. & 2. contra Gen: c. 50. & 81.

Objicies secundò. Sophronius in Epistola, à Concilio 6. Constantinopolitano approbata, inquit: animam esse immortalem per gratiam; ergo, &c. Resp: cum communi: per gratiam intelligi gratuitam Creationem; quia donum DEI gratuitum est, quod creaverit animam.

Objicies tertio. Anima rationalis potest suscipere contrarias opiniones; amorem & odium. Atqui quod potest suscipere contraria, est corruptibile; ergo, &c. Resp: Dist: Min: quod potest suscipere contraria, repugnancia ipsi suscipienti C. Min: pugnancia tantum inter se

ter se mutud N. Min. & Con. opiniones contrariæ, amor & odium, &c. pugnant inter se; non autem repugnant animæ. quia cum anima formas intentionales rerum in se recipiat; à singulis perficitur. sic etiam materia est incorruptibilis, licet sit susceptiva contrariorum, inter se repugnantium.

Objicies quartò. Quæ fiunt ex nihilo, possunt redire in nihilum. Atqui anima rationalis fit ex nihilo; ergo, &c. Resp: Dist. Maj: per easdem causas, à quibus fiunt C. Maj: per alias N. Maj: quæ creantur, à Solo DEO producuntur; atque aded à nulla causa naturali secunda reduci possunt in nihilum.

Addo doctrinam S. Thomæ 1. p. q. 75. a. 6. sicut dicitur aliquid posse creari, seu creabile, non per potentiam passivam intrinsecam, sed solum per potentiam activam Creatoris; ita posse annihilari, non importat in creatura potentiam intrinsecam ad non esse, sed tantum potentiam Creatoris, potentis non ultra influere in esse. Possè tamen corrumpti dicitur per hoc, quod ei insit potentia ad non esse.

Objicies quintò. Licet anima rationalis sit naturâ suâ immortalis respectu causarum secundarum; non est tamen sic immortalis respectu Causæ Primæ: quia non est magis supra vires Omnipotentia Divinæ, destructio animæ rationalis, quam irrationalis; ergo, &c.

&c. Resp: N. A. ad prob: Dist. Ant. non est magis supra vires Omnipotentia DEI, ut absoluti Domini C. A. ut Autoris naturæ; in quantum Se Se accommodat rerum creaturarum exigentijs N. A. & C. Certè si illud dicitur naturaliter fieri, quod non superat Omnipotentiam DEI, etiam extraordinariam, & absolutam; tunc nullum dabitur miraculum, ergo illud rectè dicitur non fieri naturaliter, quod non fit per Omnipotentiam DEI ordinariam, ut Autoris naturæ.

Objicies sextò. Sicut Potentia DEI ad producendum, supponit possibilitatem creaturæ: ita Potentia ad destruendum, supponit creaturæ destruitibilitatem; ergo si DEUS animam potest destruere, anima est destruitibilis. Resp. N. Suppositum: quod Potentia DEI præsupponat possibilitatem creaturæ: quia per Potentiam DEI productivam, creatura denominatur extrinsecè *possibilis*; nec habet, priusquam producat, aliquam possibilitatem passivam intrinsecam, à Potentia DEI activa distinctam. Sed transmissio interim A. Dist. Conf: est destruitibilis absolutè C. naturaliter N. C. jam dixi: DEUS ut absolutus Dominus, potest annihilare animam; naturaliter, & ut Autor naturæ, accommodando se exigentijs rerum, non potest.

318 *Anima rationalis est immortalis.*

Objicies septimò. Anima rationalis essentialiter est actus corporis; ergo non potest existere extra corpus; ergo per accidens corrumpitur, pereunte connaturaliter corpore. Resp: Dist. A. essentialiter est actus corporis, in actu primo C. A. in actu secundo N. A. & Consi. essenziale prædicatum animæ est, quòd *possit informare corpus*; non autem est illi essenziale actu informare. neque enim hoc formæ materiali essenziale est; ut patet in quantitate Eucharistica.

A. M. D. C.

EX

EX
METAPHYSICA.

THESIS I.

Ens possibile, antequam actu producat, nihil est in se intrinsecè, ac realiter. atque adeò passiva possibilitas creaturæ, æterna, ac necessaria, est denominatio purè extrinseca, intentionalis; proveniens ab Idea, ac Omnipotentia DEI, ut productiva creaturæ.

Ita S. Thomas. 1. p. q. 9. a. 3. q. 3. de Potentia. a. 5. 1. contra Gentes. c. 66. & alibi. P. Suarez. D. 31. Metaph. S. 2. P. Anton: Perez. D. 1. de Scientia DEI. c. 9. P. Martinus Esparza. q. 16. a. 1. P. Sylvester Maurus. q. 47. Logica; & alij.

§. I.

Explicatur & Probatur nostra Thesis.

PROBATUR primò. Ens in se intrinsecè æternum, ac simpliciter necessarium, ex conceptu

ceptu suo, est purum, summumque bonum. Atqui ens purè, ac summè bonum, est DEUS; ergo, &c. ergo possibilitas, ac essentia ab æterno, quæ esset ens æternum ac necessarium, esset DEUS. Maj: prob: ens in se æternum, ac necessarium, non potest terminare prudentem fugam voluntatis, ac displicentiam; ergo non includit aliquam imperfectionem; ergo includit omnem perfectionem: quia inter contradictoria non datur medium. Conf. patet: quia sicut falsitas est objectum adæquatum dissensus, & veritas assensus; ita malum, seu imperfectio, est objectum adæquatum fugæ voluntatis, & bonum prosecutionis. A. prob: primò. Nemo potest prudenter fugere, quæ evitare non potest. Atqui ens æternum, seu simpliciter necessarium, est inevitabile; ergo, &c. secundò. Nemo prudenter, etiam inefficaci affectu, vult abesse illud objectum, sine cuius præsentia, nullum potest bonum acquirere: nullumque malum evitare; quia omnis prudens displicentia, seu affectus, etiam inefficax, quò quis vult aliquod objectum abesse, ordinatur ad aliquod bonum acquirendum, vel ad aliquod malum evitandum. Atqui sine ente simpliciter necessario; seu tali, quod implicat abesse, nullum profus bonum acquiri potest: nullumve malum evitari; ergo, &c.

Probatur secundò. Implicat, ut aliquid prædicatum, significans perfectionem realem, æternam, necessariam, improductam, independentem à DEO, realiter identificetur creaturæ; quæ secundum existentiam suam realiter est contingens, producta in tempore, dependens à DEO, &c. Atqui juxta Adversarios, possibilitas identificatur realiter creaturæ; ergo implicat, ut possibilitas significet perfectionem realem, æternam, necessariam, improductam, &c. Major videtur esse evidens: quia implicat, ut ea realiter identificentur, quæ se se immediatè evertunt; sibi que opponuntur. Atqui esse *necessarium, æternum, independentem à DEO; & esse contingens, productum, que in tempore, dependens à DEO; se se evertunt, ac sibi opponuntur; ergo, &c.*

Probatur terriò. In Sententia Adversariorum, nullum ens produceretur ex puro nihilo: nec posset in purum nihilum reduci à DEO; quia præsupponeretur, & remaneret possibilitas, quæ esset aliquid reale, contradistinctum à DEO. Ergo DEUS nihil posset creare, aut annihilare; siquidem juxta SS. PP. creatio est totius entis, secundum totam omnino ejus realitatem, ex nihilo, per datam existentiam, productio. Atqui Sequela est falsa; ergo, &c.

Confirmatur primò. Quidquid realiter est;

vel

vel est ens à se, vel ab alio; id est: vel DEUS, vel creatura. ergo si possibilitas creaturæ, antequam existat, est aliquid realiter; vel est à se, adeoque DEUS; vel ab alio, adeoque creatura. Atqui juxta Adversarios essentia creaturæ, seu possibilitas æterna, non est DEUS; ergo est creatura. ergo aliqua creatura fuit ab æterno: quod est contra Fidem; & repugnantiam dedi in QQ. de Cælo, & Mundo.

Confirmatur secundò. Illa possibilitas creaturarum, vel est aliquid ultra nihil, vel non est aliquid ultra nihil? habetur intentum. si est aliquid ultra nihil? vel est factum à DEO, vel non est factum, si est factum à DEO? per existentiam à DEO datam factum est, atque ex nihilo extractum; ergo creatura aliqua fuit ab æterno; & quidem necessariò; quia essentia rerum, & possibilitates sunt necessariae. si autem factum non est? ergo DEUS est; quidquid enim est, & factum non est, DEUS est.

Confirmatur terriò. Possibilitas illa passiva realis, est aliqua perfectio; atqui possibilitas passiva, juxta Adversarios (seu essentia) non est aliquid dependenter à DEO; ergo illa perfectio non est dependenter à DEO; ergo illa perfectio est à se, & improducta; ergo est DEUS.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò cum Scoto. Cuilibet potentia activæ intrinsecæ, debet correspondere potentia passiva intrinseca. Atqui Omnipotentia DEI est potentia activa DEO intrinseca essentialiter, potens facere, quidquid est possibile; ergo debet illi correspondere potentia passiva intrinseca, seu aliquid intrinsecè possibile. Resp: Dist: Maj: cuilibet potentia activæ, quæ non est virtus productiva ex nihilo C. Maj: quæ est virtus productiva ex nihilo N. Maj. Dist: similiter Min: & N. C. Virtus, quæ non est creativa, seu productiva ex nihilo; præsupponit potentiam passivam, in quam agat, & ad quam ordinetur. Sic omnia agentia creata præsupponunt materiam primam, &c. DEUS autem, utpote Creator, per actionem suam constituit Sibi libere terminum; adeoque in actu exercito producit ipsam potentiam passivam.

Objicies secundò. Debet dari ratio: cur DEUS possit producere hominem, & non possit producere hircò-cervum. Atqui non est alia ratio, quàm quòd homo sit intrinsecè possibilis: hircò-cervus autem sit intrinsecè impossibilis; ergo, &c. Resp: Dist: Maj: debet dari ratio desumpta ex Ipso DEO C. Maj. desum-

desumpta ab aliquo extra DEUM N. Maj. N. etiam Mi. Nihil de homine, quàm tali, est actu ab æterno; ergo non est aliquid homini intrinsecum, ex quo desumatur ratio intrinseca possibilitatis. Ratio profundior est: quia DEUS est Prima Causa, Prima Ratio, Prima Veritas, Prima Idea, Primum Exemplar omnium, quæ extra DEUM sunt. Ergo implicat, ut detur alia ratio causalis, veritas, idea, &c. à DEO distincta; dependenter à qua DEUS possit producere e. g. Petrum; & non possit producere vulp-anferem, &c. quia si daretur alie ratio à priori; tunc DEUS esset Prima Ratio, Veritas, Idea, &c. & non esset. Dum ergo horum assignamus rationem; ea desumitur vel à consequenti: vel accipitur in sensu formali, ac identico; éstque solum explicatio, sicut dum dicimus Petrum ideo esse *hominem*, quia est *animal rationale*.

Objicies tertio. Homo per se ipsum, & essentialiter, non est impossibilis; quia aliàs homo nunquam produci posset; ergo per se ipsum, & essentialiter, est possibilis: quia inter contradictoria non datur medium; ergo, &c. Resp: N. C. quia hæc non sunt contradictoria: utraque enim est affirmativa; cum copula *principalis*, sive *modus* propositionis affirmetur. Hæc essent contradictoria: *homo essentialiter est possibilis; homo non essentialiter*

est *possibilis*. Secunda propositio vera est; sed non evincit Consequentiam. Homo existens per suum esse intrinsecum, seu per existentiam, denominatur *existens*: sed per Omnipotentiam extrinsecè denominatur *possibilis*.

Objicies quartò. Una eadèmq; forma, non potest tribuere denominationes diversas, ac oppositas; nisi subjecta sint diversa. Ergo Omnipotentia DEI, non potest denominare hominem *possibilem*, & chimæram *impossibilem*; nisi subjecta sint diversa; ergo chimæra differt ab homine possibili. Resp: Dist: Ant: Una eadèmq; forma *intrinsecè* denominans, & quæ præsupponit subjectum C. A. una eadèmq; forma *extrinsecè* denominans, & quæ formaliter constituit sibi subjectum denominationis N. A. & C. sic eadem visio denominat *extrinsecè* parietem *visum*; & lignum e. g. *non visum, &c.*

Objicies quintò. Quando DEUS vult hominem possibilem producere, vult aliquid à Se distinctum; non enim vult producere Se Ipsum; ergo, &c. Resp: Dist. A. vult aliquid à Se distinctum *constitutiivè* C. A. *præsuppositivè* N. A. & C. ed ipsò quòd DEUS velit efficaciter producere hominem possibilem, constituit illum realiter ens per existentiam ipsi datam. Ergo non vult producere hominem *purè possibilem*.

Obji-

Objicies sextò. Creatura possibilis est nihil; ergo dum dico: *creatura est possibilis*; dico: *creatura est nihil*. Resp: Dist. A. creatura juxta possibilitatem intrinsecam, & passivam, est nihil C. A. juxta possibilitatem extrinsecam, & activam, est nihil N. A. & C. Dum dico: *creatura possibilis est nihil*; nego & potentiam extrinsecam, seu activam creaturæ, esse aliquid; quòd falsum est. si negarem potentiam solùm passivam, & intrinsecam, esse aliquid; verum esset.

Objicies septimò. Impossibile est, ut nihil accipiat existentiam; sed creatura possibilis potest accipere existentiam; ergo creatura possibilis non est nihil. Resp: Dist: Maj: impossibile est, ut nihil permanenter, seu manendo nihil, accipiat existentiam C. Maj: nihil desinenter N. Maj: Dist: etiam C. Ergo creatura possibilis non est nihil, in sua causa C. nihil in se N. C. ed ipsò Mundus desinit esse nihil, quòd accipiat existentiam; per quam formaliter constituitur extra nihil.

Objicies octavò. Si possibilitas creaturarum esset DEUS; cloaca possibilis esset DEUS; sed; ergo, &c. Resp: Dist. Seq: Maj: si possibilitas passiva esset DEUS C. Maj: si activa esset DEUS N. Maj: C. Min. & N. C. Passiva possibilitas creaturæ *purè possibilis*, nihil est; ergo non est DEUS. Creatura *realiter*

liter

licet possibilis, est creatura, pro certa temporis differentia existens; quæ est terminus Omnipotentia Divina, eam in rerum natura constituentis; ergo neque sic est DEUS, Fateor tamen, quod Omnipotentia Divina sit Ipse DEUS.

Urgebis, Cloaca passivè possibilis, non est DEUS; ergo est realiter à DEO aliquid distinctum. Resp: N. C. cloaca passivè possibilis, antequam producat, nihil est in se; estque merissimum *non ens*; ergo non est aliquid actu distinctum à DEO. distinctio enim est proprietas entis, constituens *aliquid*, seu *aliudquid*; & sicut Axioma sonat: *distingui sequitur ad esse*.

Objicies nond. Non affirmo idem, dum dico: *homo est possibilis*; & dum dico: *leo est possibilis*. Atqui si possibilitas hominis, & leonis, esset Omnipotentia DEI: affirmaretur idem; quia DEI Omnipotentia est una, eademque; ergo, &c. Resp: Dist. Maj: non affirmo idem quoad rectum, & spectato subiecto hujus extrinsecæ denominationis Con. Maj. non affirmo idem quoad obliquum, seu spectatâ formâ, vel qualî formâ, extrinsecus denominante possibilitatem N. Maj. sic dum unâ visione hominem, & equum video; homo visus, & equus visus, non sunt idem, quoad subiectum denominationis hujus extrinsecæ;

æ; sunt tamen idem quoad formam extrinsecus denominationem; quia hæc est una, eademque visio.

Objicies decimò. Ideo DEUS potest producere lapidem, quia est possibilis; ergo, &c. Resp: Dist. A. si *ly ideo* accipiat in sensu formali, aut identico C. A. (sic etiam dicitur: *ideo Petrus est homo*, quia est animal rationale) si accipiat in sensu verè causali N. A. & C. Prima Causa non habet aliam sui causam; nec prima ratio habet aliam rationem ante se; ut patet ex terminis.

Urgebis. Ergo dum dicitur: *ideo DEUS potest lapidem producere, quia est possibilis*; erit iste sensus: *ideo DEUS potest producere lapidem, quia potest*; atqui hæc Causalis committit circulum vitiosum; ergo, &c. Resp: Ideo lapis est possibilis, quia DEUS potest illum producere: non autem ideo DEUS potest lapidē producere, quia lapis est possibilis. Ergo non committitur circulus vitiosus. Dum autem dicitur: *ideo DEUS potest, quia potest*; significamus: nullam esse causalitatem ulteriorem possibilitatis; à DEO distinctam.

Objicies undecimò. Istæ sunt propositiones æternæ veritatis: *homo est animal rationale*; *brutum est animal irrationale*; ergo objectum harum propositionum est ab æterno. Atqui Objectum harum propositionum non est DE-

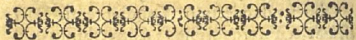
est DEUS; ergo, &c. Resp: N. Subsum: Solus DEUS est veritas necessaria, ac æterna; ut constat ex rationibus Conclusionis. dicuntur ergo propositiones esse æternæ, ac necessariæ, quoad connexionem prædicati cum subjecto; quia sic in Sapientia, ac Idea Divina existunt; non quod in se, ac intrinsecè, sint aliquid à DEO distinctum.

Urgebis. Ergo omnes actus scientifici (quia affirmant veritatem necessariam, ac æternam) habent pro objecto DEUM. Resp: Dist. illatum. pro objecto mediato C. pro objecto immediato N. Illat: Pro objecto immediato habent illa prædicata, quæ formaliter, & explicitè repræsentant; atque hæc in statu existentia temporalis sunt terminus realis Divinae Omnipotentia. pro objecto mediato habent connexionem prædicati cum subjecto, quæ non nisi in Idea Divina est aliquid; adeoque actus scientifici implicite, virtualiter, in actu exercito, &c. affirmant ipsam Ideam, ac Sapientiam Divinam, quæ est Prima Veritas. Quod enim c. g. homo sit *animal rationale*; prima ac necessaria ratio est DEUS; qui per se Ipsum excludit omnem chimeram. Atqui est chimæra hominem non esse animal rationale, sed irrationale; ergo prima, ac necessaria ratio, ut non sit chimæra (nempe homo irrationalis) est Ipse DEUS.

Obj.

Objicies duodecimò. Omnipotentia DEI est à Se, & Improducibilis; Anti-Christus purè possibilis, est ab alio, & producibilis. ergo conveniunt Omnipotentia Divina, & creaturarum possibilitati, prædicata contradictionè opposita; ergo distinguuntur realiter. Resp: Dist. 2. p. Ant. Anti-Christus purè possibilis, & secundum id, quod dicit in recto, est ab alio, & producibilis C. A. secundum id, quod dicit in obliquo N. A. Dist. similiter C. & N. C. Anti-Christus *purè possibilis*, dicit existentiam à nobis conceptam; prout connotat Omnipotentiam Divinam, ut formam extrinsecè denominantem: non autem dicit aliquam possibilitatem sibi intrinsecam. Sedenim possunt opposita prædicata convenire formæ extrinsecus denominanti, & ipsi denominato; si denominatum præter formam denominantem aliquid significat, vel in statu physico, vel in conceptu nostro existens. sic vestis est artefactum sartorium: non verò Petrus vestitus, seu habens vestem, &c. Ratio ulterior est: quia ex Sumulis constat: quod in omni prædicatione vera, attendatur ad identitatem prædicati cum subjecto quoad rectum, adeoque ut de duobus terminis complexis verificentur eadem prædicata; requiritur: ut idem realiter objectum in recto, per utrumque terminum significetur.

THE-

THESIS II.

Essentia extra causas posita,
non distinguitur realiter ab exi-
stentia.

Colligitur ex Aristotele 4. Met. t. 3. & 5. Met. t. 14. & 10. Met. t. 8. D. Thoma ibidem; Tenésque P. Franc. Suarez D. 31. Met. S. 6. P. Benedi: Perer. l. 6. Phys: c. 15. P. Thom. Compton. D. 5. Met. S. 1. cum potissima parte DD. Societatis IESV.

§. I.

Probatur nostra Conclusio.

Primò. Aristoteles loco jamjam citato ait: *ens & unum*, adjuncta rebus, nihil ampliùs significare, quàm res ipsas; hoc est: quàm essentias, extra nihilum, & statum puræ possibilitatis, productas. Atqui idem est ens, quod existens; ergo *ly existens* non significat aliquid realiter diversum à re ipsa; seu ab essentia, extra nihilum, statumque puræ possibilitatis, producta. Min: prob: tum auctoritate Divi Thomæ Opusc: de ente & essentia;

cum

tum ratione: quia *ly ens*, est transcendens; ergo tam parùm significat aliquid realiter superadditum essentiæ extra nihilum productæ, quàm cætera transcendencia; nempe: *unū, verū, bonum*. tum quia *transcendens* ex conceptu suo est, quod res omnes extra nihilum, quocunque modo positas, pervadit, ità ut de singulis prædicari possit; ergo, &c.

Probatur secundò. Essentia secundum Adversarios, est realis potentia ad existentiam, velut ultimam actualitatem in linea entis; ergo vel est potentia ad aliquid, enti essentiale: vel ad aliquid, enti accidentale. Aristoteles enim 8. Phys: t. 32. & 2. de Anima t. 55. solum potentiam essentialem, & accidentalem agnoscit. Si essentia est realis potentia ad existentiam, ut aliquid essentiale enti; ergo existentia est de essentia entis; ergo existentia nō est extra essentiam entis; ergo realiter non distinguitur ab essentia entis. si verò est potentia ad existentiam, velut aliquid accidentale enti; ergo existentia est accidens; ergo nequit intrinsecè substantiam constituere.

Probatur tertio. Vel actus existentia cum actu essentia constituit ens unum per se: vel tantum ens unum per accidens. Atqui nequit constituere unum per se; cum juxta Adversarios, ex duobus entibus in actu, non possit constitui unum ens per se: quemadmodum arguunt,

guunt, dum materiæ primæ actum entitati-
vum negant. Sed nec potest constituere unum
ens per accidens; cum res existens sit terminus
generationis substantialis; generatio autem
substantialis non possit terminari ad unum ens
per accidens; ergo, &c.

Probatum quartò. Si existentia distingueretur
realiter ab essentia; sequeretur: quòd gene-
ratio substantialis terminetur ad duos ter-
minos realiter distinctos; adeoque quòd non
sit unus numero motus; siquidem unitas nu-
meralis cujuslibet motus, desumitur ab uni-
tate termini *ad quem*; ergo, &c. Sequel: prob:
terminus generationis substantialis, est forma
substantialis; ut docet Aristoteles sapius. &
ratio est: quia actualitas essentia, in reali cõ-
posito, per motum producit. Sed etiam
existentia est terminus generationis substantia-
lis; siquidem hæc desinitur: quòd sit mutatio
de non esse ad esse; ergo si actus existentia realiter
distinguitur ab actu essentia; cujuslibet
generationis substantialis duo erunt termini
realiter distincti; ergo, &c.

Dices: Unum esse primarium; alterum
verò secundarium. Sed contra. Existentia
non potest dici terminus primarius; cum hæc
sit posterior formâ, utpote effectus formalis
ipsius. neque forma potest dici terminus pri-
marius; quia si primò, ac per se, terminaretur
genera-

generatio ad formam substantialem: tunc for-
maliter haberetur generatio, etiam seclusâ
(quomodocunque id fieri possit) existentia;
ergo posset esse aliquid formaliter generatum,
quod non est formaliter existens.

Probatum quintò ratione Patris Suarez. A-
ctualitas existentia nihil est aliud, quàm illa
realis actualitas, vî cujus formaliter, intrinse-
cè, ac immediatè, eatitas aliqua constituitur
extra causas; desinit esse nihil, & incipit ali-
quid esse reale. patet hoc ex communi acce-
ptione; & ex immediata, ac formali opposi-
tione inter *ens actu*, & *ens in potentia*: neque
est concepitibile medium, inter ens possibile, &
existens. Atqui per realem actualitatem es-
sentia, res creata constituitur formaliter, in-
trinsecè, ac immediatè extra causas; & desinit es-
se nihil, ac incipit esse aliquid reale; ergo, &c.

Confirmatur ex Eodem. Esse essentia,
seu actualitas essentia, sufficit ad veritatem
hujus propositionis de secundo adjacente: *es-
sentia est*. ergo illa actualitas essentia, est ve-
rè, ac realiter existentia. Consequentia pa-
ter: quia juxta communem acceptionem, *ly est*
de secundo adjacente, significat *actu esse in ve-
rum natura*, quod omnes vocant *existentiam*.
A. prob: per hoc esse essentia actualis, forma-
liter & realiter, essentia constituitur extra sta-
tum possibilitatis: & distinguitur ab ente in
poten-

potentia ; ergo constituitur formaliter ens actu ; ergo ex vi illius actualitatis, seu esse talis essentia, verè est ; ergo, &c.

Probatur sextò. Illa actualitas essentia, cuiuscunque creaturae, vel fuit in se intrinsecè ab æterno, improducta, independenter ab operatione DEI : vel cœpit in tempore, dependenter ab operatione DEI, si fuit ab æterno, intrinsecè, ac independenter à DEO ; fuit independenter à libera DEI determinatione ; ergo fuit ens necessarium ab æterno ; ergo talis actualitas essentia est DEUS, vel saltém posset creatura gloriari, quòd habeat aliquod esse reale ex se, à DEO non participatum ; neque creatura ulla ex nihilo facta est à DEO, aut ab illo in nihilum reduci potest ; & sic nulla dabitur creatura. Si verò cœpit in tempore, dependenter ab operatione DEI, ut Causa Primæ Efficientis ; ergo formalissimè vi actualitatis essentia, terminat actionem causæ efficientis ; ergo per actionem illam formalissimè constituitur existens, quia effectio, seu productio, ex conceptu suo terminatur ad rem existentem ; ergo realiter idem est actus essentia, & actus existentia.

Probatur septimò. Ex ipsdem fundamentis, quibus probant Adversarij essentiam e. g. Petri, realiter distingui ab existentia : probatur etiam existentia essentiam distingui realiter ab exi-

ab existentia Petri ; prout distincta ab essentia Petri, habet suam essentiam : quia habet aliquem conceptum essentialem, sibi peculiarem, exclusivum alterius essentia ; ergo non tantùm existentia Petri distinguitur realiter ab essentia Petri : sed etiam ipsa essentia existentia, realiter distinguitur ab existentia ; adeòq ; in qualibet re existente, continentur infinita essentia, & existentia distincta. nam existentia etiam ut distincta ab essentia existentia, habet adhuc aliquam essentiam ; quæ iterum distinguitur à sua existentia : & hæc rursum distincta existentia, habet essentiam ab existentia distinctam ; ergo, &c.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Essentia rerum fuerunt ab æterno : existentia rerum non fuerunt ab æterno ; ergo, &c. Resp: Dist. A. essentia rerum fuerunt ab æterno, in Idea Divina ; & conditionatè C. A. fuerunt ab æterno in se ; & absolutè N. A. & C. sic ab æterno fuit homo animal rationale, hoc sensu conditionato : si existeret homo, existeret animal rationale ; conditio autem nihil ponit in re.

Objicies secundò. Existentia verè negatur de essentia, sic verè dico: Anti-Christi essentia non existit. Atqui nihil verè negatur de se ipso ; ergo, &c. Resp: Dist: Maj: existen-

ria verè negatur de essentia purè possibili C. de essentia extra causas posita N. Maj: essentia purè possibilis, extra DEUM nihil est; ergo existentia realis merito de illa negatur, sed actualitas essentiaè, quæ ex nihilo trahit creaturam possibilem: ponitque illam extra causas; formalissimè ponit eam in statu existentiaè realis. Ergo essentia, ab existentia realiter non distinguitur.

Objicies tertio. Si essentia esset realiter idem cum existentia, implicaret creaturam nõ existere. sicut si visio esset realiter idem cum potentia videndi, implicaret oculum non videre actu. sed; ergo, &c. Resp: Dist. Seq: Maj: ex supposito, quòd sit actu creatura C. Maj: ex supposito, quòd sit creatura tantum in potentia N. Maj: Dist. secundò Maj: implicaret creaturam non existere, eò modò, quòd est creatura Con. aliò modò Nego Maj: Si est creatura actu; existit actu: si est creatura conditionatè, & in potentia; existit conditionatè, & in potentia; quia essentia realis, & existentia realis, pari passu incedunt. Dist: tertio Maj. si essentia esset realiter idem cum existentia à se, & independenter ab alterius libera voluntate C. secùs N. Maj: & C. Et hinc petitur Disparitas: quare visio debeat esse actualis realiter distinctus à potentia videndi; & non existentia, à potentia existendi: quia visio

sio præsupponit potentiam physicam videndi, existentia non præsupponit potentiam passivam physicam existendi, sed tantum logicam: non enim potest esse *realis* passiva potentia existendi, quin realiter actu existat.

Objicies quartò. Essentiaè rerum sunt necessariae; quia aliàs, ut docet Aristoteles, de ipsis non darentur Scientiaè; existentia creaturaè cujuslibet est contingens, & libere à DEO collata; adeòque existentiaè creaturarum non sunt necessariae. Ergo essentiaè, & existentiaè cujusvis creaturaè, conveniunt duo contradictoria; ergo distinguntur realiter. Resp: indirectè: hoc argumento æquè concludi, quòd essentia existentiaè, realiter distinguitur ab ipsa existentia; atque ità multiplicatum in infinitum. Directè in forma Dist: I. partem Ant: essentiaè rerum metaphysicæ, & quoad connexionem prædicatorum essentialium, in Idea Divina, sunt necessariae C. A. essentiaè rerum physicæ, extra causas, in statu reali productæ, sunt necessariae N. Ant: & C. Essentia cujuslibet creaturaè, prout terminat actionem sui effectivam, est æquè contingens, ac illius existentia: quia eandem DEI Creatoris actionem liberam indivisim terminat; aliàs ejusdem numero actionis, essent duo termini realiter distincti; nempe actualitas essentiaè: & actualitas existentiaè.

Objicies quintò. Separabilitas physica, & realis, est signum distinctionis realis, saltè in potentia: quia implicat idem realiter separari à se ipso. Atqui existentia creaturæ, est separabilis ab essentia. quia destructâ rei existentia, non destruitur ejus essentia: essentia enim rerum sunt indestruibiles. ergo, &c. R. Dist: Min. existentia creaturæ est separabilis ab essentia intentionali, & ideali; quæ existit in Idea Divina C. ab essentia reali; quæ est extra causas N. Min. Dist: similiter prob. & N. C. hoc sensu essentia rerum sunt æternæ, indestruibiles, &c. quòd in Idea Divina e.g. *essentia hominis*, semper dicat connexionem hominis identicam cum animali reali, &c. Cæterùm quando perit existentia rei; perit etiam physica, & realis ipsius essentia.

Objicies sextò. Quidditas, seu essentia per se, est indifferens ad universalitatem, & singularitatem. natura enim secundum se, nec includit universalitatem; quia aliàs nunquam posset fieri singularis: nec includit essentialiter singularitatem; quia aliàs nunquam posset fieri universalis. existentia verò semper, ac necessariò, est conjuncta cum singularitate rei; siquidem existere non convenit universalibus, sed singularibus; ergo, &c. Resp: Dist: 1. partem A. quidditas, seu essentia possibilis, est indifferens ad universalitatem, & singularita-

tem C.

tem C. A. quidditas, seu essentia extra causas, in rerum natura, per actionem sui effectivam posita N. A. & C. Combinatio terminorum, e. g. hominis cum animali rationali, secundum se, est indifferens ad utrumque statum; nempe ad logicum, ac intentionalem: ad physicum, ac realem. in statu tamen physico posita essentia, nequaquam est indifferens; quia implicat simul esse, & non esse in eodem statu. Resp: secundò N. C. quia indè non sequitur realis distinctio essentia productæ, & existentia. nam ipsa quoque essentia existentia, est indifferens ad statum intentionalem, ac physicum; & tamen non distinguitur realiter essentia existentia, ab existentia; nè multiplicentur entia in infinitum. Sic etiam juxta complures Aversarios, albedo est indifferens ad similitudinem: quantitas ad æqualitatem, &c. & tamen relatio similitudinis, non distinguitur realiter ab albedine, ut fundamento proximo: nec relatio æqualitatis, à quantitate, &c. Resp: tertio N. Suppositum Ant: quòd natura, seu essentia secundum se, sit absolute, ac simpliciter. Ergo non potest dici, quòd sit indifferens. prædicatum enim primum est esse; ly indifferens, est prædicatum adjacens, & secundum; ergo præsupponit primum; nempe esse simpliciter. Atqui essentia sine existentia realiter, ac in statu reali, nihil est; ergo, &c.

P §

Ob-

Objicies septimò. Implicat, ut creatura sit suum esse; hoc enim est Soli DEO proprium, unde dicit de Se Ipso: *Ego sum qui sum.* ergo implicat, ut existentia, seu esse creaturæ, sit idem cum essentia ejus. Resp: Dist: A. implicat, ut creatura sit suum esse à se, inacceptum, à causa sui independens C. A. implicat, ut creatura sit suum esse ab alio participatum, nempe à causa sui effectrice N. A. & C. hoc Soli DEO est proprium, quòd Ipse sit Suum *Esse simpliciter*, sine addito termino restringente, ac limitante; omnis enim creatura est suum esse limitatum; quia est suum esse acceptum, &c. adeoque solùm hoc sensu est *suum esse*; quòd actus essentiaë realis in creatura producta, non distinguatur realiter ab actu existentiaë ejusdem.

Urgebis. Implicat, ut actus existentiaë intret essentiam creaturæ; quia aliàs essentialiter existeret: nec egeret determinante causà ad essendum; ergo, &c. Resp: Dist: A. ut intret essentiam metaphysicam creaturæ C. A. essentiam physicam, & ut extra causas posità N. A. & C. Creatura extra causas posita, in statu reali, includit existentiam; quia per existentiaë formaliter constituitur in statu physico, ac reali, sic etiam albedo est de essentia partieris *albi*; quia per albedinem formaliter constituitur *parties albus*.

Obji-

Objicies octavò. Omnis existentia creata, est esse receptum; ut docet Sanctus Thomas. ergo realiter distinguitur ab essentia; quia receptum distinguitur à recipiente; cum sint relative opposita. Resp: Explico S. Th: cum Dist. A. est esse receptum *ab aliquo*, nempe à causa sui effectrice participatum C. A. est esse receptum *in aliquo*, nempe in potentia physicè receptiva N. A. & C. esse subjecti primi, non potest recipi in alio subjecto physicè præsupposito; quia aliàs esset subjectum primum, ut supponitur: & non esset, quia aliud subjectum receptionis præsupponeret ante se.

Urgebis. Omnis existentia creata comparatur ad essentiam, ut actus ad potentiam. Atqui actus & potentia distinguuntur realiter: cum sibi opponantur; ergo omnis existentia creata distinguitur realiter ab essentia. Resp: Dist: Maj: comparatur ut actus ad potentiam logicè, & ratione nostrà C. Maj: ut potentia physica, ac realis N. Maj: Dist: similiter Min: & N. C. etiam animal est potentia logicè, & metaphysicè ad rationale; & tamen non distinguitur realiter ab hoc: quia animal non est potentia realiter, ac physicè, rationalis receptiva.

Replicabis: *esse irreceptum*, est intrinsecè infinitum, ac illimitatum in linea entis; quilibet enim actus intrinsecè limitatur à potentia

P 4

sua;

sua, tanquam ab opposito suo. Ergo nisi omnis creatura habeat actum existentiae, physice receptum in essentia, habebit esse illimitatum, ac intrinsece infinitum. Resp: Dist: A: esse *irreceptum*, & *ab alio*, & *in alio*, est intrinsece infinitum, ac illimitatum C. A. esse *irreceptum in alio*, receptum tamen *ab alio*, est intrinsece infinitum N. A. Dist. etiam prob: adjunctam: quilibet actus *informans*, & qui est actus transitivè, limitatur à potentia sua C. A. quilibet actus entitativus, & qui est actus tantum intransitivè N. A. & C. esse receptum *ab alio*, limitatur per actionem sui productivam; quæ cum sit transiens ab agente, intrinsece adhæret effectui; adeoque intrinsece modificat, & determinat intrinsece, ac limitat existentiam effectûs. Limitatur etiam existentia effectûs, per superadditam realiter subsistentiam; quæ terminat intrinsece essentiam creatam: ut vî hujus termini, excludatur omne *aliud esse*; ergo esse receptum ab alio, nequaquam est intrinsece infinitum, ac illimitatum; licet actus existentiae, non recipiatur physice in actu essentiae.

Objicies nond. Existere per suam essentiam, est perfectio simpliciter simplex; quia reperitur in D E O. Ergo impossibile est, ut creatura existat per essentiam suam. Resp: Dist: A. existere per suam essentiam *simpliciter*,

citer, est perfectio simpliciter simplex C. A. existere per suam essentiam, *ut causatam*; sive per essentiam, à causa sui acceptam N. A. D. similiter C. & N. C. Fateor: non posse de ulla creatura cum veritate affirmari *simpliciter*, quòd existat per suam essentiam; sed semper vel explicite, vel implicite debet restringi per adjectum terminum; nempe per essentiam, à *causa sui dependentem*; quia implicat cum veritate affirmari de creatura prædicatum, quod in suo conceptu nullam habet admixtam imperfectionem, seu limitationem, exclusivam alicujus perfectionis; cum quidquid est in creatura, sit limitatum, exclusivum alicujus perfectionis, nempe *ascitatis*.

Urgebis. Saltém existere per essentiam suam, est perfectio, quâ major in linea entis dari non potest; ergo, &c. R. ut antè: existere per suam essentiam simpliciter, sine limitatione C. A. existere per suam essentiam *causatam* N. A. in linea entis summa perfectio est, existere sine causa sui; quod Soli DEO convenit.

Objicies decimò. Nulla creatura est actus purus; ergo omnis creatura est composita ex actu, & potentia. si enim potentiam nullam involveret; esset actus purus; quia ubi nulla est potentia, nulla est imperfectio; ubi nulla est imperfectio, ibi mera est perfectio; ubi est mera perfectio, ibi est actus purus. Ergo omnis creatura saltém componitur ex essentia,

& existentia. Resp: indirectè: ergo hoc ipso essentia non distinguitur realiter ab existentia: quia juxta Adversarios, quæ constituunt cõpositum per se, sunt unum; quæ sunt unum per se, sunt idem realiter; quæ sunt idem realiter, non distinguuntur realiter; ergo cum ex essentia, & existentia cujusvis creaturæ, componatur unum per se: nullius creaturæ existentia realiter distinguetur ab essentia. R. directè, & in forma; N. Illat: in substantijs corporeis potentia physica est materia prima; in substantijs incorporeis (e. g. in Angelis) est compositio, ex ente, & subsistentia: ex substantia tanquam actu primo, & operatione accidentali, tanquam actu secundo. in omnibus denique entibus creatis est compositio metaphysica ex genere, & differentia. Carterùm sicut genus limitatur per differentiam, ut non sit infinitum, ac illimitatum; licèt illud ab ista non distinguatur realiter (e. g. animal à rationali) ita etiam satis limitabitur creata essentia per existentiam; dummodo creata essentia, metaphysicè, ac logicè, sit potentia: & existentia ejus, actus; licèt realiter non distinguantur.

Objicies undecimò. Si existentia realiter identificaretur essentiæ creatæ; identificaretur quoque Humanitati Christi, Atque hoc est falsum; quia aliàs non posset terminari

minari à VERBO: cum ens ultimatè, per ultimam actualitatem (nempe per existentiam) terminatum, ulterius non possit terminari; ergo. Resp: Nego Min. prob. Distin: non posset terminari à VERBO in linea entis simpliciter, seu existentis C. A. in linea entis subsistentis, seu suppositi N. A. & C. VERBUM Divinum terminavit Humanitatem, in ratione suppositi: non in ratione simpliciter existentis; quia aliàs Humanitas Christi nullatenus fuisset creatura; aut geminam habuisset existentiam.

Objicies duodecimò. Essentia est id, quod existit: existentia est id, quò res existit. Ergo existentia non existit per existentiam sibi realiter superadditam: sed se ipsam. Instantia est in unione, quæ non unitur per unionem distinctam; itèm in actione, quæ non producitur per actionem sibi superadditam. Et ratio à priori est: quia formæ, quæ sunt ultimò determinativæ, non possunt habere ulteriorem formam sui determinativam: sed sustinent se ipsis denominationem, quam tribuunt subjectis. Resp: C. totum. neque enim admitto existentiam existere per superadditam existentiam; sed tantùm Urgeo Seq: Ideo enim Adversarij distinguunt existentiam ab essentia creata; quia implicat creatura, quæ sit suum esse: & quæ non sit composita ex essentia, &

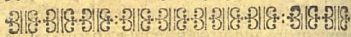
existentia; & quia essentia est indifferens ad esse actu, & non esse actu. Atqui existentia est creatura; quia verè est aliquid oppositum nihilo: èstque in rerum natura dependenter à DEO Creatore; nec tamen est composita physice ex essentia, & alia existentia. Itèr existentia, antequam actu sit posita à causis, est indifferens, ut sit actu, vel non sit. Ergo vel de alijs rerum essentijs non urgent argumentas vel urgent etiam de essentia existentia. Porro: licèt formæ ultimò determinativæ sustineant se ipsas denominationem, quam tribuunt subjectis: quando non sunt ipsæ pariter indifferentes ad eam denominationem, ac sunt earum subjecta; secùs tamen, quando non ab similem ipsæ habent indifferentiam. Atqui existentia, antequam actu posita sit, non minùs est indifferens ad esse actu, vel non esse actu, quàm alia essentia; ergo si propterea in alijs essentijs, opus est superaddere distinctam existentiam; infero: ergo etiam ipsi essentia existentia necessum erit superaddere distinctam existentiam; & sic in infinitum.

Denique: dum S. Thomas Opusculo de ente & essentia c. 5. Quodl. 2. a. 4. in 2. Dist. 7. q. 1. a. 1. in \odot , 2. contra Gentes. c. 52. & alibi, docuisse videtur: esse creatum, distingui ab essentia ejus; vel intelligendus est de distinctione rationis ratiocinatæ: vel de existentia, prout

prout est modificata per actionem productivam; quam admitto distingui ex natura rei ab essentia reali: cùm essentia realis sit terminus actionis; vel de distinctione reali subsistentia à natura. certù enim est, quòd S. Doctor sapius subsistentiam nomine existentia intellexit; ut constat ex 3. p. q. 19. a. 1. ubi ait: esse pertinet ad ipsam constitutionem persona. & in 3. Dist. 5. q. 1. a. 3. inquit: esse per se, est de ratione persona. Videatur etiam Opusc. 48. c. 2. Quodlib. 2. q. 2. a. 4. in \odot , Quodlib. 9. a. 3. clarissimè verò. q. 21. de Verit:

a. 1. in \odot .

THESIS III.

Nec ens à differentijs, nec differentia ab ente, præcissione perfectâ, abstrahi possunt.

Ità Aristoteles. 3. Met. c. 4. t. 10. S Th: q. 1. de Veritate. a. 1. P. Compton. D. 40. Log. S. 4. P. Fonseca 4. Metaph: q. 2. c. 2. S. 4. & alij.

§. I.

Declaratur & Probatur nostra Thesis.

Dico primò. Differentiæ, seu modi entis, non possunt perfectè abstrahi ab ente.

Probatur. Differentiæ in suo conceptu essentiali, non sunt nihil; ergo sunt ens. C. patet; quia *ens & nihil*, opponuntur sibi contradictoriè; adeoque alterutrum necessariò verificabitur, de quolibet assignabili conceptu essentiali, seu ratione representata. A. prob: si differentiæ entis realis essent nihil, tunc ipsum ens reale esset nihil; atqui hoc implicat; ergo. Seq: Maj: prob: Differentiæ, seu modi entis, e. g. *perfectitas* in substantia, &c. est idem realiter cum ente; ergo si *perfectitas*, &c. esset nihil; tunc nihil, realiter esset idem cum

cum ente; ergo nihil esset realiter ens: & ens realiter esset nihil; quod implicat.

Confirmatur primò. Substantia est essentialiter perfectior, quàm accidens; sed non in eo, in quo convenit cum accidente; ergo in eo, in quo disconvenit; ergo per differentiam est perfectior, quàm accidens; ergo differentia non est nihil; ergo differentia est ens essentialiter; ergo non potest differentia præscindi perfectè ab ente: quia ab eo differentia non potest præscindi, quod est de essentia differentia.

Confirmatur secundò. *Perfectitas* essentialiter constituit substantiam; *inalietas* constituit accidens; ergo differentia constituit essentialiter ens reale; ergo essentia differentia non est nihil; ergo essentia differentia est ens; ergo differentia non potest perfectè præscindi ab ente.

Confirmatur tertio. Quidquid de differentia in sensu formali potest prædicari, id formalissimè involvitur in essentia differentia; atqui *ens*, de quacunque assignabili differentia, in sensu formali potest prædicari. verissimè enim dicitur: *perfectitas*, quæ talis, est opposita nihilo; *inalietas* est opposita nihilo, &c. ergo ens formaliter involvitur in essentia differentia cujuscunque; ergo non potest essentia differentia adæquatè cognosci, quin concipiatur ens; ergo differentia non potest perfectè formaliter præscindi ab ente.

Confirmatur quartò. Quæcunque assignabilis differentia entis, est essentialiter *una*; ac qui ubi est unitas, entis proprietas, ibi essentialiter est ens; nam *ens*, & *unum*, etiam in sensu formali convertuntur. ergo ubicunque est differentia, ibi essentialiter est ens; ergo implicat concipere adæquatam essentiam differentia, quin concipiatur formaliter ens; ergo.

Confirmatur quintò. Implicat cognosci differentiam, quin eò ipso exercitè, & implicitè, cognoscatur esse *cognoscibilis*; ergo implicat cognosci differentiam, quin exercitè, ac implicitè, cognoscatur ens; ergo implicat differentiam perfectè præscindi ab ente. Consi prob: esse *cognoscibile*, & esse *transcendentaliter verum*, nihil aliud est: quàm ipsum ens, ut relatum ad intellectum; ergo si cognitio perfectè præscinderet differentiam ab ente, tunc cognosceret differentiam sine veritate transcendentali; ergo cognosceret differentiam, sine formalitate, quæ facit formaliter cognoscibile. ergo cognosceret aliquid, quod non est formaliter cognoscibile. Atqui hoc in terminis repugnat; ergo, &c.

Dico secundò. Ens reale ut sic, seu adæquatè sumptum, non potest perfectè formaliter præscindi à suis differentijs.

Probatum primò. Quia ens ut sic, seu ens adæquatè sumptum, essentialiter involvit differentias; ergo non potest perfectè præscindi

scindi à differentijs. Conseq: est manifesta ex dictis. Ant. prob: Ens adæquatè sumptum, dicit formaliter, ac essentialiter omne id, quod essentialiter est ens. Atqui differentia sunt essentialiter ens, ut probatum est; ergo.

Probatum secundò. Si ens posset à suis differentijs perfectè præscindi; tunc illæ differentia, ut separatè intentionaliter perfectè ab ente, non essent ens; ergo non possent esse differentia entis; seu non possent dare enti certum, ac determinatum esse: quia quod nihil est, non potest dare esse; nemo enim dat, quod nullò modò habet. Atqui differentia ut *tales*, dant enti certum, ac specificum esse; ergo ut tales sunt ens. ergo ens à suis differentijs non potest perfectè præscindi.

Probatum tertio. Ens adæquatè sumptum, dicit in sua essentia omnem rationem entis; ergo involvit in sua essentia differentias. Con. prob: differentia sunt formaliter, ac essentialiter ens; ergo si non involveret differentias, aliquam rationem entis non involveret; ergo involveret omnem rationem entis, & aliquam non involveret: quæ sunt contradictoria.

Confirmatur primò. Si ens perfectè præscinderetur à differentijs, tunc differentia essent extra ens, ab illis perfectè præcisum; ergo differentia essent non ens; quia nihil est extra ens, nisi non ens; ergo.

Confirmatur secundò. Si ens perfectè posset in-

set intentionaliter dividi à differentijs ; tunc etiam posset contrahi per differentias, & facere compositionem metaphysicam cum illis; atqui hoc repugnat: quia implicat fieri compositionem metaphysicam, nisi contrahens superaddat aliquam rationem, rationi contrahibili. sed differentia nihil potest superaddere supra rationem entis; quodcumque enim prædicatum essentiale differentia, est formaliter ens, ergo.

Confirmatur tertio. Si ens perfectè præscinderetur à differentijs, tunc ens perfectè præscinderetur ab ente; ergo perfectè præscinderetur à se ipso. Seq: prob; differentia formaliter, & essentialiter, secundùm omnia differentijs essentialia, sunt ens; ergo si præscinderetur à differentijs, præscinderetur ab ente.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obj: 1.º cum Scoto. Differentia entis, nec sunt ens, nec nihil; sed sunt modi, quibus diversificatur ens. Resp: illi modi contrahentes, & diversificantes; aut sunt ens, aut nihil; quia inter contradictoria non datur medium, quidquid dixerit Scotus, valebit argumentum pro Conclusionem allatum.

Dices. Potest præscindi ab utroque contradictorio. ergo potest concipi essentia differen-

tia;

tia, licet nec concipiatur esse, nec concipiatur non esse. Resp: N. A. quia sic evertitur primum principium, lumine naturali notum: *Quidlibet est, vel non est.* neque superest ullus modus convincendi intellectum pertinacis. posset enim se tueri hoc Axiomate; quòd præscindatur ab utroque contradictorio; ad eòque non necessariò, & essentialiter, alterutrum ex contradictorijs verum esse.

Fateor equidem, tam obscure posse cognosci differentiam, ut in actu signato, & clarè, nec repræsentetur aptitudo, nec repugnantia ad existendum. in actu tamen exercito, implicite, & confuse, quodcumque cognoscatur differentia, cognosceretur esse, aut non esse; esse ens, aut nihil.

Objicies secundò. *Perseitas* est differentia substantia: *inalietas* est differentia accidentis. ergo nisi differentia præscindantur ab ente; tunc solæ differentia erunt formaliter species. Resp: D. A. *Perseitas* est differentia substantia, &c. si ly *differentia*, accipiatur laxè, & significet modum aliquem entis C. A. si ly *differentia* accipiatur strictè, & significet prædicatum determinans; generi superadditum N. A. S. Thomas q. 1. de Veritate a. 1. ait: nomine substantia, exprimi solùm specialem *quendam modum entis*; non autem significari *aliquid enti superadditum.* quod nomine

entis

entis significabatur obscuriùs ; hoc nomine perfectatis explicatur clariùs. Unde etiã propriè non dicitur substantia differre ab accidente ; quia illa duntaxat propriè differunt , quæ in uno genere conveniunt. ens autem , juxta Aristotelem , non est genus. Sed Substantia , atque Accidens , sunt suprema genera ; ergo Substantia , & Accidens , in nullo genere conveniunt. *Substantia* igitur & *Accidens* , perse sunt diversa ; sine differentia superaddita enti.

Objicies tertio. Dum probatur *substantia* per *ens* , ut medium terminum ; nisi præscindatur ab ente , tunc probabitur idem per idem ; ergo. Resp: Dist. A. probabitur idem per idem , eodem modo cognitum N. A. diversimodè cognitum C. A. nonne semper medius terminus est idem cum extremis ; maximè cum ex definitione infertur definitum. ergo si ibi non probatur idem per idem *vitiosè* , neque hic probabitur.

Objicies quarto. *Perseitas* , & , *inalietas* , addunt aliquid enti , ut cum illo constituantur diversa prædicamenta *Substantia* & *Accidentis*. Ergo modi entis non sunt formaliter ens ; quia alias nihil adderent enti. A. prob: Substantia & accidens conveniunt in prædicato entis : & per illud additum disconveniunt perfectè ; ergo *perseitas* & *inalietas* , addunt aliquid enti ; quod *ens* non dicit formaliter in suo conceptu.

Resp:

Resp: N. A. ad probat: N. A. quoad ly *perfectè*. quia quæ perfectè differunt , in prædicato differentiali nullo modo conveniunt ; sed solum disconveniunt in differentia. Atqui *perseitas* , & *inalietas* , non sunt nihil ; ergo in quantum sunt differentia , sunt *ens* ; ergo ipsæ rationes differentiales conveniunt *aliquomodo* in ente ; ergo non faciunt accidens à substantia *perfectè* differre.

Objicies quinto. Passim concipimus aliquid sub ratione *entis* ; imò judicamus , & scimus esse *ens* : & tamen ignoramus , an sit *substantia* , an *accidens* , &c. ergo tunc præscindimus rationem entis , à substantia & accidente. Resp: primò. N. A. quia *scire* , est *cognoscere clarè*. Atqui implicat ens clarè cognoscere , quin cognoscantur ea , quæ ens involvit. Ergo dum clarè cognoscitur ens , *adæquatè sumptum* ; non ignoratur substantia , &c. quia ut probatum est , ens adæquatè sumptum , involvit substantiam , &c. Resp: secundò D. A. scimus esse ens secundum quid , & partiale T. A. scimus esse ens ut sic , & adæquatè sumptum N. A. nostra Conclusio procedit de ente ut sic , adæquatè sumpto. Resp: tertio. T. A. Dist. C. ergo tunc præscindimus rationem entis , præcisione formali *imperfectè* C. perfectè N. C. Conclusio negat præcisionem formalem

malem

malem perfectam, ita ut nec implicitè, & obscure cognoscatur substantia, &c.

Objicies sextò. Hæc est vera prædicatio: *substantia est ens*; ergo ens non dicit immediatè, & formaliter, substantiam & accidens C. prob: si animal formaliter, & explicitè, diceret rationale, & irrationale; non posset prædicari de homine: quia includeret in se prædicatum repugnans homini. ergo etiam, si ens includeret formaliter substantiam, & accidens; non posset verè prædicari de substantia: quia includeret prædicatum substantiæ repugnans. Resp: Dist. A. hæc est vera prædicatio *substantia est ens*; si prædicetur ens particulare C. A. si prædicetur ens ut sic, & adæquatè sumptum N. A. Dist. similiter C. ergo ens particulare non dicit immediatè, & formaliter, substantiam & accidens C. ens ut sic, & adæquatè sumptum N. C. hinc patet solutio ad prob:

Objicies septimò. Hæc prædicatio: *substantia est ens per se*; est diversa ab hac: *substantia est ens*. ergo secunda prædicatio enunciat ens præcisum à *per se*; aliàs non esset incompleta, & diversa prædicatio. Resp: Dist: A. est prædicatio diversa quoad modum repræsentandi C. A. quoad rationem entis repræsentatam N. A. & C. ista prædicatio: *substantia est ens*; repræsentat ex parte prædicati *per se* implicitè, & obscure; quam hæc: *substan-*

substantia est ens per se; repræsentat explicitè, & clarè. Cæterùm ly *formaliter*, duplici sensu accipitur; interdum, ut idem significet, quod *essentialiter*: aliàs, ut significet idem, quod *expressè, & explicitè*. juxta nos ens adæquatè sumptum, essentialiter involvit differentias; non autem semper explicitè, & expressè. Illa quæ se essentialiter involvunt, possunt præscindi præcisione formali imperfectâ: non autem præcisione perfectâ; patet ex sæpe dictis, & probatis.

Objicies octavò. *Vivens* potest perfectè præscindi ab *animali*; & tamen omne animal est essentialiter *vivens*; ergo etiam ens potest perfectè præscindi à differentijs: licèt omnis differentia essentialiter sit ens. Resp: D. A. *vivens* potest perfectè præscindi ab *animali*, secundùm quid, & inadæquatè accepto C. A. ab *animali* adæquatè accepto N. A. animal essentialiter duo dicit: ly *vivens*, ut genus; ly *sensitivum*, ut differentiam. potest ergo *vivens* perfectè præscindi ab *animali* quoad differentiam, seu quoad ly *sensitivum*; non autem ab *animali* quoad genus, seu quoad ly *vivens*. sic etiam animal potest præscindi ab homine, in quantum homo dicit rationale; non autem in quantum homo est animal. D. etiã 2. partem A. omne animal est essentialiter *vivens*, & aliquid ampliùs; nempe *sensitivum*:

vum: quod est differentia divisiva viventis, per additionem novæ perfectionis, quæ non est de essentia viventis C. A. est essentialiter vivens tantum, & nihil amplius N. A. & C. potest ergo vivens perfectè præscindi ab animali: quia non omnis formalitas, quæ est in animali, est essentialiter vivens. at verò omnis omnino formalitas, quæ est in differentijs, est essentialiter ens: cùm differentia entis non sint differentia per additionem perfectionis novæ, aut formalitatis; sed tantum per expressionem clarioris conceptus. Ens etiam ut fiat substantia, non indiget additione alicujus prædicati à se extranei, & quod non sit formaliter ens; sicut *vivens*, ut fiat animal, indiget necessariò additione alicujus prædicati, quod non formaliter est vivens; nempe *sensitivum*.

Objicies nonò. Ens non includit essentialiter differentias; ergo ens potest perfectè præscindi à differentijs. A. prob. si ens includeret essentialiter differentias; de quocunque prædicaretur ens, de illo etiam prædicarentur differentia; ergo dum dico: *Petrus est ens*; prædico de Petro ens à se, ens ab alio; ens per se, ens in alio, &c. ergo. Resp: N. A. ad prob: Dist. A. de quocunque prædicaretur ens ut sic, & adæquatè sumptum, de illo prædicarentur etiam differentia C. A., de quocunque prædicaretur

catetur ens particulare, secundum quid, & inadæquatè sumptum Nego A. & Con. quia de Petro solùm prædico ens particulare, & secundum quid, seu inadæquatè sumptum. Dixi aliàs: in actuali prædicatione nunquam verificari de particulari subjecto prædicatum universale, quæ *universale*; sive prædicatum sit univocum, sive analogum. ergo dum dico: *substantia est ens*; non prædico ens ut sic universaliter; sed ens, quod est universale analogum, dico inadæquatè, & secundum quid, verificari de substantia.

Sed cur non dicimus hujus propositionis (*substantia est ens*) prædicatum esse ens secundum se; sicuti hujus prædicationis: homo est animal; sensus est: quòd homo sit animal secundum se. Resp: ideo, quia omnia prædicata essentialia, quæ significantur nomine animalis, verificantur de homine; adeòque tota essentia animalis potest affirmari de homine. non verificantur autem omnia prædicata essentialia de substantia; quæ per ly *ens* adæquatè sumptum significantur, ergo, &c.

Objicies decimò. Potest intellectus esse certus, quòd e. g. lux sit ens; & tamen dubitare, an lux sit accidens, an substantia? quemadmodum dubitaverunt Veteres Philosophi. ergo conceptus entis est diversus à conceptu substantia, &c. ergo. Resp: Dist: Con. er-

go conceptus entis ex parte modi repræsentandi est diversus Con. ex parte objecti, seu rationis repræsentatæ Nego Conf. ut enim intellectus sit certus, an lux sit substantia; satis est, quòd cognoscendo ens, substantiam non cognoscat clarè & explicitè; licèt cognoscat id confusè, & implicitè. sic idiota potest esse certus, quòd Petrus sit *homo*; & tamen dubitare: an sit *animal rationale*. objectum, seu ratio repræsentata, est eadem: sed diversitas est in modo repræsentandi claro, & obscuro; explicito, & implicito.

THESIS IV.

Ens non est univocum, sed est tantùm analogum, respectu DEI, & creaturæ; substantiæ, & accidentis.

Ità Aristoteles l. 3. Metaph: c. 4. l. 4. Met. c. 2. l. 11. Met. c. 1. & 3. S. Thom: ibid: P. Suarius D. 2. S. 6. n. 7. D. 32. S. 2. n. 11. fateturque P. Arriaga D. 11. Logica n. 1. hanc Sententiam inter Doctores esse communioem, imò D. 6. Phys: n. 6. fatetur esse Sententiam Aristotelis. & D. 11. Logica n. 20. esse Sententiam D. Thoma. ergo Conclusio nostra, confitens Adversario, satis probata est Autoritate.

§. I.

Explicatur & Probatur nostra Conclusio.

ANaloga sunt, quorum nomen est commune: & ratio per nomen illud significata, partim est similis, partim est dissimilis; ut patet ex Aristotele, & omnibus fere Philosophis. Atqui ly *ens*, est nomen commune, DEO & creaturæ; substantiæ & acci-

denti: & ratio per nomen *entis* significata, est *partim* eadem, seu similis; *partim* diversa, seu dissimilis; ergo *ly ens* est analogum. Min: prob: ratio per nomē *entis* significata, in essentiali suo conceptu involvit tum rationem conveniendi, tum rationem disconveniendi; ergo ratio per *ly ens* significata, est partim similis, partim dissimilis. A. prob: ens ut sic, in conceptu suo essentiali, involvit omne id; quod habet rationem entis; sed illud, in quo *substantia*, & *accidens*, &c. conveniunt, essentialiter est *ens*; quia non est nihil: illudq; ipsum, in quo disconveniunt, nempe *differentia* (quæ sunt formalis ratio disconveniendi) sunt etiam essentialiter *ens*; quia etiam *perfectas*, *abalienatas*, &c. non est nihil; ergo. Explicatur, &

Confirmatur primò. Omnia & singula entia realia, conveniunt in hoc: quod sint oppositum nihilo; quod ijs non repugnet existere, &c. disconveniunt in eo: quod *DEUS* existat à *se*, creatura *ab alio*; *substantia per se*, *accidens in alio*, &c. & hæc differentia etiam sunt opposita nihilo; quia sicut *nihil*, seu *non ens*, non potest constituere *ens simpliciter*; ita non potest constituere *tale ens*. Atqui quidquid est oppositum nihilo, significatur per *ly ens*; ergo ratio, per *ly ens* significata, & est id, in quo *substantia*, *accidens*, &c. conveniunt; & id, in quo disconveniunt; ergo
ratio

ratio per nomen commune, nempe per *ly ens* significata, est partim similis, partim dissimilis; ergo *ens* est analogum.

Confirmatur secundò. Si *ens* esset univocum, sequeretur, quod datur in creatura aliquod prædicatum positivum, quod nullò modo dependeat immediatè à Domino DEO. Atqui Sequela est manifestè falsa; ergo & id, unde sequitur. Seq. Maj. prob: id quod non essentialiter dicit *abalienatam*, non dependet à DEO. Atqui in creatura est prædicatum *entis simpliciter*, quod juxta Nominales non dicit in essentia sua *abalienatam*; ergo prædicatum entis simpliciter, non dependet immediatè à Domino DEO.

Confirmatur tertid. *Ens* essentialiter, saltem implicitè & confusè, involvit differentias; ergo essentialiter involvit rationem disconveniendi; ergo implicat rationem entis esse perfectè *unam*, & *omnino similem* in *substantia*, *accidente*, &c. Ergo implicat, ut *ens* sit univocum, &c.

Infero ex dictis: *Ens* in tantum esse commune respectu suorum quasi inferiorum, in quantum per actum confusum tam obscurè concipitur: ut per eundem actum non concipiuntur *clarè*, & *explicitè*, entis differentia, in essentia adæquata ipsiusmet entis inclusæ; seu, ut alij loquuntur, *imbibita*. adeoque ratio

tio entis est tantum analogè, & improprie communis, ac universalis: quia est tantum una unitate confusionis; quæ non excludit à conceptu objectivo diversitatem, seu rationem disconveniendi, quamvis illam clarè non exprimat.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò cum Scoto. Ens potest esse medius terminus e. g. in hoc Syllogismo: *nullum ens est nihil; sed omnis substantia est ens; ergo nulla substantia est nihil.* ergo ens est univocum. C. prob: si ens acciperetur multipliciter, & non univocè; esset Syllogismus æquivocus; & consequenter haberet plures terminos, quàm tres. Itèrò æquivocum erit illud principium: *quodlibet est, vel non est.* Resp: N. C. & probationis Seq: licèt enim ens sit analogum, Syllogismus tamen non erit æquivocus; sed rectè concludet. quia ut concludatur, quòd substantia non sit nihil; satis est ostendisse, quòd substantia quæcunque, necessariò sit ens reale. eò ipsò jam verum erit, quòd opponatur nihilo; cum omne ens reale opponatur nihilo. idem est de Axiomate citato. Cæterùm annoto: omnia ferè argumenta Adversariorum retorqueti posse in capita ipsorum. quod enim nos dicimus de ente,
hoc

hoc & illi dicunt de alijs gradibus metaphysicis. nam etià juxta illos substantia non potest *perfectè* præscindi à differentijs, corpus à vivente, animal à rationali & irrationali, &c. ergo *animal* e. g. confusè cognitum, intrinsecè includit differentias, adeòque multipliciter; & tamen potest esse medius terminus, &c.

Obj: secundò. Ideo DEUS est Ens, quia est oppositus nihilo; ideo creatura, ideo substantia, ideo accidens est ens, quia singula sunt opposita nihilo; ergo eadem ubique assignatur ratio. Ergo ratio per nomen entis significata, est in omnibus eadem. Resp: Dist. C. & Illat: eadem analogè, improprie; & quæ simul involvat diversitatem C. eadem proprie, omnino, & univocè N. C. & Illat: Tunc nomen convenit univocè, quando *omnino* eadem assignatur ratio: ob quam nomen commune dicitur de pluribus. at verò in hac ipsa ratione: *quia sunt opposita nihilo*, implicite includuntur differentie; ergo ratio disconveniendi indivisim assignatur cum ratione aliqua conveniendi. nam differentie entis realis, etià ùt differentie, sunt opposite nihilo; ergo etià differentie, per ly *oppositu nihilo* representantur; licèt tam confuse, ut eas non discernam. ergo ratio significata non est *omnino* eadem, ac similis.

Objicies tertio. Ad Univocationem sufficit, quod convenient multa in ratione per nomen commune expressa, & clarè significata: licèt in alia ratione implicite, confusèque significata disconvenient; ergo conceptus entis confusus, qui non discernit differentias, adhuc erit univocus. Resp: N. A. quia Aristoteles, D. Thomas, cum summis Philosophiæ Magistris, sapius requirunt: ut ratio per nomen univocum significata, sit *omnino, prorsus, penitus, &c.* una, eadem, similis, &c. Atqui repugnat in terminis, ut ratio, seu essentia per nomen significata, sit *omnino*, ac *penitus* similis, &c. si intrinsicè, essentialiter, in conceptu suo adæquato involvat differentias, quæ sunt ratio dissimilitudinis, ac diversitatis; ergo. Imò si hoc ad univocationem sufficit, quod differentia, & diversitas clarè non exprimitur; tunc nullum assignabile erit analogum; sed ipsa analogia, ab Aristotele, & D. Thoma in exemplum toties assignata, erunt univoca, quia etiam ratio *sani, risus, &c.* tam obscurè concipitur, ut non clarè repræsentetur diversitas; nesciatúrque an concepta fuerit sanitas animalis, cui propriè convenit: an verò sanitas medicinæ, &c. cui convenit impropiè. Denique si illa diversitatis implicita, & confusa repræsentatio, non impedit conceptum univocationem; sequitur etiam respectu en-

tu entis realis, & carentiæ, chimæ, &c. dari conceptum univocum: quia *ly cognoscibile* tam obscurè potest repræsentari, ut intellectus non discernat, an ratio per conceptum repræsentata sit aliquid reale? an fictum? an positivum? an carentia? &c.

Objicies quarto. *Ly Gallus* est æquivocum respectu hominis, & galli gallinæ; licèt homo, & gallus gallinæus, in *substantia, corpore, vivente, animali*; hoc est: in ratione per nomen non expressa, convenient. Ergo etiam *ly ens* erit univocum; licèt ratio per nomen entis obscurè significata sit diversa. quia tam bene æquivoca debent esse penitus dissimilia: quàm univoca penitus similia. ergo si in æquivocis non obstat similitudo implicite significata; neque in univocis obstat dissimilitudo non expresse repræsentata. Resp: N. Suppos: A. quod *ly Gallus*, ut æquivocum, significet ullatenus *substantiam*, aliàmve rationem conveniendi. significat enim tantum rationem disconveniendi; aliàs ed ipsò æquivocum non esset. *ly ens* autem significat *oppositum nihilo*, quod convenit etiam differentiis quæ talibus. Ergo ratio per nomen entis significata, non est tantum ratio conveniendi; sed etiam ratio disconveniendi, &c. ergo, &c.

Objicies quinto. Animal est univocum respectu rationalis, & irrationalis; hominis, &

equi, &c. ergo etiam ens potest esse univocum respectu substantiæ, & accidentis, &c. Con. prob: ideo animal est univocum, quia differentias hominis & equi non exprimit; atqui etiam ly *ens*, differentias non exprimit; ergo. Resp: N. C. ad prob: N. Causalem Maj: esse adæquatam; sed ideo animal est univocum, quia differentias nec exprimit, nec implicitè & confusè involvit. Unde patet disparitas quoad ens. quia substantia, & accidens, ita conveniunt in ratione *entis*, ut in *eadem ratione* formaliter etiam disconveniunt. nam id, propter quod formaliter disconveniunt, est cujusque differentia; differentia autem cujusque est essentialiter *ens*; adeoque in ratione *entis* partim conveniunt, partim disconveniunt. At verò animal in sua essentia non involvit ullo modo differentias; ergo illud, in quo equus & homo, &c. conveniunt, non est ullo modo ratio disconveniendi; ergo animal est univocum, ens analogum.

Objicies sextò. Sicut animal ut sic est indifferens, ut sit rationale, vel irrationale; ita ens ut sic est indifferens, ut sit substantia, vel accidens, &c. ergo ens non involvit essentialiter substantiam, & accidens, &c. ergo. Resp: N. A. propter ly *sicut*. animal enim est ita indifferens, ut contrahatur, ac determinetur per additionem novæ perfectionis; quam actu
non

non præcontinet, & quæ formaliter non est animal. ens autem ut sic est indifferens solum per expressionem clarioris conceptus; non verò per additionem alicujus novæ perfectionis. *ens enim ut sic*, essentialiter, & actu includit omne id, quod est ens; ergo essentialiter, & actu includit differentias.

Objicies septimò. Audito nomine *entis*, concipimus id, quod est oppositum nihilo: & non concipimus, an sit oppositum nihilo *se*, an *ab alio*; an *per se*, an *in alio*; ergo non concipimus differentias. Resp: D. A. non concipimus clarè, & discernendo C. confusè, & implicitè N. A. Dist. similiter C. & N. C. rationem dedi probando Conclusiones.

Objicies octavò. Totum illud, quod quomodocunque est de conceptu formali animalis, est etiam de conceptu formali cujuslibet particularis animalis; ergo etiam quidquid ens implicitè involvit, erit de essentia cujuslibet *entis* in particulari; ergo de essentia hominis est DEUS, accidens, &c. Resp: N. C. Disparitas patet ex ipsa ratione *animalis* univoca; & *entis* analogæ. quia quidquid est univocum, est perfectè unum; quidquid autem est perfectè unum, non habet in se divisionem; ergo à quocunque participetur, necessariò participatur totum. Ergo cum animal sit univocum, à quacunque differentia participetur, necessa-

riò participatur totum. At verò ens, & quodcunque analogum, non est perfectè unum; adeòq; habet aliquam diversitatem; quod autem habet diversitatem, potest participari, quin participetur totum. Porò ea imperfecta, & analogica unitas entis, in eo consistit: quòd differentia inter se sint aliquò modò proportionata: in ipsa ratione entis; v.g. quòd sic se habeat ratio entis in *substantia*: sicut proportionaliter se habet ratio entis in *accidens*. Unde quando dico: *Petrus est ens*; tunc affirmo: quòd Petrus habeat modum essendi, qui proportionaliter invenitur in alijs creaturis, & in Ipso DEO. hoc est: sicut Petrus in suo genere est ens; ità accidens in suo genere est ens, &c. adeòque prædicatio falsa non est; quia non prædicat de Petro, quiddam ratio communis implicitè significat: sed quod explicitè importat, hoc proportionaliter in Petro esse affirmat.

Objicies nonò. Ideo animal est univocum, quia homo & brutum conveniunt in animali; sed etiam substantia & accidens, & reliquæ differentia, conveniunt in ente; ergo. Resp: Dist. Maj. quia conveniunt *penitus, similiter, & perfectè* C. Maj: quia conveniunt *quomocumque, & imperfectè* N. Maj: Dist. Min. differentia conveniunt in ente imperfectè, & proportionaliter C. Min. perfectè, & omnino simi-

no similiter N. Min & N. C. Jam sæpius dixi: differentia animalis non sunt de essentia *animalis*: differentia entis sunt de essentia *entis*; quia sunt opposita nihilo. Sed unde hoc scis? rationem à priori nò pete; quia essentia est primū. rationem à posteriori assigno: quia de differentijs in sensu formali verè prædicantur: sicut definitio de definito. *differentia animalis, & animal, tantum* in sensu *reali*, non verò in formali sensu de se prædicantur. ostendi id aliàs à Sequelis. quia aliàs ubique inveniretur essentia animalis, inveniretur etiam *rationalis*; & de quocumque verè prædicaretur *animalitas*, etiam verè prædicaretur *rationalitas, &c.*

Objicies decimò ingeniosè. Si ens non est univocum, nulla dabitur prædicatio univoca; sed datur juxta omnes; ergo. Seq: Maj: prob: hæ prædicationes non erunt univocæ: *corpus est substantia; animal est vivens; homo est animal, &c.* quod probatur. in his prædicationibus, prædicatur vel explicitè, vel implicitè, *verbum est*; sed *verbum est* prædicat *esse*, seu *ens*; ergo si ens non esset univocum, nulla dabitur prædicatio univoca. Resp: N. Seq: ad prob: N. A. ad hujus prob: Dist. Min. *ly est* prædicat *esse*, seu *ens*, certum, ac determinatū; seu *esse* prædicati cum subjecto C. Min. prædicat ens indeterminatum, ens ut sic, seu *esse* in tota latitudine acceptum N. Min. & C. si *verbum est* prædicaret omne *esse*, seu ens latissime ac-

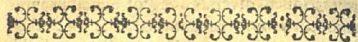
mè acceptum ; tunc prædicatio foret falsa, prædicat ergo esse prædicati cum subjecto ; ut sensus sit : *corpus habet esse substantia ; animal habet esse vivens, &c.* ergo prædicatur esse determinatum , ac restrictum per differentiam.

Replicabis. Gradus inferior non potest præscindi à superiore ; ergo substantia non potest præscindi ab ente *ut sic* ; ergo substantia involvit ens *ut sic* ; ergo dum *esse substantia* prædicatur de corpore, prædicatur ens analogum ; ergo nulla dabitur prædicatio univoca, quia eadem ratio erit de quacunque prædicatione assignabili. Resp: Dist: A. gradus inferior non potest perfectè præscindi à superiore C. A. imperfectè N. A. Dist. similiter C. ergo substantia non potest præscindi perfectè ab ente *ut sic* C. imperfectè, seu per præcisionem confusio- nis N. C. primam, & reliquas. quia ut antè dixi: in similibus propositionibus non prædicatur ens torà suâ latitudinæ ; quod est analogum, & significat differentias confuse, im- plicitè, & indeterminatè ; sed prædicatur ens e. g. *substantiale*, quod jam per illam restrictio- nem differentialem est determinatum.

Subjungo hic regulam dignoscendi, an ali- quis conceptus, aut nomen, sit univocum, an verò analogum ? Attendendum nempe est, an forma per nomen significata conveniat suis in- ferioribus propter eandem rationem ; an pro- pter

pter rationem diversam. si conveniat propter rationem *penitus* eandem ; tunc nomen est univocum. si propter rationem *aliquomodo* di- versam ; tunc est analogum. sic ly *animal* con- venit univoce homini, equo, cani, &c. quia rogatus cur de homine, equo, cane, &c. affir- mes *animal* ? dices : quia & homo, & equus, & canis, &c. est *vivens sensitivum*. rogatus autem cur de homine affirmes ly *sanum* ? dices : quia est subjectum, in quo est sanitas. cur de medicina ? quia est causa sanitatis. cur de pul- su ? quia est indicium, & signum sanitatis, &c. ergo assignas rationes dissimiles ; ergo ly *sanus* respectu hominis, medicinæ, &c. est analogum.

THESIS V.

Unitas formaliter consistit in
positivo; non in superaddita enti
negatione, seu carentia.

*Colligitur ex Aristotele. 4. Met. 1. 3. &
5. Met. 1. 14. & 10. Met. 1. 8. S. Thom. ibidem.
& q. 1. de Verit. 1. 1. ita quoq; sentie P. Ovic-
do. Metaph: Controv: 3. puncto 1. & alij
complures è DD. Societatis IESV.*

§. I.

Explicatur primò, & Probatur Conclusio.

Priusquam probem: explico Conclusio-
nem. Non dico, quòd *unitas* sit prædica-
tum positivum, enti realiter superadditum:
quia illa ratio, enti realiter superaddita, eò
ipsò, quòd esset aliquid positivum, esset for-
maliter *ens*; ergo etiam esset *una* (cum unum
sit proprietas entis) ergo esset una, vel per se
ipsam; vel per aliud rursus superadditum. si
esset una per se ipsam; ergo quodlibet ens reale
formaliter poterit esse unum, etiam per se ipsū;
ergo non est opus prædicato positivo superad-
dito.

dito. si autem esset una per additam rursus a-
liam formalitatem positivam; illa superaddi-
ta denuo deberet formaliter constitui *una* per
aliam; & sic in infinitum procedetur. Dico
igitur, quòd quælibet res, sinè ullo realiter
superaddito, sive negativo, sive positivo, sit
una. quia quodlibet ens reale se ipsò exclu-
dit divisionem, aut divisibilitatem; èstque i-
psa cujusvis rei entitas, *negabilitas divisionis*;
& præbet se ipsà fundamentum intellectui;
ut per negationem formaliter removeat divi-
sionem, aut divisibilitatem.

Probatur nunc Conclusio ratione. *Vnum*
quà unum, est formaliter *ens*, & aliquid po-
sitivum; arqui unum *quà unum*, est formaliter
unitas; ergo unitas est formaliter quid po-
sitivum. Maj: prob: de quo in sensu formali
potest prædicari *ens*; & quod potest formaliter
converti cum ente, illud est formalissimè
ens: sicut formalissimè est homo, de quo for-
maliter prædicatur homo; & cum quo forma-
liter convertitur homo. Arqui ens in sensu for-
mali acceptum, potest prædicari de uno for-
maliter accepto: & unum potest converti cum
ente; ergo. Min prob: vera est ista prædica-
tio: *unum quà unum*, est *ens*; *DEVS quà V-
nus*, est *Ens*; *unitas est opposita nihilo*, &c. er-
go ens verè prædicatur de unitate. Arqui im-
possibile est, ut *ens verè* prædicetur de non ente,
sen

seu de negatione, vel carentia; ergo unitas formaliter accepta non est negatio; ergo forma denominans unum est *ens*.

Confirmatur primò. De Divinitate potest in sensu formali prædicari Unitas; atqui de Divinitate nihil potest verè prædicari, nisi *Ens*; ergo unitas formaliter est *ens*. Maj: patet; quia Divinitas est merissimum *Ens*; & repugnat ei omnis carentia formalis; ergo.

Confirmatur secundò. Per unitatem formaliter unum ut *unum*, differt à multo. sed est impossibile, ut differentia entis realis, sit formaliter carentia, seu negatio; ergo impossibile est, ut unitas sit formaliter carentia. Mini prob: Omnis differentia *entis realis* constituit *ens reale*, & perficit illud in ratione talis. Arqui impossibile est, ut *non ens*, seu *carentia*, formaliter constituat, ac perficiat *unum* (quod est *ens reale*) ergo impossibile est, ut carentia sit differentia *unius*; ergo, &c.

Confirmatur tertio. Quælibet res per suammet entitatem est actu, & formaliter indivisa, vel indivisibilis realiter, in plura ejusdem rationis, & æqualia cum diviso. ergo quælibet res per suammet entitatem intrinsecè est una. A. prob: quælibet res per suammet entitatem præbet fundamentum intellectui, ut explicans totam ejus perfectionem, cum veritate possit negare de illa, divisionem, aut divisibili-

sibilitatem, in plura ejusdem rationis; ergo per suammet entitatem, à parte rei actu est indivisa, vel indivisibilis; ergo una.

Confirm: quartò. Unitas, seu indivisibilitas, est perfectio; quò enim aliquid magis est indivisibile, eò magis est perfectù: quia quò magis est realiter indivisibile, eò magis recedit à materia & quantitate, quæ est radix imperfectionis, ac divisionis; ergo unitas realiter est perfectio; ergo unitas non est carentia, negatio enim, seu carentia, est defectus; ad eò, ut negatio, seu carentia, non sit nisi de ratione defectibilium; ut ait S. Thomas 1. p. q. 10. a. 1.

Confirmatur quintò. Unitas datur major & minor; adeòque unitas formaliter suscipit magis & minus: quia in uno subjecto, est major unitas, quàm in altero. sic Angelus est magis unus formaliter, quàm homo. Atqui *carentia formaliter* non suscipit magis & minus; ergo unitas formaliter non est carentia.

§. II:

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. S. Doctor 1. p. q. 11. a. 1. ait: quòd unum non addat supra *ens rem* aliquam, sed tantùm *negationem divisionis*; unum enim nihil aliud significat, quàm *ens indivisum*; ergo forma denominans unum, seu unitas, est negatio. Resp: explico S. Doctorem

rem cum Dist. superaddit negationem in modo explicandi C. A. superaddit negationem ex parte rei explicatæ N. A. Ens se ipsò est indivisum à parte rei, sinè superaddita negatione. præbet tamen fundamentum intellectui, ut per negationem explicare possit, removendo divisionem, cujus ens unum, est ex pers.

Objicies secundò. Unum est ens indivisum; ergo unitas est indivisio. sed indivisio est negatio divisionis; ergo. Resp: N. Subsum. aliud est esse negationem ex parte rei explicatæ; aliud est per negationem explicari. unde distinguipotest Subsumptum: indivisio est negatio in modo explicandi C. est negatio ex parte rei explicatæ N. Subsum.

Objicies tertio. Ergo explicatio unitatis est falsa. Illar: prob: Unitas est ens positivum: explicatio est negativa; ergo explicatio non est conformis rei explicatæ; ergo est falsa. R. N. Illar: ad prob. Dist: 2. partem A. explicatio est negativa, in modo explicandi C. A. est negativa ex parte objecti, seu rei explicatæ N. A. explicatio non dicit, quòd unitas, in re explicata, sit negatio; sed modus explicandi est negativus, & removet divisionem ab ente, quatenus concipit *ut unum*. Ens unum, se ipsò realiter excludit divisionem in se; adeoque explicatio est conformis rei explicatæ. sic dum

dum dico: *DEUS non est corporeus*; explico Essentiam Divini Spiritus, per remotionem ejus, quod est spiritui oppositum; & verum dico: quia Ipse *DEUS*, Simplicissimus Spiritus, Se Ipsò est remotus ab omni corporeitate; adeoque *DEUS*, qui est merissimū *ENS*, præbet fundamentum meæ negationi, quâ removeo corporeitatem à *DEO*.

Objicies quartò. Quamdiu non superadditur enti negatio divisionis, tamdiu non est formaliter, & actu unum: sed tantum fundamentaliter, ac in potentia; ergo unitas actualis, seu forma denominans unum, est negatio divisionis. Resp: N. A. ens à parte rei, se ipsò formaliter, & actu, excludit divisionem in se, neque intellectus, negans divisionem, facit, ut ens realiter excludat divisionem; sed potius intellectus, cum veritate negans divisionem, præsupponit negabilitatem divisionis in ente: seu ens excludere realiter divisionem in se. Ergo antequam intellectus neget divisionem in se, jam à parte rei ens actu est indivisum; ergo ens est actu, & formaliter *unum*; ergo habet se ipsò formaliter *unitatè*; ergo unitas non consistit in negatione superveniente; ergo unitas consistit formaliter in fundamento negationis; ergo formaliter consistit in positivo.

Objicies quintò. Ratio unius, superaddit a liquid rationi entis; sed non prædicatum positivum,

ficivum, nè eamus in infinitum; ergo superaddit negationem; ergo. Resp. Dist. Maj: superaddit aliquid extrinsecè, ratione tantùm ratiocinante; & in modo explicandi C. Maj: realiter, & à parte rei N. Maj: *Ens & unum*, à parte rei, sunt omnino idem; ipsissimùmque ens, realiter se ipsò excludit divisionem in se; ergo ens à parte rei est formaliter unum. intellectus tamen, dum clariùs, & clariùs ens cognoscit: solùm in modo concipiendi facit aliquam diversitatem; enti prorsus extrinsecam.

Replicabis. Unum est proprietas entis; ergo impossibile est, ut unum formaliter, intrinsecè, ac essentialiter constituatur per rationem entis. C. prob: juxta Aristotelem, 7. Metaphysic; c. 5. proprietas non potest intrinsecè, ac essentialiter constitui per rem, cujus est proprietas; ergo. Resp. Dist. A. unum est proprietas, nostro modo concipiendi, aut explicandi, emanans C. A. est proprietas emanans ex parte rei explicatæ N. A. In rigore Philosophico, proprietas debet esse extra essentialiam ejus, cujus est proprietas. patet in *risibili*; quod est extra essentialiam metaphysicam *hominis*. At verò unum, non est extra essentialiam entis; quia ens transcendit omnia, & imbibitur in omnibus suis proprietatibus. & eò ipsò, quòd concipiam adæquatè, & clarè, ens; concipio etiam, *инит, verum, bonum, &c.* Di-

Dicitur ergo *unum*, hoc sensu proprietas entis, quòd intellectus priùs concipiat ens obscure, postmodum concipiat idem ens clariùs: quando concipit *indivisum in se*; & adhuc clariùs: quando concipit *distinctum ab alio, &c.* Et quia isti conceptus clariores, sunt quoddammodo secundi; sequunturque priorem obscurum conceptum entis: ideo vocantur entis *attributa, proprietates, &c.*

Infer ex dictis: *ens, unum, aliquid, verum, &c.* ità realiter, & essentialiter esse idem; ut nec à parte rei possint separari; nec plene, & adæquatè defini: quin conceptum definitionis intrent illa omnia implicitè. Solùm ergo diversitas eorum est extrinsecæ; & per intellectum, diversimodè ens concipientem, dum enim concipit *ens*, ut indivisum, in plura ejusdem rationis; seu indivisum in se: concipit ens ut *unum*. dum concipit ut divisum ab alio, concipit ens ut *aliquid, &c.*

THESIS VI.

Distinctio consistit formaliter in ente, ut exclusivo alterius: non autem in superaddita negatione, seu carentia.

Colligitur ex Aristotele 10. Metaphys. c. 3. D. Thom: ibidem Lect. 4. ita etiam docuit P. Comptonus D. 19. S. 2. Logica, & alij DD. Societ. IESV complures.

§. I.

Explicatur & Probatur Conclusio.

Dico primò. Distinctio, seu forma, per quam ens unum actu distinguitur ab altero, non est formaliter carentia aliqua, aut negatio objectiva, per actum negantem significata. Probatur. *Aliquid* est proprietas metaphysica, solum extrinsecè, & ratione nostrâ ab ente reali diversa; ergo formalitas, per quâ ens formaliter constituitur *aliquid*, seu *aliudquid*, est realiter, ac objectivè idem cum ente reali. Sed carentia, seu negatio, utpote *non ens*, non est realiter, ac objectivè idem cum ente reali; ergo formalitas, per quam unum ens consti-

constituitur formaliter *aliquid*, seu *aliudquid*, ac distinctum ab alio; non est carentia, seu negatio aliqua objectiva, correspondens actui, unum de alio neganti; ergo, &c. Major est Aristotelis ac D. Thomæ, q. 1. de Veritate a. 1. ubi ait *proprietas entis esse in sensu reali, ac formali, convertibiles cum ente*. Minus etiam prob: quia impossibile est, ut *non ens*, seu carentia, ac negatio, realiter sit ens; ergo impossibile est, ut carentia, seu negatio, realiter sit idem cum ente.

Confirmatur primò. In DEO Trino datur formaliter, & actu distinctio, per quam una Persona realiter distinguitur ab altera. Atqui in DEO nulla datur carentia, seu negatio entis objectiva, quæ per actum aliquid de DEO negantem significetur; ergo, &c.

Confirmatur secundò. Illud non est proprietas metaphysica entis realis, quod nec potest in sensu objectivo, aut reali, cum veritate prædicari de ente reali, ac cum illo converti: nec convenit omni enti reali; atqui carentia, seu negatio objectiva, nec potest cum veritate prædicari de ente reali: nec reperitur in omni ente reali (cum in DEO Summo Ente non reperitur) ergo, &c.

Confirmatur tertio. Aristoteles 10. Metaphys. c. 3. dicit: quòd ens indivisum, & divisum, seu distinctum, opponantur sibi oppositione

contraria; ergo tam forma, per quam ens est divisum, ac distinctum: quam formalitas, per quam ens formaliter est indivisum, seu unum, est aliquid positivum: quia formæ contrariæ oppositorum, sunt aliquid positivum; ut patet inductione, & autoritate ejusdem Aristotelis; ergo, &c.

Dico secundò. Distinctio non consistit formaliter in ipsa negatione formali; seu in actu intellectûs, negante unum ens esse aliud. Probat. Ens à parte rei independenter ab intellectu negante est *aliquid*, seu *aliudquid*; ergo unum ens est à parte rei actu realiter distinctum ab alio, independenter ab actu intellectûs negante; ergo distinctio actualis, non consistit formaliter in actu intellectûs, negante unum ens esse aliud.

Confirmatur primò. Dantur à parte rei plura entia actu extra intellectum; ergo dantur à parte rei res distinctæ actu. sed actus intellectûs negans unum ens esse aliud, non datur extra intellectum; ergo actualis rerum distinctio, non est formaliter intellectualis negatio.

Confirmatur secundò. Si nullus intellectus negaret unum ens esse aliud, adhuc unum ens non esset aliud; ergo unum ens adhuc actu distingueretur ab alio. ergo distinctio formaliter

NON

non consistit in negatione intellectuali, negante unum ens esse aliud.

Confirmatur tertid. In eo non consistit formaliter distinctio, quò positò non habetur formaliter distinctio. Atqui posita negatione identitatis, non habetur formaliter distinctio; ergo, &c. Min. prob. vera est propositio, quâ dico: *vulp-anfer non est idem cum hirco-cervo*; & tamen non habetur formaliter distinctio vulp-anferis ab hirco-cervo; quia formalitas actu, & formaliter distinguens, est proprietas entis realis; ergo nequit convenire *non enti*: aliàs eò ipsò non esset proprietas entis realis. sicut risibile non esset proprietas hominis, si alicui præter hominem conveniret.

Dico tertid. Distinctio non consistit in ente simpliciter accepto, seu ut absolutum est. Probat. Juxta Aristotelem, ac D. Thom: aliòsque Philosophos; *aliquid*, est proprietas metaphysica entis; ergo *ly aliquid*, saltèm nostrò modò concipiendi, addit aliquid supra conceptum entis simpliciter, & ut absolutum est. Ergo distinctio est aliquid saltèm ratione nostrâ posterius ente simpliciter, & præcisè ut absoluto: aliàs nullo sensu posset dici proprietas metaphysica. Atqui si ens formalissimè in ipso conceptu entis absoluti, exprimeret distinctionem; tunc distinctio nec esset nostrò modò concipiendi posterius ente: quia

R. 2

eò ipsò,

ed ipsò, quòd conciperem ens præcisè ut absolutum, modus concipiendi exprimeret distinctionem, uti exprimit ens; ergo ratione nostrâ nihil superadderet conceptui entis absoluto; ergo non esset ullo sensu proprietas metaphysica entis. vocatur enim hîc proprietas metaphysica, quæ ratione nostrâ emanat ex conceptu entis simpliciter, ut absolutum est.

Confirmatur. In eo formaliter non consistit distinctio, quòd conceptò necdum concipitur distinctio. sed conceptò ente simpliciter, & præcisè prout est quid absolutum, necdum concipitur distinctio; ergo in conceptu entis absoluti non consistit formaliter distinctio. Major pater: quia in eo non consistit conceptus hominis, quo conceptò necdum concipitur homo. Min. prob: conceptus entis simpliciter, & præcisè ut est quid absolutum, non repræsentat nisi solum esse; & tantùm explicat quid intrâ se ens includat: non verò explicat, an aliud quid extra se excludat, ergo conceptus entis simpliciter, non explicat: an ens sit *aliquid*, seu *aliudquid*; ergo non explicat distinctionem ab alio. Denique: conceptus absolutorum, est prior, quàm respectivorum; ergo dum concipitur ens, ut præcisè absolutum est, necdum concipitur, ut respectivum est. Atqui juxta Aristotelem, & D.

Thomam, quando ens concipitur, ut *aliudquid* est, seu ut distinctum; concipitur ut est respectivum ad aliud; ergo, &c.

Dico denique. Distinctio formaliter consistit in ipso ente positivo, prout fundat negationem de alio: seu prout est exclusivum se ipso alterius entis. Brevissimè: distinctio consistit in negabilitate identitatis.

Probat. In illo formaliter consistit distinctio, quod est formalis ratio, ob quam unum ens, actu distinguitur à quovis alio ente; atqui ratio formalis, ob quam unum ens, actu distinguitur à quovis alio ente, est: quia unum ens excludit se ipso quodvis aliud ens. ergo. Min. prob: per aliquid actu distinguitur unum ens à quolibet alio ente; sed non per negationem actualem, superadditam enti, ut probatum est. neque per aliquid positivum, enti realiter superadditum; quia illud realiter superadditum enti, distingueretur ab ente (alias non esset realiter superadditum) sed non per aliud rursus superadditum positivum, nè superaddamus in infinitum; ergo distingueretur se ipso ab ente, cui superadditur; ergo etiam dici potest, quòd ipsum ens formaliter, & actu, se ipso distinguatur immediate à quovis alio ente. Atqui non distinguitur se ipso formaliter, & actu, prout est quid absolutum; ut etiam probatum est. ergo forma-

liter, & actu, distinguitur unum ens positivum se ipso, prout est respectivum, & connotat aliud ens; seu prout est exclusivum alterius entis.

Confirmatur primò. Per illud formaliter actu, & eò ipsò, distinguitur unum ens ab alio, per quod formaliter est *non aliud*, sed quodvis ens per suammet entitatem, formaliter exclusivam alterius entis, est formaliter *non aliud*; ergo quodvis ens per suammet entitatem, prout ea exclusiva est alterius, distinguitur formaliter à quovis alio ente.

Confirmatur secundò. *Vnum, bonum, verum*, realiter nihil superaddunt enti, sive positivum, sive negativum; sed eò ipsò, quòd ens respiciat intellectum, formaliter & actu, est *verum*; & eò ipsò, quòd ens connotet voluntatem, formaliter & actu, est *bonum*. ergo etiam eò ipsò, quòd ens connotet, & respiciat aliud ens; seu quòd excludat aliud ens; formaliter erit distinctum, seu *aliudquid*, sine omni superaddita negatione actuali, aut entitate positiva.

Confirmatur tertio. Identitas formaliter consistit in *affirmabilitate*, ita ut quæcunque de se invicem sunt affirmabilia, sint idem; & quidem tantum in sensu reali sunt de se affirmabilia, quæ tantum realiter sunt idem; ut animal & rationale, &c. in sensu formali, quæ
etiam

etiam formaliter sunt idem; ut homo, ac animal rationale, &c. patet inductione. ergo etiam distinctio formaliter consistit in *negabilitate*; quia etiam inductione constat, eò modo, quòd aliqua de se invicem sunt negabilia, esse distincta.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Unum ens non distinguitur ab altero, ex ratione entis simpliciter: quia ens ut ens, non distinguitur ab ente. nec etiam distinguitur per hoc ens: quia quæritur prima ratio distinctionis, quæ invenitur in omnibus distinctis; *hoc ens* verò non invenitur in omnibus; ergo, ergo unum ens ab altero distinguitur *per non ens*; ergo per negationem; ergo distinctio consistit in negatione. Resp: N. 2. partem Ant: Ratio est: quia Petrus ut Petrus, est substantia ultimè completa; ergo quidquid dicit intrinsecè Petrus ut Petrus, est constitutivum substantiæ; ergo debet esse formaliter ens.

Replicabis. Hæcceitas est limitatio entis; limitatio est negatio; ergo distinctio est negatio. Resp: N. 2. partem Ant. quia etiam differentia specifica limitat speciem: & facit formaliter, ut homo e. g. non sit brutum; & tamen *rationalis* non est negatio passiva, caren-

tia, seu non ens. Ergo licet hæc ceitas sit limitatio, non sequetur, quod sit negatio, seu carentia. duo namque præstat hæc ceitas; constituit formaliter, ac intrinsecè individuum; simulque indivisim excludit, ac remover ab individuo omne illud ens, quod non est illud individuum. Unde claritatis gratiâ: Dist. 2. partem Ant. limitatio est negatio *activa*; & consequenter fundamentum verificativum propositionis infinitanter negativæ C. A. est negatio *passiva*, seu carentia, independentem ab operatione intellectus superaddita N. A. & C. carentia est merissimum *non ens*; ergo non potest esse formalitas intrinsecè constituens *hoc ens*, seu individuum, ac substantiam ultimam completam.

Objicies secundò. Distinctio est formalitas faciens unum ens formaliter non esse aliud; sed nullum ens positivum, potest esse formalitas faciens formaliter unum ens non esse aliud; ergo, &c. Min. prob: nullum formaliter esse, facit formaliter *non esse*; sed ens positivum facit formaliter *esse*; ergo, &c. Resp: N. Maj: Distinctio enim est formalitas faciens unum ens, formaliter esse *non aliud*, seu *aliudquid*; ad eòque distinctio non est negabilitas copulæ; sed negabilitas prædicati. hoc est: distinctio non est fundamentum propositionis purè negativæ; sed infinitantis. Ratio est: quia si
distinctio

distinctio formaliter consisteret in negatione copulæ, &c. *distinctio*, & *identitas*, opponeretur sibi contradictoriè; atqui Sequela admitti nequit; ergo. Seq. Maj. prob: *Petrum* (e. g.) *esse Paulum*, *Petrum non esse Paulum*, opponerentur contradictoriè. Atqui *Petrum esse Paulum*, est *identitas*: *Petrum non esse Paulum*, formaliter esset *distinctio*; ergo *identitas* & *distinctio* opponerentur sibi contradictoriè. Minor argumenti etiam probatur. si *identitas*, & *distinctio*, opponerentur contradictoriè; tunc ex vera negatione *identitatis*, semper ed ipsò necessariò, & evidenter sequeretur vera affirmatio *distinctionis* (cùm inter contradictoria non detur medium) atqui ex vera negatione *identitatis*, non semper ed ipsò necessariò, ac evidenter sequitur affirmatio *distinctionis*; ergo. Min. hæc prob: ista est vera propositio negans *identitatem*: *Anti-Christus non est idem cum hirco-cervo*; & tamen ex hac negatione *identitatis* vera, non sequitur esse veram propositionem affirmantem: *Anti-Christus distinguitur ab hirco-cervo*. quia quod simpliciter non est, nec est *distinctum*, seu *aliudquid*; cùm aliquid sit proprietas convertibilis cum *ente*; ergo.

Sed T. Maj. Object. Dist. Min. nullum ens positivum, quâ tale, purè positivum, & præcisè absolutum, potest esse formalitas fa-

ciens unum non esse aliud C. Min. nullum ens positivum quod tale; quodque simul est respectivum, excludendo aliud ens à se N. Min. & Con.

Objicies tertio. Petrum distingui à Paulo, est Petrum carere illà perfectione, quæ est in Paulo; ergo distinctio est carentia. sed *carentia* est formalis negatio; ergo. Resp: N. A. sed Petrum distingui à Paulo, est Petrum esse ens se ipso exclusivum illius perfectionis, quæ est in Paulo. Licet enim explicemus prædicatum distinctionis per vocabulum *carentia*, aut *negationis*; in Petro tamen, ut realiter distinguitur à Paulo, non est ulla carentia, seu negatio, quæ sit forma intrinsecè constituens Petrum distinctum à Paulo.

Objicies quarto. DEUS distinguitur à creaturis tantum per negationem Sibi extrinsecam; quæ est ipsa limitatio creaturarum distinctarum à DEO. sic dicimus DEUM referri ad creaturas; non quod DEO intrinseca sit illa relatio; sed quod creaturæ ipsæ referantur ad DEUM; ergo. Resp: N. A. primo: quia esse ens distinctum, *aliquid*, seu *aliudquid*, est proprietas entis, convertibilis cum ente; ergo cuicumque est intrinseca ratio entis, illi intrinseca est ratio *distincti*, seu *distinctio*. Atqui DEO summè est intrinseca ratio Entis; ergo. secundo: aliæ proprietates metaphysicæ, sunt

sunt DEO intrinsecæ, & cum DEO convertuntur. DEUS enim est intrinsecè *Ras*, *Vnus*, *Verus*, *Bonus*; ergo etiam *esse distinctum*, seu *aliquid*, hoc est: *aliudquid*, convenit DEO intrinsecè; ergo. tertio: risibilitas eò ipsò non esset proprietas hominis, si daretur ullus homo, qui non esset risibilis; & tamen risibilitas minus identificatur cum homine, quàm *aliquid* cum ente: quia *risibile* est extra conceptum adæquatum *hominis*; aliquid non est extra conceptum adæquatum metaphysicum entis. ergo à priori aliquid non esset proprietas metaphysica entis, si daretur ullum ens, quod non esset *aliquid*, *aliudquid*, seu ens distinctum; ergo.

Objicies quinto. DEUS fuit ab æterno Ens; & tamen non fuit distinctus ab alio: quia nihil aliud præter DEUM fuit ab æterno; ergo non erat fundamentum negationis, seu negabilitas; seu prædicatum exclusivum alterius entis. Resp: DEUM ab æterno per ipsam Essentiam Suam exclusisse *non ens*: imò creaturas omnes, quæ existunt in tempore. quia creaturæ omnes sunt limitatæ, adeoque imperfectæ; ens autem, in quo essentialiter est mera perfectio, exclusivum est se ipsò omnis imperfectionis; ergo, &c.

Objicies sexto. Ly *negabilitas*: ly *negativum*; vel est prædicatum positivum, vel est prædi-

prædicatum negativum, si est positivum; ergo ens ut ens, distinguetur ab ente: quod repugnat, si est negativum; ergo eò ipsò distinctio erit negatio; ergo. Resp: esse prædicatum positivum; sed non præcisè positivum, aut ut absolutum. est autem positivum fundans negationem; & respectivum ad illud ens, quod excluditur. Deinde: aliud est prædicatum negativum, aut negabile; aliud est actualis negatio. Prædicatum negativum, aut negabile, significat fundamentum actualis negationis, fundamentum verò actualis negationis veræ, potest esse aliquid positivum, sic brutum verè dicitur animal *irrationale*, seu *non rationale*; & tamen ex parte rei significat, est prædicatum aliquod positivum; quod responderet huic negationi: *non rationale*.

Urgebis. Propositio negans vera, debet esse conformis objecto; ergo illi ex parte objecti non potest respondere prædicatum positivum. C. prob: de prædicato positivo non est verum dicere: *non est*; sed tantùm est verùm de illo dicere: *est*, ergo objectum propositionis negantis, debet esse carentia; ergo negatio. R. primò distinctio non consistit in negatione *copulae*, sed in negatione *predicari*. unde propositio fundata in prædicato exclusivo dicit: *hoc ens est non aliud*. Dist: igitur A. prob: non est verum dicere: *non est*; purà negatione, quæ neget copulam

pulam T. A. infinitanter; ut negetur prædicatum aliud N. A. & C. Resp: secundo: D. C. non potest respondere prædicatum positivum, quod est respectivum, & simul exclusivum alterius N. C. non potest respondere prædicatum præcisè positivum, & absolutum C. nõnne enim verissimè enuncio de *spiritu*, quod non sit corpus; de *bruto*, quod non sit rationale, &c. & tamen spiritus, ac brutum, sunt quid positivum. quia tamen spiritus se ipsò excludit corpus ab entitate sua; brutumque excludit perfectionem *rationalis*, &c. ideo enunciativa negatio fundamentum habet, ut verificetur.

Objic: septimò. Duæ chimææ, e. g. *vulpsanser*, & *hirco-cervus*, distinguuntur inter se; sed duæ chimææ non sunt ens positivum excludens; ergo distinctio non consistit formaliter in ente positivo excludente aliud ens: Maj: prob: duæ chimææ non sunt idem inter se; ergo sunt distinctæ inter se. Resp: N. Maj: argum: & prob: C quia & *identitas*, & *distinctio*, sunt proprietates *entis positivi*; & opponuntur sibi oppositione *contrariâ*. ergo cum *chimææ*, *carentia*, &c. non sunt ens: nec distinctio, nec identitas potest in rigore Philosophico de illis prædicari.

Objicies octavò. juxta Axioma Philosophicum; *per illud, unaquavis res distinguitur*

ab altera, per quod in suo esse constituitur. sed quodvis ens per prædicata absoluta in suo esse constituitur; ergo per prædicata absoluta distinguitur; ergo. Resp: primo Dist: Maj: per illud distinguitur causaliter, fundamentaliter, ac in potentia C. Maj: per illud distinguitur formaliter, & actu N. Maj: Resp: secundo: per illud formaliter distinguitur, per quod in suo esse distincto formaliter constituitur Con. Maj: per quod in suo esse absoluto simpliciter constituitur N. Maj: per prædicata præcisè positiva, res constituuntur in esse absoluto; per prædicata exclusiva, in esse respectivo, & distincto. si enim per prædicata præcisè positiva, & absoluta, formaliter haberetur distinctio realis; tunc animal per essentiam suam distingueretur realiter à rationali; ergo realiter nunquam posset identificari cum rationali. Idem est de corpore, substantia, respectu virventis, &c. ergo ut unum formaliter distinguatur ab altero, debet esse exclusivum alterius entis.

Objicies nonò. Eò ipsò, quòd sit hoc ens, & illud ens; jam haberetur formaliter distinctio: absque eo, quòd concipiam negabilitatem; ergo distinctionis conceptus non consistit in negabilitate, seu fundamento negationis. Resp: Nego Suppos: quòd possit esse hoc ens, & illud ens, nisi entia per hæcceitatem limitentur. omnis autem hæcceitas limitans, se ipsà

se ipsà est prædicatum exclusivum alterius entis, seu perfectioris, seu imperfectioris; ergo hæcceitas se ipsà est fundamentum negationis: éstque negabilis de altera; licet nunquam conciperem negabilitatem. si tamen concipiam prædicatum limitans, hoc est: exclusivum alterius entis; eò ipsò formaliter concipio negabilitatem, seu distinctionem.

Objicies decimò. S. Thomas in 1. Dist: 24. q. 1. a. 3. ait: in multitudine negatio est, secundum quod una res distinguitur ab alia. & super Boët. de Trinitate. q. 1. a. 1. nec potest esse, ut ens dividatur ab ente, in quantum est ens; nihil autem dividitur ab ente, nisi non ens. & p. 1. q. 11. a. 2. divisio cadit in intellectu, ex ipsa negatione entis. Ergo Conclusio nostra, est contra S. Thomam; & consequenter contra Aristotelem. Resp: N. C. quia S. Thomas Lect. 4. in Aristot: 10. Metaph: c. 3. inquit: manifestum est, quòd unitas & distinctio, non opponantur contradictionè; quia neutrum eorum verificatur de non ente. Ergo si Sanctus Doctor sensisset distinctionem esse formaliter negationem, contradixisset sibi. Ut ergo combinentur textus: explico priores, & dico: locutum fuisse, vel de fundamento negationis, seu negabilitate; vel de negatione consequente ad distinctionem realem. quia per negationem, nostro modo concipiendi, explicamus distin-

distincta; non autem actu distincta esse faci-
mus. explicatio namque est posterior ipso esse
rei. Caterum quod per negationem, aut ca-
rentiam actualem, ens non possit intrinsecè
constitui, vel etiam ex eo patet; quod *non ens*
potius tollat, & destruat rationem *entis*; quam
illam constituat, & perficiat.

THESES VII.

Subsistentia est terminus
positivus, naturæ realiter super-
additus.

Ita S. Thomas 3. p. q. 16. a. 12. & 1. ad
Annibald. Dist. 22. q. unic. a. 1. P. Sua-
rez. D. 34. Met. S. 2. & alij.

§. I.

Probatur Conclusio.

PRIMò. Implicat ens reale, seu substanti-
am, formaliter constitui per carentiam, seu
negationem; quæ est merissimum *non ens*. At-
qui *persona*, quæ est substantia, formaliter, ul-
timate, & quidem completissime, ac perfe-
ctissime constituitur per subsistentiam; ut ha-
beat

betur ex S. Thoma 1. p. q. 29. a. 3. in \odot . 1.
ad Annibaldum Dist. 22. q. un. a. 1. & 3.
4. contra Gentes c. 38. & alibi; ergo, &c.
Major patet: constitutum formaliter habetur
per constitutiva; ergo implicat ens reale for-
maliter constitui per *non ens*, seu negationes.
Min. etiam probi: quia juxta omnes, subsisten-
tia est terminus ultimus, formaliter complens
naturam in ratione *supposito*; ergo, &c.

Probatur secundò. Subsistentia creata est
illud, per quod formaliter suppositum crea-
tum, utpote limitatum, habet repugnantiam
faciendi unum per se cum alio supposito: sicut
hæcitas facit formaliter, ut individuum ha-
beat repugnantiam constituendi unum per se
cum alio individuo. Atqui suppositum crea-
tum habet eam repugnantiam per aliquid po-
sitivum; ergo, &c. Min. probi: Omnis negatio,
quæ dicit repugnantiam ad aliquid, fundatur
formaliter in aliqua entitate positiva; ut ostendi
in Quæstionib⁹ Physicis: & patet inductione.
sic *repugnantia inhaerendi alteri ut subjecto*, fun-
datur in substantia; quæ est *ens per se*: repu-
gnantia *irrationalitatis*, in *rationali*, &c. er-
go, &c.

Probatur tertio. Illud, quod Verbum Di-
vinum primario supplet in Humanitate Chri-
sti, constituit intrinsecè *Suppositum*, & *Perso-
nam*. Atqui Verbum Divinum formaliter, &
prima-

primariò, non supplet *negationem*, seu *carentiam*; *tum* quia negatio nihil est: *tum* quia aliàs Verbum Divinum non refunderet infinitum valorem in actiones Christi; quia nec carentia, seu negatio: nec illud, quod supplet *negationem puram*, potest esse principium formale; in quod refundantur actiones meritoriae, ac positivae; dependenter ab illo Axiomate: *actiones sunt suppositorum*; ergo, &c.

Confirmatur primò. *subsistentia* significat aliquam realem perfectionem substantiae singularis; quia constituit formaliter substantiam individuum: quam Aristoteles vocat *primam*, ac *perfectissimam substantiam*. Atqui pura negatio passiva, non est perfectio realis; ergo, &c.

Confirmatur secundò. Suppositum, seu substantia ultimè completa, ac terminata, est ens *per se subsistens*; ergo non est ens per accidens. Atqui ex *negatione pura*, & *ente positivo*, non constituitur *unum ens per se*, sed tantum *per accidens*; ergo, &c.

Confirmatur tertio. In Divinis, Personalitas non est pura negatio: quia in DEO nulla datur pura negatio, seu carentia entis; & aliàs naturae humanae tantum fuisset communicata negatio: quando Humanitas Christi assumpta est à VERBO. Ergo *subsistentia*, ex conceptu suo, non est pura negatio; licet sit *acti-*
va ne-

va negatio; quam in primo Physicorum explicui.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Si *subsistentia* esset realitas positiva, adveniret naturae, seu enti substantialiter completo; ergo constitueret cum natura unum *per accidens*. Atqui prima, & perfectissima substantia, non est ens per accidens; ergo, &c. Resp: D. A. adveniret naturae, tanquam terminus ultimè completus in ratione *suppositi* C. A. tanquam pars intrinsecè componens *naturam præcisè quàm talem* N. A. & C. *subsistentia* est terminus substantialis intrinsecus, exclusivus alterius *suppositi*; sicut punctum est terminus exclusivus ulterioris longitudinis in linea; aut sicut linea est terminus positivus superficiei, excludens ulteriorem profunditatem, &c.

Objicies secundò. *Subsistentia* non est substantia; quia aliàs procedetur in infinitum: debet enim terminari per aliam *subsistentiam*. nec est accidens; quia aliàs non constitueret unum per se. ergo non est ens positivum; quia ens positivum adæquatè dividitur in substantiam, & accidens. Resp: Dist. A. non est substantia *formaliter*, & *directè* pertinens ad prædicamentum substantiae C. A. non est substantia

stantia *reductivè*, & *indirectè* pertinens ad prædicamentum substantiæ N. A. Subsistentia est terminus substantialis substantiæ individua; terminus autem pertinet ad idem prædicamentum, ad quod pertinet illud, cuius est terminus intrinsecus. Cæterum Subsistentia, naturæ hoc sensu est accidens: quòd accidat naturæ; potest enim ab illa separari.

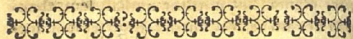
Objicies tertio. Effectus formalis substantiæ, est constituere eus positivè per se: & nulli alteri inhaerens. Atqui si Subsistentia esset formalitas positiva, illius effectus formalis non esset facere ens per se, nulli alteri inhaerens; ergo, &c. Min: prob: implicat, ut formæ inhaerentis, effectus formalis sit facere non inhaerens: siquidem effectus formalis non distinguitur ab ipsa forma; ergo, &c. Resp: D. Min. si Subsistentia esset formalitas positiva inhaerens C. Min. si Subsistentia esset formalitas positiva tantum adhaerens N. Min. Subsistentia est ultimus terminus naturæ, complectens eam, ac terminans in ratione *suppositi*. termini autem *adhaerent*, non *inhaerent*; adeòque termini intrinseci, in hoc eum formis conveniunt; quòd determinent formaliter; in hoc disconveniunt; quòd non habeant subjectum *inhesionis* (non enim componunt per modum partis) sed tantum subjectum *adhesionis*.

Objicies quarto. Quàndocunque aut vege-

tatur planta, aut nutritur animal, semper accipit novam perfectionem. Ergo semper mutat Subsistentiam; ergo semper perdit aliquid, quod est de essentia *suppositi*; ergo semper mutatur *suppositum*. Resp: cum P. Vasquez in 3. p. Disp: 32. Dist ult: Illat. mutatur *suppositum secundum sui terminum*, & *ut quo* C. Illat: mutatur *suppositum ut quòd*, seu illa natura, quæ subsistit N. Illat.

Objicies quinto. Humanitas Christi non caret ulla perfectione positiva, pertinente ad substantiam hominis; ergo Subsistentia non est perfectio positiva. Resp: N. C. VERBUM assumpsit omnia, quæ pertinent ad substantiam hominis; prout hæc significat *humanam naturam*. Non dicitur Humanitas Christi carere perfectione ad substantiam hominis pertinente; quia VERBUM Divinum eminentiore, ac perfectiore modo supplet id, quod faceret Subsistentia creata.

THESIS VIII.

DEVM esse, & Unum esse, ratio demonstrat.

Ità Peripatetici, ac præsertim DD. Soc.
IESV Omnes.

§. I.

Probatnr nostra Conclusio.

Primò argumento ex Physica desumpto. Etiam si accipiatur collectio infinitorum entium; si tamen nullum est extra illam collectionem, quod existat à se, necessariò: quod determinet illam collectionem ad esse; tunc nullum ens existet: quia nullum est in illa collectione, quod possit determinare se ipsum; aliàs esset, antequam esset. & singulis essentialiter conuenit, quòd sint indifferentia ad esse, vel non esse. Atqui quod conuenit intrinsecè, & essentialiter alicui ex collectione, hoc conuenit toti similium collectioni; etiam in infinitum multiplicatæ. sic licèt homines in infinitum multiplicarentur, omnes essent discursiui; quia homo essentialiter est discursi-
uum.

uum. ergo etiam tota illa collectio erit indifferens ad esse, & non esse. ergo semper manebit indifferens; nec unquam determinabitur ad esse potius, quàm ad non esse; nisi admitatur aliquod ens à se, extra contingentium collectionem necessariò existens. sic vindici, etiam in infinitum multiplicati, non fient ex multiplicitate diuites; nec stulti, sapientes; nec rustici, Reges, &c. ergo, &c.

Probatnr secundò argumentis moralibus.

Primum. Quia nulla Gens adèd fuit barbara, quæ non coleret Numen aliquod; ergo naturali instinctu edocemur DEVM esse. Accedit, quòd in subitis necessitatibus homines passim naturali impetu DEVM invocent; Cælum suspiciant, &c. Neque DEVM negauit ullus, nisi vel atra bile in furorem actus; vel vitâ, licèt occultè, flagitiosâ desperatus, timore Vindici percutsus, &c. ergo, &c.

Secundum. Voluntas, & intellectus, sunt potentia inter se connexæ; ut probavi in Animalistica. Voluntas autem objectum proprium est bonum: intellectus verum. ergo istæ potentia non impediunt se inuicem à sui perfectione, & finis assecutione. Atqui si Atheismus subsistit, intellectus assequendo verum, impedit voluntatem ab assecutione boni: quia si propositio Athei vera sit: non datur DEVS; volun-

voluntas rapietur in malum, siue inhonestum; & vicissim, si hæc præpositio Athei: *Datur DEVS*, est falsa; voluntas rapietur in amorem boni, seu honesti; ergo, &c.

Confirmatur. Quamprimum intellectus proponit voluntati Ens Optimum, DEVM; naturali inclinatione fertur in amorem Illius, quod patet eorum experientia, qui desperari, & flagitiosi non sunt adeò, ut Vindicem horreant. voluntas autem non fertur in impossibile, seu malum, ab intellectu propositum; ergo, &c.

Tertium. *Æneis* Virgilij; volumen Tullij, &c. concinnari non potuit, sinè grandi studio sapientis animi; ergo neque concinnus totius Universi ordo, temere potuit coallescere, absque Sapientissima Providentiæ Gubernatricis Mente; quæ ante mundum fuit; & quam *DEVM* dicimus.

Probat *tertio* argumentis quoddammodo metaphysicis, ex Patre Antonio Perez deductis.

Primum. Ens simpliciter Optimum, in Suo quidditativo conceptu, dicit omnes, & solas perfectiones simpliciter simplices, hoc est: nulla imperfectione permixtas. Atqui existentia *physica, actualis, necessaria*, est perfectio simpliciter simplex, sinè ulla imperfectione admixta; ut per se patet, Ergo ens simpli-

citer

citer Optimum, dicit in Suo quidditativo conceptu, physicam, actualem, necessariam existentiam. Atqui Ens simpliciter Optimum, vocamus *DEVM*; ergo *DEUS actu, physice, necessario*, existit.

Secundum. DEVM vocamus *Ens à Se, Necessarium, Optimum, &c.* Atqui existit Ens à Se, Necessarium, Optimum, &c. ergo existit *DEUS*. Min. prob: si non existit Ens à Se, Necessarium, Optimum, &c. sequitur: quòd defacto omnia existant ab alio. sed esse, & dependere ab alio, eoque ad existendum indigere, est imperfectio; ergo omne ens defacto existens, est imperfectum ideo: quia non est Ens à Se, Necessarium, Optimum, &c. ergo si Ens Necessarium, Optimum, &c. non existit: aut est chimæra; tunc ideo omne ens defacto existens, est imperfectum; quia non est Chimæra: aut quia existit. Ergo si chimæra esset: aut non existeret; esset perfectum. quod repugnat in terminis.

Tertium. Singula entia defacto existentia, carent aliqua perfectione simpliciter simplici, si enim nullam catent; ergo singula omnem perfectionem habent; ergo singula sunt *DEUS*. Sed catete aliqua perfectione simpliciter simplici, est imperfectio; ergo omnia, & singula entia, defacto existentia, sunt imperfecta. ergo si Ens actu, habens omnem perfectionem

S

simplici

simpliciter simplicem, est chimæra, aut caret existentia actuali; tunc ideo entia defacto existentia erunt imperfecta, quia non sunt chimæra, aut quia non carent actuali existentia. Ergo quò magis accederent ad chimæram, eò fierent magis perfecta. Ergo quæcunque fierent chimæra, aut carent actuali existentia; fierent simpliciter perfecta. quod iterum in terminis repugnat.

Dices: Rationem primam eludi posse ab Atheo: Distinguendo Maj: conditionatè, si Ens Optimum existat physicè, in statu reali C. Maj. absolutè, si tantùm existat logicè, & in statu objectivo N. Maj: Sed contra: quidquid concipitur ab intellectu nostro, vel est à parte rei, vel non est à parte rei; inter contradictoria enim non datur medium. ergo dum concipitur Ens Optimum, vel est à parte rei, vel non est à parte rei. si est à parte rei? habetur intentum. si non est? ergo est solum in intellectu. si est solum in intellectu? ergo vel potest etiam esse extra intellectum, vel non potest etiam esse extra intellectum. Si non potest? est impossibile, seu chimæra; ergo Ens Optimum erit chimæra; ergo Atheus, dum concepit Ens Optimum, seu includens omnem, ac meram perfectionem, concepit chimæram; de cujus conceptu est non esse, summæque imperfectio. Infero etiam: ergo quò aliquid magis accedet ad chimæram, eò magis

magis accedet ad Ens Optimum, seu perfectissimum; eoque minùs erit imperfectum, quò accedet magis ad summam imperfectionem.

Si potest etiam esse extra intellectum? ergo est possibile. si est possibile: vel est possibile necessariò, ut non possit non esse; & tunc adhuc habetur intentum. vel est possibile contingenter, ità ut sit indifferens ad hoc, ut sit, vel non sit; & tunc ratio Optimi erit idem cum ejusmodi contingentia, seu potentia, indifferente ad hoc, ut sit, vel non sit. Sed talis potentia ex conceptu suo dicit imperfectionem: quia dicit indigentiam, ac dependentiam ab aliquo determinante ad esse potius, quàm ad non esse. Ergo Ens Optimum erit idem, quò ens imperfectum. Atqui hæc repugnant in terminis; ergo, &c.

Dices secundò: Ejusmodi argumenta esse Sophistica; quia ipsdem probari potest existentia creaturæ perfectissimæ: numeri finitorum maximi; ergo, &c.

Resp: Nego Ant: quia ly Ens, & ly Optimum, non sunt termini se se invicem evertentes; sicut conceptus perfectissimi, evertitur per conceptum creaturæ; quæ essentialiter dicit imperfectionem: quia dicit dependentiam ab alio.

Dices tertio: Nomine Entis Optimi, Perfectissimi, Necessarij, &c. ab Atheis accipi posse infinitam entium collectionem; ergo

necdum probabitur DEUS ex eo, quodd existat Ens Optimum, Necessarium, &c. Resp: Nego Ant. quidquid enim essentialiter repugnat singulis entibus, hoc etiam repugnat collectioni eorum, ratio est: quia collectio, & aggregatio, tantum auget numerum; non autem mutat essentiam entium. neque enim potest mutari essentia entis, per aliquid sibi extrinsecum. Ergo cum singulis entibus repugnet esse Ens Optimum, Necessarium, &c. etiam repugnabit toti collectioni.

Concludo. DEUS Optimus Maximus, Unicus est. Ita Aristot: 12. Metaph: r. 44. D. Thom: 1. p. q. 1. a. 3. P. Franciscus Suarez. D. 30. Met. S. 10. & cum ijs omnes tam Aristotelici, quam Orthodoxi.

Probaturs primò. Si DEUS non est Unicus; nullus est DEUS. quod sic ostendo: si plures Dij essent, quilibet excluderet à se perfectionem simpliciter simplicem; quia quilibet eorum excluderet à se DEUM alterum: siquidem realiter ab altero distingueretur. Atqui omne ens, quod excludit à se aliquam perfectionem puram, hoc est: simpliciter simplicem, est imperfectum; ergo quilibet eorum esset imperfectus; ergo nullus eorum esset Ens Optimum, includens omnem, ac solam perfectionem, sine admixta imperfectione: id quod DEI nomine intelligitur; ergo nullus eorum esset DEUS.

Confirmatur. Inductione patet, in Excellentissimis quibusque id esse peculiariter aestimabile; quodd nec parem habeant, nec superiorem; ergo si DEUS non esset Unicus, careret hac aestimabilitatis perfectione; ergo non esset Ens perfectissimum.

Confirmatur secundò. Perfectio est, sufficere sibi, & alijs omnibus ad hoc, ut bene sint; imò ita esse necessariū, ut sine ipso alia esse non possint. Atqui si darentur plures Dij, hanc perfectionem nullus ipsorum haberet; ergo nullus ipsorum esset ens perfectissimum, carens omni defectu; ergo nec esset DEUS.

Confirmatur tertid. Quilibet DEUS, esset sufficiens suis, qui ab ipso dependerent (aliàs eò ipso non esset DEUS, seu Ens perfectissimum) ergo omnes, qui ab ipso dependerent, illo solo essent contenti: nec alterius cuiuscunque beneficijs indigerent; ac proinde nihil ipsi deberent; ergo quemcunque alium DEUM sine injuria possent contemnere; ergo alius quicumque DEUS non esset Ens perfectissimum, nec omni defectu careret.

Confirmatur quartò. Quilibet DEUS esset Ens perfectissimum, summūque bonum, sibi sufficiens ad beatitatem summam. ergo unus non indigeret consortio alterius: nec unus ab altero quidquam boni aut percipere, aut sperare posset; ergo alterum sine injuria posset

contemnere. aliud est de Tribus in Divinitate Personis; quia unica est omnium natura & essentia: nec relatio, *quâ talis*, ullam superaddit perfectionem.

Confirmatur quintò. Quilibet DEUS esset Ens Optimum, perfectissimum; ac proinde quilibet eorum esset dignus, ut ab omnibus toto conatu, totisque viribus æstimaretur ac diligeretur; ergo exhaustis viribus in uno aliquo, nihil restaret virium, ad alterum vel æstimandum, vel amandum.

Probaturs econdò. Vel quilibet DEUS esset in voluntate sua, ac Omnipotentia, illimitatus aded, ut independenter à consensu, ac voluntate alterius, libere omnia gubernare posset; vel non esset ita illimitatus, ac independentens. si esset? ergo unus posset ab altero voluntate suâ dissentire; fieretque, ut olim finxit Poëta; cum:

*Mulciber in Trojam, pro Troja staret Apollo:
Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.*

Si verò non esset ita illimitatus, ac independentens, à consensu, & voluntate alterius; eò ipsò non esset perfectissimus, sed aliquomodo imperfectus: quia careret aliqua perfectione simpliciter simplici; adeoque non esset DEUS.

Probaturs tertidò. Non possunt esse plures Dij, genere, aut specie distincti; quia aliàs nullus

nullus eorum, in essentia sua, omnem includeret perfectionem. sed nec possunt esse numero tantum distincti; quia Essentia Divina, est Actus purus; adeoque essentialiter actu includit, quidquid ad existentiam Ejus pertinet; ergo essentialiter includit singularitatem; ergo Essentia Divina essentialiter est Incomunicabilis pluribus, ac proinde numero Immultiplicabilis; ergo DEUS essentialiter est Unicus.

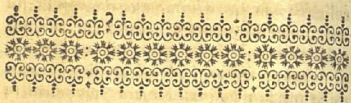
Atque ita Deus Optimus Maximus, & Unicus, sit finis ultimus; in quo conquietat triennialis labor meus. sit Centrum unicum, in quod omnis Philosophiæ meæ linea terminetur. Sane! omnes studiorum curæ, inanes sunt, nullæ sunt; nisi illis, veluti totidem circulis (quos vulgus *nullas* vocat) unus DEUS præfigatur.

Adscribo Lemma, quod ultimum scribo:

Valor omnis ab Uno est.

A. M. D. G.

INDEX THESIUM

Ex Libris de Mundo & Cælo.

- Thesis I. *Non repugnat existenti Mundo, quem incolimus, coexistere plures alios; siue numero, siue specie diversos.* pag. 1.
2. *Mundus non exitit ab aeterno; sed creatus est in, & cum tempore.* 10.
3. *Mundus quoad res permanentes, probabilis non potuit existere ab aeterno.* 21.
4. *Implicat, ut Mundus, quoad entia successiva (motum Solis e. g.) fuerit ab aeterno.* 31.
5. *Cælum non est corpus simplex, ea simplicitate, qua excludat compositionem ex subiecto, & actu; materia scilicet, & forma.* 38.
6. *Cælum componitur probabilis ex materia diuersæ rationis à materia sublunari.* 42.
7. *Cæli probabilis sunt naturaliter incorruptibiles, hoc sensu: quòd forma Cælestis, per formæ nouæ generationem naturaliter expelli nequeat.* 49.
8. *Angeli movent Cælos per virtutem, quam illi*

Index Thesium.

- illi ad corpora locò mouenda habent, vè imperij applicatam.* 59.
9. *Corpora Cælestia operantur varios effectus in subiuuariis.* 71.
10. *Astra non influunt per se, ac immediatè, in ullam substantiam spiritualem; nec in voluntatem, aut intellectum hominis, influunt tamen in hunc, & illam, per accidens, mediatè, ac indirectè.* 77.
11. *Cæteris paribus, corpora in gravitate impari, impari velocitate moventur deorsum; graviora namque velocius, minus grauius tardius.* 87.
12. *Probabilis corpus projectum, à projiciente (ut causa motus principali) separatè, fertur tum à qualitate physica. corpori projecto impressa: tum ab aère, impetu projicientis commoto; ob periculum vacui sese retrahente, & corpus projectum quoadantenus aduergente. adeoque probabilis sunt due causæ, partiales, instrumentales, illius motus, quò corpora projecta feruntur.* 94.

Ex Libris de Ortu & Interitu.

- Thesis I. *Quantitas non necessariò recipitur in toto composito, ut subiecto inhaesionis.* pag. 104.
2. *Accidentia reliqua, pro generatione substantiali*

Index Theſium.

- ziales diſpoſitivæ, recipiuntur in materia;
ſed intermediâ quantitate. 120.
3. In generatione ſubſtantiali, non omnia pere-
unt accidentiæ, quæ fuerunt in corrupto;
adeoque non datur reſolutio uſque ad ma-
teriam primam. 128.
4. Vna ſubſtantia generat alteram, mediantibus
accidentiis, ut virtute inſtrumen-
tali. 143.
5. DEVS, utpote Cauſa Prima Inſinita Perfe-
ctionis, determinat efficaciter ad indivi-
uum effectus; id eſt: producit hæc eiratem,
ac perfectionem individualement effectus; vi-
cujus ipſe opponitur imperfectioni, cuiuslibet
alterius entis creati, ac limitati; adeoque
non datur ſeries effectuum. 163.
6. Alteratio per ſe; & ex natura ſua, eſt motus
continuus: nec ullis temporarijs morulis
interpolatus, ac diſcretus. 176.
7. Intenſio formaliter, eſt additio gradus, ſeu
partis heterogeneæ ac diſſimilis, ad partem,
ſeu gradum ejuſdem in ſpecie qualitatis.
182.
8. Simile non poteſt agere in ſimiliter intenſum,
illud magis intendendo. 212
9. Raritas formaliter, eſt magna dimenſio mo-
dice quantitatis phyſicæ; denſitas verò mo-
dice dimenſio multa quantitatis phyſicæ;
adeoque raritas, & denſitas, ſunt effectus
forma-

Index Theſium.

- formales ſecundarij quantitatis phyſicæ; de-
terminantes corpus ad hanc, vel illam ex-
tenſionem localem 222.
10. Elementa non inſunt actu, & formaliter (id
eſt: ſecundum ſuam formam ſubſtantia-
lem) corporibus mixtis. 240.

Ex Libris de Anima.

- Theſis I. Vivere, ſeu vita in actu primo, eſt
ſubſtantia potens ſeiſam agere, ſeu move-
re etiam ad terminos oppoſitos: vita in actu
ſecundo, eſt ipſa operatio, ſeu exercitium
ſubſtantie vitalis. 250.
2. Probabilius ſanguis (idem à potiori eſt de fla-
va, & atra bile, ac pituita) non anima-
tur. 255
3. Potentiæ vitales, ſeu facultates proxime o-
perandi vitaliter, diſtinguuntur tum inter
ſe, tum ab anima realiter. 266.
4. Probabilius anima brutorum perfectorum
non ſunt diſiſibiles in partes integrales; ac
quantitativas. 281.
5. Anima rationalis eſt ſpiritus. Ratio autem
formalis ſpiritus, eſt immunitas à materia
& quantitate. 298.
6. Anima rationalis ex natura ſua eſt immor-
talis: eſtque vivens incorruptibile. 309.

Ex Metaphyſica.

- Theſis I. Ens poſſibile, antequam actu produ-
catur,

Index Theſium.

atur, nihil eſt in ſe intrinſecè, ac realiter,
atque adeò poſſiva poſſibilitas creatura, æ-
terna, ac neceſſaria, eſt denominatio purè
extrinſeca, intentionalis; proveniens ab I-
dea, ac Omnipotentia DEI, ut productiva
creatura. 320.

2. *Essentia extra cauſas poſita, non diſtinguitur
realiter ab exiſtentia.* 332.

3. *Nec ens à differentijs, nec differentia ab ente,
præciſione perfectâ, abſtrahi poſſunt.* 350.

4. *Ens non eſt univocum, ſed eſt tantùm ana-
logum, reſpectu DEI, & creatura; ſub-
ſtantia, & accidentis.* 363.

5. *Vritas formaliter conſiſtit in poſitivo; non in
ſuperaddita enti negatione, ſeu carentia.*

376.

6. *Diſtinctio conſiſtit formaliter in ente, ut ex-
cluſivo alterius: non autem in ſuperaddi-
ta negatione, ſeu carentia.* 384.

7. *Subſiſtentia eſt terminus poſſitivus, nature
realiter ſuperadditus.* 400.

8. *DEVM eſſe, & Vnum eſſe, ratio demonſtrat.*

406.

FINIS.

